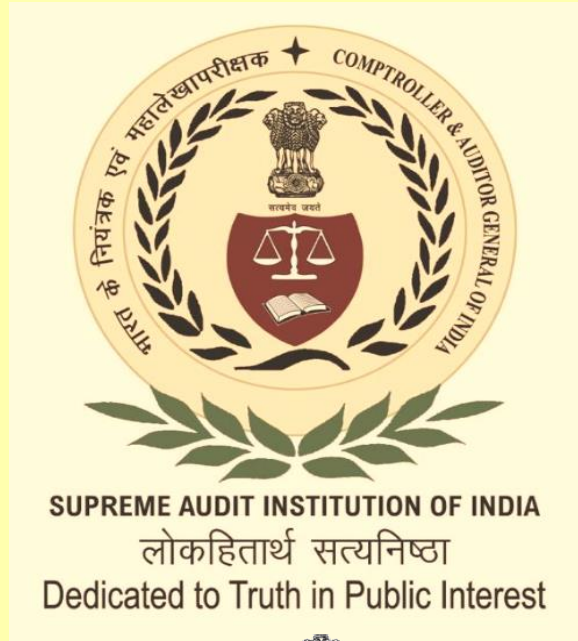

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ
ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ
ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 6 ବର୍ଷ 2024

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକଙ୍କ

ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ
ଅସ୍ତୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 6 ବର୍ଷ 2024

ସୂଚୀପତ୍ର

ଅନୁକ୍ରମ	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ପୃଷ୍ଠା ସଂଖ୍ୟା
	ମୁଖବନ୍ଧ	v
	ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା	vii
	କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ	xiii
	ସୁପାରିଶ	xix
ଅଧ୍ୟାୟ I	ଉପକ୍ରମ	
1.1	ଓଡ଼ିଶାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ	1
1.2	ସାଂଗଠନିକ ଗଠନ	2
1.3	ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଧାରା	2
1.4	ଅତିର୍ ଭଦେଶ୍ୟ	4
1.5	ଅତିର୍ ମାନଦଣ୍ଡ	4
1.6	ପରିସର ଏବଂ ପଛତି	5
1.7	ଏକାକୃତ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିଚାଳନା ପଛତି (ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍)	5
1.8	ସ୍ୱାକୃତି	6
1.9	ଏହି ରିପୋର୍ଟର ଅତିର୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥ ରାଶି	6
ଅଧ୍ୟାୟ II	ଅନୁଦାନ/ ଖଣି ଲିଜ୍‌ର ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି	
2.1	ଉପକ୍ରମ	7
2.2	ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନରେ ଅନିୟମିତତା	9
2.2.1	ବଲାଙ୍ଗୀର ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧିନରେ କ୍ୱାର୍ଟର୍ ଏବଂ ରତ୍ନପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	10
2.2.2	କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନ ଅର୍ଦ୍ଧ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥର (ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	11
2.2.3	କଳାହାଣ୍ଡି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ ଥିବା ରତ୍ନପଥର (ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	12
2.3	ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜ୍‌ର ଅନିୟମିତ ମିଆଦବୃଦ୍ଧି	13
2.3.1	କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ ଥିବା ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	13
2.3.2	କୋଇତା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ଲୋହିତ ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଓର୍ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	14
2.3.3	ଯୋଡା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	15
2.4	ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜ୍‌ର ଅନିୟମିତ ମିଆଦବୃଦ୍ଧି	17
2.4.1	କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	17
2.4.2	ବଲାଙ୍ଗୀର ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍	18
2.5	ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ନକରିବା	19
2.6	ବିନିର୍ଦ୍ଧିତ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୃକ୍ତ ନିଲାମରେ ବିଳମ୍ବ	20
ଅଧ୍ୟାୟ III	ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ବିକ୍ରିର ପ୍ରତିବେଦନ	
3.1	ଉପକ୍ରମ	23
3.2	ରକ୍ଷାଲଗି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଗଣନା ପ୍ରଣାଳୀ	23

ଅନୁକ୍ରମ	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ପୃଷ୍ଠା ସଂଖ୍ୟା
3.2.1	ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦନ	25
3.2.2	ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ସୁକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଭାବେ ପ୍ରତିବେଦନ	41
3.2.3	ଲୌହ-ଧାତୁର ଆକାର ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିବେଦନ (ଖଣ୍ଡ ବନାମ ଗୁଣ୍ଡ)	45
3.3	ଲୁହାପଥରର ଏକ୍ସ୍ ଫାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନ	48
3.3.1	ସମାନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ମାସରେ ସମାନ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ଏକ୍ସ୍ ଫାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା	49
3.3.2	ସମାନ ମାସରେ ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ-ଧାତୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଏକ୍ସ୍ ଫାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା	51
3.4	ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଧାତୁ ଓ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଅଣଉପଯୋଗ/ ଅଣ-ନିଷ୍କାସନ	53
3.4.1	ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଧାତୁର ଅଣ-ଉପଯୋଗ	53
3.4.2	ଲିଜ୍ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ -ଧାତୁର ଅଣ - ହିସାବ	55
3.4.3	ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଜନିତ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁରେ ଅମିଶ୍ରଣ ଓ ଅଣ-ଉପଯୋଗିତା	55
ଅଧ୍ୟାୟ IV	ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ	
4.1	ଉପକ୍ରମ	59
4.2	ରୟାଲ୍‌ଟିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧର ଅଣ-ବସାଣ	59
4.3	ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଯାଞ୍ଚ ନହେବା ହେତୁ ରୟାଲ୍‌ଟିର ସଞ୍ଚ ଆକଳନ	60
4.4	ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିକାଶ ନହେବା ଦ୍ୱାରା ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ	61
4.5	ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅଣପ୍ରାପ୍ତି	62
4.5.1	ଲୁହାପଥର ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣିର ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ	62
4.5.2	କ୍ରୋମାଇଟ୍ ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି	63
ଅଧ୍ୟାୟ V	ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ	
5.1	ଉପକ୍ରମ	65
5.2	ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ	65
5.2.1	ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ତୋଳନ	66
5.2.2	ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ	67
5.2.3	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ	68
5.2.4	ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ	70

ଅନୁକ୍ରମ	ବିଷୟବସ୍ତୁ	ପୃଷ୍ଠା ସଂଖ୍ୟା
5.2.5	ଲିଙ୍ଗ ଅନୁକୃତ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଖଣିର ପରିଚାଳନା	71
ଅଧ୍ୟାୟ VI	ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ	
6.1	ଉପକ୍ରମ	73
6.2	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା	73
6.2.1	ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଷ୍ଟକ୍ ବିନା ଧାତବ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ	75
6.2.2	ଲିଙ୍ଗଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବହାର	77
6.2.3	ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମନ୍ୱୟ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ	77
6.2.4	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ	79
6.3	ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ପାସ୍ (ଇ-ପାସ୍) ପ୍ରଦାନ	80
6.4	ଚେକ୍ ରେଟ୍/ଫ୍ରେ ହିଜ୍ ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା	82
6.5	ନିରୀକ୍ଷଣ	86
6.5.1	ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତ୍ ଦ୍ୱାରା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟକ ଚତାଉ	86
6.5.2	ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନିରୀକ୍ଷଣ	88

ପରିଶିଷ୍ଟ		
ପରିଶିଷ୍ଟ I	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ- ଜନାଙ୍କ ଲୁହାପଥର ଖଣି	91
ପରିଶିଷ୍ଟ II	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ -ରୋଇଡ଼ା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି	92
ପରିଶିଷ୍ଟ III	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ-ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	93
ପରିଶିଷ୍ଟ IV	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ-ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣି	94
ପରିଶିଷ୍ଟ V	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ-ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣି	95
ପରିଶିଷ୍ଟ VI	ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ-ଗୋନୁଆ ଲୁହାପଥର ଖଣି	96
ପରିଶିଷ୍ଟ VII	ନିଲାମ ପରେ ଛଅ ଜଣ ଲିଙ୍ଗଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୁହାପଥରର ଶ୍ରେତର ନିମ୍ନତମ ଶ୍ରେତ ରିପୋର୍ଟିଂ ଯୋଗୁଁ ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରମିୟମର ସଙ୍କ୍ରମଣ ଆଦାୟର ବିବରଣୀ	97
ପରିଶିଷ୍ଟ VIII	ଲୁହାପଥର ଗୁଣକୁ ସ୍ଥିର ଫାଇନ୍ଦୁ ଆକାରରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିବରଣୀ	98
ପରିଶିଷ୍ଟ IX	ଏଫ୍-1 ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଆଇବିଏଫକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ ଓ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଲିଙ୍ଗଧାରୀମାନଙ୍କ (ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-16) ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ଦୁ ମୂଲ୍ୟ	99
ପରିଶିଷ୍ଟ X	ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିରନ୍ତର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣର ନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଲିଙ୍ଗ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ମହଜୁଦ	106
ପରିଶିଷ୍ଟ XI	ଓଏମ୍ ସି, ଦକ୍ଷିଣ କାଲିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣି: ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିକ୍ରୟ ହେତୁ ରୟାଲଟିର କ୍ଷତି	107

ପରିଶିଷ୍ଟ XII	ରକ୍ଷାଲିପିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ନକରିବା	108
ପରିଶିଷ୍ଟ XIII	2015-22 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ୟାଚ୍/ ଜିଏସ୍ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ମାଲିକ (ଲିଜଧାରୀ)ଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଘୋଷିତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରକ୍ଷାଲିପି ଆଦାୟ ହେବ	111
ପରିଶିଷ୍ଟ XIV	ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ବେଆଇନ ଭାବେ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ	113
ପରିଶିଷ୍ଟ XV	ବେଆଇନ ଭାବେ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ଧାତୁର ଉତ୍ପାଦନ	114
ପରିଶିଷ୍ଟ XVI	ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା ବେଆଇନ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ	115
ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦକୋଷ		117

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 151 ଏବଂ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, କ୍ଷମତା ଏବଂ ସେବା ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅଧିନିୟମ, 1971 ଅନୁଯାୟୀ 31 ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ପାଇଁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ଏହି ପ୍ରତିବେଦନ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପ୍ରତିବେଦନରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଲିଜ୍ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଓ ନୀତି ସମ୍ମତ ଥିଲା କି ନାହିଁ; ଲିଜ୍ଧାରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ବିକ୍ରୟରେ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସଠିକତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ; ବୈଧାନିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଥିଲା କି ନାହିଁ; ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୀତି ଓ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲି ହେଉଥିଲା କି ନାହିଁ; ଏବଂ ବେଆଇନ୍, ଖଣି ଖନନ ଏବଂ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ ହାନିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ନା ନାହିଁ, ତାହା ଆକଳନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷାରେ ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର ମନୋନୀତ ପାଞ୍ଚଟି ଖଣି ସର୍କଲ୍ ଏବଂ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସମାକ୍ଷା ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ସମାକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରାଯାଇଅଛି ।

ଅନୁବାଦିତ ପ୍ରତିବେଦନରେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହେଲେ, ଇଂରାଜୀ ପ୍ରତିବେଦନକୁ ପ୍ରାମାଣିକ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ବିଧେୟ ।

ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା

ଏହି ସମାକ୍ଷା ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅନେକ ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ୱୟ ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା ସଂକଳିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ୱୟ ବୈଷୟିକ ଶବ୍ଦ

(A) ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ହେଉଛି ଜଣେ ସଫଳ ବିତରକ ଦେବାରା ଦେୟ ପ୍ରଦାନକାରୀ ରାଶି (ନିଲାମ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚତ ଉତ୍ପାଦ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶତକଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ) ଯଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପରେ ଏକ ଲିଜ୍ ଧାରକ ହୋଇପାରିବ ।

ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀ ହେଉଛି ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ଭୂବିଜ୍ଞାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କର ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଭୂବିଜ୍ଞାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କର ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଅନୁମୋଦିତ ବ୍ୟକ୍ତି ।

ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ଭାରତୀୟ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନୁ (ଆଇବିଏମ୍) ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ପୂର୍ବ ଖଣି ମୂଲ୍ୟ ଆଧାରରେ ମାସିକ (ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅନୁସାରେ) ସଂକଳିତ ଏବଂ ପ୍ରକାଶିତ ମୂଲ୍ୟ ।

(B) **ଲାଭ** ହେଉଛି ଏକ ଇଚ୍ଛିତ ଉତ୍ପାଦର ଆକାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା, ଅବାସ୍ଥିତ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ଅପସାରଣ, ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା, ଶୁଦ୍ଧତା କିମ୍ବା ମାନ ପରଖି ଉନ୍ନତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଖଣିଜ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ

ବିତ୍ ଶତକଡ଼ା – ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବୁକ୍ସଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ସମୟରେ ଯୋଗ୍ୟ ବିତର ମାନେ, ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ଅଫର୍ ମୂଲ୍ୟ ଦାଖଲ କରନ୍ତି ଯାହା କି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶତକଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ତଟାଣ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ ।

(C) **କାଲିହେଡ୍ରେ ଲାଈ ଧାତୁ**, ଯାହା ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣର (କ୍ରସିଂ ଓ ସ୍କିନିଂ) ପରେ ଉତ୍ପାଦିତ 5-18 ମିମି 10-30 ମିମି ଇତ୍ୟାଦି ଆକାରର ଧାତୁ ।

କ୍ୟାପଟାଟ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପରେ ଅବ୍ୟବହୃତ ଗୁଣର ଖଣିଜକୁ ବାଦ ଦେଇ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାହାର କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବହାର

କ୍ଷମତାପନ୍ନ ଅଧିକାରୀ ହେଉଛି ସଂପୃକ୍ତ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଯାହାକି ସମ୍ପ୍ର(2) ଏବଂ (1) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଅଧିକାର ପାଇଁ ଓଏମ୍ଏମ୍ସି (ସଂଶୋଧନ) ନିୟମ, 2017 ର ସିଡ୍ୟୁଲ୍ ଚତୁର୍ଥର ସମ୍ପ୍ର (3) ଏବଂ (4) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସହମତି/ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମ୍ମତି ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଦୁଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ୍, ଅଧିନିୟମ 1974 ର ଧାରା 25 ଅନୁଯାୟୀ ଜଳ (ପ୍ରଦୁଷଣର ପ୍ରତିରୋଧ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଏବଂ ଅଧିନିୟମ 1981 ର ଧାରା 21 ଅନୁଯାୟୀ ବାୟୁ (ପ୍ରଦୁଷଣର ପ୍ରତିରୋଧ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ), କୌଣସି ଶିଳ୍ପ, କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମ୍ମତି ।

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀ ହେଉଛି ଓଏମ୍ଏମ୍ସି (ସଂଶୋଧନ) ନିୟମ 2017 ର କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ III ର ସମ୍ପ୍ର (2) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପ୍ର (I) ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଅଧିକାର ପାଇଁ (ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରାଧିକାରୀ ହେଉଛି ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଯାହା ଅନୁସୂଚୀ- III ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ) ।

ଚୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ଫାଇନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଲୁହା ଖଣିର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଯାହା ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ଚୁର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ପାଉଡର ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକ ।

(D) ଡେଡ୍ ରେଷ୍ଟ ହେଉଛି ଏକ ଦେୟ ଯାହା ଲିଜ୍ ଉପକରଣରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ 1957 ର ତୃତୀୟ ସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ଧାରକ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ସାଜସଜ୍ଜା ପଥର ହେଉଛି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆୟତନ ପଥର ସହିତ ସାଜସଜ୍ଜା କିମ୍ବା ରଞ୍ଜନି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଥର ।

ଡିଜିପିଏସ୍ ସଭେଟ୍ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନ୍ ସିଷ୍ଟମ (ଡିଜିପିଏସ୍)ର ଏକ ଉନ୍ନତି, ଯାହା ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାନ ସଠିକତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

ଡେସ ପ୍ୟାଚ୍ ହେଉଛି ଲିଜ୍ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅପସାରଣ ।

ଜିଲ୍ଲା ମିନେରାଲ ପାଉଣ୍ଡେସନ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଏକ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଗୋଧନ ଅଧିନିୟମ 2015ର ଧାରା 9 ବି ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ସମନ୍ୱୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷଙ୍କ ସାଥୀ ଏବଂ ଲାଭ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

(E) ପୂର୍ବ ଖଣି ମୂଲ୍ୟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇବିଏମ୍ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ଖଣି ମୁଣ୍ଡରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ।

(F) ଚଟାଣ ମୂଲ୍ୟ ହେଉଛି ଖଣିଜ ବୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଦ୍ୱିତୀୟ ରାଉଣ୍ଡ ଅନୁଲୋଚନ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ନିଲାମ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ରାଉଣ୍ଡ ନିଲାମରେ ବୈଷୟିକ ଯୋଗ୍ୟ ବିତରକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ମୂଲ୍ୟ ଅଫର ।

(G) G4 (ପ୍ରାଥମିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ) ରେ ରିମୋଟ ସେନ୍ସିଂ, ବାୟୁବାହୀ ଜିଓଫିଜିକାଲ୍ ସର୍ବେକ୍ଷଣ, ମ୍ୟାପିଂ, ପଥରଗୁଡ଼ିକର ଚିପ୍ ନମୁନା, ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ଜିଓଫିଜିକାଲ୍ ସର୍ବେକ୍ଷଣ, ଟ୍ରେସିଂ/ ପିଟିଂ/ ଡ୍ରୁଲିଂ, ମୁଖ୍ୟ ପଥରର ପ୍ରକାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ଖଣିଜ ସମାବେଶ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଚିହ୍ନଟ ଏବଂ ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଗୋଟର ଜମି ହେଉଛି ଗୋରୁ ଚରାଇଣ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଜମି ।

ଜିପିଏସ୍ ସଭେଟ୍ ହେଉଛି ପାର୍ବତ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସହର ଆକାଶ ମାର୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୌତିକ ଜଗତକୁ ମ୍ୟାପିଂ ଏବଂ ମଡେଲିଂ କରିବାର ଏକ ଶାସ୍ତ୍ର ଏବଂ ସଠିକ୍ ଉପାୟ ।

(H) ଉଚ୍ଚ ସ୍ରୋତ କମିଟି: ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଖ୍ୟ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ରିହାତିର ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ, ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର ଉନ୍ନୟନ କମିଶନର ତଥା ସହ ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ ଅଧିକାରରେ ଇସ୍ପାତ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ, ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗ, ଓଆର୍‌ଏସ୍‌ଏସି ଏବଂ ଓଏମ୍‌ସିର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ **22 ଜୁନ୍ 2015** ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚସ୍ରୋତ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

(I) ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ହେଉଛି ଏକ ଜମ୍‌ପୁଟରାଇଜେସନ୍ ପ୍ରଣାଳୀ ଯାହାକି ଇଣ୍ଟିଗ୍ରେଟେଡ୍ ମାଇନିଂ ଏବଂ ମିନେରାଲ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ସିଷ୍ଟମ (ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍) ଅଟେ, ଯାହା ସମସ୍ତ ଖଣି ଜାତୀୟ କାରବାରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଇସ୍ପାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି ।

ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନିଂ (ଆଇବିଏମ୍) ଖଣି ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଅଧିନରେ, କୋଇଲା, ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଗ୍ୟାସ୍, ପରମାଣୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ସଂରକ୍ଷଣ, ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିକାଶ ତଥା ଖଣିରେ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଅଛି । ଆଇବିଏମ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଖଣି ଯାଞ୍ଚ, ଭୌଗୋଳିକ

ଅଧ୍ୟୟନ, ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଖଣି ପରିଚାଳନା ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ, ପରିବେଶ ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ପରିବେଶ ସମନ୍ୱୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ନବୀକରଣ ପାଇଁ ପ୍ରୟତ୍ନ ବିଦ୍ୟା ଏବଂ ଉପାୟ ଚିହ୍ନଟ କରି ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ସଂରକ୍ଷଣକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା, ସେମାନଙ୍କର ଉପଯୋଗ, ଖଣି ଏବଂ ହିତାଧିକାରୀ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଖଣିଜ ମାନଚିତ୍ରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଖଣିଜ ଶିଳ୍ପକୁ ବୈଷୟିକ ପରାମର୍ଶ ସେବା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ତାଟା ବ୍ୟାଙ୍କ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ପ୍ରକାଶନ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବା ।

ଅସ୍ତ୍ରାବର ସମ୍ପତ୍ତି, ପଞ୍ଜିକରଣ ଅଧିନିୟମ, 1908 ର ଧାରା 2(6) ଅନୁସାରେ କାଠ, ଫସଲ କିମ୍ବା ଘାସ ବ୍ୟତୀତ ଜମି, କୋଠା, ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଭଣ୍ଡା, ଉପାୟର ଅଧିକାର, ଆଲୋକ, ଘାଟ, ମହ୍ୟ ଚାଷ କିମ୍ବା ଜମିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲାଭ, ପୃଥିବୀ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଥିବା, କିମ୍ବା ଯାହା କିଛି ସହିତ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଥିବା ଅସ୍ତ୍ରାବର ସମ୍ପତ୍ତିର ତାଲିକା ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ (ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାଧିକାରୀ) ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ମୂଲ୍ୟ ଅଫର ହେଉଛି କୌଣସି ଖଣିଜ ବୁକ୍ସ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଥମ ରାଉଣ୍ଡ ନିଲାମ ସମୟରେ ବିତରକ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଧୃତ ଓ ପଠାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟର ଶତକଡ଼ା ମୂଲ୍ୟ ।

ଆନ୍ତ ବିଭାଗୀୟ କମିଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାନ ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଯାଞ୍ଚ କରି ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ଇସ୍ତାତ୍ ଓ ଖଣି ବିଭାଗର ଉନ୍ନୟନ କମିଶନର ତଥା ସହମୁଖ୍ୟ ସଚିବ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ପରିବେଶ ବିଭାଗ, ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା ବିଭାଗ, ଆଇନ୍ ବିଭାଗର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ 19 ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆନ୍ତ ବିଭାଗୀୟ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

(K) କିସମର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜମିର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀକରଣ ଯଥା ଗୋଟର (ଗୋରୁଚରିବା ଜମି), ଜଳାଶୟ ଇତ୍ୟାଦି ।

(L) ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ର ହେଉଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର ଯେଉଁଠାରେ ଖଣି ଲିଜ୍‌ରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ, ଅଣ-ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଖଣି ପରିଭାଷା ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅନୁମୋଦିତ ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଜାଣି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଚିଠି । ଏହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକଟ କରେ ।

ଲମ୍ବିତ ଗୁଡ଼ିକ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଆର୍ତ୍ତବ୍ୟୟ ଧାରୁର ଏକ ଅଂଶ ଅଟେ ଯାହାର ଆକାର 40 ମିମି ରୁ ଅଧିକ ।

(M) ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ର ଅଧିନରେ ଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକାଶ ତଥା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିୟମ ।

ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ହେଉଛି ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅନୁସୂଚୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବକ୍ସାଇଟ୍, କ୍ରୋମାଇଟ୍, କୋଇଲା, ଲୁହା, ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଇତ୍ୟାଦି ପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ।

ଖଣି ବନ୍ଦ କରିବା ଖଣି କିମ୍ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିବା ପଦକ୍ଷେପ ଯାହାକି ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ପୁନର୍ବାସ ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଖଣି ବିକାଶ ଏବଂ ଉତ୍ତୋଳନ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେଉଛି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ସମ୍ମତି, ଅନୁମୋଦନ, ଅନୁମତି ବିନା କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଏବଂ ଏହା ପାଇବା ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସହ ସଫଳ ବିତରଣ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷରୀତ ଏକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭନାମା ।

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ହେଉଛି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମସ୍ତ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିହାତି ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଅନୁମତି, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାଇସେନ୍ସ, ଖଣି ଲିଜ୍ କମ୍ପୋଜିଟି ଲାଇସେନ୍ସ ଅଟେ ।

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସଂରକ୍ଷଣ ଏକ ମପା ଯାଇଥିବା ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ସୂଚିତ ଖଣିଜ ଉତ୍ତର ଖଣିଜ ଅଂଶ ଅଟେ ।

ଖଣି ଲିଜ୍ (ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ) ହେଉଛି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲିଜ୍ ଏବଂ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସର୍-ଲିଜ୍ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କୌଣସି ଖଣିରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ।

ଖଣି ଯୋଜନା (ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ) ହେଉଛି ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ସେଥିରେ ନିୟମର ଧାରା 5 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ । ଏହା ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନ୍ସ (ଆଇବିଏମ୍) ଠାରୁ ଅନୁମୋଦନ ପାଇବା ପରେ ଓ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବରୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଖଣି ଯୋଜନା (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ) ହେଉଛି ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ, 1999 ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଛୋଟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏହି ନିୟମ (ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ନିୟମ) ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକ ଖଣି ଯୋଜନା ।

ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିର୍ମାଣ ପଥର, କଙ୍କଣା, ସାଧାରଣ ମାଟି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ବାଲି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଯାହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅଫିସିଆଲ୍ ରେଜେକ୍ଟ ବିଜ୍ଞପ୍ତିରେ ଏକ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥାଏ ।

(N) **ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁକ୍ଷଣ ଟ୍ରଷ୍ଟ** ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏକ ଅଣଲାଭକାରୀ ସଂସ୍ଥା, ଯାହା ଆଞ୍ଚଳିକ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ପାଣ୍ଠି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଯେଉଁଠାରେ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରକ ଏଥିରେ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ଏକ ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଲାଇସେନ୍ସ ତଥା ଟ୍ରଷ୍ଟକୁ ରକ୍ଷାଲିପି ପ୍ରଦାନର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ସମାନ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଚତୁର୍ଥ ସୂଚୀରେ (2015 ରେ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇଛି) ଯଥା ବକ୍ସାଇଟ୍, ଲୁହାପଥର, ରୂନପଥର ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି ।

(O) **ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ନିୟମ** ହେଉଛି ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଖଣିଜ ରିହାତି ଅନୁଦାନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 15 ର ଉପଧାରା (1) ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନିୟମ (ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିହାତି ନିୟମ 2016) ।

(P) **ଉତ୍ପାଦନ** ହେଉଛି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରେକ୍ଷଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲିଜ୍ ହୋଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ।

ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଲାଇସେନ୍ସ-ଡିଆ-ଖଣି ଲିଜ୍ ଏକ ଦୁଇ-ପର୍ଯ୍ୟାୟ ରିହାତି ଅଟେ ଯାହା ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

(Q) **ଖାଦାନ ଲିଜ୍** ହେଉଛି ଏକ ଲିଜ୍ ଯାହାକି ଏକ କମ୍ପାନୀକୁ ଏରିଆ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଆଧାରରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ, ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଅପସାରଣ, ସଂଗ୍ରହ ନିମିତ୍ତ ।

(R) **ସଂଶୋଧନ ପ୍ରାଧିକାରୀ** ହେଉଛନ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଯାହା ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଆଦେଶକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସଂଶୋଧନ କ୍ଷମତା ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ/ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ / ଖଣି ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ଉପ-ସଚିବଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ନିୟୁତ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନେ ଏମିସିଆର୍ 1960 ର ନିୟମ 54 ଅନୁଯାୟୀ ସଂଶୋଧନ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଫର୍ସଲୋ କରିବା ପାଇଁ ସଂଶୋଧନ ପ୍ରାଧିକରଣ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ହେଉଛି ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ ଦ୍ୱିତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ଏକ ଖଣିଜ ଦେୟ ଯାହା ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରିତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଦେବେ ।

ରନ୍ ଅଫ୍ ମାଇନିଂ ହେଉଛି ମାଟି, ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଏବଂ ଅପରିଷ୍କାର ଓ ଅଣ-ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ।

(S) **ଶ୍ରିନିଂ କମିଟି** 06 ମଇ 2016 ଏବଂ 01 ଅଗଷ୍ଟ 2016 ରେ ପୁନଃ ଗଠିତ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 10A(2)(b) ଏବଂ 10A(2)(c) ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅଧକ୍ଷତାରେ ଆଇବିଏମ୍‌ର ଆଞ୍ଚଳିକ ଖଣି ନିୟନ୍ତ୍ରକ, ଡେପୁଟି ଡାଇରେକ୍ଟର ଜେନେରାଲ ଜିଏସ୍‌ଇଙ୍କୁ ନେଇ କମିଟି ଗଠିତ ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଇସାର୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ହେଉଛି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ସାଜସଜ୍ଜା ପଥର ସହିତ ଅନ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ।

ସର୍ବେକ୍ଷଣ ରେକ୍ସ ହେଉଛି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ, ଭୃତ୍ୟୁକ୍ଷ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହାରରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭଡ଼ା ।

(T) **ତହସିଲଦାର** ତହସିଲରେ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁତ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ତହସିଲଦାର ଅଟୁଥିବେ ।

ଟାଣିଜ୍ୟ ଲାଇସେନ୍ସ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବିକ୍ରୟ ପରିବହନ ସଂରକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଗମନାଗମନ ପାଇଁ ସହିତ କାରବାର କରିବାକୁ ଦକ୍ଷ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଲାଇସେନ୍ସ ଅଟେ ।

ଟ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ କ୍ରମେ ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ନିୟମ, 2016 ନିୟମ 58 (2) ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟର ଦେୟ ପରେ ଦକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଗାଇ ଥିବା ସରକାରୀ ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ଏବଂ ମେସିନ୍‌ଯୁକ୍ତ ଫର୍ମ ଯାହା ଦକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ଯୋଗାଇଥିବା ସରକାରୀ ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ଏବଂ ମେସିନ୍ ନମର ଯୁକ୍ତ ଫର୍ମ ଯାହା ଦକ୍ଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ
ଅନୁମତିରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ ।

- (U) **ଅତ୍ୟାଧାର ନମୁନା** ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଖଣି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ବାହାର କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର ଏକ ଅଂଶ । ଏହା ମିଳିତ ସିଲ୍ ଏବଂ ଖଣି
ମାଲିକଙ୍କ ଦସ୍ତଖତରେ ଖଣି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ପାଖରେ ରଖାଯାଏ । ନମୁନାର ପ୍ରଥମ
ଭାଗରେ ରିପୋର୍ଟ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଫଳାଫଳକୁ ନେଇ ବିବାଦ ହେଲେ ଶ୍ରେଣୀ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା
ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଉପସ୍ଥିତିରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସରକାରୀ ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ କରାଯାଇଥାଏ ।

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସାରାଂଶ

ପ୍ରମୁଖ ଏବଂ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଖନନରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ରାଜସ୍ୱ, ରାଜ୍ୟର ଅଣ-ଚିକିତ୍ସ ରାଜସ୍ୱର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ ଅଟେ । ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଇସ୍ତାତ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ ଦାୟୀ ଅଟେ । ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ସଂଗ୍ରହ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ।

ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ପ୍ରଥମ-ଆସୁଥିବା-ପ୍ରଥମ-ଅଗ୍ରାଧିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା/ ଦରଖାସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ଥାନରେ, 12 ଜାନୁଆରୀ 2015 ରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧିତ ଅଧିନିୟମ, 2015, ପ୍ରତିଯୋଗୀ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲା । ଖଣିଜ ବୁକଗୁଡ଼ିକର ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ଇ-ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମ, 2015ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ନିଲାମ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣ (କିମ୍ବା ପ୍ରିମିୟମ), ରୟାଲଟି ସହ, ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍) ପାଇଁ ରୟାଲଟିର 10 ପ୍ରତିଶତ ଓ ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଗ୍ରନ୍ଥ (ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି) ପାଇଁ ରୟାଲଟିର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ଆକାରରେ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ମୂଲ୍ୟର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅଂଶ ପାଇବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାଏ । ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ସ-ବିନିଯୋଗ ଖଣିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2030 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଅନ୍ୟ ଖଣିଗୁଡ଼ିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଜ୍ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଗଷ୍ଟ 2021 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ “ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଆଦାୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ” ଉପରେ ଏହି ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷା ପରିଚାଳନା କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ / ପରମିଟ୍/ ଲାଇସେନ୍ସର ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି ଓ ଅନୁମୋଦନ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରେରଣ ଓ ବିକ୍ରି ରିପୋର୍ଟ, ନିୟମ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଆଦାୟ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାର ପ୍ରଭାବକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ଏହି ସମ୍ପାଦନ ସମାକ୍ଷାରେ 2015-22 ଅବଧିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହି ସମାକ୍ଷା ସମୟରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୀତିଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଯୋଗୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି । ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥ 22,392.51 କୋଟି ଟଙ୍କା ।

1. ଖଣି ଲିଜର ଅନୁମୋଦନ/ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି

ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଅନିୟମିତ ଭାବେ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ବିଦ୍ୟମାନ ଲିଜ୍ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି ଭଳି ଅନେକ ମାମଲା ଥିଲା । ଏହା ଯୋଗୁଁ ଏହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ଏବଂ ଏହି ସମୟରେ ପ୍ରିମିୟମ/ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ଆକାରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅତିରିକ୍ତ ରାଜସ୍ୱରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲେ ।

2. ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରେରଣ ଓ ବିକ୍ରିର ବିବରଣ

ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଲିଜଧାରୀ ଦେବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟି, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରେଡ୍ ଆକାର ଓ ବର୍ଗ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପିତ ହୋଇଥିବା ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତରେ ହିସାବ ହୁଏ । ତେଣୁ ସରକାରୀ ଖଣି ରାଜସ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଏକ୍ସ-ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟ, ଗ୍ରେଡ୍ ଏବଂ ଲୋହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ଭାବେ ଲୁହାପଥରର ବର୍ଗୀକରଣ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନଜର ରଖିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

2.1 ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଲୁହାପଥର ଗ୍ରେଡରେ ହ୍ରାସ

ଖଣି ନିଲାମ ପରେ ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁସାରେ, ଲୁହାପଥର ଗ୍ରେଡ୍ ଏବଂ ଏହାର ବର୍ଗୀକରଣରେ ଆକସ୍ମିକ ଓ ଅସାଧାରଣ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିଲା । ଯଦିଓ ନିଲାମ ପୂର୍ବରୁ 62-65% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀ ଉତ୍ପାଦନ 83 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକା ଥିବା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା, ନିଲାମ ପରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ (2020-22) ମଧ୍ୟରେ ଏହା ପ୍ରାୟ 16 ପ୍ରତିଶତକୁ ଖସି ଆସିଥିଲା । ସେହିପରି, ନିଲାମ ପରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ (2020-22) ମଧ୍ୟରେ, 60% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀ ତଥା ତା'ଠାରୁ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନରେ 11 ପ୍ରତିଶତରୁ ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର 60 ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଲୁହା ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ସମାନ ଧାରା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଲୁହାପଥର ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, 60% ଲୌହ ରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରେଡ୍ ଉତ୍ପାଦନ, ନିଲାମ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାୟ 77 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା, ଯାହା ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ ଖଣିକୁ ଚଳାଇବା ପରେ, ଏକ ବର୍ଷ (2020-21) ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ର 9.88 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ତାହା ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତକୁ ଖସି ଆସିଥିଲା ।

ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ଯେ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜର ଗ୍ରେଡ୍ ଏକ କିମ୍ବା ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହଠାତ୍ ହ୍ରାସ ପାଇଯିବ । ଲୁହାପଥର ଗ୍ରେଡରେ ଏହିପରି ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତୀବ୍ର ହ୍ରାସ, ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପଦର ସଙ୍କେତ ଦେଉଅଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରେଡ୍ ଉପରେ ଅଧିକ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ ମାନେ ଉତ୍ପାଦିତ ଲୁହାପଥର ଗ୍ରେଡର ଭୁଲ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଛଅଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ, ଉତ୍ପାଦନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁସଙ୍ଗତ ତାହା ତୁଳନାରେ, ନିଲାମ ପରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଗ୍ରେଡରେ ଆକାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁଁ 2020-21 ଏବଂ 2021-22 ବର୍ଷ ପାଇଁ କମ୍ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମ (ନିଲାମ ପରବର୍ତ୍ତୀ) ପ୍ରାୟ 4,162.77 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷତି ହୋଇଛି ।

2.2 ଲୁହାପଥରର ଗୁଣ୍ଡକୁ ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି

2010 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଦର ରୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ କରାଯିବ । ଏହି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ଖଣି ସର୍ଜିଲଗୁଡ଼ିକ ଲୁହାଖଣ୍ଡ ସହିତ ସମାନ ଦରରେ “ରୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ” ପାଇଁ ଅଧିକ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ “ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍” ପାଇଁ କମ୍ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ କରିଥିଲେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଅକ୍ଟୋବର 2010-11 ମସିହାରୁ ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ ଉତ୍ପାଦନରେ ଅସାଧାରଣ ବୃଦ୍ଧି (କମ୍ ରୟାଲଟି ଥିବାରୁ) ଏବଂ ରୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡର ଉତ୍ପାଦନରେ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା, ଯାହାକି ଅଧିକ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମ ଦେୟକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ କ୍ରମେ ମେସିନରେ ଆରଓଏମ୍ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରୁ ଉତ୍ପାଦିତ “ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ଗୁଣ୍ଡ” ର ଭୁଲ ତଥ୍ୟର ଏକ ବଡ଼ ବିପଦକୁ ଦର୍ଶାଉଥିଲା ।

2010 ପୂର୍ବର ଅବଧି ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦନ ତଥ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା 14 ଟି ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ ସାତଟି ଖଣି ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ ଉତ୍ପାଦନ ବିଷୟରେ ରିପୋର୍ଟ କରିନଥିବା ବେଳେ ତିନୋଟି ଖଣି ସାତ ପ୍ରତିଶତ, ଗୋଟିଏ ଖଣି 12 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ କେବଳ ତିନୋଟି ଖଣି 23 ରୁ 42 ପ୍ରତିଶତ କମ୍ ଉତ୍ପାଦନ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଯାହାହେଉ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ସମାନ ଖଣିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ର ଅନୁପାତ 2010-11 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଠାରୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି, ଯାହାକି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଜାରି ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ଅଟେ । 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା, 12 ଟି ସକ୍ରିୟ ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ 10 ଟି ଖଣି ମାମଲାରେ ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ର ଅନୁପାତ 60 ପ୍ରତିଶତରୁ 82 ପ୍ରତିଶତ, ଗୋଟିଏ ଖଣି ପାଇଁ 44 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଏକ ଖଣି ପାଇଁ 27 ପ୍ରତିଶତ ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସରୁପ, ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗୋଟିଏ ଖଣିରେ ସ୍ୱିନ୍ ଫାଇନ୍ ଉତ୍ପାଦନର ଶତକଡ଼ା 2007-10 ମଧ୍ୟରେ ସାତ ପ୍ରତିଶତରୁ 2010-21 ମଧ୍ୟରେ 86 ପ୍ରତିଶତକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ।

ତେଣୁ, 2010 ର ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଜାରି ହେବା ପରେ, ଏହି ଆଦେଶ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଚଳିତ ରୂର୍ଷ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀନତ୍ୱ ଫାଇନ୍ସ ଉତ୍ତୋଳନର ଦାବୀରୁ ରୂର୍ଷ ଫାଇନ୍ସ ଉତ୍ତୋଳନ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ହ୍ରାସ ଘଟିଛି, ଯାହାକି 20 ଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ 5841.80 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରାୟ 4,452.44 କୋଟି ଟଙ୍କାର ପ୍ରିମିୟମ ସହିତ ମୋଟ 10,294.24 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛି ।

2.3 ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ରିପୋର୍ଟ ତୁଳନାରେ ହ୍ରାସ

ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ଏବଂ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ବହୁତ ଅଧିକ । ଆଠଟି ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣିର ତଥ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚଟି ଖଣିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ଲୁହା ଖଣ୍ଡର ଅନୁପାତରେ ହ୍ରାସ ଏବଂ ଲୁହା ଗୁଣ୍ଡର ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି । 2014-20 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଖଣିର ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଅନୁପାତ ପୁରାତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ 23 ପ୍ରତିଶତରୁ 50 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା । 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହା ହଠାତ୍ ହ୍ରାସ ପାଇ 10 ରୁ 29 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବେଳେ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଅନୁପାତରେ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି ।

2.4 ଏକ୍ସ୍‌ମାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟର ବିବରଣୀ

ସମାନ ଗ୍ରେଡ୍ ଲୁହାପଥର ଏବଂ ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ସମାନ ଲିଜଧାରୀ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ୍ସ୍‌ମାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟ (ଇଏମ୍‌ପି) ରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବିବରଣୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଲିଜଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଉଥିବା ଇଏମ୍‌ପିର ବିବରଣୀ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ (ଏସ୍‌ସ୍‌ପି) ଗଣନା ପାଇଁ ନିର୍ଣ୍ଣୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା । ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କମ୍ ଇଏମ୍‌ପିର ବିବରଣୀ/ ରିପୋର୍ଟ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଲୁହାପଥର ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ହ୍ରାସ କରିବାରେ ପ୍ରଭାବ ରହିଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍ ଏବଂ ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟିର ଦେୟ ସହିତ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ପରିମାଣ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରେଡ୍ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାଇନ୍ସ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ଏହି ଅସାଧାରଣ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଲାଲ ଚିହ୍ନ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତଥାପି, ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପରୀକ୍ଷା/ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ନିଆଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଡିଡିଏମ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ତରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

3. ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ

ଖଣି ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିକୁ ତୈମାସିକ ଭିତ୍ତିରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣି ମଣ୍ଡଳର ଡିଡିଏମ୍/ଏମ୍‌ଏଫ୍ ଦ୍ୱାରା ଆକଳନ କରାଯିବ । ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିର ବିବରଣୀ ସହିତ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ପାଇବା ପରେ ଡିଡିଏମ୍/ ଏମ୍‌ଏଫ୍ ଉଚ୍ଚ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ତୈମାସିକ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ଯେପରିକି ଖଣି ଲିଜ ଅଞ୍ଚଳରୁ ସବ୍ୟବହୃତ /ଅପସାରିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

3.1 ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଅଣ-ଯାଞ୍ଚ

ସାତଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଣିଜ୍ୟିକ କର (ସିଟି) ବିଭାଗ ଓ ଖଣି ମଣ୍ଡଳକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ମୋଟ ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ରୟାଲଟି ଦେୟ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ବିକ୍ରୟ କାରବାରକୁ କମ୍ ରିପୋର୍ଟ କରୁଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବୃଦ୍ଧିକୁ ସୂଚିତ କରୁଥିଲା । ଏହି ସାତ ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ରୟାଲଟିର ସଙ୍କ୍ଷ ଆକଳନ ପ୍ରାୟ 905.66 କୋଟି ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ କରିଥିଲା । ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ପାଣ୍ଠି (ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍) ପ୍ରାୟ 271.70 କୋଟି ଟଙ୍କା (30 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ ନେସନାଲ୍ ମିନେରାଲ୍ ଏକ୍ସ୍‌ପ୍ଲୋରେସନ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ (ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି) ପ୍ରାୟ 18.11 କୋଟି ଟଙ୍କା (2 ପ୍ରତିଶତ) ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ ହେବାର ଥିଲା । ଜିଏସ୍‌ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣ

ଏବଂ ଆଇନାବଳୀର ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଭିନ୍ନତା ହେତୁ ଆଇନାବଳୀର ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଠିକ୍ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଘୋଷଣା ରହିଛି ବୋଲି ଅତିର୍କ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ ।

4. ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟମାବଳୀ

ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟମାବଳୀ, ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ୱୟ ନିୟମ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଓ ବିଧିଗତ କ୍ଲିଅରାନ୍ସର ଧାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଇଚ୍ଛାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ ।

4.1 ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଂଘନ

ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀର ସାମାନ୍ୟତା ଠାରୁ ଅଧିକ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପରିବେଶ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ଏବଂ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ । ଦୁଇଟି ଲୁହାପଥର ଖଣି ଏବଂ ଗୋଟିଏ କୋଇଲା ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବେଶ କ୍ଲିଅରାନ୍ସ (ଇସି)ରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ସାମାନ୍ୟତା ଠାରୁ ଅଧିକ ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଇସିରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ସାମାନ୍ୟତା ଠାରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବା ବେଆଇନ ଖଣି ଭାବରେ ପରିଗଣିତ କରେ । ତେଣୁ, ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ, ଯାହାର ପରିମାଣ ହେଉଛି 1,699.05 କୋଟି ଟଙ୍କା ।

ଗୋଟିଏ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ସିସି) ର ବିନା ଅନୁମତିରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅନଧିକୃତ ଉତ୍ତୋଳନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ, ଯାହାର ପରିମାଣ ହେଉଛି 150.10 କୋଟି ଟଙ୍କା ।

ଏଥି ସହ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ୍ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମର ସଂପୃକ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଦଣ୍ଡନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟେ ।

4.2 ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅନୁସାରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଆଠଟି ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ସାମାନ୍ୟତା ଠାରୁ ଅଧିକ ଖଣିଜ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଛି । ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ଯାହାର ପରିମାଣ 3,618.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯିବ ।

ସଂପୃକ୍ତ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କରିବା ଏବଂ ଖଣି ଯୋଜନାର ସାମାନ୍ୟତା ଅତିକ୍ରମ କରିବା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ ଅଞ୍ଚଳର ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ।

5. ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ହିତକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

5.1 ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରେଡ୍ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ରାସାୟନିକ ପରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମାମଲା ଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । 2015-22 ଅବଧିରେ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ସମୁଦାୟ 31,677 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ 31,340 ନମୁନାକୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ

ପଦାର୍ଥର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ମହଜୁଦ୍ ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହିଭଳି, ଲୁହାପଥର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ 10 ଥର ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନୂତନ ଷ୍ଟକ୍ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରେ ନଅ ରୁ 82 ଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ଥିଲା, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଏହି ନମୁନାଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ମହଜୁଦ୍ ବିନା ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ଗୁରୁତର ପ୍ରଶ୍ନ ସୃଷ୍ଟି କଲା ଏବଂ ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷଣ ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଜାରି କରାଯାଇଥିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର/ ସମାନ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ସମାନ ନମୁନା ପାଇଁ ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକର ଫଳାଫଳ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ଏହା ନମୁନା ପରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରଣାଳି ସୁଦୃଢ଼ ନଥିବା ସୂଚାଇଲା ଏବଂ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱସନୀୟତା ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଶ୍ନ ସୃଷ୍ଟି କଲା ।

5.2 ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ଟ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ / ଧର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 1,18,44,864 ଇ-ପାସ୍ ଯାହାକି 10 ଟି ନମୁନା ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଗଲା ଯେ, 16,79,220 ଟି ଇ-ପାସ୍ ସମୟରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଅଭିନୀତରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 16,79,220 ଟି ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା ଫଳରେ 1473.26 କୋଟି ଟଙ୍କାର ସର୍ବନିମ୍ନ 1.48 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏମିତି ଲୁହାପଥର ପରିବହନରେ ବିବରଣୀ ରହିନଥିଲା । ଏହି ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଟ୍ରାକିଂ ନ ରହିବା ଫଳରେ ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟମାବଳୀକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଆଶଙ୍କାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ମାନବ ସମ୍ବଳର ଅଭାବ, ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ ହୋଇନଥିବା ଏବଂ ବାରକୋଡ୍ ସ୍କାନର ଭଳି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସାମଗ୍ରୀ ନଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ନଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହିପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଧିକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

5.3 ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରିବହନ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିବା ଗାଡ଼ିକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ

ସମୀକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, 3,697 ଯାନ ଯାହାପାଇଁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସେହି ଯାନଗୁଡ଼ିକ ମଟରସାଇକେଲ୍, କାର, ଡିଜି ଟାକ୍ସି ଯାନ ଇତ୍ୟାଦି ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସମୀକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଯାନଗୁଡ଼ିକ 67,271.82 ଏମିତି ଖଣିଜ ପରିବହନ କରିଥିବା ଦର୍ଶାଇଥିଲା । ଏହି ଯାନଗୁଡ଼ିକ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ମଧ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କଲା ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ଯାନଗୁଡ଼ିକର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାର ଅଭାବ ଥିଲା । ତେଣୁ, ଅନଶିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବେଆଇନ୍ ପରିବହନ ଆଶଙ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

5.4 ନିରୀକ୍ଷଣ ଏବଂ ଚଢ଼ାଉ

ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତ୍ ଦ୍ୱାରା 2015-22 ଅବଧିରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ 2520 ରୁ 2940 ନିରୀକ୍ଷଣ/ ଚଢ଼ାଉ ଭୁଲ୍ଲନାରେ କେବଳ 265 ନିରୀକ୍ଷଣ / ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଧାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟର କେବଳ 9.01 ରୁ 10.52 ପ୍ରତିଶତ କରାଯାଇପାରିଥିଲା । 2015-22 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ, ପାଞ୍ଚଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଉପଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଡିଏମ୍) ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଏବଂ ଅଣକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣିର ନିରୀକ୍ଷଣରେ ଅଭାବର ମାତ୍ରା 73.96 ପ୍ରତିଶତରେ 100 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୀକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା । ତେଣୁ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରୁନଥିଲା ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

1. ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅନିୟମିତତା ଉପରେ ଏକାଧିକ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି ଉଠାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲିଜ୍ ଅବଧି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
2. ଇଚ୍ଛାକୃତ କିମ୍ବା ଭୁଲ ତଥ୍ୟର ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ରକ୍ଷାଲତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ରିପୋର୍ଟର ହଠାତ୍ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବା ଲୋହ ଶ୍ରେଣୀର ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
3. ଲୋହ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଆକାରରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଭୁଲ ରିପୋର୍ଟ ଯୋଗୁଁ ରାଜସ୍ୱ ହାନିର ବୃଦ୍ଧିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏକ ନୀତି/ ଯାଦ୍ୱିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
4. ଆଇଟିଏମ୍ ସହ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷାକରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିରେ ଥିବା ଲୋହର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରେଣୀ, ଆକାର, ବୃଦ୍ଧି ଗୁଣ୍ଡ ଓ ସୁସ୍ଥ ଗୁଣ୍ଡର ପରିମାଣକୁ ପୁନଃ ଯାଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ରକ୍ଷାଲତ୍ତି ଓ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଆଦାୟ କରିବା । ଏହି ପରିସର ଆଇଟିଏମ୍ଏସ୍ ରେ ଏକୀକରଣ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଖଣିର ଶ୍ରେଣୀ, ଆକାର ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମିଶ୍ରଣକୁ ସିଦ୍ଧିମତ ଆଧାରରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।
5. ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟରେ ହ୍ରାସ ଯାହା ରକ୍ଷାଲତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ, ଲିଜଧାରୀ ଏହାକୁ ଜାଣିଶୁଣି କରୁଥିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁସନ୍ଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଚିତ୍ ।
6. ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନରେ ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯାଞ୍ଚର ଅଭାବ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ଥିର କରିବା ଉଚିତ୍ ।
7. ଆଇଟିଏମ୍ଏସ୍ରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର କମ୍ ରିପୋର୍ଟ ଦେବା ଉପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
8. ସୂଚନାର ପ୍ରତି-ବିଧିସିଦ୍ଧକରଣ ଏବଂ ରକ୍ଷାଲତ୍ତିର ସଠିକ ପ୍ରାପ୍ୟର ଆକଳନ ପାଇଁ ଆଇଟିଏମ୍ଏସ୍ ସହିତ ଜିଏସ୍ଟିଏନ୍ର ଏକୀକରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଖଣି ମହଣାଳୟ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି ରକ୍ଷାଲତ୍ତିର ଆକଳନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜିଏସ୍ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କାରବାରକୁ ଏକୀକରଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ସରକାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
9. ଆଇଟିଏମ୍ ସହିତ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ଗୀକରଣକୁ ସମୀକ୍ଷା କରିବା, ବିଭିନ୍ନ କ୍ରୋମାଇଟ୍ (Cr_2O_3) ପରିମାଣ ଥିବା ଖଣିଜର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ବନ୍ଧନୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍, ଯାହାଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷାଲତ୍ତିରେ ପ୍ରକୃତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବ ।
10. ଖଣି ଖନନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀର ଉଲ୍ଲଂଘନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏମ୍ଏମ୍ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ ସଠିକ୍ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ, 1986 ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ(ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

11. ବିଭିନ୍ନ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଧୀନରେ ଅଧିକୃତ ପରିମାଣ ସହିତ ଲିଭିଧାରକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଉପରେ ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
12. ବିଭିନ୍ନ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଲିଭିଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
13. ଯାଞ୍ଚ କରାନଯାଇ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ନହୋଇଥିବା ପାସ୍ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନବୀକରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
14. ଚେକ୍ ଗେଟ୍, ଷ୍ଟେ ବ୍ରିଜ୍ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ନିୟୋଜିତ କରିବା ସହିତ ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ ଷ୍ଟେ ବ୍ରିଜ୍ ଏବଂ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର ସୁଗାରୁ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣର ଉପଲବ୍ଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
15. ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ ପାଇଁ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦକୁ ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ନିରୀକ୍ଷଣ/ ଚଢ଼ାଉ ତଥା ତିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଧ୍ୟାୟ I

ଉପକ୍ରମ

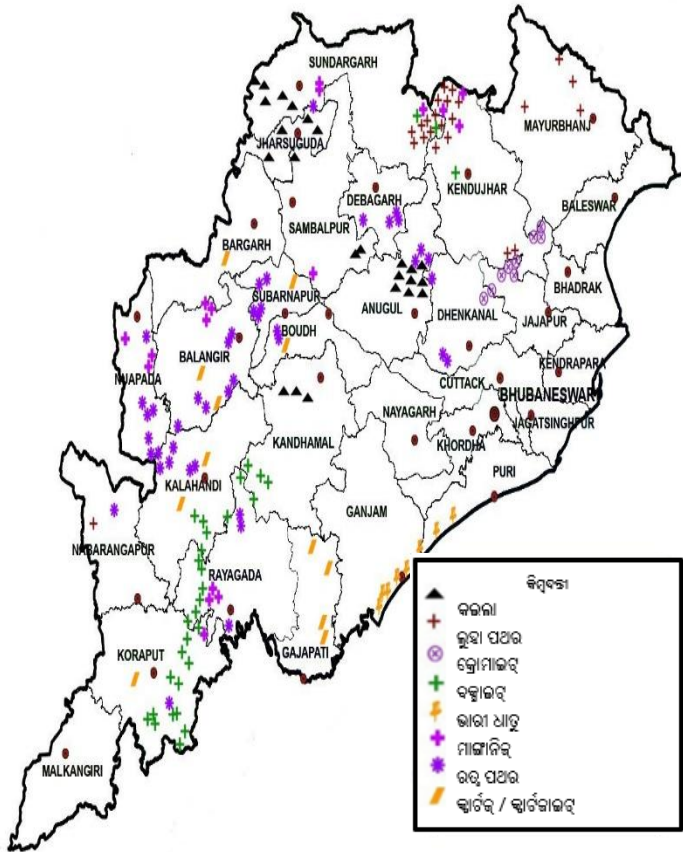
ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଓଡ଼ିଶାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ, ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଗଠନ ଏବଂ ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଧାରା ସହିତ ଏକ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ମାନଦଣ୍ଡ, ପରିସର ଏବଂ ପଦ୍ଧତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

1.1 ଓଡ଼ିଶାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ

ଓଡ଼ିଶା ହେଉଛି ଏକ ଖଣିଜ ସମୃଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟ ଯାହା ଦେଶର ଖଣିଜ ମାନଚିତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରେ । ରାଜ୍ୟରେ ଲୁହାପଥର, କ୍ୱାମ୍ପାଇଟ୍, ମାଙ୍ଗାନିଜ, କୋଇଲା, ବକ୍ସାଇଟ୍, ତୋଲମାଇଟ୍, ତୁନ ପଥର, ଗ୍ରାଫାଇଟ୍, ନିକେଲ ଆଦି ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସମୃଦ୍ଧ ତଥା ବିପୁଳ ଭଣ୍ଡାର ରହିଛି ଏବଂ ସାଜସଜ୍ଜା ପଥର, କ୍ୱାଟଜ୍, ଫାସ୍ଫାଟ୍, ସାଧାରଣ ମାଟି, ସିଲ୍ଟ, ରେହମାଟି, ସାଧାରଣ ବାଲି, ଇଟା-ମାଟି, ମୋରମ୍, ଲାଟେରାଇଟ୍, ସ୍ଲୁବ୍, ସାଧାରଣ ବୋଲ୍ଡର, ଚିସ୍, ବାଜ୍ଜି ଏବଂ ପଥର ପରି ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି ।

ବୃହତ୍ ଏବଂ ଲଘୁ ଖଣିଜ ଖନନରୁ ପ୍ରାପ୍ତି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥ-ଚିକିତ୍ସା ରାଜସ୍ୱର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସ¹ ଅଟେ । ଖଣିଜ ଆୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ରୟାଲଟି, ଡେଡ୍ ରେଣ୍ଡ୍ ଏବଂ ସର୍ଫେସ୍ ରେଣ୍ଡ୍ କୁ ନେଇ ଗଠିତ । ଖଣି ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ଖଣିଜ ଆୟ ସଂଗ୍ରହ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ (ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ) ଅଧିନିୟମ, 1957 (ଏମ୍ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ) ଏବଂ ଏଥିରେ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ । ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବାର ଶକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଛି ।

ଓଡ଼ିଶାର ଖଣିଜ ମାନଚିତ୍ର

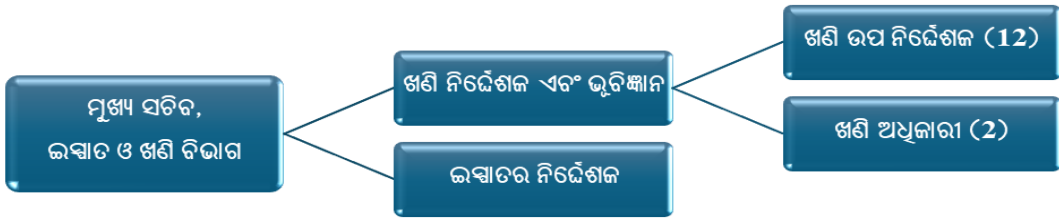
ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଇସ୍ତାତ ଏବଂ ଖଣି (ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍) ବିଭାଗ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଆବିଷ୍କାର, ଉଦ୍ଧାରଣ ଏବଂ ତାହାରି ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି । ଏହି ବିଭାଗ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ {ଯଥା- ଏମ୍ ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ,

¹ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜସ୍ୱର 31.78 ପ୍ରତିଶତ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱ ଥିଲା

1957, ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ(ଏମ୍‌ସିଆର୍) 1960, ଖଣିଜ (ଆଣବିକ ଏବଂ ହାଇଡ୍ରୋ କାର୍ବନ ଶକ୍ତି ଖଣିଜ ବ୍ୟତୀତ) ରିହାତି ନିୟମ, 2016 ର ପରିଚାଳନା କରିବା ସହିତ ଲଘୁ ଖଣିଜ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ² ରିହାତି (ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି) ନିୟମ, 2004 ଏବଂ 2016}ର ମଧ୍ୟ ଏହି ବିଭାଗ, କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରେ । ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାଂଶ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, (ଯଥା-ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଏହାର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ, ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ସଂଗ୍ରହ, ଆଇନଗତ ଖନନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା, ଇତ୍ୟାଦି) ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ରହିଛି ଏବଂ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ । ହାଇଡ୍ରୋ କାର୍ବନ୍ / ଶକ୍ତି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଆଦିର ପଟ୍ଟା ଅନୁଦାନ ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ସିଆର୍ ଆଇନର ପ୍ରଥମ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ- ଏ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଇଲା ଏବଂ ଲିଗ୍ନାଇଟ୍ ଭଳି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ), ଆଣବିକ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ୟୁରାନିୟମ୍, ଥୋରିୟମ୍, ଟାଲ୍ୟୁରିୟମ୍ ଆଦି ଥିବା ବିରଳ ମୃତ୍ତିକା ଭଳି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ) । ଉପରୋକ୍ତ ଅନୁସୂଚୀର ଭାଗ-ଖ ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ସହିତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯଥାକ୍ରମେ କୋଇଲା ବ୍ଲକ୍ ଆବିଷ୍କରଣ ନିୟମ, 2017 ଏବଂ ଆଣବିକ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ, 2016 ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ ।

1.2 ସାଂଗଠନିକ ଗଠନ

ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିଛି । ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ସର୍ଭେ ଏବଂ ଆକଳନ କରିବା, ଖଣି ଏବଂ ଖଣି ଲିଜର ଶୋଷଣ ଏବଂ ପ୍ରଶାସନ; ବେଆଇନ ଖନନ ଏବଂ ଖଣିଜ ପରିବହନର ପ୍ରତିରୋଧ; ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ; ପରିବେଶ ପ୍ରତି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ଅଧ୍ୟୟନ ଆଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ରାଜ୍ୟକୁ 14 ଟି ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯାହାର ନେତୃତ୍ୱ ଖଣି ବିଭାଗର ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କିମ୍ବା ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନେ ନେଉଛନ୍ତି । ଖଣି ଏବଂ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ପ୍ରଶାସନିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅଛି, ଯିଏ ଇସ୍ତାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ପ୍ରମୁଖ ସଚିବଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରନ୍ତି । ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସାଂଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି :

1.3 ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଧାରା

2015-23 ରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖଣି ରାଜସ୍ୱରେ ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି, ତାହାର କାରଣ ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 1.1 ରେ ଦର୍ଶାଗଲା:

² କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 1 (ii) ଅନୁସୂଚୀ-III, ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିହାତି ନିୟମ 2016 ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଯଥା-ସାଜସଜା ପଥର ଇତ୍ୟାଦିର ପରିଚାଳନା, ଇସ୍ତାତ୍ ଓ ଖଣି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ ।

ସାରଣୀ 1.1: ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର ଧାରା

(ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି		ମୋଟ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି	ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ମୋଟ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଶତ
	ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ			
2015-16	5,337.32	461.64	5,798.96	68,941	8.41
2016-17	4,599.74	326.05	4,925.79	74,299	6.63
2017-18	5,760.71	370.28	6,130.99	85,204	7.20
2018-19	10,103.39	376.22	10,479.61	99,546	10.53
2019-20	10,664.78	355.24	11,020.02	1,01,568	10.85
2020-21	13,308.39	482.93	13,791.32	1,04,387	13.21
2021-22	48,045.36	596.39	48,641.75	1,53,059	31.78
2022-23	37,568.55	506.49	38,075.04	1,50,462	25.31

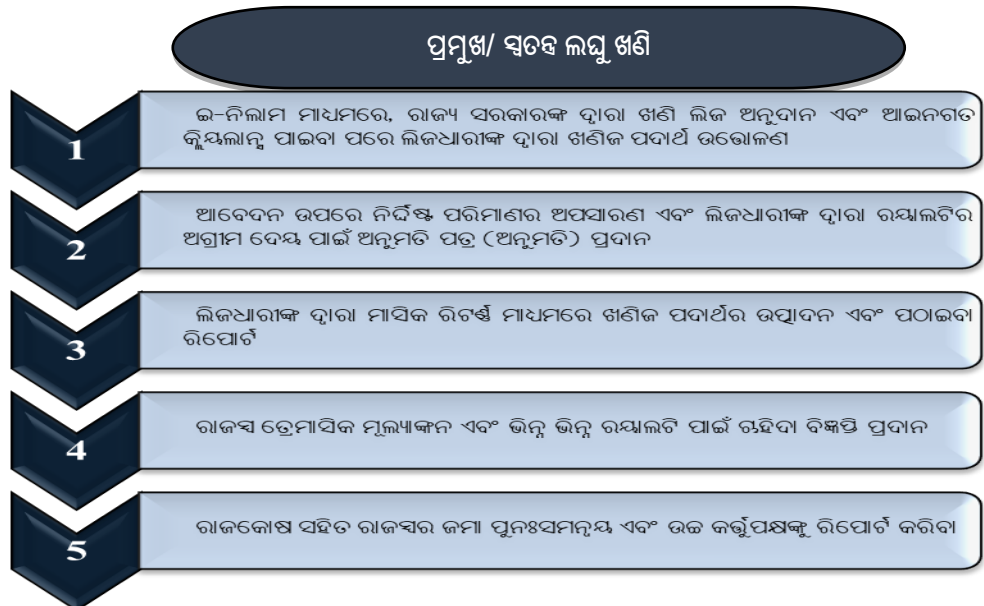
ଉତ୍ସ: ବିଭାଗ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ରିପୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୂଚନା

ବର୍ଷ 2021-22 ରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖଣି ରାଜସ୍ୱରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବୃଦ୍ଧିର କାରଣ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି: (i) ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ 32.04 କୋଟି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ରୁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2021-22 ରେ 35.89 କୋଟି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ କୁ ବୃଦ୍ଧି (12.01 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ (ii) ରକ୍ଷାଲିପି ଦେୟ ବ୍ୟତୀତ ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆଦାୟ ଏହି ଆକାରରେ-(କ) 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣି ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (ପ୍ରିମିୟମ) ଏବଂ (ଖ) 28 ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ଅଣ-ନିଲାମ ଖଣି³ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ଆକାରରେ ବକେୟା ରକ୍ଷାଲିପି ଆଦାୟ । ଯାହାହେଉ, 2022-23 ରେ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିଲା ।

ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଚାରୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ରେଖାଚିତ୍ର 1.1: ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରଣାଳୀ ଦର୍ଶାଉଥିବା ପ୍ରବାହ ରେଖାଚିତ୍ର

ଉତ୍ସ: ଏମ୍ ଏମ୍ ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ ଏବଂ ଏମ୍ ଏମ୍ ସି ନିୟମଗୁଡ଼ିକର

³ ଖଣି ଓ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 2015 ସଂଶୋଧନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା ଖଣି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଅଧିନିୟମ ଆଧାରରେ ଅବଧି ସମୟ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଥିବା ଖଣି ସମୂହ ।

1.4 ଅତିରିକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା:

- i. ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାନ/ ଅନୁମତି/ ଲାଇସେନ୍ସର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଆଇନ୍, ନିୟମ ଏବଂ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ଥିଲା
- ii. ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପ୍ରେକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକ୍ରିର ରିପୋର୍ଟିଂ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଠିକତା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା
- iii. ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ବୈଧାନିକ ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିଲା
- iv. ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଏବଂ ସଂଗୃହ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ
- v. ବେଆଇନ୍ ଖନନ ଏବଂ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ କ୍ଷୟ ରୋକିବା ପାଇଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ।

1.5 ଅତିରିକ୍ତ ମାନଦଣ୍ଡ

ସମୀକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାନଦଣ୍ଡରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତିତ ଆଇନ୍ ଏବଂ ନିୟମ:

- ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957
- ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିହାତି ନିୟମ, 1960
- ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ସଂଶୋଧିତ ଆଇନ୍, 2015
- ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିଲାମ ନିୟମ, 2015
- ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରମାଣ) ନିୟମ, 2015
- ଖଣିଜ (ଆଣବିକ ଏବଂ ହାଇଡ୍ରୋ କାର୍ବନ ଶକ୍ତି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ) ରିହାତି ନିୟମ, 2016
- ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ, 1988 ଏବଂ 2017
- ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ, 1980
- ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଆଇନ୍, 1986
- ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ, 1999
- କୋଇଲା ବହନକାରୀ କ୍ଷେତ୍ର (ଅଧିଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ, 1957
- ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁକ୍ଷେପ ଟ୍ରଷ୍ଟ ନିୟମ, 2015
- କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପରିପତ୍ର ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତିତ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ:

- ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ନିବାରଣ, ଚୋରାଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ୍ ଖନନ ଏବଂ ଦଖଲ, ଷ୍ଟୋରେଜ୍, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ନିୟମ, 2007
- ଓଡ଼ିଶା ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ଫାଉଣ୍ଡେସନ୍ ପାଣ୍ଠି
- ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ରିହାତି ନିୟମ, 2004 ଏବଂ 2016 ।
- ଓଡ଼ିଶା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିଲାମ ନିୟମ, 2019
- ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପରିପତ୍ର ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ।

1.6 ପରିସର ଏବଂ ପଛତି

ଅଗଷ୍ଟ ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2021 ଏବଂ ଅଗଷ୍ଟ ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ଧ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତାର ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାରେ 2015-22 ଅବଧିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ସେଠାରେ ପୂର୍ବ/ ଅତୀତ ଅବଧିର ବ୍ୟାପ୍ତ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲା ।

ଇସ୍ପାତ୍ ଓ ଖଣି (ଏସ୍ଆଇଏମ୍) ବିଭାଗ ତଥା ଖଣି ଏବଂ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ଧ୍ୟାୟ 14 ଟି ଖଣି ସର୍କଲ ମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚଟି⁴ ସର୍କଲରେ ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା । ଖଣି ସର୍କଲ ମାନକର ପ୍ରମୁଖ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ସ୍ତରାକୃତ ରାସ୍ତା ସାମ୍ପଲିଂ ବ୍ୟବହାର କରି ଖଣି ସର୍କଲ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାରେ ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିବା ପଛତି ହେଲା-ଖଣି ଓ ଭୂବିଜ୍ଞାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ଭୌତିକ ଏବଂ କମ୍ପ୍ୟୁଟରାକୃତ ରେକର୍ଡର ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚ ।

ଇସ୍ପାତ୍ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ଏବଂ ଆର୍ଆଇଡିଏମ୍ ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ 12 ଅପ୍ରେଲ 2021 ରେ ଏକ ପ୍ରବେଶ ସମ୍ମିଳନୀ (ଭର୍ଚୁଆଲ୍ ମୋଡ୍) ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ସମୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ମାନଦଣ୍ଡ, ପରିସର ଏବଂ ପଛତି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ସମୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ଉପରେ 28 ଜୁନ୍ 2023 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପ୍ରସ୍ଥାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସରକାରଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

1.7 ଏକାକୃତ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିଚାଳନା ପଛତି (ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍)

ସମସ୍ତ ଖଣି ପଞ୍ଜାଧାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଓ କାରବାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର 2010 ମସିହାରେ ଏକାକୃତ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିଚାଳନା ପଛତି (ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍), ନାମକ ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟରାକୃତ ସିଷ୍ଟମ ଡିଜାଇନ୍ ଏବଂ ବିକଶିତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସଫ୍ଟୱେର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବିଭିନ୍ନ ମତ୍ୟୁଲ ରହିଛି ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥାଏ, ଯେପରିକି: (i) କ୍ଲିଅରାନ୍ସ-ଲିଜ୍ ଏବଂ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ସଂହିତାକରଣ, ବୈଧାନିକ କ୍ଲିଅରାନ୍ସ ଏବଂ ପହିବହନକାରୀଙ୍କ ପଞ୍ଜୀକରଣ (ii) ଉତ୍ପାଦନ-କ୍ଲିଅରାନ୍ସ ଯାଞ୍ଚ, ବୈଧତା ଏବଂ କ୍ଲିଅରାନ୍ସ ସାମା, ଲିଜ୍ଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ, ଦୈନିକ ଉତ୍ପାଦନର ଅପଡେଟ୍, ରୟାଲଟି ଏବଂ ଚାହିଦା ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଗଣନା ଏବଂ ଇ-ଗ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ଅନୁମତି ଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି (iii) ପ୍ରେରଣ- ପଛତିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଇ-ଗ୍ରାନ୍ଜିଟ୍ ପାସର ତାରିଖ/ ଟାଇମ୍ ଷ୍ଟାମ୍ପ ସହିତ ସତତ ଭାବରେ ବାର-କୋଡ୍ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ପାଇଁ ପ୍ରେକ୍ଷଣର ସମ୍ପର୍କ-ଯାଞ୍ଚ (iv) ଯାଞ୍ଚ-ଚେକ୍ ଗେଟ୍ରେ ବାର-କୋଡ୍ ସ୍କାନର, ରାସ୍ତାରେ ମୋବାଇଲ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ୍ ଏବଂ ଯାନ ଗ୍ରାଜିଂ ସିଷ୍ଟମ ମାଧ୍ୟମରେ ଯାଞ୍ଚ କରିବା (v) ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି-ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣର ରିଅଲ ଟାଇମ୍ ରିପୋର୍ଟିଂ, ଖନନ ଏବଂ ଷ୍ଟକ୍ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ରୟାଲଟି ଏବଂ ଚାହିଦା ସଂଗ୍ରହ ଉପରେ ରିପୋର୍ଟ (vi) ସଂହିତା କରଣ-ବାହକମାନଙ୍କ ବୈଧତା ପ୍ରମାଣୀକରଣ ପାଇଁ ଓଜନ-ସେଡୁ ଏବଂ ଆରଟିଓ ସଂହିତା କରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ଅଧିକ ସଜ୍ଜତା ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ଦିଗରେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ । ତଥାପି, ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସତ୍ତ୍ୱେ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି ରହିଥିଲା, ଯାହା ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଯାହା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଫଳତଃ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବିପୁଳ ପରିମାଣର ସୂଚନାର ସର୍ବବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ, ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧିକ ପ୍ରଭାବୀ ଢଙ୍ଗରେ ଉପଯୋଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

1.8 ସ୍ୱାକୃତି

⁴ ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା; ଯାଜପୁର ରୋଡ୍; ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋଇରା; ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଚାଳଚେର; ଏବଂ ଏମ୍ଓ, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ଏହି ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା ପରିଚାଳନାରେ ଅତିରୁଦ୍ଧ ଆବଶ୍ୟକ ସୂଚନା ଏବଂ ରେକର୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଇଚ୍ଛାତ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସହଯୋଗକୁ ଅତିରୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ ।

1.9 ଏହି ରିପୋର୍ଟର ଅତିରୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥ ରାଶି

ପ୍ରମୁଖ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଆକଳନ ଏବଂ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତି ସଂଗ୍ରହରେ ପଛତା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ସମ୍ପନ୍ନରେ ସମୀକ୍ଷା ଫଳାଫଳ ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ସଂକଳନ କରାଯାଇଅଛି । ଏହି ରିପୋର୍ଟରେ ଅତିରୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥ ରାଶି ହେଉଛି 22,392.51 କୋଟି ଟଙ୍କା ଯାହା ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 1.2 ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 1.2: ରିପୋର୍ଟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକର ଅନୁକ୍ଷେପ ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥ ରାଶି

(ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)

ଅନୁକ୍ଷେପ ସଂଖ୍ୟା	ପରିଶିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା	ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିଷୟ	କଭରେଜ୍ ଅବଧି	ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ
3.2.1	VII	ଉତ୍ପାଦିତ ଲୁହାପଥର ଗ୍ରେଡର ରିପୋର୍ଟ (ନିମ୍ନ-ଗ୍ରେଡ୍ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟ)	2020-22	4,162.77
3.2.2	VIII	ଲୁହାପଥର ଫାଇନାଲକୁ ସ୍ଥିତି ଫାଇନାଲ୍ ପରି ରିପୋର୍ଟ କରିବା	2015-22	10,294.24
3.5.1	X	ଉପ ଗ୍ରେଡ୍ ଲୁହାପଥର ଅଣ ଉପଯୋଗ	2014-22	1,183.02
3.5.3	XI	ଲାଭଦାୟକ ଏବଂ ଉପ-ଗ୍ରେଡ୍ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଅଣ ଉପଯୋଗ	2015-22	51.71
4.2	XII	ବିଳମ୍ବରେ ଦେୟ ରକ୍ଷାଲିପି ଉପର ସ୍ତୋଧ ଅନାଦାୟ	2015-22	28.66
4.3	XIII	ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଯାଞ୍ଚ ନହେବା ହେତୁ ରକ୍ଷାଲିପିର ସଞ୍ଚ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ	2015-22	1,195.47
4.4	XIV	ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିସର୍ଜନ ନ ହେବା ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ଅପରୋଧ	2015-22	6.35
5.2.1	--	ପରିବେଶ କ୍ଲିଅରାନ୍ସରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ	2017-18	88.60
5.2.2	XV	ପରିବେଶ କ୍ଲିଅରାନ୍ସରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ (i) ରୋଏଟା-II	2019-20	52.04
		(ii) ଠାକୁରାଣୀ ବ୍ଲକ୍-ଖ	2019-21	1,558.41
5.2.3	XVI	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ	2015-21	3,618.50
5.2.4	XVII	ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ	2019-22	150.10
5.2.5	--	ଲିଜର ଅନୁକୃତ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଉପରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ	2016-20	2.64
ମୋଟ				22,392.51

ଅଧ୍ୟାୟ II

ଅନୁଦାନ/ ଖଣି ଲିଜ୍‌ର

ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି

2

ଖଣି ଲିଜ୍ ର ଅନୁଦାନ/ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି (ପ୍ରମୁଖ ଏବଂ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ)

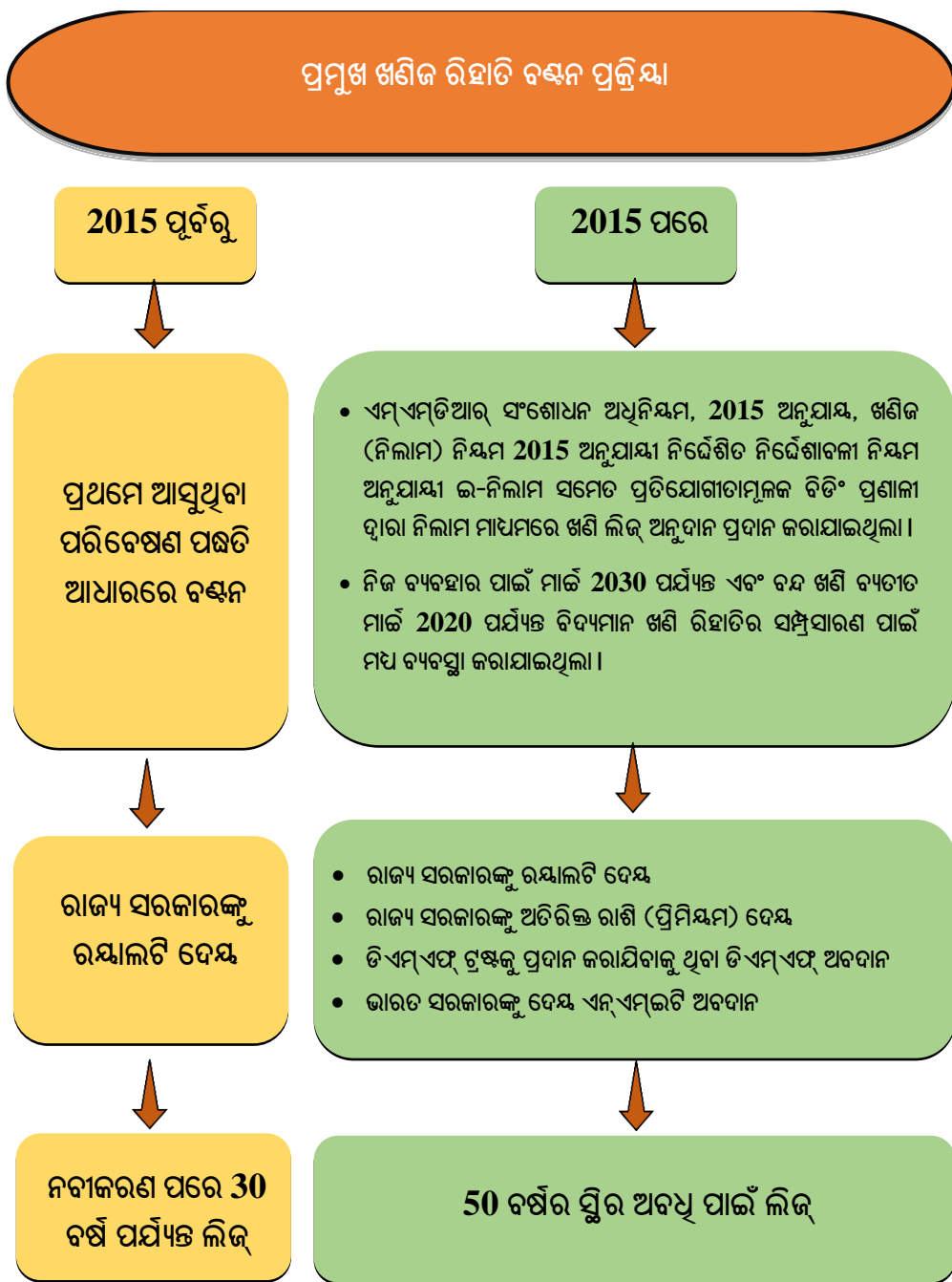
ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ସମନ୍ବିତ ସମାକ୍ଷା ସମ୍ପାଦନା ଅଟେ। ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କ୍ୱାର୍ଟର୍ସ୍, ରତ୍ନପଥର ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧମୂଲ୍ୟବାନ ରତ୍ନ ପଥର ଆଦି ଖଣି ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନରେ ଅନିୟମିତତା; ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ପରି ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜ୍ ର ଅନିୟମିତ ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି; ସାଜସଜ୍ଜାପଥର ପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜ୍ ରେ ଅନିୟମିତ ବିସ୍ତାର; ଖଣିଜ ବୁକ୍ସମାନଙ୍କ ର ଇ-ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ରେ ବିଳମ୍ବ।

2.1 ଭବିଷ୍ୟତ

ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, (ଏମ୍.ଏମ୍.ଡି.ଆର୍.) 1957, ଭାରତରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଆଇନ। ନ୍ୟାୟପାଳିକାର ରାୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତ୍ତରାୟ କମିଟିର ସୁପାରିଶ ଯୋଗୁ ନିଲାମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଖଣିଜ ବୁକ୍ସ ପରି ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଆବେଦନରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି। 2015 ଜାନୁଆରୀ 12 ରେ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ଏମ୍.ଏମ୍.ଡି.ଆର୍. ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2015, ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା 'ପ୍ରଥମେ ଆସି ପ୍ରଥମେ ପାଅ' ବ୍ୟବସ୍ଥା ବଦଳରେ ଏକ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାମୂଳକ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିଛି। ଖଣି ବୁକ୍ସ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଇ-ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା କୁ ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମ, 2015 ରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇଛି। ଏହା ସହିତ ଏହି ନିଲାମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ରୟାଲଟିର ଦଶ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଣ୍ଠି (ଡି.ଏମ୍.ଏଫ୍.) ଏବଂ ରୟାଲଟିର ଦୁଇ ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଟ୍ରଷ୍ଟ (ଏନ୍.ଏମ୍.ଇ.ଟି.) ଠାରୁ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (କିମ୍ବା ପ୍ରମିୟମ) ଆକାରରେ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅଂଶ ପାଇବାର ଅନୁମତି ମିଳିବ।

2015 ପୂର୍ବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ଖଣି ଲିଜ୍ ଆବେଦନ/ମିଆଦ ବୃଦ୍ଧି ଯୋଜନା ସମନ୍ବିତ ଚିତ୍ର ନିମ୍ନ **ରୂପ 2.1** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ଭବି 2.1: ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରିହାତି ଆବେଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦର୍ଶାଉଥିବା ଫ୍ଲୋ ଚାର୍ଟ

(ଉତ୍ସ: ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍କ୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ଏବଂ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍କ୍ ସଂଗୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 2015)

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍କ୍ ସଂଗୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 2015 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ଖଣି ଲିଜ୍ କେବଳ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ । ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ରୟାଲଟି ଓ ତେଡ୍ ରେଷ୍ଟ୍ ପ୍ରଦାନ ଛଡା ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (ପ୍ରିମିୟମ) ଭାବେ ନିଲାମ ସମୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପନ୍ନ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ଶତକଡା ଉତ୍ପାଦ ଏବଂ ବହିଃ ପ୍ରେରଣ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହାରରେ ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ପାଣ୍ଠି (ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍) ଏବଂ ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଟ୍ରଷ୍ଟ (ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି) ରେ ଅବଦାନ କରିବାକୁ ପଡେ । ତେବେ 2015 ସଂଗୋଧନ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦାନ ହୋଇସାରିଥିବା ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ତେଡ୍

ରେଷ୍ଟ, ପୃଷ୍ଠ ରେଷ୍ଟ ଏବଂ ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍ ଓ ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି ପାଣ୍ଡିରେ ଅବଦାନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ। ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା, ମାତ୍ର 2021 ରେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଆଇନରେ ସଂଶୋଧନ ହେବା ପରେ ରୟାଲଟିର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରତିଶତର ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡୁଛି । 2015 ପୂର୍ବ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପ୍ରାପ୍ୟ ଖଣି ରାଜସ୍ୱ ର ହିସାବ ସାରଣୀ 2.1 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 2.1: 2015 ପୂର୍ବ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ଖଣି ରାଜସ୍ୱର ଗଣନା

ଶୁଳ୍କର ପ୍ରକାର	2015 ରେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ସଂଶୋଧନ ପୂର୍ବରୁ	2015 ରେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ସଂଶୋଧନ ପରେ
ରୟାଲଟି	ଏସ୍‌ଏସ୍‌ପି ର 15 ପ୍ରତିଶତ	ଏସ୍‌ଏସ୍‌ପି ର 15 ପ୍ରତିଶତ ASP
ପ୍ରମିୟମ/ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି	--	ଏସ୍‌ଏସ୍‌ପି ର ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରତିଶତ*
ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍‌ଟି ଅନୁଦାନ	--	ରୟାଲଟି ର 10 ପ୍ରତିଶତ
ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି ଅନୁଦାନ	--	ରୟାଲଟି ର 2 ପ୍ରତିଶତ

* 2015 ରୁ 2022 ମଧ୍ୟରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ପାଇଁ ନିଲାମରେ ଏସ୍‌ଏସ୍‌ପିର ଶତକଡ଼ା ଆଠଟି ପରାକ୍ଷଣ ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଲୁହାପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଦେୟଯୁକ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣ ଭାବରେ 90 ରୁ 150 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଅଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରୁ, ଏହା ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ ଡିଆର୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 2015 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ କେବଳ ରୟାଲଟି ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା ନିଲାମ ପୂର୍ବ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ରାଜସ୍ୱର ବ୍ୟାପକତାକୁ ବର୍ଷନା କରିଥାଏ ।

ଖଣି ଲିଜ୍ ର ଅନୁଦାନ ସମନ୍ୱୟ ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ରେମରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

2.2 ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନରେ ଅନିୟମିତତା

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2015 (ଅଧିନିୟମ)ର ଧାରା 10A (1) ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ, ପ୍ରକ୍ୱେକ୍ଟିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ସମନ୍ୱୟ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଆବେଦନ ପତ୍ରକୁ କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ସହିତ ଅଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚନା କରାଯିବ । ଧାରା 8A (2) ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନ ଠାରୁ, ସମସ୍ତ ଖଣି ଲିଜ୍ ପରଖ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଆଇନର ଧାରା 10A(2)(c) ଅନୁଯାୟୀ ଆଇନର ପ୍ରାରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ;

- (i) କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ହେଇଡ୍ରୋକାର୍ବନ/ଖଣିଜ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଆଣବିକ ଖଣିଜ ସମନ୍ୱୟ କୌଣସି ଖଣି ଲିଜ୍ ର ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଅନୁମୋଦନର ଯୋଗାଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି; କିମ୍ବା
- (ii) ଯଦି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ପତ୍ର (ଏଲ୍.ଓ.ଆଇ)⁵ ଜାରି କରାଯାଇଥାଏ,

ତେବେ, ଏହି ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହେବା ଦିନଠାରୁ (12 ଜାନୁଆରୀ 2015) ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ/ଏଲ୍‌ଓଆଇ ରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ସହ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଫଳତା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଅନୁମୋଦନ/ଏଲ୍‌ଓଆଇ ବାତିଲ ହୋଇପାରିବ ।

⁵ ଏଲ୍‌ଓଆଇ ହେଉଛି ଖଣି ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦେଇଥିବା ଏକ ଚିଠି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଶକ୍ତିକୁ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ

ପୁନଶ୍ଚ, ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ (ଏମ୍ ସିଆର୍), 2016 ର ନିୟମ 31(1) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅନୁମତି ଦେଇଥିବା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ଏବଂ ଯଦି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେତୁ ଉକ୍ତ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନହୁଏ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ଆଦେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିପାରିବେ ।

ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁରର ସମସ୍ତ 16 ଟି ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ତିନୋଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ଉପରୋକ୍ତ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ନିଲାମ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରିମିୟମ/ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ଆକାରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଅତିରିକ୍ତ ରାଜସ୍ୱରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଥିଲା ।

2.2.1 ବଲାଙ୍ଗୀର ଖଣି ସର୍କିଲ ଅଧିନରେ କ୍ୱାର୍ଟର୍ ଏବଂ ରତ୍ନପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

ଏମ୍ଏମ୍‌ସିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 11 ର ଉପଧାରା 10 ପ୍ରଦାନ କରେ ଯେ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ, ଯିଏ ଉପଧାରା (9) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ହୋଇଥିବା ପରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ କରନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅସ୍ଥିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତି, ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ଆବେଦନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ପାଇବା ଅଧିକାର ଏବଂ ତା’ପରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ବାଙ୍କିଆ ଗ୍ରାମରେ, 21.092 ହେକ୍ଟରରେ କ୍ୱାର୍ଟର୍ ଏବଂ ରତ୍ନପଥର ଖଣି ପାଇଁ 2003 ସେପ୍ଟେମ୍ବର ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଲ୍‌ଓଆଇ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା⁷ ଭୂତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ (ଜିପିଆର) ପରି ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ ନକରିବା କାରଣରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏଲ୍ ଓଆଇକୁ (ଡିସେମ୍ବର 2006) ରେ ବାତିଲ କରିଦେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ବାତିଲ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ସଂଗୋଧନ ଆବେଦନ⁸ (ଫେବୃଆରୀ 2007) ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ⁹ (ଆର୍ଏ) (ଯୁଗ୍ମ ସଚିବ, ଖଣି ମନ୍ତ୍ରାଳୟ, ଭାରତ ସରକାର) କ୍ଷମା ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ବାତିଲ ଆଦେଶକୁ (ଜାନୁଆରୀ 2011) ଖାରଜ କରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନୂତନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହି ବିଷୟକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ (ଜୁଲାଇ 2011) ପ୍ରାମାଣିକ ଜିପିଆର୍ ଦାଖଲ ନକରିବା, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟର¹⁰ ଏବଂ ଜଳାଶୟ¹¹ କିସମର ଅନୁମତିହୀନ ଜମି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଆଦି ବାତିଲ ର କାରଣମାନ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ (ଜୁଲାଇ 2011) ଗୋଟର ଜମି ର ବିନିମୟ ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସହିତ ଏକ ଅଙ୍ଗୀକାର ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆବଶ୍ୟକ ଜିପିଆର୍ ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ । ଏହି ଅଙ୍ଗୀକାର ପତ୍ର ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇନଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଋଷି ବର୍ଷ ପରେ, 2003 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଏବଂ 2006 ରେ ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଏଲ୍‌ଓଆଇ ଆଧାରରେ 50 ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ (ଜାନୁଆରୀ 2017) ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ଲିଜ୍ ଦଲିଲ ଜାନୁଆରୀ 2017 ରେ (ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଅବଧିର ଶେଷ ମାସ)

⁶ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ
⁷ ମେସର୍ସ ମାଣିକେଶ୍ୱରୀ ଖଣିଜ
⁸ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶର ଯୋଗାଯୋଗର ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆଦେଶର ସଂଗୋଧନ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିପାରିବେ
⁹ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଧିକରଣ, ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 54 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ଆପରିଜନକ ଦଳ (ଲିଜ୍‌ଧାରୀ/ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ) ଦ୍ୱାରା ସଂଗୋଧନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦେଇଥିବା କୌଣସି ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି ।
¹⁰ ଚରିବା ଭୂଇଁ
¹¹ ଜଳାଶୟ

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା। ତଥାପି, ଦସ୍ତାବିଜର ଅଭାବ, ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଏଲ୍‌ଓଆଇ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ଅସମାହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପୂରଣ ନକରିବା କାରଣରୁ ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଏଲ୍‌ଓଆଇ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ, ଆବେଦନକାରୀ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆର୍‌ଏଙ୍କ 12 ଜାନୁଆରୀ 2011 ତାରିଖ ଆଦେଶର ଅନୁପାଳନରେ, ଏହି ମାମଲା 28 ନଭେମ୍ବର 2016 ରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସ୍ତ୍ରୀନିଂ କମିଟି ସମ୍ମୁଖରେ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ରଖାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ସଦସ୍ୟମାନେ ମତ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଭୂତାତ୍ମକ ସୂଚନାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଛି, ଅଧିକାରୀଗଣ ଭୂତାତ୍ମକ ସମ୍ପାଦ୍ୟ ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ଅତି ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଏବଂ କମିଟି ସରକାରଙ୍କୁ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ଜାରି କରିବାକୁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲା। ତଦନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା।

ସରକାରୀ ଉତ୍ତରରେ ସାକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜ ଯାହା ଜିପିଆର୍ ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ତାହା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା। ସରକାର ଉତ୍ତର ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁମୋଦନ ହୋଇଥିବାରୁ ଜିପିଆର୍ ଆବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ, ତାହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 22(4) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଖଣି ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 11(10) ଅନୁଯାୟୀ, ଅନୁସନ୍ଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତ କରିବା ଖଣି ଲିଜ୍ ପାଇଁ ଏକ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତ ଥିଲା, ଯାହାର ଫଳାଫଳ ଜିପିଆର୍ ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ। ତେଣୁ, ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପାଦ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ନଥିଲା।

2.2.2 କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନ ଅର୍ଦ୍ଧ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥର (ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

2001 ମସିହାରେ ପାଇକଡାକୁଲଗୁଡ଼ା ଓ କନ୍ଧଡାକୁଲଗୁଡ଼ା ଗ୍ରାମର 41.485 ହେକ୍ଟରରେ ଜମି ଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧ ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥର (ବୈଦୁର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ¹²ଙ୍କୁ ଏଲ୍‌ଓଆଇ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସହ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା। ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ମିଳିବା ପରେ (ନଭେମ୍ବର 2007) ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ସର୍ତ୍ତ ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଆଦେଶ ତାରିଖ ଠାରୁ ତିନି ମାସ ମଧ୍ୟରେ ରାୟଗଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ମାନଚିତ୍ର ଏବଂ ଜମିର ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବେ। ତେବେ, ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚନିୟାୟାଳୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ସହ ଚୂଡ଼ାସ ପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ଥିବାରୁ ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଆଦେଶ¹³ ଜାରି ହୋଇପାରି ନଥିଲା। ଯଦିଓ 2011 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର ସମାଧାନ କରାଯାଇଥିଲା, ତଥାପି ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଆଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ନଥିଲା। ଲିଜ୍ ଆଦେଶ ତାରିଖ ଠାରୁ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଠ ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ନିୟମ 31 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଲିଜ୍ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇନଥିଲା। ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2015 ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରେ ଆବେଦନକାରୀ ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ (ଜୁଲାଇ 2015 ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2016) ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଏହାପରେ ଲିଜ୍ କୁ 50 ବର୍ଷ ପାଇଁ ପୁନଃ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଜାନୁଆରୀ 2017 ରେ, 41.485 ହେକ୍ଟର ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା।

ତେବେ ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 6 ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନହେବା କାରଣରୁ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା।

¹² ମେସର୍ସ ବଜରଙ୍ଗଲାଇ ଗୁପ୍ତା

¹³ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍ ଅନୁଦାନ ପରେ ପକ୍ଷ ପଞ୍ଜିକରଣ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲାର କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍ ନିଷାଦନ ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି

ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ରାୟଗଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳର ସର୍ତ୍ତେ ଓ ସାମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ଥିତି ଦାଖଲ କରିନଥିବାରୁ 2011 ପରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଅନୁଦାନଗ୍ରାହକ ତରଫରୁ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ନଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ, ମାମଲାର ସତ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ, ସରକାର ଏମ୍.ସି, 1960 ର ନିୟମ 31 ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ଏହା କେବଳ ଖଣି ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରର ସର୍ତ୍ତେ ଏବଂ ସାମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସ୍ଥିତିକୁ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦାଖଲ କରିବାରେ ରାୟଗଡ଼ାର କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ବିଫଳତା ନୁହେଁ, ବରଂ ଉପରୋକ୍ତ ରିପୋର୍ଟର ଠିକ୍ ସମୟରେ ଦାଖଲ ହେବାର ତଦାରଖ ନହେବା ବିଭାଗର ବିଫଳତା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଛି । ଲିଜ୍ଧାରା, ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଓ ସାମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଜମା କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ ଏବଂ 2001 ରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଲିଜ୍ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ ଏବଂ 2007 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ଆଦି ନଥିବାର ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା; ନଥିବାରୁ ମଧ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଲିଜ୍ଧାରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନ ହୋଇଥିବାର ଆଶ୍ୱାସନା ଅତିକ୍ରମ ଦିଆଯାଇନଥିଲା । ପୁନଃ, ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଛଅ ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଅନୁମତି ଦେଉଥିବା ସରକାରୀ ଆଦେଶ ନଥିବାରୁ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଏମ୍.ସି.ଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 31 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପାଇଁ ପ୍ରୟତ୍ନ ଥିଲା ।

2.2.3 କଳାହାଣ୍ଡି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ ଥିବା ରତ୍ନପଥର (ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

ପିପଲପଦର ଓ ସିରଜାପାଲି ଗ୍ରାମରେ 17.122 ହେକ୍ଟରରୁ ଅଧିକ ଜମିରେ ରତ୍ନପଥର (ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ) ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ 2005 ଜୁଲାଇ ମେସିନରେ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନଭେମ୍ବର 2007 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । କଳାହାଣ୍ଡି ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏପ୍ରିଲ 2008) ଜିଲ୍ଲାପାଳ, କଳାହାଣ୍ଡିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 14,14,952 ଟଙ୍କାର ଷ୍ଟାମ୍ପ ଡ୍ୟୁଟି ସହ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ ଦାଖଲ କରିବାକୁ କହିଥିଲେ । ଏମ୍.ସି.ଆର୍, 1960 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ବିଭାଗ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନଥିଲା । ଆଠ ବର୍ଷ ପରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2016) (2015 ରେ ଏମ୍.ଏମ୍.ଡି.ଆର୍. ଅଧିନିୟମର ସଂଶୋଧନ ପରେ) ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ, ରୟାଲଟି, ଯାହା ଆଧାରରେ ଷ୍ଟାମ୍ପ ଡ୍ୟୁଟି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବାକୁ ଥିଲା, ତାହାର ରୂପାନ୍ତ ରୂପ ନହେବାରୁ ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରି ନଥିଲା । 2017 ଜାନୁଆରୀରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏମ୍.ଏମ୍.ଡି.ଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ 2015 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅନିୟମିତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 50 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ପରେ ଲିଜ୍ ଦଲିଲକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ 6 ମାସ ର ଅବଧି ସତ୍ତ୍ୱେ 10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍ଧାରା ଲିଜ୍ ଦଲିଲ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନଥିବାରୁ, ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇନାହିଁ ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସଠିକ୍ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅକ୍ଷମତା କାରଣରୁ ଲିଜ୍ ରୁକ୍ଷିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟରେ ବାରମ୍ବାର ପତ୍ର ବିନିମୟ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏଠାରେ ଲିଜ୍ଧାରାଙ୍କର କୌଣସି ଦୋଷ ନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ନିୟମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏହା ନୀରବ ଥିଲା ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ କେବେ ରୂପାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭାଗ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରିନାହିଁ । ପୁନଃ, ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଛଅ ମାସରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଅନୁମତି ଦେଉଥିବା ସରକାରୀ ଆଦେଶ ରେକର୍ଡରେ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଏମ୍.ସି.ଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 31 ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଦାନ ଆଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପ୍ରୟତ୍ନ ଥିଲା ।

2.3 ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜର ଅନିୟମିତ ମିଆଦବୃଦ୍ଧି

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2015 ର ଧାରା 8A (3) ଅନୁସାରେ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2015 ର ପ୍ରାରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣି ଲିଜ 50 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବାର ବିବେଚନା କରାଯିବ। ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 28 ଏବଂ 28(A) ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଲିଜ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଖଣିକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥାଏ, କିମ୍ବା ଖଣିକାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ଠାରୁ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବିରତ ବନ୍ଦ ଥାଏ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଲିଜ ସମାପ୍ତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବେ ଏବଂ ଏହା ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେବେ। ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜଧାରୀ ତାଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବାହାରେ ଥିବା କାରଣଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଏକ ଆବେଦନ, ଉକ୍ତ ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବାର ଅତି କମରେ ତିନି ମାସ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ଏହାର ସମାପ୍ତି ତାରିଖ ଠାରୁ ଛଅ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ।

ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ (ଡିଓଏମ୍) ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଖଣି ଲିଜ ସମ୍ପ୍ରଦାନର 38 ଟି ପରୀକ୍ଷଣ ଯାଞ୍ଚ ମାମଲା ମଧ୍ୟରୁ ତିନୋଟି ଖଣି ଲିଜ କୁ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମର ଉପରୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

2.3.1 କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନରେ ଥିବା ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ

ନିଶିଖାଲ ଗ୍ରାମରେ 501.67 ହେକ୍ଟରରୁ ଅଧିକ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ 28 ଜୁନ୍ 1964 ରୁ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ ର ପ୍ରଥମ ନବୀକରଣ (ଆର୍.ଏମ୍.ଏଲ୍) 28 ଜୁନ୍ 1984 ରୁ 27 ଜୁନ୍ 2004 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା। 2003 ମସିହା ଜୁନ୍ 26 ତାରିଖରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଖଣି ଲିଜ ର ଦ୍ୱିତୀୟ ନବୀକରଣ (ଆର୍.ଏମ୍.ଏଲ୍.) ଆବେଦନ 2013 ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଖଣି ବିଭାଗ, କୋରାପୁଟ ପାଖରେ ବିଚାରାଧୀନ ରହିଥିଲା। ଆର୍.ଏମ୍.ଏଲ୍. ଆବେଦନ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ପଠାଇବା ସମୟରେ (ଜାନୁଆରୀ 2013) ରାୟଗଡ଼ାର ଜିଲ୍ଲାପାଳ କହିଥିଲେ ଯେ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ (ଇସି) ଏବଂ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପତ୍ତି (ସିଟିଓ) ଭଳି ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରି ଅଭାବରୁ ଖଣିଟି ସୁଗିତ ରଖାଯାଇଛି। ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏହାକୁ (ଜୁନ୍ 2013) ଟିସିଏ ସହ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପଠାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ 1997 ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସରୁ ଖଣିଟି ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅଛି, ଏବଂ ଲିଜଧାରୀ ଖଣି ଲିଜ କୁ ଚଳୁ ରଖିବା ପାଇଁ ବିଳମ୍ବିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭର କାରଣ ଦର୍ଶାଇ କୌଣସି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିନାହାନ୍ତି; ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ର ନିୟମ 28 ଅନୁସାରେ ଅଚଳ ଘୋଷିତ ହେବା ଉଚିତ। ତଥାପି, ସରକାର ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଲିଜ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018) ଜୁନ୍ 1984 ରୁ 50 ବର୍ଷ ପାଇଁ (ଅର୍ଥାତ, 27 ଜୁନ୍ 2034 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଲିଜ ଅବଧି ବୈଧତା, ସରକାରୀ କମ୍ପାନୀ ଖଣି ଖନନ ନିୟମ, 2015 ର ନିୟମ 3 ଆଧାରରେ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ। ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସୁପାରିଶକୁ ଅଣଦେଖା କରିବାର କୌଣସି କାରଣ/ଯଥାର୍ଥତା ରେକର୍ଡରେ ମିଳିନଥିଲା।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର କହିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ୍ ର କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନିଶିଖାଲ ଗ୍ରାମରେ 501.67 ହେକ୍ଟରରେ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ଲିଜ ଏକ ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଯାହା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ କମିଟି (ସିଇସି)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାନ୍ୟତା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 102 ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ ତାଲିକାରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। ମାନ୍ୟତା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ (ସି) କ୍ରମିକ 114/2014 ତା 16.05.2014 ରିଖ ରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ସିଇସି ରିପୋର୍ଟର ପରିଶିଷ୍ଟ-ଆର୍-2 ରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ଏହି 102 ଖଣି ଲିଜ ରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗିତ ରହିବ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଲିଜଧାରୀ ସମସ୍ତ ମଞ୍ଜୁରୀ/ଅନୁମୋଦନ/ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବା ଖୋଲା ରହିବ ଏବଂ ସେମାନେ ନିଜ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନ୍ତରାଣ ଆଦେଶର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏହି ଅପାଳତକୁ ଯାଇପାରିବେ। ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ 114/2014 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ମାନ୍ୟତା ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ତା 04.04.2016 ରିଖ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଲିଜ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ। ମାନ୍ୟତା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 2017 ଅଗଷ୍ଟ

2 ଡାରିଙ୍ଗର ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ବେଆଇନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବ ଖଣିଜ ନିୟମ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଜିସି (ସରକାରୀ କମ୍ପାନୀ ଖନନ), 2015 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍ ର ବୈଧତା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ।

ବିଭାଗର ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ 1997 ମସିହାରୁ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ଖଣିଟି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ନକରିବାର କାରଣକୁ ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା କୌଣସି ଆବେଦନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ 2016 ରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ରାୟ ପୂର୍ବରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଟି ଅଟଳ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ଏତଦ୍ୱ୍ୟତୀତ ବିଭାଗ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ସମସ୍ତ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରିନାହିଁ ଏବଂ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ 16 ମଇ 2014 ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ଆଦେଶର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି ।

2.3.2 କୋଇତା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ଲୌହ ଓ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଓର୍ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

ସାନିହପୁର ଗ୍ରାମରେ 70.917 ହେକ୍ଟରରେ ଲୌହ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍¹⁴ 10 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1980 ରୁ 9 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2000 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଆର୍‌ଏମ୍‌ଏଲ୍ କୁ 9 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ (ଇସି) ଅଭାବରୁ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋଇତା ଦ୍ୱାରା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ 26 ଅଗଷ୍ଟ 2010 ରୁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲିଜ୍ ଧାରୀ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ପୁନଃ ଆରମ୍ଭ କରିପାରି ନଥିଲେ । ତେଣୁ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ଜୁନ୍ 2015) ଲିଜ୍ କୁ “ସମାପ୍ତ” ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ପୁନରାକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଆର୍‌ଏ)ଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ସଂଶୋଧନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଉଭୟ ଆଦେଶ (2017)କୁ ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ ଆବଶ୍ୟକ ଆଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ରହିଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ଅଗଷ୍ଟ 2017) ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶୁଣାଣି କରିଥିଲେ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ତୁଟି ଯୋଗୁ ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ରହିଥିବା ଦର୍ଶାଇ ଅକ୍ଟୋବର 2017 ରେ ପୁନର୍ବାର ଲିଜ୍ କୁ “ସମାପ୍ତ” ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ଓ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିଜ ଅଧିକାରକୁ ନେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ତେବେ ଏହି ଲିଜ୍ ସମାପ୍ତ ଆଦେଶ ବିରୋଧରେ ଏମ୍‌ସିଆର, 1960 ର ନିୟମ 20(7) ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ (ନଭେମ୍ବର 2017) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବିପରୀତ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଲିଜ୍ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନକୁ (ଜୁନ୍ 2018) ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ, କାରଣ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ, 2007 ଜୁନ୍ ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଜୁନ୍ 2013 ରେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କର କୌଣସି ଭୂମିକା ନଥିଲା ଏବଂ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେବାରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଦାୟୀ ନଥିଲେ । ଲିଜ୍ ର ଅବଧି ମଧ୍ୟ (ଏପ୍ରିଲ 2021) 9 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2030 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ।

ତେବେ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଥିଲା ଯେ, ପୁନରାକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଆବେଦନ କିମ୍ବା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପିଟିସନରେ, 2007 ରେ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ଜନିତ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ନଥିଲା । ଏହାବ୍ୟତୀତ, 2007 ରେ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ସରକାରଙ୍କ ମତାମତକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା କୌଣସି ରେକର୍ଡ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇନଥିଲା । ସମୀକ୍ଷା ଅବଲୋକନ କଲା ଯେ, ବନ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର 2013 ର ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅନୁମୋଦନ ପତ୍ରରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2010 ରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆବେଦନ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ଏହିପରି, ତିନି ଥର (2015, 2016 ଏବଂ 2017) ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ

¹⁴ ମେସର୍ସ ନ୍ୟାସନାଲ୍ ଏଣ୍ଡରପ୍ରାଇଜେସ୍

ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପରେ, ଲିଜଧାରୀ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ଲିଜ୍ (2018) ର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ବିପରୀତ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ଏକ ଚିନ୍ତାଧାରା ପରି ଜଣାପଡ଼େ, ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ତରରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ।

ଅଧିକତ୍ର, ମାନ୍ୟବର ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ମାମଲାର ସମାପ୍ତ ପରେ, 2017 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଲିଜ୍ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଥିବା ଘୋଷଣା ଆଦେଶକୁ ରୂପାନ୍ତ ଆଦେଶ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ଯାହାଦ୍ୱାରା 2018 ରେ ପୁନର୍ବାର ଲିଜ୍ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନର କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, କୋଇଡା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ସାନିନ୍ଦପୁର ଗ୍ରାମରେ 70.917 ହେକ୍ଟରରେ ଲୋହିତ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଥିଲା ଯାହା ସିଇସିଏ ଦ୍ୱାରା ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା 102 ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍ ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ (ସି) କ୍ର. 114/2014 ତାରିଖ 16.05.2014 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି 102 ଗୋଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗତ ରହିବ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ମଞ୍ଜୁରୀ/ଅନୁମୋଦନ/ସମ୍ମତି ପାଇବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ଏହା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲା ରହିବ ଏବଂ ଏହା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିଜ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଅନ୍ତରାଳ ଆଦେଶର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଯାଇପାରିବେ । ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ (ସି) କ୍ର. 114/2014 ଉପରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ 04.04.2016 ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଲିଜ୍ ସତ୍ତାରେ ଥିଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ଆଦେଶ, ତାରିଖ 02.08.2017 ଅନୁସାରେ ବେଆଇନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଲିଜଧାରୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏମ୍ଏମ୍‌ଟିଆର୍ (ସଂଶୋଧନ) ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍ ର ବୈଧତା ରୁଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇବା ପରେ ଖନନକାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣାୟ ନୁହେଁ କାରଣ ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ତାରିଖ 04.04.2016 ମୁତାବକ ଲିଜ୍ ପୁନର୍ବାର ସମାପ୍ତ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ଲିଜ୍ ସହାୟତା ହେଉଥିବା ସରକାରଙ୍କ ଯୁକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ଉଠୁନାହିଁ । ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଆବେଦନ 3 ଥର (2015, 2016, 2017) ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କଲାପରେ ଲିଜ୍ (2018) ର ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଲିଜଧାରୀ ଦାୟୀ ନୁହେଁ ଆଧାରରେ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ ଥିଲା ଏବଂ ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ଅନୁଗ୍ରହ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଏକ ଚିନ୍ତାଧାରା ପରି ଅନୁମେୟ ।

2.3.3 ଯୋଡା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

1953 ଜୁନ୍ ରୁ 1973 ଜୁନ୍ 26 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଗୁଆଳି ଗ୍ରାମରେ 365.026 ହେକ୍ଟରରେ ଲୁହାପଥର ଖନନ ଲିଜ୍¹⁵ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଥମ ନବୀକରଣ 26 ଜୁନ୍ 1993 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । 10 ଫେବୃଆରୀ 1992 ରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ନବୀକରଣ ଏବଂ 25 ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ତୃତୀୟ ନବୀକରଣ ଅନୁମୋଦନର ବିରୋଧୀ ଥିଲା ।

ଏହି ସମୟରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଘଟିଥିଲା:

- a. ସରକାର ଏମ୍‌ସିଆର୍, 1960 ନିୟମ, 37 ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ଏକ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2011), ଯେଉଁଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଲିଜଧାରୀ ନୁହେଁ ବରଂ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିଲା ।

¹⁵ ମେସର୍ସ ଆର୍. ପି. ସାଓ ସପକ୍ଷରେ

- b. ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ (ଡିଏଫ୍/ଓ) କେନ୍ଦୁଝରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ନଭେମ୍ବର 2011 ରେ ଆଉ ଏକ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରି ଲିଜ୍ ବାଟିଲ ର ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ ଭିତରେ 28.84 ହେକ୍ଟରରେ ଯାହା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ବନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିଲା, ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଲୁହା କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା ।
- c. ଭାରତୀୟ ଖଣି ସଂସ୍ଥା (ଆଇବିଏଫ୍), ଭୁବନେଶ୍ୱର ଏହାର ଚିଠିରେ (ଅକ୍ଟୋବର 2012) ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳର ଖଣିଜ ଜମିରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂସ୍ଥା ନାମରେ ଏକ କାରଖାନା ନିର୍ମାଣ ସମେତ ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ (ଏଫ୍ସିଡିଆର୍) ନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।
- d. ଡିଡିଏଫ୍, ଯୋଡା ମଧ୍ୟ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାର ଆଲୋକପାତ (ଜୁଲାଇ 2013) କରିଥିଲେ ।
- e. ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ (ଏପ୍ରିଲ 2015) ଯେ, କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ବ୍ୟବହାରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂସ୍ଥାକୁ ଏକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଲୁହା କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ଏକାଧିକ ଆପତ୍ତି/ମତ୍ତବ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ଏପ୍ରିଲ 2015) ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଅନିୟମିତତାକୁ ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଏଫ୍ସିଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ, 2016 ର ନିୟମ 8(A)(6) ଆଧାରରେ ଲିଜ୍ ଅବଧିକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ାଇଥିଲେ । କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍, ଯାହାର ଉତ୍ତର ମିଳିନଥିଲା, ଜାରି କରିବା ବ୍ୟତୀତ ସରକାର ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର କାରଣ ଅଭିଲିଖିତ ନଥିଲା । ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ (ବନ ଅଞ୍ଚଳର କିଛି ଅଂଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ) ଭିତରେ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନଧିକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସତ୍ତ୍ୱେ ଲିଜ୍ ର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଅନିୟମିତ ଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର ଗୁଆଳିରେ ଆର.ପି. ସାଓଙ୍କ 365.026 ହେକ୍ଟରରେ ଲୁହା ଖଣି ଲିଜ୍ ଏକ ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଥିଲା, ଯାହା ସିଇସିଏ ଦ୍ୱାରା ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା 102 ଚି ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍ ତାଲିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ । ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ (ସି) କ୍ର. 114/2014 ତାରିଖ 16.05.2014 ରେ ଆଦେଶ ଦେଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ସିଇସିଏ ରିପୋର୍ଟର ଅନୁଲଗ୍ନ ଆର-2 ରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ଏହି 102 ଖଣି ଲିଜ୍ ରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥଗିତ ରହିବ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ମଞ୍ଜୁରି/ଅନୁମୋଦନ/ସମ୍ମତି ପାଇବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାରେ ଏହା ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲା ରହିବ ଏବଂ ଏହା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିଜ ମାମଲା ସମକ୍ଷରେ ଏହି ଅନ୍ତରାଳ ଆଦେଶର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏହି ଅଦାଲତକୁ ଯାଇପାରିବେ । ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ (ସି) କ୍ର. 114/2014 ଉପରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ 04.04.2016 ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଲିଜ୍ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଛି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ 02.08.2017 ତାରିଖର ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ବେଆଇନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଲିଜ୍ଧାରୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିମ୍ନୁକ୍ତ ଦୁଇ ଜଣ ବିଚାରପତିଙ୍କ କମିଟି ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଲିଜ୍ଧାରୀ ଏଫ୍.ସି. ନିୟମ, 1060 ର ନିୟମ 37 ବିରୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଏଫ୍ସିଡିଆର୍ (ସଂଶୋଧନ) ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସରଣରେ ଲିଜ୍ ର ବୈଧତା ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସମସ୍ତ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରି ପାଇବା ପରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ବିଭାଗର ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣାୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥା ନାମରେ ଏକ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ନିର୍ମାଣ ଯାହା ଉପଖଣ୍ଡ ବନ ଅଧିକାରୀ, କେନ୍ଦୁଝର ଏବଂ ଆଇବିଏଫ୍,

ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନାର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ବିଭାଗ ନୀରବ ରହିଛି, ଯାହା ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ (ଏମ୍.ସି.ଡି.ଆର୍.) ନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଛି ।

2.4 ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଲିଜ୍ ଅନିୟମିତ ମିଆଦବୃତ୍ତ

ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ (ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି.), 2004 ର ନିୟମ 8(7) ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି/ଖାଦାନ ଲିଜ୍ ର ଅବଧି ଶେଷ ହେବାର ଅତି କମରେ 90 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଲିଜ୍ ନବୀକରଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ପଡିଥାଏ। ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 25(5) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କ୍ରମାଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଜ୍ ସ୍ଥାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରନ୍ତି, ତେବେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଆଧାରରେ କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବନ୍ଦ ର ଆଗୁଆ ଅନୁମତି ନଦେଲେ ଲିଜ୍ ବାତିଲ କରାଯିବ ।

ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନଥିର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ, 2016-22 ମଧ୍ୟରେ 12 ଗୋଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଖଣି ଲିଜ୍ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା। ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଉପରୋକ୍ତ ଲିଜ୍ ଆଇନ ଏବଂ ନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

2.4.1 କୋରାପୁଟ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

23 ଅକ୍ଟୋବର 2002 ରୁ 22 ଅକ୍ଟୋବର 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 10 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଚେଡିଲିଗୁଡ଼ା ଗ୍ରାମ ଅଧିନସ୍ଥ 11.083 ହେକ୍ଟର ଅଞ୍ଚଳରେ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିଲା। ଖଣି ଲିଜ୍ ନବୀକରଣର (ଆର୍.ଏମ୍.ଏଲ୍) ଆବେଦନ 1 ଅଗଷ୍ଟ 2012 ରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା। ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋରାପୁଟଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ (ଡିସେମ୍ବର 2015) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଲିଜ୍ ଅବଧି ସମୟରେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲେ। ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଏପ୍ରିଲ 2016) ଏହି ମାମଲାକୁ ଖଣି ଓ ଇସ୍ପାତ (ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍) ବିଭାଗକୁ ଟିପ୍ପଣୀ ସହ ପଠାଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା: (i) ଲିଜ୍ ର ପୂରା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିକାଶ ହୋଇନଥିଲା, (ii) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍ ନବୀକରଣର ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ (iii) ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଯଦିଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲା ତଥାପି ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଲିଜ୍ ନବୀକରଣର ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିବାରେ ବିଳମ୍ବକୁ ଅଣଦେଖା କରି 23 ଅକ୍ଟୋବର 2012 ରୁ 22 ଅକ୍ଟୋବର 2032 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଲିଜ୍ ଅବଧି ବୃଦ୍ଧିକୁ (ଏପ୍ରିଲ 2020) ରେ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ ।

ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସୂଚିତ ହେବା ପରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ: (i) ଲିଜ୍ ବୁକ୍ସିନାମା 1 ନଭେମ୍ବର 2002 ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍ ଅବଧି ପଞ୍ଜୀକରଣ ତାରିଖ ଠାରୁ 10 ବର୍ଷ ହେବ, (ii) ନବୀକରଣ ପାଇଁ 1 ଅଗଷ୍ଟ 2012 ର ଆବେଦନ, ଲିଜ୍ ସମାପ୍ତି ତାରିଖର ତିନି ମାସ ପୂର୍ବରୁ କରାଯାଇଥିବାରୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିଲା (iii) ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଭାବରୁ 2 ଜୁଲାଇ 2010 ରୁ ଖଣି କାମ ବନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ନହେବା ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଦାୟୀ ନଥିଲେ, କାରଣ ସେ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ। ଏହାବ୍ୟତୀତ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ଯେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀ, 2016 କୁ ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. (ସଂଶୋଧନ) ନିୟମାବଳୀ, 2018 ରେ ସଂଶୋଧନ କରି ଲିଜ୍ ଅବଧିର ବୈଧତା ବଢ଼ାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯୋଡ଼ାଯାଇଥିଲା। ଏହି ଧାରା ଅନୁସାରେ, ଲିଜ୍ ଅବଧି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କେବଳ ସେତେବେଳେ ବିଫଳକୁ ନିଆଯାଇପାରିବ ଯେତେବେଳେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିଥିବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ସଜାବଟି ପଥର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିବେ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଚିଟିଲାଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳରେ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ କାଟିବା ଓ ମାଠିବା (କଟିଙ୍ଗ ଓ ପଲିସିଙ୍ଗ) ଯୁନିଟ୍ ସ୍ଥାପନ କରି 15.10.2002 ରୁ ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ। ଲିଜ୍ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା

କରିଥିବାରୁ ଏବଂ କୌଣସି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇନଥିବା ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 8A ଅନୁସାରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅବଧିକୁ 22.10.2032 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋରାପୁଟ ଓ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ/ସୁପାରିଶରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦାବି ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କେବଳ 2 ଜୁଲାଇ 2010 ରୁ ନୁହେଁ ବରଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜ୍ ଅବଧିରେ ଖଣିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ କରିନଥିଲେ । ଏହାବ୍ୟତୀତ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ପାଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିବା ଦାବିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ସମାକ୍ଷାକୁ କୌଣସି ରେକର୍ଡ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ର, ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 25(5) ଅନୁସାରେ, ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଆଧାରରେ କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଅନୁମତି ନଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଲିଜ୍ ର ଅବଧି 23 ଅକ୍ଟୋବର 2002 ରୁ 22 ଅକ୍ଟୋବର 2012 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା, ଖଣି ଲିଜ୍ ନବୀକରଣ ପାଇଁ 22 ଅକ୍ଟୋବର 2012 ର 90 ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଅର୍ଥାତ 24 ଜୁଲାଇ 2012 ପୂର୍ବରୁ ଦାଖଲ କରିବାର ଥିଲା । ତେଣୁ, ଲିଜ୍ ର ଅବଧି ପଞ୍ଜିକରଣ ଦସ୍ତାବିଜ ତାରିଖ ଠାରୁ ଥିଲା ବୋଲି ବିଭାଗର ଦାବି, ରେକର୍ଡରେ ଉପଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଲିଜ୍ ର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଅନିୟମିତ ଥିଲା ।

2.4.2 ବଲାଙ୍ଗୀର ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧିନସ୍ଥ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍

କୁଲୁଭାଟା ଗ୍ରାମରେ 17.676 ହେକ୍ଟରରେ ସଜାବଟି ପଥର ଖଣି ପାଇଁ ଏକ ଖାଦାନ ଲିଜ୍¹⁶ 20 ଜୁଲାଇ 2000 ରୁ 19 ଜୁଲାଇ 2010, 10 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀ 2004 ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯେ ପୂର୍ବରୁ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଖଣି ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଖଣି ଲିଜ୍¹⁷ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ, ସେହି ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ 2005 ରେ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ଭାବେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଆର୍.ଏମ୍.ଏଲ୍. (ନବୀକରଣ) ଆବେଦନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. 2004 ନିୟମାବଳୀ, ନିୟମ 57 ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିବେଚିତ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଖାନନ କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ । ଏପ୍ରିଲ 2012 ରେ, ଖଣି ଅଧିକାରୀ (ଏମ୍.ଡି.) 2009 ର ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ (ଇ.ଆଇ.ଏ.) ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଆବଶ୍ୟକ ବନ୍ୟ ଓ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ରୁ ପରିବେଶ ନିକାସ ସମେତ ବୈଧାନିକ ନିକାସ ଦାଖଲ ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ନକରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । 2012 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ ରୁ 2020 ମସିହା ମଇ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଭାବରୁ ଏହି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇନଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀ (ରାଜ୍ୟ ସରକାର) କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ଦାଖଲ ନକରିବା କାରଣରୁ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପୂର୍ବ ଅନୁମତି ନିଆଯାଇନଥିଲା । ମଇ 2020 ରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର 30 ବର୍ଷ ପାଇଁ, 19 ଜୁଲାଇ 2030 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲିଜ୍ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ, ଯଦିଓ ଖଣିଟି ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ବିନା ଅନୁମତିରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ରହିଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ଯେ, 2009 ମସିହାରୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁର ଦାଖଲ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା, ମାତ୍ର ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁର ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିବାର କୌଣସି ରେକର୍ଡ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କେବଳ ନଭେମ୍ବର 2015 ରେ ଇସି ପାଇବା ପାଇଁ ଜଣେ ପରାମର୍ଶଦାତା ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲା ଯେ, ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେବା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଇସି ଦାଖଲ କରିବାରେ ନିଷ୍ପ୍ରୟତା କାରଣରୁ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଲିଜ୍ ବାତିଲ ହୋଇଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍ ର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଅନିୟମିତ ଥିଲା ।

¹⁶ ଛୋଟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲିଜ୍ କୁ ଖାଦାନ ଲିଜ୍ କୁହାଯାଏ ଯାହା ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ 10 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ
¹⁷ ପ୍ରମୁଖ ଖଣି ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲିଜ୍ କୁ ଖଣି ଲିଜ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପୂର୍ବରୁ 30 ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଏହି ଲିଜ୍ ର ବୈଧତା ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି.(ସଂଶୋଧନ) 2018 ନିୟମାବଳୀ ର ନିୟମ 8A ର ସତ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା, କାରଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ରାଜ୍ୟରେ ସଜାବତି ପଥର ଆଧାରରେ ଏକ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା, କାରଣ ଦୁଇ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଧରି ଖଣି ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା ବିଷୟରେ ଏହା ନୀରବ ରହିଥିଲା ଯାହାପାଇଁ 2014 ଏପ୍ରିଲରେ ଲିଜ୍ ରଦ୍ଦ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା ଓ ସେତେବେଳେ 2018 ମଇ ମାସର ସଂଶୋଧିତ ନିୟମ 8A ଲାଗୁ ହୋଇନଥିଲା ।

2.5 ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ନକରିବା

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ଅଧିକୃତିତ ଅଞ୍ଚଳରେ¹⁸ ଥିବା କୌଣସି ଅଧିକୃତିତ ଖଣିର¹⁹ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନକୁ ଇ-ନିଲାମ ସମେତ ପ୍ରତିଦୃଢ଼ିତାମୂଳକ ନିଲାମ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଅଧିନିୟମ ଯୋଗ୍ୟତା ପୂରଣ କରୁଥିବା ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଚୟନ କରିବେ । ଆହୁରି, ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମାବଳୀ, 2015 ର ନିୟମ 5 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ଯଦି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରମାଣ) ନିୟମାବଳୀ, 2015 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଲାଗି ଏକ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।

ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରେକର୍ଡ ଏବଂ ସୂଚନାର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଗତ 10 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଲୁହାପଥର, ଚୀନା ମାଟି, କ୍ୱାର୍ଟଜାଇଟ, ରତ୍ନ ପଥର କ୍ୱାର୍ଟଜ, ଗ୍ରାଫାଇଟ, ଫୋସଫାଟ୍, ମାଙ୍ଗାନିଜ, ପାଇରୋଫିଲାଇଟ୍, ଖଡ଼ି ପଥର, ରୂନ ପଥର ଏବଂ ତୋଲୋମାଇଟ ପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର 203 ଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା (ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ/ ସମାପ୍ତ ଘୋଷିତ / ନବୀକରଣ ନକରି ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା କିମ୍ବା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା) । ଏହି ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ/ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଆଧାରରେ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପସ୍ଥିତିର ପ୍ରମାଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପରେ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ପାଇଁ ବିଭାଗ ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମ, 2015 ଅନୁସାରେ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା କିମ୍ବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରମାଣ) ନିୟମ, 2015 ଅନୁସାରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଲବ୍ଧତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ/ ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ତେବେ, ଏହି ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଲିଜ୍ ର ନିଲାମ କିମ୍ବା ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ନକରିବା ଫଳରେ ସରକାରୀ କୋଷାଗାରକୁ ରାଜସ୍ୱର ବିଳମ୍ବ/ କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଉକ୍ତ ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ବହୁତ ପୁରୁଣା ଏବଂ ଏଥିରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଥିବାର କୌଣସି ବୈଧାନିକ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିଲାମ କରିବା ପାଇଁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଲବ୍ଧତା ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଟେ । ତେଣୁ, ଏହି ବ୍ଲକଗୁଡ଼ିକୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁକ୍ଷେପକାରୀ ସଂସ୍ଥାକୁ ଆବେଦନ କରିବା ଲାଗି ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଫଳାଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ, ଏହି ବ୍ଲକଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇପାରେ । ବାସ୍ତବରେ ଏହି ଲିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ରଦ୍ଦ ହେବା ପରେ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ବିଭାଗ ଅନୁକ୍ଷେପ/ ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ କିମ୍ବା ନିଲାମା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିନଥିଲା, ଯାହା ସକ୍ରିୟ ଯୋଜନାର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଏହି ବାତିଲ ହୋଇଥିବା ଖଣିଗୁଡ଼ିକରୁ ଅତିରିକ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ହରାଇଥିଲା ।

¹⁸ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 2015 ର ଧାରା 10(B) (4) ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି
¹⁹ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମ, 2015 (ବକ୍ସାଇଟ୍, ଲୁହା ପଥର, ରୂନ ପଥର ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ) ର ଚତୁର୍ଥ ସୂଚୀରେ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି

2.6 ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲ ନିଲାମରେ ବିଳମ୍ବ

ନିୟମ 10 ସହିତ ପଢ଼ାଯାଇଥିବା ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀ, 2016 ର ନିୟମ 16 କୁହେ ଯେ, ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ସାଧାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ²⁰ କରାଯାଇଛି ସେଠାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଇ-ନିଲାମ ସମେତ ପ୍ରତିଦୃଢ଼ିତାମୂଳକ ନିଲାମାର ଏକ ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ନିଲାମ କରିଥାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରୁଥିବା ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପୂର୍ବେକ୍ଷଣ ତଥା ଖଣି ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିଲାମ ସମନ୍ଧ୍ୟାୟ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି:

i. ନିୟମ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବିଳମ୍ବ – ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମ, 2015 ରେ ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବିସ୍ତୃତତା ସହ ବିହିତ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବିଭାଗ ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିଲାମ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲା । ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବର୍ଷନା ଏହି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ନିୟମାବଳୀ, ଯଥା ଓଡ଼ିଶା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ନିୟମ (ଓ.ଏସ୍.ଏମ୍.ଏମ୍.ଏ.ଆର୍.) କ୍ଷମତାସମ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ.ଏମ୍.ଏମ୍.ସି. ନିୟମାବଳୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତିର ଅଢେଇ ବର୍ଷ ପରେ, ଜୁନ୍ 2019 ରେ ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା । ଯାହାଦ୍ୱାରା ବୁଲମାନଙ୍କ ନିଲାମରେ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ରାଜ୍ୟ ରାଜକୋଷକୁ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସ୍ତଗିତ ରହିଥିଲା ।

ii. ନିଲାମ ଆରମ୍ଭ ନକରିବା – ଓ.ଏସ୍.ଏମ୍.ଏମ୍.ଏ.ଆର୍., 2019 ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ଅଗଷ୍ଟ 2019) ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ଭୂତାତ୍ମକ ରିପୋର୍ଟର ସ୍ଥିତି ସହିତ ନିଲାମ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲର ତାଲିକା ଦାଖଲ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ନଭେମ୍ବର 2019 ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା 14 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲର ନିଲାମକୁ ରୁଡ଼ାନ୍ତ କରିବାକୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2019 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରୀୟ କମିଟି (ଏଚ୍.ଏଲ୍.ସି.) ରେ ଏହା ପୁନରାବୃତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 14 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲର ସାମା ମାନଚିତ୍ରର ଭେଦାତ୍ମକ ଭୂ-ବ୍ୟାପୀ ସ୍ଥିତି ପ୍ରଣାଳୀକୁ (ଡିଫରେନସିଆଲ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନ୍ ସିଷ୍ଟମ ବା ଡିଜିପିଏସ୍) ସର୍ତ୍ତେ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ଦୂର ସମ୍ବେଦ ପ୍ରୟୋଗ କେନ୍ଦ୍ର (ଓ.ଆର୍.ଏସ୍.ସି.) ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ଡିସେମ୍ବର 2019 ରେ, ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 14 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲ ମଧ୍ୟରୁ 12 ଟି ବୁଲର, ଯେଉଁଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ଦୂର ସମ୍ବେଦ ପ୍ରୟୋଗ କେନ୍ଦ୍ର (ଓଆରଏସ୍‌ସି) ଦ୍ୱାରା ଡିଜିପିଏସ୍ ସର୍ତ୍ତେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ସାରାଂଶ ରିପୋର୍ଟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତେବେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ, 16 ମାସର ବିଳମ୍ବ ପରେ, ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ 12 ଟି ବୁଲର ବିବରଣୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ କେବଳ 2021 ଏପ୍ରିଲରେ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ୱ, ସବିଶେଷ ତଥ୍ୟ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ 12 ଟି ବୁଲର ନିଲାମ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇନଥିଲା (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ସୁଦ୍ଧା) ।

ଏହିପରି, ଓ.ଏସ୍.ଏମ୍.ଏମ୍.ଏ.ଆର୍., 2019 ର ପ୍ରକାଶନର ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ନିଲାମ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା 12 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲର ନିଲାମ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇପାରି ନଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ ସରକାରୀ କୋଷାଗାରକୁ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ସ୍ତଗିତ ରହିଯାଇଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରେ, ସରକାର କହିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ବିଭାଗ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଥିବା ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ବୁଲ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମକୁ ପ୍ରାଥମିକତା ଦେଇଛନ୍ତି । ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ନିଲାମ ନିୟମର ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କେତେକ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନିୟମରେ ସଂଶୋଧନ ପରେ ସରକାର ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଲଗୁଡ଼ିକର ନିଲାମ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ । 22 ଅଗଷ୍ଟ 2022

²⁰ ମିଳିତ ଜାତିସଙ୍ଘର ଫ୍ରେମ୍‌ୱାର୍କ ବର୍ଗାଇରଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ G4 ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପାଞ୍ଚଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଜର ନିଲାମ ପାଇଁ ଟେଣ୍ଡର (ଏନ୍‌ଆଇଟି) ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ବୁଜକୁ ସଫଳତାର ସହ ନିଲାମ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ତିନୋଟି ବୁଜରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆବେଦନ ଅଭାବରୁ ନିଲାମକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହିଭଳି, 2023 ମସିହା ମଇ 18 ତାରିଖରେ 12 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଜ ନିଲାମ ପାଇଁ ଟେଣ୍ଡର (ଏନ୍‌ଆଇଟି) ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ପୁଣି, କୌଣସି ନିଲାମ ତକାଳି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିନଥିବାରୁ ସମସ୍ତ 12 ଟି ବୁଜର ନିଲାମକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ବାସ୍ତବରେ ସରକାର ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023 ସୁଦ୍ଧା 12 ଟି ବିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ବୁଜର ନିଲାମକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

ସୁପାରିଶ:

1. ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅନିୟମିତତା ଉପରେ ଏକାଧିକ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି ଉଠାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଲିଜ ଅବଧି ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଉତ୍ତରଦାୟୀ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଧ୍ୟାୟ III

ଶାଶିଜ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରେରଣ ଏବଂ
ବିକ୍ରିର ପ୍ରତିବେଦନ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ବିକ୍ରିର ପ୍ରତିବେଦନ ଉପରେ ସମାକ୍ଷା ଫଳାଫଳ ରହିଛି । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଗୁଡ଼ିକ, ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀ (ଲୌହ ଖଣ୍ଡରେ ଲୌହ ମାତ୍ରର ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ ଆକାର (ଖଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଗୁଣ୍ଡ) ର ପ୍ରତିବେଦନ, ଲୁହାପଥରର ପ୍ରତିବେଦନତ ହୋଇଥିବା ପୂର୍ବ-ଖଣି ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟୟକ ଭିନ୍ନତା, ଲୁହାପଥରର ଗୁଣ୍ଡକୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଭାବେ ବିବୃତ୍ତି ଦେବା, ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଅଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ଅଣ-ଉପଯୋଗ/ ଅପ୍ରେରଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ।

3.1 ଉପକ୍ରମ

ରାସାୟନିକ ଏବଂ ଭୌତିକ ରୂପର ଭିନ୍ନତା ସହିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମିଳିଥାଏ । ଲୁହାପଥର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ, ଧାତୁଗୁଡ଼ିକୁ ବିଭିନ୍ନ “ଶ୍ରେଣୀ” ରେ ଏବଂ ଧାତୁର ଆକାର ଆଧାରରେ “ଖଣ୍ଡ” ଏବଂ “ଗୁଣ୍ଡ” ହିସାବରେ ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଏମ୍‌ସିଡିଆର୍ 2017 ର ନିୟମ 5 ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ, ପ୍ରେରଣ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ଉପରେ ମାସିକ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବିବରଣୀରେ ଖଣିଗୁଡ଼ିକରୁ ପଠାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ପୂର୍ବ-ଖଣି ମୂଲ୍ୟର ତଥ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ବିବରଣୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ପୂର୍ବ-ଖଣି ମୂଲ୍ୟ, ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ହାରହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଆଧାର ଗଠନ କରିଥାଏ । ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ରୟାଲଟିକୁ ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପ୍ରେରିତ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ଆଇବିଏମ୍ ବିଜ୍ଞାପିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଣୀର ହାରହାରି ବିକ୍ରୟମୂଲ୍ୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ ଭାବରେ, ହିସାବ କରାଯାଏ । ତେଣୁ, ସରକାରଙ୍କ ଖଣି ରାଜସ୍ୱକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିବରଣୀରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଲୁହାପଥର ପୂର୍ବ-ଖଣି ମୂଲ୍ୟ, ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣକୁ ତଦାରଖ କରିବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ପ୍ରତିବେଦନର ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

3.2 ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଗଣନା ପ୍ରଣାଳୀ

ଲୁହାପଥରର ରାସାୟନିକ ସଂରଚନାରେ ବ୍ୟୟକ ଭିନ୍ନତା ରହିଥାଏ, ଯେଉଁଥିରୁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଧାତୁରେ ‘ଏଫ୍‌ଇ’ ଅର୍ଥାତ୍ ଲୌହ ଅଂଶର ପ୍ରତିଶତ ମାତ୍ରା । ଲୌହ/ଏଫ୍‌ଇ ଉପରେ ଆଧାର କରି, ଲୁହାପଥରକୁ ବିଭିନ୍ନ “ଶ୍ରେଣୀ”ରେ ବର୍ଗୀଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ, ଅଧିକ ଏଫ୍‌ଇ ଥିବା ଲୁହାପଥରକୁ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଆଇବିଏମ୍ ଅନୁଯାୟୀ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା) ନିମ୍ନଲିଖିତ ମାନଦଣ୍ଡ ଅନୁସରଣ କରାଯାଏ: (i) 65% ଲୌହ ଏବଂ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ (ii) 62-65% ଲୌହ (iii) 60-62% ଲୌହ (iv) 58-60% ଲୌହ (v) 55-58% ଲୌହ ଏବଂ (vi) 55% ଲୌହ ଠାରୁ କମ୍ । ଲୌହର ଶ୍ରେଣୀ, ଉନ୍ନତମାନର ଔଦ୍ୟୋଗିକ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଲୌହଧାତୁର ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମାତ୍ରା (ଯଦି ଉପଲବ୍ଧ) ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ରଖିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ଉଚ୍ଚମାନର ଲୌହ କମ୍ (କିମ୍ବା ଶୂନ୍ୟ) ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରେ ଅଧିକ ଉତ୍ପତ୍ତ ଧାତୁ ²¹ଉତ୍ତୋଳନ କରି, ଏବଂ ଧାତୁ ତରଳା ତୁଲିରେ କମ୍ ପରିମାଣର କୋଇଲା ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଏହିପରି ଶିଳ୍ପ ଉତ୍ତୋଳନ ଖର୍ଚ୍ଚ ହ୍ରାସ କରେ । ଏହି କାରଣରୁ, ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ବଜାରରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଥାଏ ।

²¹ ଏହା ହେଉଛି ଗରମ, ତରଳ, ଧାତବ ଲୌହ ଉତ୍ପାଦ ଯାହା ଲୁହାପଥର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପରେ ମିଳିଥାଏ (ସାଧାରଣତଃ ବ୍ଲଷ୍ଟ ଫର୍ଣ୍ଣସ୍‌ରେ କିମ୍ବା କୋରେକ୍ସ ଫର୍ଣ୍ଣସ୍‌ରେ)

ଲୁହାପଥର ଭୌତିକ ରୂପରେ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ଏହାର ଆକାରର ଆଧାରରେ “ଖଣ୍ଡ” ଏବଂ “ଗୁଣ୍ଡ” ଭାବରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରାଯାଇପାରେ । ଆଇବିଏମ୍ ପ୍ରକାଶନ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣ୍ଡର ଆକାର 10 ମିମି ଏବଂ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ, ଯେତେବେଳେ କି ଗୁଣ୍ଡର ଆକାର 10 ମିମି ରୁ କମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଧାତୁ ତରଳା ରୂପରେ ବ୍ୟବହାର ପୂର୍ବରୁ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ସିଝରିଙ୍ଗ²² (ଅଶୋଧିତ ଗୁଣ୍ଡକୁ ମିଶ୍ରଣ କରିବା) ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ । ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏଡ଼ାଇ ସିଧାସଳଖ ଧାତୁ ତରଳା ରୂପରେ ଭରା ଯାଇପାରିବ । ଏହି କାରଣରୁ, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାନର ଲୁହାପଥରର ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ଖଣ୍ଡର ମୂଲ୍ୟ ବଜାରରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଇବିଏମ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାନର ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ (ଏସ୍‌ସ୍‌ପି) ମାସିକ ତଥା ରାଜ୍ୟ ଭିତ୍ତିରେ ସୂଚିତ କରିଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନ ମାନ ଲୌହ ଧାତବପଥର ତୁଳନାରେ ଉଚ୍ଚ ମାନ ଲୌହ-ଧାତବପଥରର ଅଧିକ ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ଥାଏ; ଏବଂ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ଲୌହଖଣ୍ଡର ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ଅଧିକ ଥାଏ । ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକୃତ ଏସ୍‌ସ୍‌ପିର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ (ଲୁହାପଥର ପାଇଁ 15 ପ୍ରତିଶତ) ଅନୁଯାୟୀ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟାଳି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଉପରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ ସାଧାରଣତଃ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ ଠାରୁ ଅଧିକ । ସେହିପରି, ଯେକୌଣସି ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ, ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ, ଗୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ ଠାରୁ ଅଧିକ ହେବ । ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ମାସର ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ଅଧିକୃତ ଏସ୍‌ସ୍‌ପିର ଏକ ଉଦାହରଣ ଏବଂ ଏହା ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ (ଏସ୍‌ସ୍‌ପିର 5 ପ୍ରତିଶତ) ସାରଣୀ 3.1 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.1: ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2022) ର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ
(ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ କୋରେ)

ଲୁହାପଥରର ଶ୍ରେଣୀ	ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଏସ୍‌ସ୍‌ପି		ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ର 15 ପ୍ରତିଶତ ଦରରେ ରକ୍ଷାଳିତ	
	ଖଣ୍ଡ	ଗୁଣ୍ଡ	ଖଣ୍ଡ	ଗୁଣ୍ଡ
55% ଠାରୁ କମ୍ ଲୌହ	3,763	1,838	564.45	275.70
55% ଠାରୁ ଅଧିକ 58% ଠାରୁ କମ୍ ଲୌହ	4,389	3,580	658.35	537
58% ଠାରୁ ଅଧିକ 60% ଠାରୁ କମ୍ ଲୌହ	5,780	3,764	867	564.60
60% ଠାରୁ ଅଧିକ 62% ଠାରୁ କମ୍ ଲୌହ	7,193	4,523	1,078.95	678.45
62% ଠାରୁ ଅଧିକ 65% ଠାରୁ କମ୍ ଲୌହ	8,341	5,215	1,251.15	782.25
65% ଏବଂ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୌହ	8,695	5,974	1,304.25	896.10

ଉତ୍ସ: ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର ଆଇବିଏମ୍ ପ୍ରକାଶନ

ଯେହେତୁ ରକ୍ଷାଳିତ ଲୁହାପଥରରେ ଲୌହ ମାତ୍ରର ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଧାତୁର ଆକାର (ଖଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଗୁଣ୍ଡ) ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଅଧିକ ରକ୍ଷାଳିତ ପ୍ରଦାନକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଧାତୁର ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ଆକାରର ଭୁଲ ପ୍ରତିବେଦନ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥାଏ ଯାହାର ସଠିକ୍ ଭାବରେ ସୁରକ୍ଷିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 2015 ର ସଂଶୋଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା²³, ଯାହା ସମସ୍ତ ଶେଷ ହେଉଥିବା ଖଣି ଲିଜ୍‌ର ନୂତନ ନିଲାମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାକ୍-ବନ୍ଦୋବସ୍ତର ଆବଶ୍ୟକତା କରିଥାଏ, 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ହୋଇଥିବା ନିଲାମ ଜରିଆରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ନୂତନ ଖଣି ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଆଶଙ୍କା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ରହିଥାଏ । ଏହିପରି ନୂତନ ଖଣି ଲିଜ୍ ମାମଲାରେ, ଖଣିଜ (ନିଲାମ) ଅଧିନିୟମ, 2015 ର ନିୟମ 8(3) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ରକ୍ଷାଳିତ ବ୍ୟତୀତ, ନିଲାମରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଏସ୍‌ସ୍‌ପିର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ ଭାବରେ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (ପ୍ରିମିୟମ) ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିଦତ୍ତ ହେବେ । ଏଭଳି ନିଲାମୀ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ତଥ୍ୟରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରିମିୟମ ଏସ୍‌ସ୍‌ପିର 90.90 ପ୍ରତିଶତରୁ 150 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ (ଏମ୍‌ଟି) ବାବଦକୁ ଦେବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାଳିତ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (ପ୍ରିମିୟମ)ର ଏକ ନମୁନା ଗଣନା ସାରଣୀ 3.2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

²² ଚାପ କିମ୍ବା ଉତ୍ତାପ ଦ୍ୱାରା ଘନୀଭୂତିକରଣରେ ତରଳିବାକୁ ଦିଆଯାଇ ଏକ କଠିନ ପଦାର୍ଥର ଗଠନ ହେବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସିଝରିଂ କୁହାଯାଏ
²³ ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ସଂଶୋଧିତ ଅଧିନିୟମ 2015 ର ବିଭାଗ 8A (4)(5)(6)

ସାରଣୀ 3.2: ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣିଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି (ପ୍ରିମିୟମ) ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ର ଗଣନା

(ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଟଙ୍କାରେ)

କ୍ର.ସଂ.	ଲିଜଧାରୀ	ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣିର ନାମ	ମଣ୍ଡଳ	ନିଲାମ ପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିର ପ୍ରତିଶତ	ଆଇଟିଏମ୍ ହାର 62 ରୁ 65 ପ୍ରତିଶତ ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍ପି (ମାର୍ଚ୍ଚ 2022)	ରୟାଲଟି (ଏଏସ୍ପିର 15 ପ୍ରତିଶତ ବର ହାରରେ)	ଅତିରିକ୍ତ ଦେୟ ମୂଲ୍ୟ (E×F)	ମୋଟ ଦେୟ ମୂଲ୍ୟ
A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	ଆର୍ସଲର ମିରଲ	ଠାକୁରାଣୀ	ଯୋଡ଼ା	107.55	8,341	1,251.15	8,971	10,222
2	ଜେଏସ୍ପିରୁ ଷ୍ଟାଲ	ଜଜାଙ୍ଗ	ଯୋଡ଼ା	110.00			9,175	10,426
3	ଜେଏସ୍ପିରୁ ଷ୍ଟାଲ	ନୂଆଗାଁ	ଯୋଡ଼ା	95.20			7,941	9,192
4	କାସ୍‌ଭି ଇଣ୍ଟରନେସନାଲ	ଜରିବାହାଲ	ଯୋଡ଼ା	150.00			12,512	13,763
5	ନରତେରାମ୍ ପାଞ୍ଚୁର ଥାଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ	ରୋଇଡା-II	ଯୋଡ଼ା	90.90			7,582	8,833
6	ସେରାଜୁଭିନ୍ ଏବଂ କୋ	ବଲଦା	ଯୋଡ଼ା	118.05			9,847	11,098
7	ଜେଏସ୍ପିରୁ ଷ୍ଟାଲ	ଗୋନୁଆ	କୋଇରା	132.00			11,010	12,261
8	ଜେଏସ୍ପିରୁ ଷ୍ଟାଲ	ନାରାୟଣପୋଷା	କୋଇରା	98.55			8,220	9,471

ଉତ୍ସ: ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ଯୋଡ଼ା ଖଣି ମୂଲ୍ୟର ଆଇଟିଏମ୍ ପ୍ରକାଶନ ଏବଂ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ବିଦ୍ ପ୍ରତିଶତ

ସାରଣୀ 3.2 ରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ଏବଂ ପ୍ରେରିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଲୁହାପଥର ପାଇଁ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ (ପ୍ରିମିୟମ) ଆକାରରେ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଯାହାହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟଠାରୁ ବହୁତ ଅଧିକ ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସରୂପ, ସାରଣୀ 3.2 ସୂଚିତ କରେ ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ଏଏସ୍ପି 8,341 ଟଙ୍କା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 8,833 ରୁ 13,763 ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ତେଣୁ, ରୟାଲଟିର ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣ ପାଇଁ ପ୍ରିମିୟମ ପରିମାଣର ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେତୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ବର୍ଗୀକରଣର ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନର ଆଶଙ୍କା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଆକାରର ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନର ଆଶଙ୍କାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସମାକ୍ଷା ଦୁଇଟି ପ୍ରମୁଖ²⁴ ଖଣି ମଣ୍ଡଳ (ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇରା) ଅଧୀନରେ ଆଠଟି ଲୁହାପଥର ଖଣି²⁵ର ପୁରୁଣା (ନିଲାମ-ପୂର୍ବ) ଲିଜଧାରୀ ତଥା ନୂତନ (ନିଲାମ-ପରବର୍ତ୍ତୀ) ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦନର ଧାରା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । 2014-15 ରୁ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଉଭୟ ପୁରୁଣା ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ ଆଇଟିଏମ୍‌କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା, ବିଶେଷ କରି ପୁରୁଣା ଲିଜ୍ ସମାପ୍ତ ହେବା କାରଣରୁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ମିଳିଥିବା ଫଳାଫଳ ନିମ୍ନରେ ଉପ-ଅନୁକ୍ଷେପରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

3.2.1 ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦନ

ତଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଆଠଟି ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ ଛଅଟିରେ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଲୁହାପଥର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଉଭୟ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ) ହଠାତ୍ ଏବଂ ଅସାଧାରଣିକ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିଲା । ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବକୁ ଆକଳନ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଖଣି ଭିତ୍ତିକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ନିମ୍ନ ଉପ-ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

²⁴ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରାଜ୍ୟର ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ 147.364 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଥିଲା, ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଉତ୍ତୋଳନ 131.437 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଥିଲା, ଯାହା ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର 89.19 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।
²⁵ (i) ଜଜାଙ୍ଗ- ରୁଙ୍ଗା ଖଣି-ପୁରୁଣା- ଜେଏସ୍ପିରୁ-ନୂଆ; (ii) ରୋଇଡା -II - କେ.ଏନ୍.ରାମ-ପୁରୁଣା- ନର୍ତ୍ତେରାମ-ନୂଆ; (iii) ଠାକୁରାଣୀ-କେଏପି ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜେସ୍-ପୁରୁଣା-ଆର୍ସେଲର ମିରଲ-ନୂଆ; (iv) ନୂଆଗାଁ-କେଜେଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ-ପୁରୁଣା- ଜେଏସ୍ପିରୁ-ନୂଆ; (v) ଜରିବାହାଲ-ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ସ-ପୁରୁଣା-କାଶିଭି ଇଣ୍ଟରନେସନାଲ-ନୂଆ;(vi) ନାରାୟଣପୋଷା-ଏଏମ୍‌ଟିସି-ପୁରୁଣା-ଜେଏସ୍ପିରୁ-ନୂଆ;(vii) ଗଣୁଆ-ପିକେ ଆଲୁମିନିଆ-ପୁରୁଣା-ଜେଏସ୍ପିରୁ-ନୂଆ; ଏବଂ (viii) ବାଲଦା-ସିରାଜଉଦିନ-ପୁରୁଣା-ସିରାଜଉଦିନ-ନୂଆ

ନିମ୍ନମାନର ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ପ୍ରତିବେଦନ କାରଣରୁ ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଭାବର ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ ଗୁହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦ୍ଧତି

- ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ ତୁଳନାରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଛଅ ବର୍ଷ (2014-20) ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ପରିମାଣର ପ୍ରତିଶତ ଗଣନା କରାଗଲା ।
- ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନରେ ଉପନୀତ ହେବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରତିଶତକୁ ସେହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 2020-21 ଏବଂ 2021-22 ବର୍ଷରେ ଉତ୍ତୋଳିତ ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ ଉପରେ ବିବେଚନା କରାଗଲା ।
- ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଉପରେ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମ ଭାରତୀୟ ଖଣି ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ବାର୍ଷିକ ହାରାହାରି ଏସ୍‌ସ୍‌ପି ଆଧାରରେ ଗଣନା କରାଗଲା ।
- ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମକୁ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଷ 2020-21 ଏବଂ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରକୃତ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମ (ଦୁଇ ବର୍ଷର ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରେରିତ ପରିମାଣ ଉପରେ ଓ ପଠାଯାଇ ନଥିବା/ ଅକ୍ରିୟ ଅବଶେଷ ଉପରେ ସଂଗୃହିତ) ସହିତ ତୁଳନା କରାଗଲା ।

i. ଜଜାଙ୍ଗ ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

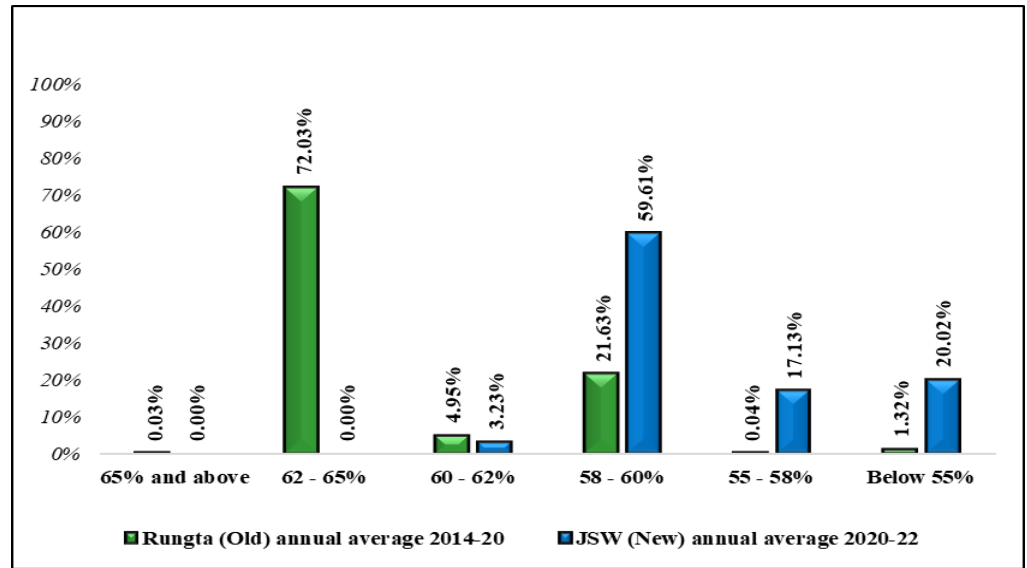
ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ରୁଙ୍ଗତା ମାଇନ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) କି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଜଜାଙ୍ଗ ଖଣିରେ ଲୁହାପଥର ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ସମୀକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛି ଯାହା ସାରଣୀ 3.3 ରେ ଏବଂ ନିମ୍ନ ଚାରିଟିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.3: ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଲୁହା ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ					
			65% ଏବଂ ତତ୍ତୁଳ୍	62 - 65%	60 - 62%	58 - 60%	55 - 58%	55% ରୁ କମ୍
ପୁରୁଣା ରୁଙ୍ଗତା ମାଇନ	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	764.02	19,37,623.13	1,33,249.35	5,81,845.46	1,044.97	35,578.34
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0.03%	72.03%	4.95%	21.63%	0.04%	1.32%
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	0-0.33%	58-81%	0-16%	14-30%	0-0.14%	0-7.75%
ନୂଆ ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	0	1,28,159	10,47,701	24,200	97,460
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	0%	9.88%	80.75%	1.87%	7.51%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	0	0	13,14,725	6,54,679	6,96,032
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	0%	0%	49.32%	24.56%	26.11%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍‌ଏସ୍ ଯୋଗାଣରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.1: ଜନାଙ୍କ: ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ 3.3 ରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ, 2014-20 ମଧ୍ୟରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ରୁଙ୍ଗଟା) କ୍ଷମା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ 60% ଲୌହ ଏବଂ ତଦୁର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶ୍ରେଣୀର ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ପ୍ରାୟ 77 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ମାତ୍ର, ନିଲାମାର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମାତ୍ର 9.88 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ରୁଙ୍ଗଟା) କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ 62-65% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିବେଦନ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) ଏହି ଗ୍ରେଡରେ କୌଣସି ଉତ୍ତୋଳନ ରିପୋର୍ଟ କରିନଥିଲେ । ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ 58-60% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ତୋଳନ ଅଂଶ (ପ୍ରାୟ 81 ପ୍ରତିଶତ), 2021-22 ରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାର ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ତୋଳନ (ମୋଟ 50 ପ୍ରତିଶତ ରୁ ଅଧିକ) 55-58% ଏବଂ 55% ଲୌହକୁ କମ୍ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଛନ୍ତି ।

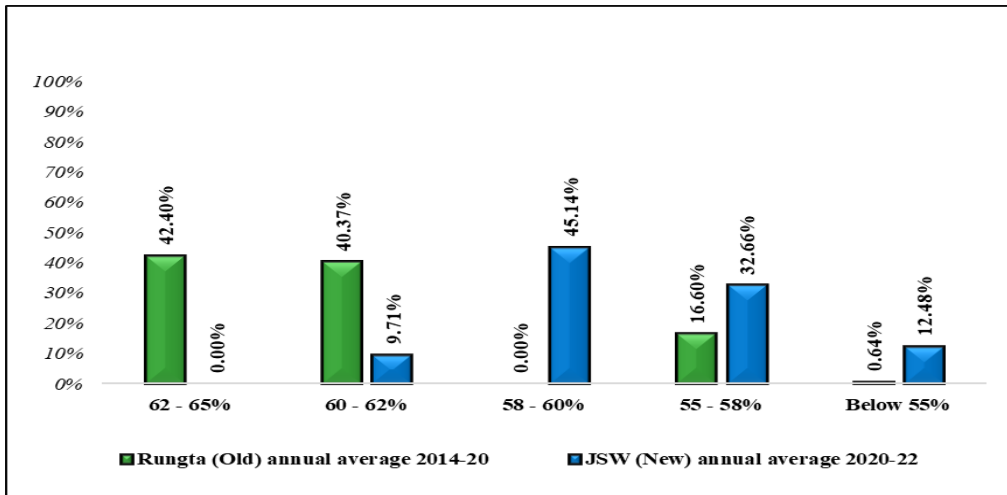
ପୁରାତନ ଲିଜଧାରୀ (ରୁଙ୍ଗଟା ମାଇନ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) କ୍ଷମା ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ଜନାଙ୍କ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୁହାପଥରର ଗ୍ରେଡ୍ ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ମଧ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛି ଯାହା ସାରଣୀ 3.4 ରେ ଏବଂ ନିମ୍ନ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.4: ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			62 - 65%	60 - 62%	58 - 60%	55 - 58%	55% ରୁ କମ୍
ପୁରୁଣା ରୁଙ୍ଗଟା ମାଇନ	2014-20	ହାରାହାରି ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	33,60,030.35	31,98,889.53	0.00	13,15,189.05	50,798.36
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	42.40%	40.37%	0.00%	16.60%	0.64%
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	6-64%	28-53%	0%	0-44%	0-3%
ନୂଆ ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	0	8,68,748	34,38,592	5,45,220	6,300
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	17.88%	70.77%	11.22%	0.13%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	0	5,29,338	30,58,291	41,56,173.90	17,90,094.10
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	5.55%	32.08%	43.59%	18.78%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.2: ଜଜାଙ୍ଗ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଗୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, 60% ଲୌହ ରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ 82 ପ୍ରତିଶତ ରୁ ଅଧିକ ବୋଲି ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ (ରୁଙ୍ଗଟା) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିଲା । ତଥାପି, ଖଣି ନିଲାମର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ କେବଳ 17.88 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2021-22 ରେ ମାତ୍ର 5.55 ପ୍ରତିଶତ ଭାବରେ 60% ଲୌହ ରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ । ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଲୁହାପଥର ଗୁଣ୍ଡର ବହୁଳ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ଉଚ୍ଚତର ଶ୍ରେଣୀରେ 60-62% ଲୌହ ଏବଂ 62-65% ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରୁଥିଲେ । ତଥାପି, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) 62-65% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀରେ କୌଣସି ଉତ୍ତୋଳନ ରିପୋର୍ଟ କରିନଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ 60-62% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ସାମିତ ରଖୁଥିଲେ । ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍), ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ 58-60% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ବହୁଳ ଉତ୍ତୋଳନ (ପ୍ରାୟ 71 ପ୍ରତିଶତ): ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2021-22 ରେ 55-58% ଲୌହ ଓ 55% ରୁ କମ୍ ଲୌହ ଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରମୁଖ ଉତ୍ତୋଳନ (ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର 62 ପ୍ରତିଶତ) କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା **ସାରଣୀ 3.4** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥରର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ ହିସାବରେ) ଏହି ଅଚାନକ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ହ୍ରାସ ହେତୁ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରୟାଲଟି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ଶ୍ରେଣୀ (ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ରେ ଏକ ସ୍ଥିର ଜାମିନ ନିଲାମ ପରେ ମଧ୍ୟ ଜାରି ରହିଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 2,877.27 କୋଟି ଟଙ୍କା²⁶, ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ଯାହା **ପରିଶିଷ୍ଟ-I** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ii. ରୋଏଟା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ନର୍ଭେରାମ ପାଞ୍ଚାଳ ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ୍)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ରୋଏଟା-II ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା **ସାରଣୀ 3.5** ଏବଂ ନିମ୍ନ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

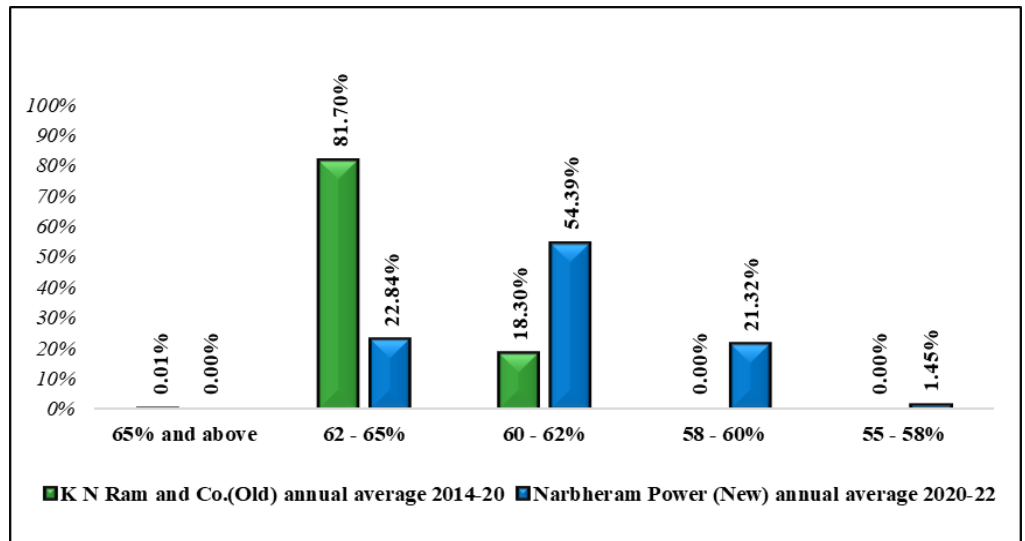
²⁶ 2020-22 ଅବଧିର ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ହିସାବ କରି, 2014-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହାରାହାରି ଏସ୍ପିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟକୁ ବିସ୍ତୃତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

ସାରଣୀ 3.5: ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			65% ଏବଂ ତତ୍ତୁର୍ତ୍ତ	62 - 65%	60 - 62%	58 - 60%	55 - 58%
ପୁରୁଣା କେ.ଏନ୍. ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	37.39	3,94,972.99	88,453.41	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0.01%	81.70%	18.30%	0.00%	0.00%
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନ୍ତରାଳୀନ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	0-0.04%	71-100%	0-29%	0%	0%
ନୂଆ ନର୍ଭେରାମ ପାଠୁର ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	80,487.24	55,822.91	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	59.05%	40.95%	0%	0%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	6,384.31	1,51,107.4	81,114.39	5,515.07
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	2.62%	61.90%	33.23%	2.26%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.3: ରୋଇଡ଼ା-II: ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2014-15 ରୁ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏନ୍. ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.) କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା 62% ରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହର ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ 81.71 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ତେବେ, ନିର୍ଲାମାର ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ନର୍ଭେରାମ ପାଠୁର ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ)ଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଏହା 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 59.05 ପ୍ରତିଶତକୁ ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଭାବେ କେବଳ 2.62 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.) କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ 62% ଠାରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବା ରିପୋର୍ଟ ଦେଉଥିଲେ । ତେବେ, ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ନର୍ଭେରାମ ପାଠୁର ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ) 60-62% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହର ବହୁଳ ଉତ୍ତୋଳନ (61.90 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 58-60% ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହର ଯଥେଷ୍ଟ ଭାଗ (ମୋଟ 35 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଉପରେ ସାରଣୀ 3.5 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

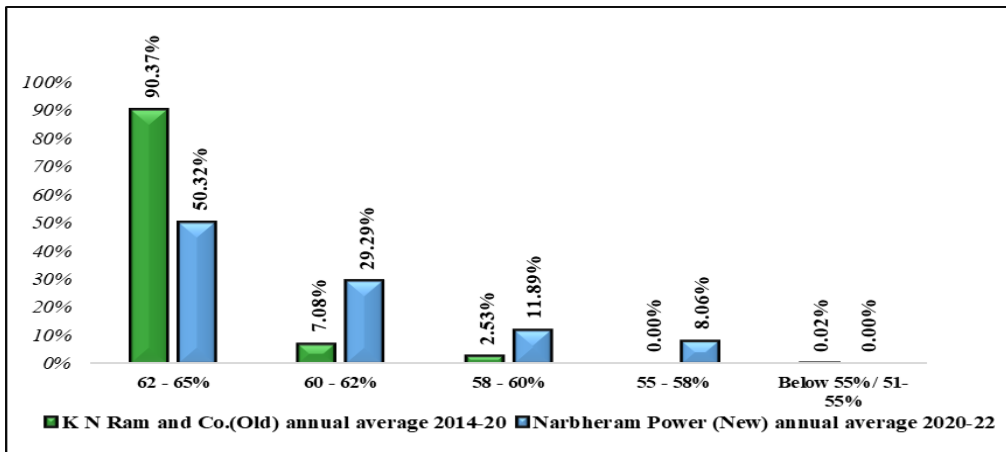
ସମାକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ନର୍ଭେରାମ ପାଠୁର ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ)ଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ରୋଇଡ଼ା-II ଖଣିରେ ଲୌହ ଧାତବପଥରର ଶ୍ରେଣୀ-ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲା, ଯାହା ସାରଣୀ 3.6 ଏବଂ ଚାର୍ଟ 3.4 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.6: ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ

ଲିଜ୍‌ଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ପାଦନ	Grade-wise production					
			62-65%	60-62%	58-60%	55-58%	55% ରୁ କମ୍	51-55%
ପୁରୀ କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ.	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	14,62,586.37	1,14,604.38	40,923.50	0	260.17	0.00
		ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	90.37%	7.08%	2.53%	0.00%	0.02%	0.00%
		ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	79-100	0-17%	0-11%	0%	0-3%	0%
ପୁରୀ ନର୍ଭେରାମ ପାୱାର ଆଣ୍ଡ ସିଲି	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	12,33,323.49	40,707.17	0	0	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	96.80%	3.20%	0%	0%	0%	0%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	4,72,678.15	9,52,095.55	4,03,194.86	2,73,164.7	0	14,917.66
		ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	22.34%	44.99%	19.05%	12.91%	0%	0.70%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି।

ଚିତ୍ର 3.4: ରୋଇଡ଼ା-II: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି।

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2020 ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପୁରୁଣା ଲିଜ୍‌ଧାରୀ (କେ.ଏନ୍.ରାମ)ଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ, 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ, ଲୁହାଗୁଣ୍ଡର ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ 90 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଥିଲା ଓ ଅନ୍ୟ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ଉତ୍ପାଦନ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲା । 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ (ନର୍ଭେରାମ) 62-65% ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ମାତ୍ର 22.3 ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ପାଦନ, 60-62% ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନ (ସାଧ୍ୟ 5 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ 58-60% ତଥା 55-58% ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହା (ମିଳିତ ଭାବରେ ପ୍ରାୟ 32 ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.6 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥରର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହପଥରରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଏହି ପ୍ରକାର ହଠାତ୍ ଓ ବହୁଳ ହ୍ରାସ ହେତୁ, ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୁରୁଣା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ (ଲୌହପଥରରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ପାଦନରେ ଏକ ସ୍ଥିର ତାହା ନିଲାମ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 215.27 କୋଟି ଟଙ୍କା²⁷ ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ-II ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

²⁷ 2020-22 ଅବଧିର ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନକୁ ହିସାବ କରି, 2014-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହାରାହାରି ଏସ୍‌ପିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ପାଦନରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟକୁ ବିୟୁକ୍ତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

iii. ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

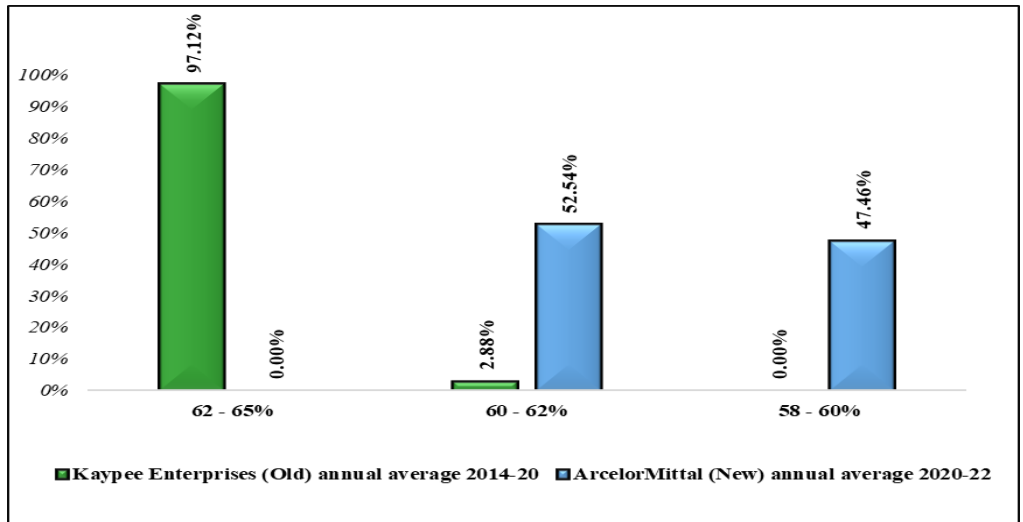
ସମାକ୍ଷା ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେପି) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଆର୍ସେଲର ମିତଲ) କି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ଯାହା ସାରଣୀ 3.7 ଏବଂ ନିମ୍ନ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.7: ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ		ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ		
				62-65%	60-62%	58-60%
ପୁରୁଣା	କେ ଏପି	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	7,85,868	2,3269	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	97.12%	2.88%	0.00%
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	91-100%	0-8%	0%
ନୂଆ	ଆର୍ସେଲର ମିତଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	5,87,369.8	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0.00%	100%	0.00%
		2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	3,17,073	8,16,836.75
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0.00%	28%	72%

ଉତ୍ସ: ଆଇଡି ଏମ୍ ଏସ୍ ଯୋଡ଼ାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.5: ଠାକୁରାଣୀ: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇଡି ଏମ୍ ଏସ୍ ଯୋଡ଼ାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2014-15 to 2019-20 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ(କେଏପି) 62-65% ଲୌହଶ୍ରେଣୀରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ (97 ପ୍ରତିଶତ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଉଥିଲେ । ତେବେ ନୂଆ ଲିଜଧାରୀ (ଆର୍ସେଲର ମିତଲ) କି ଅଧୀନରେ ଏହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇଟି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ (ଅର୍ଥାତ୍ 2020-21 ଏବଂ 2021-22) ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଆର୍ସେଲର ମିତଲ) 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 60-62% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର 100 ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ଅଧିକାଂଶ ଉତ୍ତୋଳନ (72 ପ୍ରତିଶତ) ଆହୁରି ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର (58-60% ଥିବା) ଲୌହର କରାଯାଇଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ 3.7 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

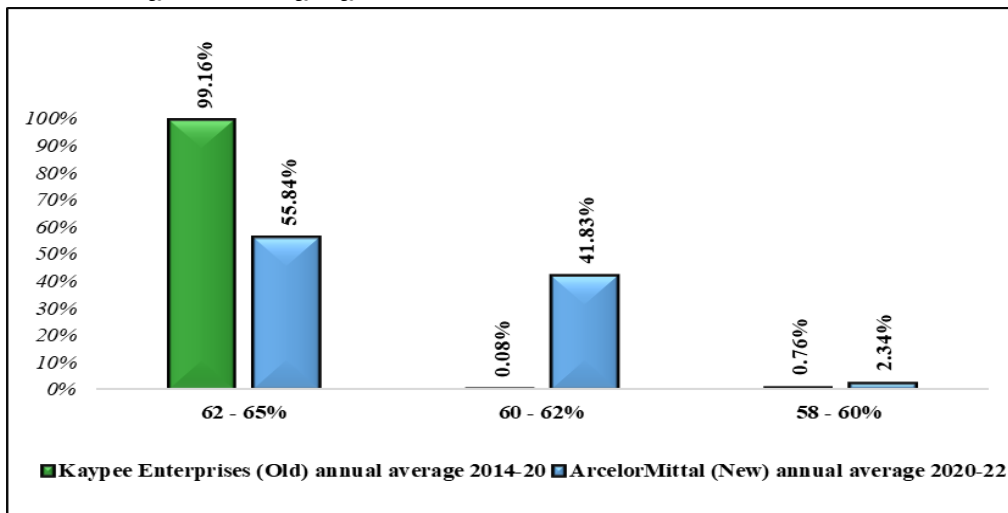
ପୁରାତନ ଲିଜଧାରୀ (କେଏପି) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଆର୍ସେଲର ମିତଲ) କି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିବା ଠାକୁରାଣୀ ଲୌହ ଖଣିରେ ଲୁହାପଥର ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ସମାକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ଯାହା ସାରଣୀ 3.8 ରେ ଏବଂ ଚାର୍ଟ 3.6 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.8: ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ		ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ		
				62-65%	60-62%	58-60%
ପୁରୁଣା	କେଏପି	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	33,62,850	2,724	25,933
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	99.16%	0.08%	0.76%
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	96-100%	0-0.35%	0-3.61%
ନୂଆ	ଆର୍ସେଲର ମିଉଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	28,84,354.3	1,55,442	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	94.89%	5.11%	0%
		2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	12,49,701	29,41,326.5	1,72,950
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	28.64%	67.40%	3.96%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି

ଚାର୍ଟ 3.6: ଠାକୁରାଣୀ: ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2014-15 to 2019-20 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେଏପି) 62-65% ଲୌହଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଗୁଣ୍ଡ (99 ପ୍ରତିଶତ ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଉଥିଲେ । ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଆର୍ସେଲର ମିଉଲ) କି ଅଧୀନରେ ଏହା 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ସମାନ ରହିଥିଲା, କିନ୍ତୁ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହା ବହୁଳ ଭାବରେ 28.64 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା, ଯେଉଁ ସମୟରେ 60-62% ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହର ବହୁଳ ଉତ୍ତୋଳନ (67 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆହୁରି 58-60% ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହର ପ୍ରାୟ 4 ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ 3.8 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହଧାତୁରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଏହିପ୍ରକାର ହଠାତ୍ ଓ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ହ୍ରାସ ହେତୁ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ (ଲୁହାପଥରରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ତୋଳନରେ ଏକ ସ୍ଥିର ଜାଣି ନିଲାମ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 27.65 କୋଟି ଟଙ୍କା²⁸ ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ III ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

²⁸ 2020-22 ଅବଧିର ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ହିସାବ କରି, 2014-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହାରାହାରି ଏସ୍ପିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟକୁ ବିସ୍ତୃତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

iv. ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

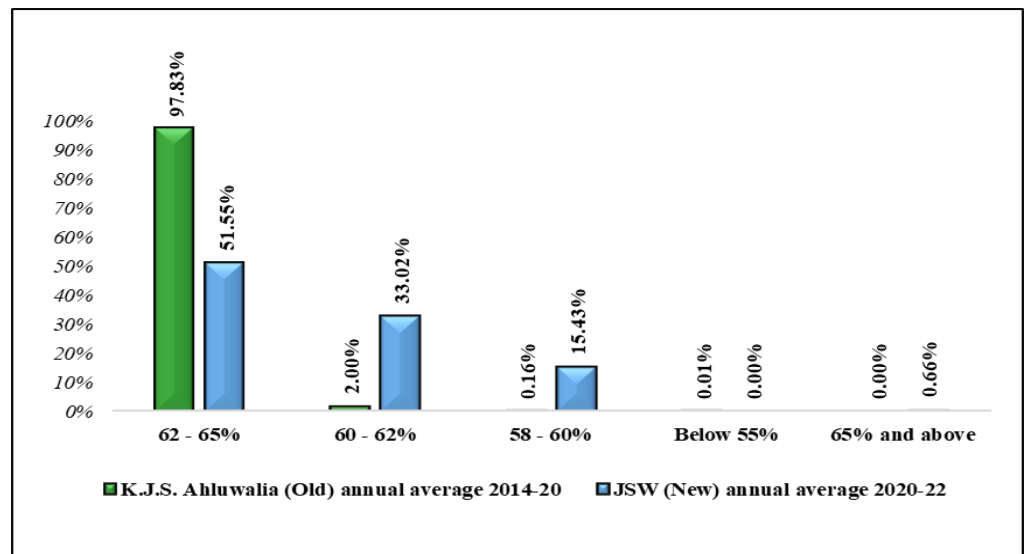
ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ)ଙ୍କ ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 3.9 ଏବଂ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.9: ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			62-65%	60- 62%	58-60%	55% ରୁ କମ୍	
ପୁରୁଣା	କେ.ଜେ.ଏସ୍ ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ	2014-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	15,22,243.30	31,111.67	2,508.33	173.33
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	97.83%	2.00%	0.16%	0.01%
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	96-100%	0-4%	0-0.44%	0%
ନୂଆ	କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	7,41,181	2,22,561.85	0	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	76.91%	23.09%	0%	0%
		2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	4,97,065	5,70,660	3,70,670	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	34.56%	39.67%	25.77%	0%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍.ଏସ୍. ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.7: ନୂଆଗାଁ: ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍.ଏସ୍. ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2014-15 to 2019-20 ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଜେ.ଏସ୍ ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ) 62-65% ଲୌହଶ୍ରେଣୀର ଲୁହା ଖଣ୍ଡ (98 ପ୍ରତିଶତରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଉଥିଲେ । ତଥାପି, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ) ଅଧୀନରେ ଏହା 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 76.91 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପୁନଃ 34.56 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ) ବହୁଳ ପରିମାଣର 60-62% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ (ପ୍ରାୟ 40 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ 58-60% ଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ (25 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.9 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

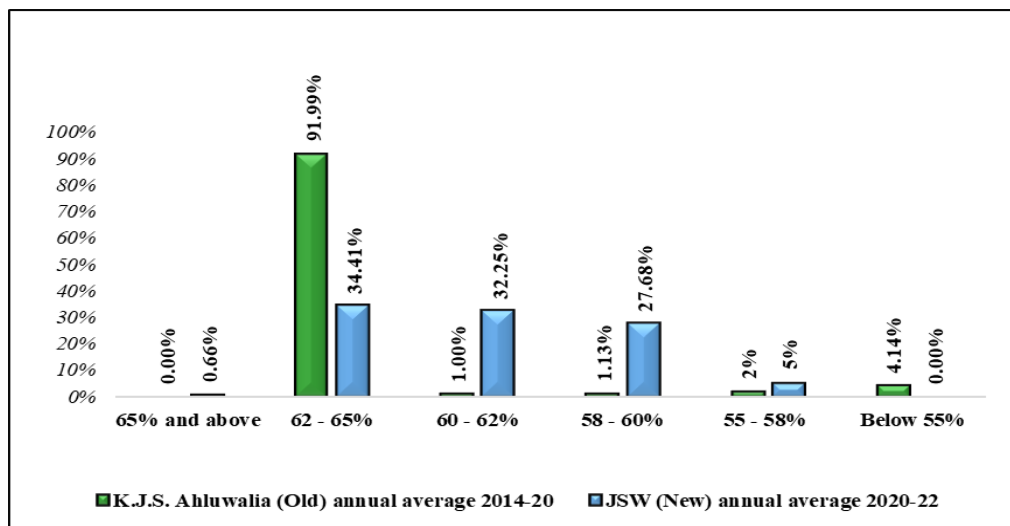
ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଜେ.ଏସ୍. ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ)ଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହଧାରୀ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ମଧ୍ୟ ସମାକ୍ଷା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.10 ରେ ଏବଂ ଚାର୍ଟ 3.8 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.10: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ					
			65% ଏବଂ ତତ୍ତୁର୍ତ୍ତ	62-65%	60-62%	58-60%	55-58%	55% ରୁ କମ୍
ପୂର୍ଣ୍ଣ	କେ.ଜେ.ଏସ୍.ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	28,10,678.43	30,625.79	34,658.33	52,978.43	1,26,533.33
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	91.99%	1.00%	1.13%	1.73%	4.14%
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	0	90-95%	0.1-8.3%	0-8%	0.4-4%	0-9%
ନୂଆ	କେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	17,01,925.25	14,81,433	0	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	53.46%	46.54%	0%	0%	0%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	53,440	10,76,900	11,23,337	22,35,223	4,03,492	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	1.09%	22.01%	22.96%	45.69%	8.25%	0%

ଉତ୍ସ: ଆଇଓ ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.8: ନୂଆଗାଁ: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇଓ ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2014-15 ରୁ 2019-20 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଜେ.ଏସ୍.ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ) ସମଗ୍ର ଉତ୍ତୋଳନ (ପ୍ରାୟ 92 ପ୍ରତିଶତ) 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଗୁଣ୍ଡର କରୁଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଉଥିଲେ । ତଥାପି, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେ.ଏସ୍.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) ଅଧୀନରେ ଏହା ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ ପ୍ରାୟ 53 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2021-22 ରେ ପୁନଃ 22 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ) 60-62% ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ (ପାଖାପାଖି 23%), 58-60% ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ (45% ରୁ ଅଧିକ) ଏବଂ ବ୍ୟତୀତ 55-58% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ (8% ରୁ ଅଧିକ) ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.10 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥରର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହଧାରୁରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଏହିପ୍ରକାର ହଠାତ୍ ଓ ବହୁଳ ହ୍ରାସ ହେତୁ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ (ଲୌହଧାରୁରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ତୋଳନରେ ଏକ ସ୍ଥିର ତାହା ନିଲାମ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 153.79

କୋଟି²⁹ ଟଙ୍କା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ IV ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

v. ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

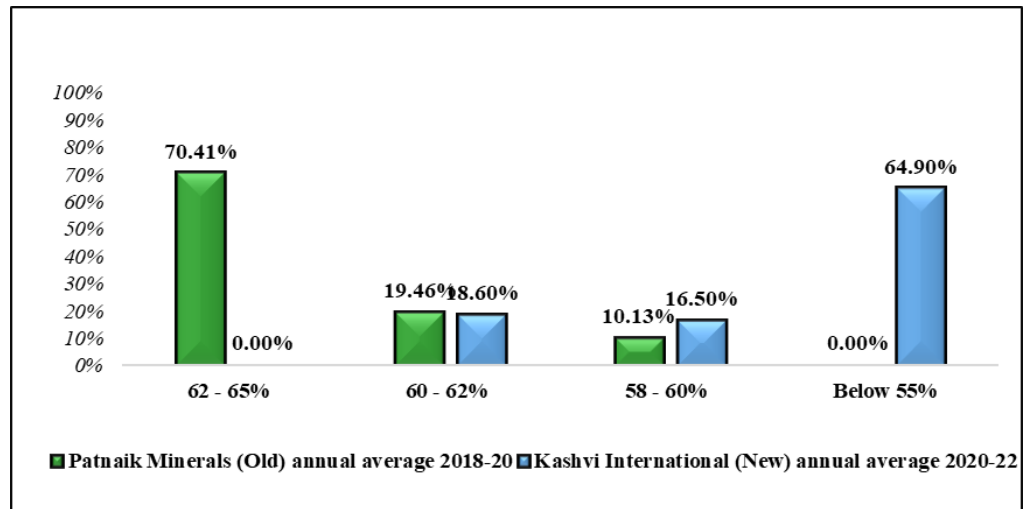
ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କାଶ୍ମି ଇଣ୍ଟରନାସନାଲ୍) ଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହ-ଧାତୁ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.11 ଏବଂ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.11: ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ			
			62- 65%	60-62%	58-60%	55% ରୁ କମ୍
ପୁରୁଣା	2018-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	3,80,097.24	1,05,035.61	54,706.13	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	70.41%	19.46%	10.13%	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	69-73%	16-26%	15-43%	0%
ନୂଆ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	0	88,573.7	78,591.5	17,635
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	47.93%	42.53%	9.54%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)	0	0	0	2,91,447.5
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	0%	0%	100%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.9: ଜରିବାହାଲ: ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2018-19 ଏବଂ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍) 62-65% ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ବହୁଳ ଉତ୍ତୋଳନ (70 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କାଶ୍ମି ଇଣ୍ଟରନାସନାଲ୍) ଙ୍କ ଅଧୀନରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇଟି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହା ତୁରନ୍ତ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରୁ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2021-22 ରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ ଉଚ୍ଚତର ଶ୍ରେଣୀରେ କୌଣସି ଉତ୍ତୋଳନ ନଥାଇ ସମଗ୍ର ଉତ୍ତୋଳନକୁ 55% ରୁ କମ୍ ସର୍ବନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.11 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

²⁹ 2020-22 ଅବଧିର ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ହିସାବ କରି, 2018-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହାରାହାରି ଏସ୍ ଏମ୍ ଏସ୍ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟକୁ ବିମୁକ୍ତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

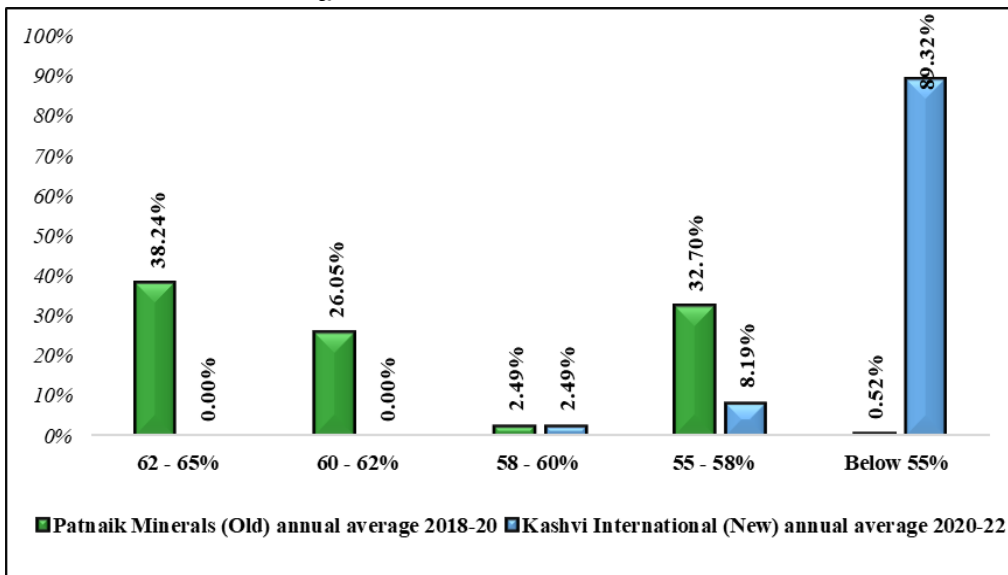
ସମାକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ସ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କାଶ୍ୱି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ୍) କ୍ଷମା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ଯାହା ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.12 ଏବଂ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.12: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			62-65%	60-62%	58-60%	55-58%	55% ରୁ କମ୍
ପୁରୁଣା ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ସ	2018-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	2,13,380.9	1,45,366	13,900.68	1,82,449.3	2,904.55
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	38.24%	26.05%	2.49%	32.70%	0.52%
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	10-68%	22-30%	0.2-5%	0-64%	0-1%
ନୂଆ କାଶ୍ୱି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ୍	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	0	26,620.2	1,07,827	4,61,784.6
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	0%	4.46%	18.08%	77.45%
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	0	0	6,102	0	7,13,774.5
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	0%	0%	0.85%	0%	99.15%

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.10: ଜରିବାହାଲ: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, 2018-19 ଓ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ସ) 62-65% ଏବଂ 60-62% ମାନର ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ବିପୁଳ ଉତ୍ତୋଳନ (ପ୍ରାୟ 64 ପ୍ରତିଶତ) ଓ 55% ରୁ କମ୍ ସର୍ବନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ନଗଣ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଏହି ଧାରା ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (କାଶ୍ୱି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ୍) ଅଧୀନରେ, ଦୁଇଟି ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତୁରନ୍ତ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତୋଳନ (99 ପ୍ରତିଶତ) 55% ରୁ କମ୍ ସର୍ବନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଉପରସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.12 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହଧାରୀରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଏହିପ୍ରକାର ହଠାତ୍ ଓ ବହୁଳ ହ୍ରାସ ହେତୁ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ (ଲୌହଧାରୀରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ତୋଳନରେ ଏକ ସ୍ଥିର ଦାମ୍ପା ନିଲାମ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ

ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 703.66 କୋଟି³⁰ ଟଙ୍କା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ-V ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

vi. ଗଣ୍ଡୁଆ ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ)

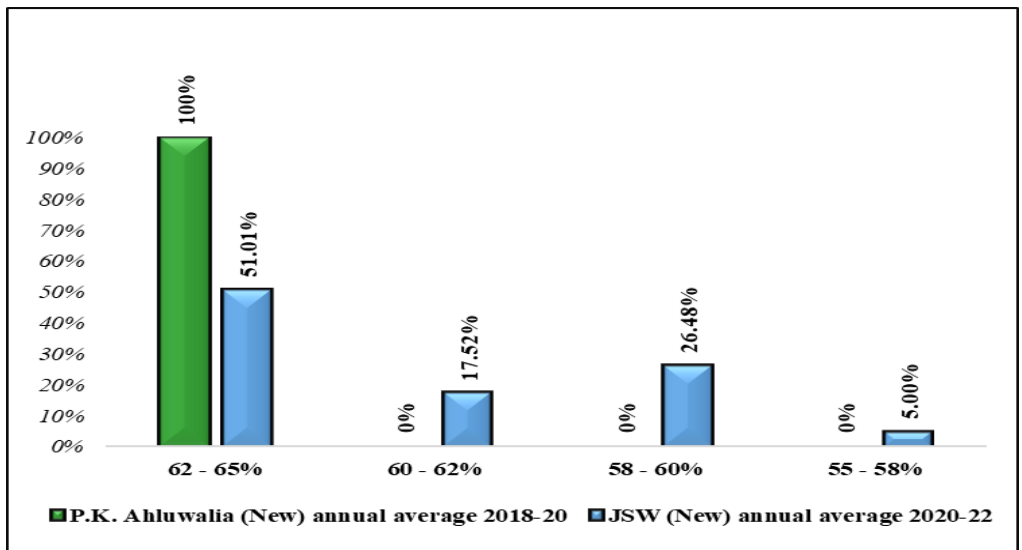
ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପୁରାତନ ଲିଜଧାରୀ (ପି.କେ.ଆଲୁଓଲିଆ) ଏବଂ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) କି ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁସାରେ ଗଣ୍ଡୁଆ ଲୁହା ଖଣିରେ ଲୁହାଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.13 ଏବଂ ଚାର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ସାରଣୀ 3.13: ଲୌହଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			62-65%	60-62%	58-60%	55-58%	
ପୂର୍ଣ୍ଣା	ପି.କେ. ଆଲୁଓଲିଆ	2018-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	2,05,690	0	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	100%	0%	0%	0%	
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	0-100%	0%	0%	0%	
ନୂଆ	ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	78,097	34,574	0	0
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	69.31%	30.69%	0%	0%	
		2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	41,411	6,468	62,036	11,712
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	34.05%	5.32%	51.01%	9.63%	

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.11: ଗଣ୍ଡୁଆ: ଲୌହଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2018-19 ରୁ 2019-20 ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପି.କେ.ଆଲୁଓଲିଆ) 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହରେ ଲୌହଖଣ୍ଡର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ତୋଳନ (100 ପ୍ରତିଶତ) କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) ଅଧୀନରେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ

³⁰ 2020-22 ଅବଧିରେ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ହିସାବ କରି, 2018-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନକରେ ହାରାହାରି ଏସ୍‌ପିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରମିୟମର ଦେୟକୁ ବିୟୁତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

2020-21 ରେ 69.31 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 34.05 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀ ଅଧିକାଂଶ ଉତ୍ତୋଳନ (51 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) 58-60% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହରେ ଏବଂ କିଛି ଉତ୍ତୋଳନ (ପ୍ରାୟ 10 ପ୍ରତିଶତ) 55% ରୁ କମ୍ ଲୌହ ଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଉପରିସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.13 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

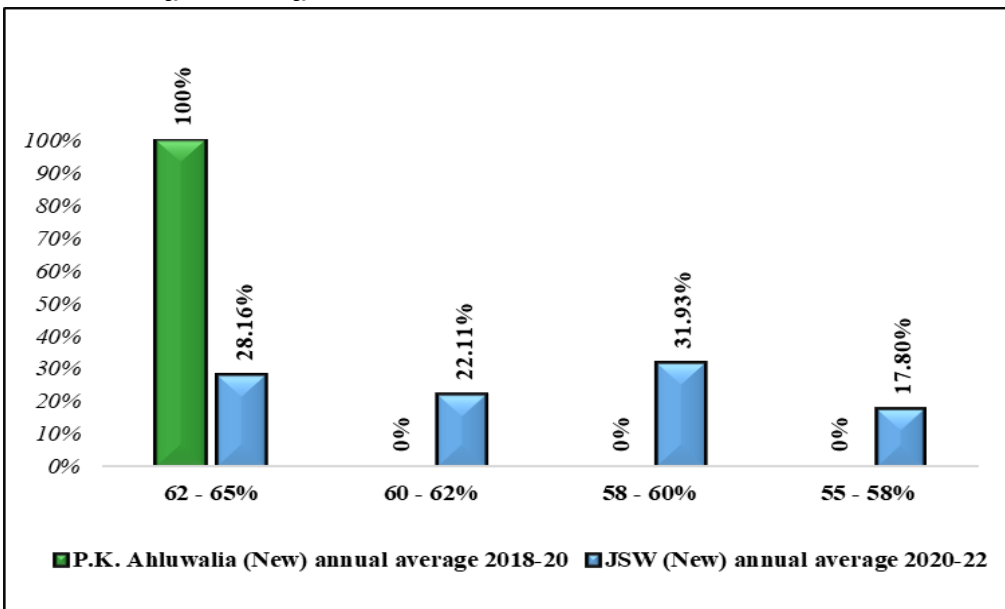
ସମାକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପି.କେ.ଆଲୁଝାଲିଆ) ଏବଂ ନୂଆ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) କୁ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁସାରେ ଗଣୁଆ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.14 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି :

ସାରଣୀ 3.14: ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଲିଜଧାରୀ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଉତ୍ତୋଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ				
			62 - 65%	60 - 62%	58 - 60%	55 - 58%	
ପୁରୁଣା	ପି.କେ. ଆଲୁଝାଲିଆ	2018-20	ହାରାହାରି ବର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	2,04,660	0	0	0
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ହାରାହାରି ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	100%	0%	0%	0%
			ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ବର୍ଷାନୁକ୍ରମିକ ନୂଆ ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶର ପରିସର	0-100%	0%	0%	0%
ନୂଆ	2020-21	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	3,25,800	2,56,687	0	0	
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	55.93%	44.07%	0%	0%	
	2021-22	ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	83,051	64,299	4,63,590	2,58,478	
		ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ ଅଂଶ	9.55%	7.40%	53.32%	29.73%	

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.12 : ଗଣୁଆ : ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷାର ଗଣନା

ଏହାବେଶା ଯାଇପାରେ ଯେ, 2018-19 to 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ (ପି.କେ.ଆଲୁଝାଲିଆ) ସମସ୍ତ ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ (100 ପ୍ରତିଶତ) 62-65% ଲୌହ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀରେ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀ (ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ଷ୍ଟାଲ୍) ଅଧୀନରେ ଏହା ବହୁଳ ଭାବେ 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ 55.93 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା ଓ ପୁନଃ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମାତ୍ର 9.55 ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ନୂଆ ଲିଜଧାରୀ ଅଧିକାଂଶ

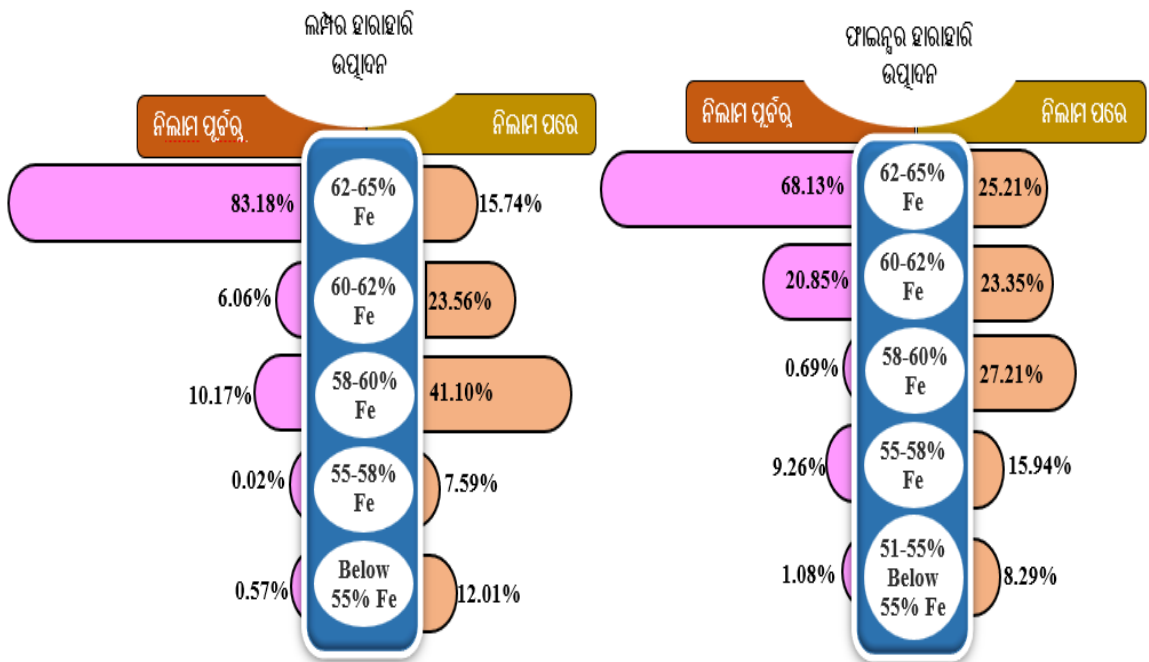
ଉତ୍ତୋଳନ (53 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ) 58-60% ଲୌହ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀର ଏବଂ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଉତ୍ତୋଳନ (30 ପ୍ରତିଶତ) 55% ରୁ କମ୍ ଲୌହ ଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରିସ୍ଥ ସାରଣୀ 3.14 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ (ଲୌହ ଧାତୁରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଏହି ପ୍ରକାର ହଠାତ୍ ଓ ବହୁଳ ହ୍ରାସ ହେତୁ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ପାଇଁ ନିମ୍ନ ହାରରେ ରକ୍ଷାଲଟି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଯଦି ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ (ଲୌହ ଧାତୁରେ ଲୌହର ମାତ୍ରା ପ୍ରତିଶତ) ଉତ୍ତୋଳନରେ ଏକ ସ୍ଥିର ଦାମ୍ପା ନିଲାମ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ହେବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ମୋଟ ପରିମାଣ ପ୍ରାୟ 185.15 କୋଟି³¹ ଟଙ୍କା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ଦେୟ ରାଶି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାନ୍ତା ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ-VI ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି ।

ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ପ୍ରତିବେଦନର ପ୍ରଭାବ

ଛଅଟି ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ପୁରୁଣା ଏବଂ ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତୁଳନା ନିମ୍ନ ଚାର୍ଟ 3.13 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

ଚାର୍ଟ 3.13: ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ତୁଳନା ଦର୍ଶାଉଥିବା ଫ୍ଲୋ-ଚାର୍ଟ

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ପ୍ରସ୍ତୁତି

ଉପରୋକ୍ତ ଉପ-ଅନୁକ୍ଳେପ ସାରଣୀ ଏବଂ ଚାର୍ଟରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଯେ ଏମ୍ଏମ୍‌ଡିଆର୍ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ 2015 ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍ ନିଲାମ ପରେ ଏକ-ଦୁଇ ବର୍ଷର ସମ୍ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକରୁ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରତିବେଦିତ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନରେ ଅବର୍ଷନୀୟ ଏବଂ ଅତ୍ୟଧିକ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିଲା । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ଯେ, ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଏ ସମସ୍ତ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରର ଶ୍ରେଣୀରେ ସଭାବିକ ଭାବରେ

³¹ 2020-22 ଅବଧିର ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ହିସାବ କରି, 2018-20 ଅବଧିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଶତକଡ଼ା ହାରାହାରି ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରକ୍ଷାଲଟିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଷ ମାନଙ୍କରେ ହାରାହାରି ଏସ୍‌ପିଜୁ ବ୍ୟବହାର କରି, ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଉତ୍ତୋଳନରେ ରକ୍ଷାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ଦେୟକୁ ବିୟୁକ୍ତ କରି, ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା

ଏକ କିମ୍ବା ଦୁଇ ବର୍ଷର ସମ୍ପଦ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟାଧିକ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବା, ବିଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ବିଗତ ଛଅ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନର ଶ୍ରେଣୀର ଏକ ସ୍ଥିର ଢାଞ୍ଚା ଥିଲା (ଅର୍ଥାତ୍ ଲୁହାପଥରରେ ଲୌହ ଅଂଶର ପ୍ରତିଶତ ମାତ୍ରା) ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚମାନର ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଲୌହ-ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନରେ ଏଭଳି ବହୁଳ ଏବଂ ତୀବ୍ର ହ୍ରାସ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସମ୍ଭାବନାର ସଂକେତ ଦେଇଥିଲା ଯେ, ନୂତନ ଲିଜଧାରୀମାନେ ଉଚ୍ଚତର ଶ୍ରେଣୀରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ଉଚ୍ଚତର ଲକ୍ଷ୍ୟଲିଟିକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନ କରୁଥିଲେ । ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନର ବିପଦକୁ ସୂଚାଉଥିବା ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀରେ ଏପରି ଅସାଧାରଣ ହ୍ରାସ ସତ୍ତ୍ୱେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବାଦିତ କରାଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଲୌହ ଉତ୍ତୋଳନର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲେ ।

ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଛଅଟି ଖଣିରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର (ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ) ଉତ୍ତୋଳନରେ (ଲୁହାପଥରରେ ଲୌହ ଅଂଶର ପ୍ରତିଶତ ମାତ୍ରା) ଏକ ସ୍ଥିର ଢାଞ୍ଚା ଯଦି ନିର୍ଲାମ୍ପ ପରେ ଜାରି ରହିଥାନ୍ତା ତେବେ ନୂତନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରକ୍ଷାଲିଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବେ ମୋଟ ପ୍ରାୟ 4,162.77 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଧିକ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ଅଙ୍କ ଓ ଗଣନା ପରିଶିଷ୍ଟ-VII ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଧାତୁର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅସଙ୍ଗତିର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଏବଂ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ 13 ଜୁଲାଇ 2021 ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, କମିଟି ତିନୋଟି ଲିଜରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ଧୂତୁର ବର୍ଗୀକରଣ ଏବଂ ଛଅଟି ଲିଜରେ ଧାତୁର ଆକାରରେ ଅସଙ୍ଗତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏହି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ 471.48 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦାବି କରାଯାଇଛି । ଯେଉଁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦାବି କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣକୁ ଆଗତ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତ୍ (ଏସ୍ଏଲ୍‌ଇଏସ୍) ର ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ ଅଧୀନ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଖଣିର ମୁଖ୍ୟ ଭାଗରୁ ନିଆଯାଇଥିବା ନମୁନା ଆଧାରରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତୋଳନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଶ୍ରେଣୀରେ ହ୍ରାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ।

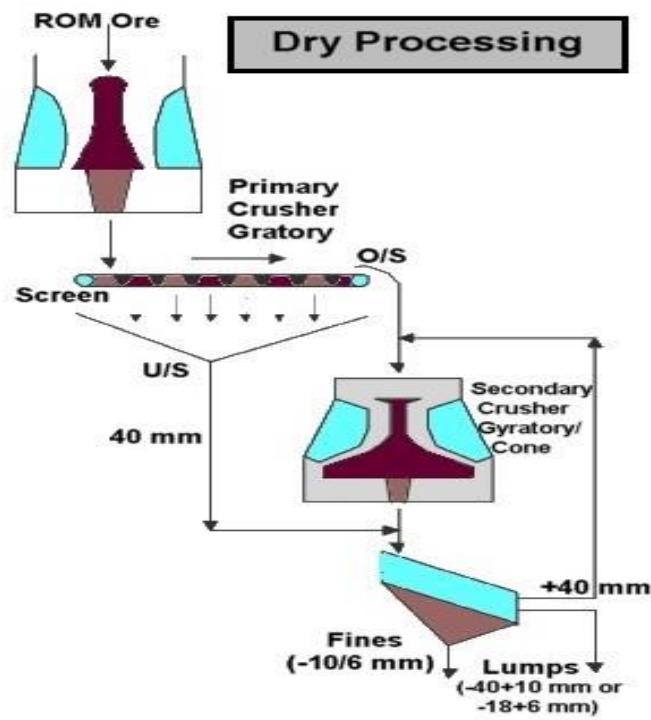
ଏହା ଦେଖାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସମାକ୍ଷାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରେ ସରକାର ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ସମନ୍ୱୟ ବିବରଣୀ ସମାକ୍ଷାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏସ୍ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର ପ୍ରତିବେଦନ ବାବଦକୁ ଏହା ଅବଲୋକନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ଶ୍ରେଣୀ ଗୁଡ଼ିକର ହାରାହାରି ବ୍ୟବଧାନ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷିତ ଖଣିର ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ନମୁନାର ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ରିପୋର୍ଟରୁ ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯାହାର ପରିସୀମା 0% ରୁ 5.96% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଲାମ୍ପ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପରିଣାମ ଓ ଆକାରର ଅସାଧାରଣ ହ୍ରାସ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରତିବେଦନ ତୁଳନାରେ ଥିଲା ।

ତେଣୁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ, ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସମୟୋଚିତ ଚିହ୍ନଟ କରିବାରେ ସରକାରୀ ତନ୍ତ୍ର ବିଫଳତା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ସରକାର ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବା ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ନିର୍ଲାମ୍ପ ପର ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରେଣୀ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଭାବୀ ନିରୀକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଯାଞ୍ଚ ସମନ୍ୱୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ତ୍ରୁଟିକୁ ସମାକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା (ଯାହା ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ପ୍ରତିବେଦନର ଅଧ୍ୟାୟ VI ରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ) । ତେଣୁ, ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ଅସାଧାରଣ ହ୍ରାସ ପାଇଁ ସରକାର 100% ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ଫୋରେନ୍‌ସିକ୍ ଅଡିଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରନ୍ତି ।

3.2.2 ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଭାବେ ପ୍ରତିବେଦନ

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 9 ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍ ଷେଡ୍‌ରୁ ବାହାର କରାଯାଇଥିବା କିମ୍ବା ଲିଜ୍ ଷେଡ୍ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ରକ୍ଷାଲିଟି ଆଦାୟ କରାଯିବ । ପୁନଶ୍ଚ, ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 1960 ର ନିୟମ 64 ବି ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି ଲିଜ୍ ଷେଡ୍ ମଧ୍ୟରେ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ଧାତୁର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଲିଜ୍ ଷେଡ୍‌ରୁ ବାହାରକୁ ଯାଉଥିବା ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଖଣିଜ ଉପରେ ରକ୍ଷାଲିଟି ଆଦାୟ କରାଯିବ । ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବା ଲୁହାପଥରକୁ ରନ୍-ଅଫ୍-ମାଇନ୍ (ଆର୍‌ଓଏମ୍) କୁହାଯାଏ ଏବଂ ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଖଣ୍ଡ ଆକାରରେ ମିଳିଥାଏ । ଆର୍‌ଓଏମ୍ ଧାତବ ପଦାର୍ଥ/ ଖଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରସରରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକ ସାଧାରଣ କ୍ରସର ମେସିନ୍ ପୃଥକ ପ୍ରଣାଳିରେ କ୍ୟାଲିବରେଟେଡ୍ ଲମ୍ପ୍ ଓର ବା (ସିଏଲ୍‌ଓ) (5-18 ମିମି, 10-30 ମିମି, 10-40 ମିମି ଇତ୍ୟାଦି ମାନକ ଆକାରରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ) ଏବଂ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ (0-10 ମିମି) ଉଭୟକୁ କ୍ରସରରୁ ଯାଞ୍ଚ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଅପସାରଣ କରାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଏକ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଚିତ୍ର ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି :

ଚାର୍ଟ 3.19: ଲୌହ ଧାତୁର ଶୁଷ୍କ ପ୍ରଣାଳିରେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣର ଫ୍ଲୋ-ଚାର୍ଟ

ଉତ୍ସ: ଭାରତୀୟ ଖଣିଜ ସଂସ୍ଥାଦ୍ୱାରା 2011 ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଭିଜନ 2020

ବାସ୍ତବରେ, ଲୌହ ଧାତବ ସିଏଲ୍‌ଓ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ, ଲିଜ୍ ଷେଡ୍‌ରୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ସିଏଲ୍‌ଓର ସର୍ବାଧିକ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ, ତତ୍ପରେ ଖଣ୍ଡର ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ସର୍ବନିମ୍ନ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଥାଏ । ପୂର୍ବରୁ ଆଲୋଚନା ଅନୁସାରେ, ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଏସସ୍‌ପି ସାଧାରଣତଃ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏସସ୍‌ପିର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ (15 ପ୍ରତିଶତ) ରେ ରକ୍ଷାଲିଟି ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ପାଇଁ, ରକ୍ଷାଲିଟି ସର୍ବଦା ଗୁଣ୍ଡ ଅପେକ୍ଷା ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଅଧିକ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ।

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା, ଆଇବିଏମ୍ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ଏସସ୍‌ପି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସିଏଲ୍‌ଓ ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010) ଯେ, ଯେତେବେଳେ ବି ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ/ରମ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଏ,

ସେତେବେଳେ ସିଏଲ୍‌ଓ ସହିତ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଅଭ୍ୟାସଗତ ଭାବରେ, ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡକୁ ଲିଜ୍ ଅକ୍ସିଜନ୍ ପୃଥକ ଭାବରେ ପଠାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସିଏଲ୍‌ଓର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ନହେବାରୁ ସିଏଲ୍‌ଓ ଉପରେ ରକ୍ଷାଲିପି ଲିଜ୍ ଅକ୍ସିଜନ୍ ପ୍ରେରଣ ସମୟରେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ହାରରେ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥାଏ । ସିଏଲ୍‌ଓ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ସର୍ବଦା ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ରହିଥାଏ । ସିଏଲ୍‌ଓ ଦରର ପ୍ରକାଶନ ନକରିବା କାରଣରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିପୁଳ ପରିମାଣର ରକ୍ଷାଲିପି ହରାଇଥାନ୍ତି । ଯେହେତୁ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ପୃଥକ ରକ୍ଷାଲିପି ହାର ଅଛି ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା କମ୍ ରକ୍ଷାଲିପି ହାରକୁ ଆକର୍ଷିତ କରେ, ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ସମୟରେ ଗୁଣ୍ଡର ସୃଷ୍ଟି ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ରକ୍ଷାଲିପି କ୍ଷତି ଘଟାଇଥାଏ ଏବଂ ସିଏଲ୍‌ଓକୁ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ହାରରେ ଆଦାୟ କରାଯାଏ । ତେଣୁ, ଲିଜଧାରୀ, ଯଦି ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ହୋଇନଥିବା ଧାତୁ ଉପରେ ରକ୍ଷାଲିପି ଦେଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ରକ୍ଷାଲିପି ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ । ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପରେ, ସେ ଗୁଣ୍ଡ ପାଇଁ କମ୍ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ କି ସିଏଲ୍‌ଓ ପାଇଁ ସେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ହାରରେ ରକ୍ଷାଲିପି ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ଲୌହ ମାତ୍ରା ଥିବା ସିଲ୍‌ଓ ଗୁଡ଼ିକର ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗ ଆଇବିଏମ୍ ସହିତ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସିଏଲ୍‌ଓ ଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷାଲିପି ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ରକ୍ଷାଲିପିର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଖନନ କରାଯାଇଥିବା ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡ ଉପରେ କିମ୍ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୃତ ଧାତୁ ଉପରେ କରାଯିବ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୁଣ୍ଡ ଏବଂ ସିଏଲ୍‌ଓ ଯାହା ଅଧିକ ତାହା ଉପରେ କରାଯିବ ।

ସମୀକ୍ଷା ଦୁଇଟି ମଣ୍ଡଳ³² ଅଧୀନସ୍ଥ 20 ଟି ଲୁହାପଥର ଖଣି (23 ଟି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା) ର ଆକଳନ (ଆସେସମେଣ୍ଟ) ରେକର୍ଡ୍ ଏବଂ ମାସିକ ବିବରଣୀର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2007-08 ଠାରୁ ଆଗକୁ ଉତ୍ତୋଳନ ତଥ୍ୟର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଥିଲା । ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ବାହାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ନିମ୍ନମତେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

- i. ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରେ, ଖଣି ମଣ୍ଡଳର ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଅନୁରୂପ ଅଧିକ ରକ୍ଷାଲିପି “ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ” ପାଇଁ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଅନୁରୂପଠାରୁ କମ୍ ରକ୍ଷାଲିପି “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ପାଇଁ ଆଦାୟ କରିଥିଲେ ।
- ii. ସମସ୍ତ ଖଣି ଲିଜଧାରୀମାନେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2010-11 ଅର୍ଥାତ୍ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ହେବାର ବର୍ଷରୁ ଆରମ୍ଭ କରି “ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ପୃଥକ ଭାବରେ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନରେ ପ୍ରତିବେଦନ କରିବାର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ପୂର୍ବ ଅବଧିରେ (2007-10) ଉତ୍ତୋଳନ ତଥ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା 14 ଟି ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ, ସାତଟି ଖଣି “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ”³³ ଉତ୍ତୋଳନର କୌଣସି ପ୍ରତିବେଦନ କରିନଥିଲେ ଏହି ଲିଜଧାରୀମାନେ କେବଳ ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ “ଗୁଣ୍ଡ/ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ”³⁴ ନଗଣ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ହିସାବରେ ଅର୍ଥାତ୍, ପାଞ୍ଚ ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଗୋଟିଏ ଖଣିରେ 12 ପ୍ରତିଶତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତିନୋଟି ଖଣିରେ 25-38 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରେ, ଏହି ସମସ୍ତ ଖଣିର ଲିଜଧାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତୋଳନ ପ୍ରତିବେଦନରେ “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ଏବଂ “ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ” ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରିଥିଲେ ।
- iii. ଉପରୋକ୍ତ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ସମୀକ୍ଷା, ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ (ଉଭୟ ଉପରେ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଠାରୁ ଅଧିକ ହାରରେ ରକ୍ଷାଲିପି ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିଲା)ର ପ୍ରତିବେଦିତ ଅନୁପାତ ଧାରାରେ କ୍ରମାଗତ ହ୍ରାସ ଏବଂ

³² ଉପ-ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା
³³ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରର (କୋଲିକ୍ରେଟେଡ୍ ଲମ୍ପ୍ ଓର୍) ଖଣ୍ଡ ପାଇବା ପାଇଁ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରେ ଗୁଣ୍ଡର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥାଏ, ଯାହାକୁ “ଚୂର୍ଣ୍ଣଗୁଣ୍ଡ” କୁହାଯାଏ
³⁴ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ସ୍ତ୍ରୀନି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଖଣ୍ଡ (ଅଲଗା ଅଲଗା ଆକାର) ଓ ଗୁଣ୍ଡ ଅଲଗା ହୋଇଯାଏ । ଏହି ଗୁଣ୍ଡକୁ “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ବା “ପ୍ରାକୃତିକ ଗୁଣ୍ଡ” କୁହାଯାଏ

ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ(ଯାହା ଉପରେ କମ୍ ହାରରେ ରକ୍ଷାକଳି ଆଦାୟ କରାଯାଏ) ର ପ୍ରତିବେଦିତ ଅନୁପାତ ଧାରାରେ ବୃଦ୍ଧିର ଅବଲୋକନ କରିଥିଲା ଯାହା ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ସାରଣୀ 3.15 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.15: ଲିଜିଆରାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସିଏଲଓ/ ବୃକ୍ଷ ଗୁଣ୍ଡ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡର ଆନୁପାତିକ ଉତ୍ତୋଳନ

(ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ମୋଟ ଉତ୍ତୋଳନର ପ୍ରତିଶତ)

ଖଣିଜ ନାମ	ଲିଜିଆରାଙ୍କ ନାମ	ଅନୁପାତ	2007-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22			
ଓରଫା	ଗୁଣ୍ଡା	CLO + CF	73	100	63	74	31	47	46	31	26	29	36	31	32			
		SF	27	0	37	26	69	53	55	69	74	71	64	69	68			
ନୂଆଗାଁ	ସକ୍ତୁସଲ	CLO + CF	100	100	89	85	0	55	45	45	36	33	36	39	38			
		SF	0	0	11	15	0	45	55	55	64	67	64	61	62			
ଟିଆରଡ଼ି	ଦେବସ୍ୱତ୍ୱ	CLO + CF	96	80	69	96	57	100	65	44	67	42	38	32	32			
		SF	4	20	31	4	43	0	35	56	33	58	62	68	68			
ପେଟାଦେଶ	ସମ୍ବଳି	CLO + CF	98	89	72	88	88	76	87	84	83	85	79	57	56			
		SF	2	11	28	12	12	24	13	16	17	15	21	43	44			
ନାନ୍ଦିଡ଼ି	ବିଆଇସିଓ	CLO + CF	77	59	69	55	36	41	49	30	22	20	19	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	23	39	31	45	64	59	51	70	78	80	81					
	ଇଏସ୍ ଏଲ୍	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଫେବୃଆରୀ 2022 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												*ଏନ୍.ଏ.			
		SF																
ଠାକୁରାଣୀ	କେପି	CLO + CF	0	0	42	45	30	46	32	24	23	17	17	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	0	0	58	55	70	54	68	76	77	83	83					
	ଆବେଦନକ ମିରଲ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												*ଏନ୍.ଏ.			
		SF																
ଗୋଇନ-II	କେ ଏନ୍ ରାମ	CLO + CF	0	54	56	67	36	14	21	25	26	27	23	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	0	46	44	33	64	86	79	75	74	73	77					
	ନୋଡକେରମ ପାହାର ଏବଂ କସାଟ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												*ଏନ୍.ଏ.			
		SF																
ବନ୍ଦା	ସିରାକୁଦିନ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ	CLO + CF	88	63	75	73	77	48	36	39	27	35	27	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	12	37	25	27	23	52	64	61	73	65	73					
	ସିରାକୁଦିନ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												*ଏନ୍.ଏ.			
		SF																
ଉତ୍ତରାଳି	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ	CLO + CF	93	48	*G.A.G.			47	49	45	36	30	28	14	18			
		SF	7	52				53	51	55	64	70	72	86	82			
	ସମ୍ବଳି	CLO + CF	58	70	53	49	42	17	39	56	44	42	49	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	42	30	47	51	58	83	61	44	56	58	51					
ନାରାୟଣପୋଷ୍ଠ	ଦେବସ୍ୱତ୍ୱ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												35	30		
		SF													65	70		
	କେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଆନୁଲଭୂଲିଆ	CLO + CF	100	97	75	84	50	55	47	52	47	40	35	ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ				
		SF	0	3	25	16	50	45	53	48	53	60	65					
ଦେବସ୍ୱତ୍ୱ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												35	28			
	SF													65	72			
କାକଟ	ଗୁଣ୍ଡା	CLO + CF	100	100	*G.A.G.			50	43	33	38	35	31	36	30			
		SF	0	0				50	57	67	62	65	69	64	70			
	ଦେବସ୍ୱତ୍ୱ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												27	25		
		SF													73	75		
ବୁରମିଗର	ଓଡ଼ମ୍ବି	CLO + CF	100	100	100	100	*G.A.G.			76	66	76	76	77	76	71	32	
		SF	0	0	0	0				24	34	24	24	23	24	29	68	
	ବାଇକେଲ	ପିଟିଏ	CLO + CF	100	90	93	97	*G.A.G.			96	97	97	95	94	87	67	73
			SF	0	10	7	3				4	3	3	5	6	13	33	27
କରିବାହାଲ	ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍	CLO + CF	100	69	100	0	0	0	0	0	0	0	50	61	0	0		
		SF	0	31	0	0	0	0	0	0	0	0	50	39	0	0		
	କାପର୍ଲି ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଆଲ୍	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												*ଏନ୍.ଏ.			
		SF																
ବାଇକେଲ	ଗାନ୍ଧାରଣୀ	CLO + CF	100	95	89	67	କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନୁହେଁ, ଉତ୍ପାଦନ ନାହିଁ						60	49	40			
		SF	0	5	11	33							40	51	60			
ଗଣ୍ଡା	ପିକେ ଆନୁଲଭୂଲିଆ	CLO + CF	*ଏନ୍.ଏ.												ଲିଭ୍ ସମାପ୍ତ			
		SF																
	ଦେବସ୍ୱତ୍ୱ	CLO + CF	ନିର୍ଲାଭ ପରେ ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅପରେସନ୍ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା												19	18		
		SF													81	82		

*ଏନ୍.ଏ.: ଉପ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ନୁହେଁ
 ଉତ୍ତୋଳନ: ଲିଜିଆରାଙ୍କ ମାସିକ ବିବରଣୀର ସମାକ୍ଷୀ ଚିତ୍ରେଖଣ୍ଡ

ସାରଣୀ 3.15 ରେ ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, 2010 ମସିହା ପୂର୍ବର ଉତ୍ତୋଳନ ତଥ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା 14 ଟି ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ ସାତଟି ଖଣିରେ କୌଣସି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତିବେଦନ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ତିନୋଟି ଖଣିରେ 7 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍, ଗୋଟିଏ ଖଣିରେ 12 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ କେବଳ ତିନୋଟି ଖଣିରେ 23-42 ପ୍ରତିଶତ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତରେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2010-11 ଠାରୁ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି । 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ସୁଦ୍ଧା 12 ଟି ସକ୍ରିୟ ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ 10 ଟି ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତର ପରିସର 60% ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଧିକତମ 82 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଖଣି ପାଇଁ 40 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଖଣି ପାଇଁ 27 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ଏହା ମଧ୍ୟ ଅବଲୋକନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, 12 ଜଣ ଲିଜଧାରୀ³⁵, ସେମାନଙ୍କର 122 ମାସର ମାସିକ ବିବରଣୀରେ ସିଏଲ୍‌ଓର ଉତ୍ତୋଳନ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ “ରୂର୍ଷଗୁଣ୍ଡ”ର ଶୂନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦିତ ସମସ୍ତ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡକୁ “ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ” ଭାବରେ ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଠିକ୍ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ “ରୂର୍ଷଗୁଣ୍ଡ” ଉତ୍ତୋଳନ ବିନା କ୍ରସିଂ ମେସିନରେ ସିଏଲ୍‌ଓର ଉତ୍ପାଦନ ଅସମ୍ଭବ ।

ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ଅନୁପାତରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବୃଦ୍ଧିକୁ ଏହି ପରାପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଦେଖାଯିବା ଉଚିତ୍ ହେବ ଯେ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଏହାର ଆନୁପାତିକ ପରିମାଣ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟଠାରୁ କମ୍ ଥିଲା , ଯାହାର ପରିସୀମା 2 ପ୍ରତିଶତରୁ

42 ପ୍ରତିଶତ ତୁଳନାରେ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଶତରୁ 86 ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥିଲା । ଯେହେତୁ ଅନୁପାତର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ଦେୟ ରକ୍ଷାଲିପିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ପରିମାଣରେ ଏକ ହଠାତ୍ ଏବଂ ଅବର୍ଷନୀୟ ବୃଦ୍ଧି ଏକ ବିପଦ ଘଣ୍ଟି ସଦୃଶ, କାରଣ ଏହାଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ରାଜକୋଷ ତା’ର ନ୍ୟାୟ୍ୟ ରାଜସ୍ୱରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବ ଓ ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ଅହେତୁକ ଲାଭ ମିଳିବ ।

ଏହି ପରାପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଯେ, ସମାନ ଅବଧିରେ ଅର୍ଥାତ୍ 2015-16 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଠାରୁ 2021-22 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଖଣି ଅଞ୍ଚଳରେ ସେଲ୍ (କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରୀ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗ) ମାଲିକାନାରେ ଥିବା ଲୁହା ଖଣି ଅର୍ଥାତ୍ ବଲାଣୀ (କୋଇଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ) କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡର ଶୂନ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ସମଗ୍ର ଉତ୍ତୋଳନ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ

ଲୌହ ଧାତୁର ଗୁଣ୍ଡକୁ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ରୂପେ ପ୍ରତିବେଦନ ହେତୁ ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରଭାବର ପରିମାଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଞ୍ଜି

- 2007-10 ପରଠାରୁ (ଯାହା ଉପଲବ୍ଧ) ପ୍ରତିବେଦିତ ଆନୁପାତିକ ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ ରୂର୍ଷଗୁଣ୍ଡ ଠାରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନର ଶତକଡ଼ା, ଅର୍ଥାତ୍ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ତଥ୍ୟ ହିସାବକୁ ନିଆଗଲା ।
- 2010-12 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସିଏଲ୍‌ଓ, ରୂର୍ଷଗୁଣ୍ଡ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡର ସମୁଦାୟ ଉତ୍ତୋଳନ ଉପରେ ସେହି ଅନୁପାତକୁ ହିସାବରେ ନିଆଗଲା ଅର୍ଥାତ୍ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ ରୂର୍ଷଗୁଣ୍ଡ ଠାରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ପାଦନକୁ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ।
- ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରେଣୀ ଆଧାରରେ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ରକ୍ଷାଲିପି ଓ ପ୍ରିମିୟମ ପରିମାଣକୁ ଭାରତୀୟ ଖଣିଜ ବ୍ୟୁରୋ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଣୀ (ଲୌହ ପରିମାଣ) ର ମାସିକ ଏସ୍‌ପି ବ୍ୟବହାର କରି ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା ।
- ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ବର୍ଗରେ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରକୃତ ରକ୍ଷାଲିପି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସହିତ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରକ୍ଷାଲିପି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ତୁଳନା କରାଯାଇଛି ।

³⁵ (i) ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉତ୍ପାଦନ (ii) କେ.ଏନ୍. ରାମଙ୍କ ରୋଇଡ଼ା II (iii) ଓଏମ୍‌ସିର କୁର୍ମିତାର (iv) ବିଆଇସିଓର ନଦୀଡିହି (v) ଏଏମ୍‌ସିସିର ନାରାୟଣପୋଖା (vi) ଚାରିଣୀ ମିନେରାଲ୍‌ସ୍ ଦେଓଝର (vii) ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍‌ସ୍ ଜରିବାହାର (viii) ଟି.ପି. ମହାନ୍ତିର ନଇବେଗା କାରୁପାଲି (ix) ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁର ନୁଆଗାଁ (x) ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁର ଜକାଙ୍ଗ (xi) ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁର ଗଣୁଆ ଏବଂ (xii) ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁର ନାରାୟଣପୋଖା

ସୂକ୍ଷ୍ମ ଖଣ୍ଡ ଭାବରେ ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଖଣ୍ଡ ସହିତ ସମାନ ଉଚ୍ଚ ରୟାଲଟି ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲା । ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା “ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ”ର ପୃଥକ ପ୍ରତିବେଦନ ଯାହା ଗୁଣ୍ଡ ସହିତ ସମାନ କମ୍ ରୟାଲଟି ଆକର୍ଷିତ କରିଥିଲା, ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା “ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ” ଉତ୍ପାଦନରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବୃଦ୍ଧି, ସୂଚିତ କରିଥିଲା ଯେ କୁସର ମେସିନରେ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ଧାତବ/ ପିଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ “ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ” କୁ “ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ” ଭାବରେ ଭୁଲ ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ର ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡକୁ ଖଣ୍ଡ ହିସାବ ଲାଗୁ ହେଉଥିବା ଅଧିକ ରୟାଲଟି ଦେୟକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏହା କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହିପରି ଭାବରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ 2010 ର ଆଦେଶ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ପ୍ରଚଳିତ ଚୂର୍ଣ୍ଣଗୁଣ୍ଡ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ପାଦନ ତାହା ତୁଳନାରେ ଆଦେଶ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଚୂର୍ଣ୍ଣଗୁଣ୍ଡ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅହେତୁକ ହ୍ରାସ ଘଟିଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା 20 ଟି ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଖଣିରେ 10,294.24 କୋଟି ଟଙ୍କା ରାଜସ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏଥିରେ ରୟାଲଟି ବାବଦକୁ ପ୍ରାୟ 5,841.80 କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବାବଦକୁ ପ୍ରାୟ 4,452.44 କୋଟି ଟଙ୍କା (ଗାରିଟି ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣି ପାଇଁ) ଥିଲା ଯାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚନା **ପରିଶିଷ୍ଟ-VIII** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା “ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ” ପ୍ରତିବେଦନରେ ବୃଦ୍ଧିର ଧାରା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯଦି ଏହା କରାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା, ତେବେ ରାଜ୍ୟର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟିଥାନ୍ତା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖାଦାନରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ବିଭିନ୍ନ ଏବଂ ବଡ଼ ଆକାର ର ଅର୍ଥାତ୍ +30 ମିମି/+40 ମିମି ଲୁହାପଥରକୁ 5 ମିମି, -10 ମିମି ଏବଂ 5-18 ମିମି/10-80 ମିମି ଆକାର ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ତ୍ରୀନିଂ/ କୁସିଂ ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଏ, ତଦନୁସାରେ, ସମସ୍ତ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ହିସାବ ଖାତାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡ ତଥା ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡ ଆଦି ପୃଥକ ଭାବରେ ରଖିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା କାରଣ, ପୃଥକ ଭାବରେ ହିସାବ ଖାତାର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ କେବେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଓ ଏହାର ଅନୁପାଳନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ଜଣାଯାଇ ନଥିଲା । ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ସମାକ୍ଷରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟିର ଅନୁପାଳନ ପ୍ରଦାନ କରିନଥିଲେ ଓ ଅଧିକା ରୟାଲଟି ଦେୟରୁ ବର୍ଦ୍ଧିତ ପାଇଁ ଚୂର୍ଣ୍ଣଗୁଣ୍ଡର ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ରୂପେ ଭୁଲ ପ୍ରତିବେଦନର ମୂଳ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରୂପ ରହିଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ର, ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ସମାକ୍ଷରେ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ସତତ ଭାବେ ଗଠିତ ସ୍ୱାତ୍ ଦ୍ୱାରା ଯାଞ୍ଚର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ପୁଣି ଖଣିଜ ଧାତୁର ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ପରୀକ୍ଷା ଉପଯୋଗୀ ରାସାୟନ ଓ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ, ତନଖି ଫାଟକ ଗୁଡ଼ିକର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଓ ଖଣିଜ ପରିବହନ ଉପରେ ନଜର ରଖିବାରେ ବିଫଳତା ଦେଖାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ **ଅଧ୍ୟାୟ -VI** ରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ମନିଟରିଂରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

3.2.3 ଲୌହ-ଧାତୁର ଆକାର ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିବେଦନ (ଖଣ୍ଡ ବନାମ ଗୁଣ୍ଡ)

ଉଚ୍ଚ ରୟାଲଟି ହାରକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦିତ ଲୁହାଗୁଣ୍ଡକୁ ସୂକ୍ଷ୍ମଗୁଣ୍ଡ ଶ୍ରେଣୀର ଭୁଲ ପ୍ରତିବେଦନ ବିପଦ ବିଷୟରେ ପୂର୍ବ ପରିଚ୍ଛେଦ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲା ବେଳେ ଏହି ପରିଚ୍ଛେଦ ଖଣି ଆବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ନିଲାମ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପରେ ଲୌହ ଧାତୁର ଆକାରର ଭୁଲ ପ୍ରତିବେଦନ ଅର୍ଥାତ୍ ଲୌହ-ଖଣ୍ଡକୁ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡରେ ହିସାବକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଛି ।

ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଆଠଟି ଖଣିର ତଥ୍ୟ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଏହି ଆଠଟି ଖଣି ମଧ୍ୟରୁ ପାଞ୍ଚଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପୁରୁଣା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଅନୁପାତରେ ତାହା ହ୍ରାସ ଏବଂ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଅନୁପାତରେ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି । ପୁରୁଣା ଏବଂ ନୂତନ (ନିଲାମ ହୋଇଥିବା) ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ଖଣି ଅନୁସାରେ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡର ଉତ୍ପାଦନ ସାରଣୀ 3.16 ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

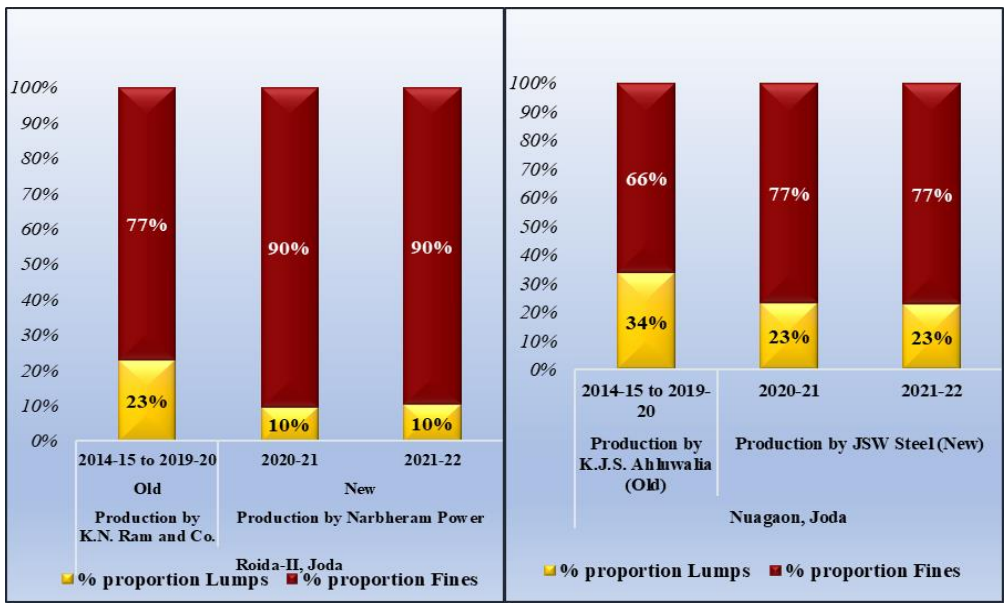
ସାରଣୀ 3.16: ପୁରୁଣା ଏବଂ ନୂଆ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଓ ଲୌହଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

କ୍ର.ସଂ.	ପୁରୁଣା/ ଅନୁମୋଦିତ ଲିଜଧାରୀ	ଲିଜଧାରୀ	ଖଣି ଓ ଅବସ୍ଥିତି	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)			ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତିଶତ	
					ଖଣ୍ଡ	ଗୁଣ୍ଡ	ମୋଟ	ଖଣ୍ଡ	ଗୁଣ୍ଡ
1	ପୁରୁଣା ନୂଆ	କେ.ଏନ୍. ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. ନଭେରୋମ ପାଡ଼୍ଡର ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ	ରୋଇଡା II, ଯୋଡ଼ା	2014-15 ରୁ 2019-20	4,83,463.789	16,18,374.41	21,01,838.2	23	77
				2020-21	1,36,310.15	12,74,030.66	14,10,341	10	90
				2021-22	2,44,121.12	21,16,050.88	23,60,172	10	90
2	ପୁରୁଣା ନୂଆ	କେ.ଜେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ	ନାରଗାଁ ଯୋଡ଼ା	2014-15 ରୁ 2019-20	15,56,036.63	30,55,474.32	46,11,510.95	34	66
				2020-21	9,63,742.85	31,83,357.75	41,47,100.6	23	77
				2021-22	14,38,395	48,92,392	63,30,787	23	77
3	ପୁରୁଣା ନୂଆ	ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ସ କାଶ୍‌ଭି ଇଣ୍ଡରନେସନାଲ	ଜରିବାହାଲ ଯୋଡ଼ା	2018-19 ରୁ 2019-20	5,39,838.975	5,58,001.495	10,97,840.47	49	51
				2020-21	1,84,800.2	5,96,231.8	7,81,032	24	76
				2021-22	2,91,447.5	7,19,876.5	10,11,324	29	71
4	ପୁରୁଣା ନୂଆ	ପି.କେ.ଆଲୁମିନିଆ ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ	ଗଣ୍ଡୁଆ, କୋଇଡ଼ା	2018-19 ରୁ 2019-20	2,05,690	2,04,660	4,10,350	50	50
				2020-21	1,12,671	5,82,487	6,95,158	16	84
				2021-22	1,21,627	8,69,418	9,91,045	12	88
5	ପୁରୁଣା ନୂଆ	ଏଏମ୍‌ଟିସି ଜେଏସ୍‌ଡବ୍ଲୁ ଷ୍ଟାଲ	ନାରାୟଣପୋଷା କୋଇଡ଼ା	2014-15 ରୁ 2019-20	12,86,718.68	17,04,452.66	29,91,171.34	43	57
				2020-21	10,10,508	24,78,372	34,88,880	29	71
				2021-22	12,23,171.16	45,70,924.46	57,94,095.62	21	79

ଉତ୍ସ: ଆଇଟି ଏମ୍ ଏସ୍ ଲିଜ୍‌ହୋଲ୍ଡା ଉତ୍ପାଦନ ରିପୋର୍ଟ

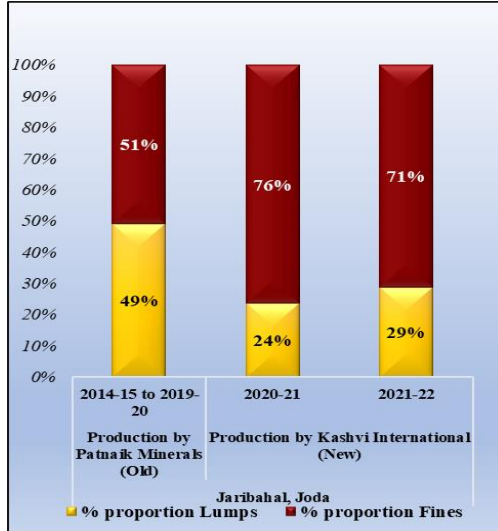
ଚାର୍ଟ 3.15: ରୋଇଡା-II ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

ଚାର୍ଟ 3.16: ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

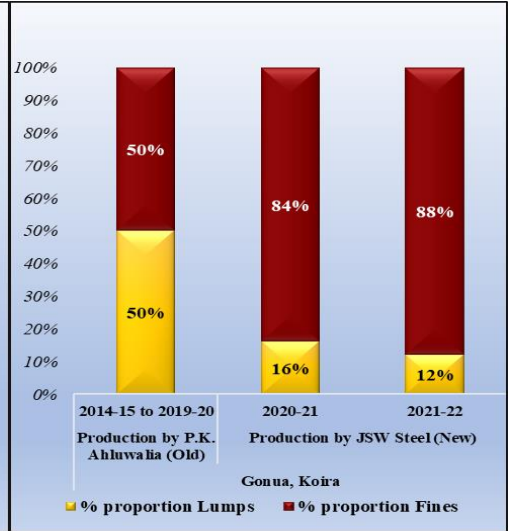

ଉତ୍ସ: ଆଇଟି ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି

ଚାର୍ଟ 3.17: ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

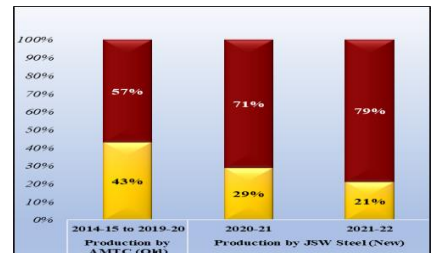

ଚାର୍ଟ 3.18: ଗଣୁଆ ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

ଉତ୍ସ: ଆଇଟି ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଚାର୍ଟ 3.19: ନାରାୟଣପୋଷି ଲୁହାପଥର ଖଣିରେ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତ

ଉତ୍ସ: ଆଇଟି ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷାର ଗଣନା

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଏବଂ ଚାର୍ଟରୁ ଏହା ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, 2014-20 ଅବଧିରେ ବିଭିନ୍ନ ଖଣିରେ ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ଲୁହାପଥର ଅନୁପାତ 23 ରୁ 50 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ରେ ଏହା ହଠାତ୍ 10 ରୁ 29 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ହ୍ରାସ ପାଇ ଥିବାବେଳେ ଲୁହାପଥର ଗୁଣ୍ଡର ଅନୁପାତରେ ଅନୁରୂପ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଥିଲା । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ, ନିର୍ଲାମ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉପରୋକ୍ତ ସମସ୍ତ ଖଣି ପାଇଁ ପ୍ରତିବେଦନ ହୋଇଥିବା ଲୌହଖଣ୍ଡ ଓ ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ ଅନୁପାତରେ ହଠାତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅତିକମରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା, ଏବଂ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଜରିବାହାଲ (ଯୋଡ଼ା) କ୍ଷେତ୍ରରେ 25 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ ଗଣୁଆ(କୋଇଡ଼ା) କ୍ଷେତ୍ରରେ 34 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ଏହା ଅବିଶ୍ୱାସନୀୟ ଯେ ନିର୍ଲାମ ହୋଇଥିବା ଏହି ସମସ୍ତ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାର ପ୍ରାକୃତିକ ଭାବେ ଏକ-ଦୁଇ ବର୍ଷର ସମ୍ପଦ ଅବଧିରେ ହଠାତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିବ । ତେଣୁ, ଲୌହଖଣ୍ଡ(ହ୍ରାସ) ଏବଂ ଲୌହଗୁଣ୍ଡ(ବୃଦ୍ଧି) ର ରିପୋର୍ଟ ଅନୁପାତରେ ଏପରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତୀବ୍ର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସମ୍ଭାବନାକୁ ସୂଚିତ କରନ୍ତେ ଲିଜଧାରୀମାନେ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଉପରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ଉଚ୍ଚ ରୟାଲଟିକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଲୌହଗୁଣ୍ଡ ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ଭୁଲ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ପାଞ୍ଚଟି ମାମଲାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ରୟାଲଟି ବ୍ୟତୀତ ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଲାମରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଉଚ୍ଚ ହାରରେ ପ୍ରିମିୟମ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ (ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟର 90.90% ରୁ 150%) ଏଭଳି ସ୍ଥିତିରେ, ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳିତ ଧାତୁର ଭୁଲ ବର୍ଗୀକରଣର ଆଶଙ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରେ ଧାତୁର ବର୍ଗୀକରଣ ଏବଂ ଭୁଲ୍ ପ୍ରତିବେଦନରେ ଅସଙ୍ଗତିର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଏବଂ ଭୂତତ୍ତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ 13 ଜୁଲାଇ 2021 ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନୁସାରେ କମିଟି ଛଅଟି ଲିଜରେ ଧାତୁର ଆକାରରେ

ଅସଙ୍ଗତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣି ଉତ୍ପାଦନ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରଣ/ ପରିବହନ ପାଇଁ ଷ୍ଟେକିଂ ଏବଂ ନମୁନା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି (28 ଅପ୍ରେଲ 2021) ନେଇଥିଲେ । ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଫର୍ମ “ଏସ୍” ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ଆପ୍ଲିକେସନ ଇଣ୍ଟରଫେସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଅନଲାଇନ୍ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଏବଂ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପାଇଁ ଜନିଷ୍ଟ ଖଣି ଅଫିସର/ ସହାୟକ ଖଣି ଅଫିସରଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ତଦାରଖ ପାଇଁ ନିୟମ ଏବଂ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଯାଦୃକ୍ତିକ (ରାଷ୍ଟ୍ରମ) ଉତ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ନମୁନା ସ୍ଥାନର ସଂଗ୍ରହ, ଖୋଲିବା (ଟ୍ରେସିଂ) ଏବଂ ଭାଗ କରିବା (ସେକ୍ସନିଂ) କୌଶଳ ମାଧ୍ୟମରେ ଧାତୁର ପ୍ରାଥମିକ, ମାଧ୍ୟମିକ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ(ଅସ୍ଥାୟୀ) ନମୁନାର ମିଶ୍ରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ ।

ତେବେ, ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ଜୁଲାଇ 2021 ରେ କମିଟିର ଗଠନ ସତ୍ତ୍ୱେ, ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିକାସ କରାଯାଇଥିବା ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡ ଭୁଲନାରେ ନିଲମ୍ପ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଲୋହ ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଗୁଣ୍ଡର ପ୍ରକୃତ ଆକାର ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ସରକାର ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ଯାହାକୁ ସାରଣୀ 3.16 ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସଂକଳିତ ଉତ୍ତୋଳନ ତଥ୍ୟରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ନିରୀକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଦୂର୍ବଳ ଥିଲା ଯାହାକୁ ସମ୍ପର୍କିତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଭାବେ ବର୍ତ୍ତନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ନିଲମ୍ପ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧିରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଲୋହ ଧାତୁର ପ୍ରକୃତ ଆକାରକୁ ସମାକ୍ଷା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିପାରି ନଥିଲେ ।

3.3 ଲୁହାପଥରର ଏକ୍ସ ମାଇନିଂ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀ, 1960 ର ନିୟମ 64 ଡି ଏବଂ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ, 2016ର ନିୟମ 39(3) (ଆଣବିକ ଏବଂ ହାଇଡ୍ରୋ କାର୍ବନ ଶକ୍ତି ଖଣିଜ ବ୍ୟତୀତ) ଅନୁଯାୟୀ, ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଖଣିଜ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଆଧାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, ଏହାକୁ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶ୍ରେଣୀ/ ଗାଢ଼ତାର ମାସିକ ଅପସାରଣ/ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତର ମାସିକ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଗଣନା କରାଯିବ । ଉକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 42 ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ମାସିକ ବିବରଣୀରେ ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ପୂର୍ବ-ଖଣି ମୂଲ୍ୟ ବା ଇଏମ୍ପି (ଯାହାକୁ ପିଏ ମାଉଥ୍ ଭ୍ୟାଲୁ ବା ପିଏମ୍ଭି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ) ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶ୍ରେଣୀ/ ଗାଢ଼ତାର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ।

ଲୁହାପଥର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଆଧାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ତେଣୁ, ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁସାରେ, ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର (ଏଏସ୍ପି) ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଶତ (ରାଜ୍ୟ-ଭିତ୍ତିକ, ମାସିକ ଆଧାରରେ) ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର (ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋହ ମାତ୍ରା ଥିବା) ଏବଂ ଲୁହାପଥରର ବର୍ଗୀକରଣ (ଗୁଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଖଣ୍ଡ) ଆଧାରରେ ଲୁହାପଥରର ଉପରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଆଇବିଏମ୍ ପ୍ରତି ମାସରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମାଟରେ³⁶ ପ୍ରତିବେଦିତ³⁷ ହେଉଥିବା ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡର ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଏଏସ୍ପି³⁸ ଗଣନା କରେ । ତେଣୁ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏଏସ୍ପି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ, ଯେଉଁଥିରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟର କମ୍ ପ୍ରତିବେଦନ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଥାଏ, ଯାହା ଏଏସ୍ପିକୁ ହ୍ରାସ କରେ ଫଳତଃ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଦେୟକୁ ହ୍ରାସ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରଖିଥାଏ ।

ଅଗଷ୍ଟ 2009 ରୁ ମୂଲ୍ୟୁକ୍ତ ଆଧାରରେ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଆଦାୟ କରାଯିବା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର (ଫେବୃଆରୀ 2011) ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ ଯେ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପିଏମ୍ଭି ଅବମୂଲ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତିବେଦନ କାରଣରୁ ସରକାର

³⁶ ପ୍ରତି ମାସରେ ସମସ୍ତ ଲିଜଧାରୀ ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ତଥ୍ୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଫର୍ମ ଏଫ୍.1 ରେ ଆଇବିଏମ୍ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ରିପୋର୍ଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
³⁷ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 42 ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜଧାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ରିପୋର୍ଟ କରିଥିବା ଇଏମ୍ପି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଶ୍ରେଣୀ/ ଗାଢ଼ତାର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟକୁ ଗଣନା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ।
³⁸ ଲୁହାପଥରର କେବଳ ଅଣବନ୍ଧା ବିକ୍ରୟ (ଇଏମ୍ପି)କୁ ବିଚାର କରି ଆଇବିଏମ୍ ଓଜନ ବିଶିଷ୍ଟ ହାରାହାରି ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ଏଏସ୍ପିର ଗଣନା କରେ ।

ରୟାଲଟି କ୍ଷତି ନ ସହିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଖଣିର ପ୍ରକୃତ ପିଏମ୍‌ଭି ଚିହ୍ନଟ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2010 ପାଇଁ କେତେକ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବିବରଣୀର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ସମାନ ପ୍ରକାରର ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ବିଭିନ୍ନ ଖଣିରେ ପ୍ରକୃତ ପିଏମ୍‌ଭି ମୂଲ୍ୟକୁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ସମସ୍ତ ଖଣି ଉପ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ସ ମୂଲ୍ୟର ପ୍ରତିବେଦନ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ, ସମାକ୍ଷା 2015-22 ଅବଧିରେ ଦୁଇଟି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ³⁹ ଅଧୀନରେ 12 ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏଫ୍-1 ବିବରଣୀରେ 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଉତ୍ତମ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଓ ଗୁଣ୍ଡର ଇଏମ୍‌ପି/ ପିଏମ୍‌ଭି ପ୍ରତିବେଦନ ଏବଂ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏଏସ୍‌ପି ସମନ୍ୱୟ ନଥିବାର ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି :

3.3.1 ସମାନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମାନ ମାସରେ ସମାନ ଲୁହାପଥରର ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ସ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା

ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ସମାନ ଲିଜଧାରୀମାନେ ସମାନ ମାସରେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଲେଡାଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରିଥିବା ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ଇଏମ୍‌ପିର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ।

ସମାନ ମାସରେ ଲୁହାପଥରର 62-65% ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ଇଏମ୍‌ପିରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତାର କେତେକ ଉଦାହରଣ ସାରଣୀ 3.17 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.17: ସମାନ ମାସରେ 62-65% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ଖଣ୍ଡରେ (ସିଏଲ୍‌ଓ⁴⁰ ଅନ୍ତର୍ଗତ), ଲିଜଧାରୀ ଭିତ୍ତିକ ଇଏମ୍‌ପିରେ 200 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଭିନ୍ନତା (2015-22 ଅବଧିର ଦୃଷ୍ଟିରୁ)

(ଟଙ୍କା ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପ୍ରତି)

କ୍ର.ସଂ.	ମାସ	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣି ନାମ	ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍‌ପି	ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍‌ପି	ଭିନ୍ନତା ପ୍ରତିଶତ	ଆଇବିଏମ୍‌ର ଏଏସ୍‌ପି
1	ମଇ-2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,600	4,400	275	3,521
2	ଅଗଷ୍ଟ-2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,500	3,550	237	2,823
3	ଅକ୍ଟୋବର -2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,400	3,133	224	2,434
4	ଫେବୃଆରୀ -2016	ଗୁଙ୍ଗା, ଜଜାଙ୍ଗ	1,200	2,414	201	1,900
5	ଜୁନ୍ -2016	ଗୁଙ୍ଗା, ଜଜାଙ୍ଗ	1,000	2,504	250	1,745
6	ଜୁଲାଇ -2016	ଗୁଙ୍ଗା, ଜଜାଙ୍ଗ	1,000	2,392	239	1,746
7	ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2016	ଗୁଙ୍ଗା, ଜଜାଙ୍ଗ	1,250	2,669	214	1,744
8	ଅକ୍ଟୋବର -2016	ବିଆଇକୋ, ନଦାଡିହି	1,000	3,229	323	2,020
9	ନଭେମ୍ବର -2016	ଫ୍ରୀଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦାକସିରା	800	3,245	406	2,119
10	ଫେବୃଆରୀ -2017	ଫ୍ରୀଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦାକସିରା	1,950	8,018	411	2,376
11	ଅପ୍ରେଲ -2017	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,100	3,400	309	2,759
12	ମଇ -2017	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,100	3,400	309	2,710
13	ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2017	ବିଆଇକୋ, ନଦାଡିହି	1,000	3,850	385	2,604
14	ନଭେମ୍ବର -2017	ଫ୍ରୀଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦାକସିରା	1,000	3,800	380	2,711
15	ଡିସେମ୍ବର -2017	ଫ୍ରୀଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦାକସିରା	1,000	4,984	498	2,992
16	ଜାନୁଆରୀ -2018	ବିଆଇକୋ, ନଦାଡିହି	1,000	5,547	555	3,825
17	ଜୁନ୍ -2018	ଫ୍ରୀଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦାକସିରା	1,000	5,500	550	4,094
18	ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ. ବଲଦା	1,350	5,500	407	4,585

³⁹ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ଖଣି ମଣ୍ଡଳ

⁴⁰ କାଲିକ୍ରେଟେଡ୍ ଲମ୍ପି ଓରସ (ସିଏଲ୍‌ଓ) ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ଯଥା 5-18 ମିମି 10-30 ମିମି, ଇତ୍ୟାଦିର ହୋଇଥାଏ । ଲୁହାପଥର ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର (ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସ୍ପିନିଂ) ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପରେ ଏହା ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

କ୍ର.ସଂ.	ମାସ	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣି ନାମ	ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି	ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି	ଭିନ୍ନତା ପ୍ରତିଶତ	ଆକର୍ଷଣୀୟତା
19	ମାର୍ଚ୍ଚ-2019	କେ.ଜେ.ଏସ୍. ଆଲୁମିନିଆ (ନୁଆଗାଁ)	1,855	9,148	493	3,703
20	ଜୁନ୍ -2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	4,800	282	3,468
21	ଅଗଷ୍ଟ-2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,600	4,300	269	3,417
22	ନଭେମ୍ବର -2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	4,350	256	3,189
23	ଫେବୃଆରୀ-2020	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	5,045	297	3,672
24	ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2020	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	2,600	6,750	260	3,325
25	ଅକ୍ଟୋବର-2020	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	2,714	6,750	249	4,285
26	ମଇ -2021	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	4,500	10,100	224	8,484
27	ଅଗଷ୍ଟ -2021	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	4,720	11,700	248	10,711

ଉତ୍ସ: ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏମ୍ପି ବିବରଣୀକୁ ଇଏମ୍ପି ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଗଣନା

ସାରଣୀ 3.17 ରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ, ସମାନ ମାସଗୁଡ଼ିକରେ ସମାନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା (555% ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଜାନୁଆରୀ 2018 ରେ ବିଆଇସିଓ (ନଦୀକସିରା) (କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା-16) ର ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥରର (62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଖଣ୍ଡ) ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 1,000 ଟଙ୍କା ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 5,547 ଟଙ୍କା ଥିଲା (555 ପ୍ରତିଶତ ଭିନ୍ନତା) ।

ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହୋଇଥିବା ସମାନ ମାସରେ 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ଇଏମ୍ପି ପିରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତାର କେତେକ ଉଦାହରଣ ସାରଣୀ 3.18 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.18: ସମାନ ମାସରେ (2015-22 ବର୍ଷ ଅବଧିର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ) 62-65% ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ଗୁଣ୍ଡରେ ଲିଜଧାରୀ ଭିତ୍ତିକ ଇଏମ୍ପିରେ 200 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଭିନ୍ନତା

(ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପ୍ରତି ଟଙ୍କା)

କ୍ର.ସଂ.	ମାସ	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣି ନାମ	ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି	ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି	ଭିନ୍ନତାର ପ୍ରତିଶତ	ଆକର୍ଷଣୀୟତା ଦ୍ୱାରା ଏଏସ୍ପି
1	ଜୁନ୍-2015	କେ.ଏନ୍. ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ (ରୋଇଡ଼ା-- II)	800	1,950	244	1,582
2	ଜୁଲାଇ -2015	କେଏସି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରାସନ୍ (ଠାକୁରାଣୀ)	1,600	4,105	257	1,598
3	ମାର୍ଚ୍ଚ -2016	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	836	1,865	223	1,180
4	ଅପ୍ରେଲ -2016	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	831	1,781	214	1,132
5	ସେପ୍ଟେମ୍ବର-2016	ବିଆଇକୋ, ନଦୀକସିରା	703	1,535	218	985
6	ଡିସେମ୍ବର -2016	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	695	1,565	225	1,113
7	ଜାନୁଆରୀ -2017	କେଏସି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରାସନ୍ (ଠାକୁରାଣୀ)	1,040	3,542	341	1,189
8	ଜୁନ୍-2017	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,014	3,339	329	1,206
9	ଜୁଲାଇ -2017	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	802	1,769	221	1,161
10	ଡିସେମ୍ବର -2017	ଗୁଙ୍ଗା ଜଳଜା ଲୁହା ଖଣି	1,115	2,662	239	1,435
11	ଜାନୁଆରୀ -2018	ଗୁଙ୍ଗା ଜଳଜା ଲୁହା ଖଣି	1,103	2,720	247	1,875
12	ଅପ୍ରେଲ -2018	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେଜେଏସ୍ପି, ଜଳକସିରା	900	2,200	244	1,877
13	ସେପ୍ଟେମ୍ବର-2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	950	2,700	284	2,344
14	ନଭେମ୍ବର -2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	950	2,700	284	2,713
15	ଜାନୁଆରୀ -2019	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଚୋଡ଼ିହି	1,658	4,915	296	1,956
16	ଡିସେମ୍ବର -2019	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	1,345	2,716	202	1,816
17	ଫେବୃଆରୀ -2020	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,303	2,904	223	2,056
18	ସେପ୍ଟେମ୍ବର-2020	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	1,081	3,749	347	2,157
19	ଜାନୁଆରୀ -2021	କେଏସ୍ପିଏସ୍ ଷ୍ଟାଲ (ନୁଆଗାଁ)	2,157	6,431	298	4,916
20	ଅପ୍ରେଲ -2021	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେଜେଏସ୍ପି, ଜଳକସିରା	2,750	6,650	242	5,905

ଉତ୍ସ: ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏମ୍ପି ବିବରଣୀକୁ ଇଏମ୍ପି ତଥ୍ୟ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଗଣନା

ଲୌହ ଖଣ୍ଡ କ୍ଷେତ୍ରଭିତ୍ତି ସାରଣୀ 3.18 ରୁ ଏହା ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, ସମାନ ମାସ ଗୁଡ଼ିକରେ ସମାନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା

(347 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସରୁପ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020 ମାସରେ, ସମାନ ଲିଜଧାରୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ରୁଝାଟା ସନ୍ତ (ଓରାଘାଟ) (କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା 18) ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର (62-65% ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ) ପାଇଁ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି 1,081 ଟଙ୍କା ଏବଂ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି 3,749 ଟଙ୍କା (347 ପ୍ରତିଶତର ଭିନ୍ନତା) ଥିଲା ।

3.3.2 ସମାନ ମାସରେ ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ-ଧାତୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଏକ୍ସ ମାଇନିଂ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା

ସମାନ ମାସ ଗୁଡ଼ିକରେ ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଇଏମ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ 62-65% ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଖଣ୍ଡର ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପିରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତାର କେତେକ ଉଦାହରଣ ସାରଣୀ 3.19 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.19: ସମାନ ମାସ ମଧ୍ୟରେ, 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ପାଇଁ, ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନତା⁴¹ (2015-22 ଅବଧିର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ)

(ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଟଙ୍କାରେ)

ମାସ	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣିର ନାମ	ପ୍ରତିବେଦିତ ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣିର ନାମ	ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରକାଶିତ ଇଏମ୍ପି	ଭିନ୍ନତା ପ୍ରତିଶତ	ଆଇବିଏ ମର ଏଏସ୍ପି
ଜୁନ-2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,600	ରୁଝାଟା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ	4,100	256	3,302
ଜୁଲାଇ -2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,600	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,893	243	3,139
ଅକ୍ଟୋବର -2015	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,400	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	2,800	200	2,434
ଫେବୃଆରୀ -2016	ରୁଝାଟା, ଜକାଙ୍ଗ	1,200	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	2,170	181	1,900
ଜୁନ-2016	ରୁଝାଟା ସନ୍ତ ଓରାଘାଟ	1,000	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	2,075	208	1,745
ଜୁଲାଇ -2016	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡିହି	1,000	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	2,075	208	1,746
ଅକ୍ଟୋବର -2016	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡିହି	1,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	2,722	272	2,020
ମାର୍ଚ୍ଚ -2017	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,100	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,246	295	2,553
ଅପ୍ରେଲ -2017	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,100	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,674	334	2,759
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2017	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,494	349	2,604
ଡିସେମ୍ବର -2017	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,686	369	2,992
ଫେବୃଆରୀ -2018	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡିହି	1,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	5,076	508	3,915
ଜୁନ-2018	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	4,788	479	4,094
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,350	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	6,257	463	4,585
ଅକ୍ଟୋବର -2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,350	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	6,001	445	4,672
ଜାନୁଆରୀ -2019	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,800	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡିହି	4,600	256	3,947
ଜୁନ-2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	4,104	241	3,468
ଅଗଷ୍ଟ -2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,600	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,931	246	3,417
ଅକ୍ଟୋବର -2019	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,708	218	3,277
ଫେବୃଆରୀ -2020	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,700	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	4,809	283	3,672
ଜୁନ୍ -2020	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡିହି	2,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	3,208	160	3,128
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2020	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା- II)	1,500	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	5,153	344	3,325
ଅକ୍ଟୋବର -2020	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା- II)	800	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	5,909	739	4,285
ମାର୍ଚ୍ଚ -2021	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,250	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	7,422	594	6,197
ଅପ୍ରେଲ -2021	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବଲଦା)	1,461	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	10,187	697	7,903
ଅଗଷ୍ଟ -2021	ରୁଝାଟା ସନ୍ତ ଓରାଘାଟ	4,720	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	12,300	261	10,711
ନଭେମ୍ବର -2021	କେ.କେ.ଏସ୍, ଆଲୁଫ୍ରିଲିଆ (ନୁଆଗାଁ)	2,400	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	9,458	394	7,900
ମାର୍ଚ୍ଚ -2022	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡିହି	4,900	କେଏସ୍ବିଏସ୍ ଷ୍ଟାଲ୍ (ନୁଆଗାଁ)	6,921	141	8,341

ଉତ୍ସ: ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏଫ୍. ବିବରଣୀକୁ ଇଏମ୍ପି ଥିଏ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଗଠନ

ସାରଣୀ 3.19 ରୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, ସମାନ ମାସରେ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା (739 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସରୁପ, ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରେ ବିଭିନ୍ନ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଆଧାର କରି ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର (62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ-

⁴¹ ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରିକୃତ ପରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଯେଉଁଥିରେ ସିଏଲ୍‌ଏ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଖଣ୍ଡ) କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-2) ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି 800 ଟଙ୍କା ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିବା ବେଳେ ଏସେଲ୍ (ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି) ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି 5,909 ଟଙ୍କାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ।

ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦନ ଅନୁଯାୟୀ ସମାନ ମାସରେ 62-65% ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୌହ-ଗୁଣ୍ଡର ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପିରେ ଭିନ୍ନତାର କେତେକ ଉଦାହରଣ ସାରଣୀ 3.20 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 3.20: ସମାନ ମାସରେ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ 62-65% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡର ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପିରେ ଭିନ୍ନତା(2015-22 ବର୍ଷ ମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନତା)

(ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ପ୍ରତି ଟଙ୍କା)

ମାସ	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣିଜ ନାମ	ପ୍ରତିବେଦିତ ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି	ଲିଜଧାରୀ/ ଖଣିଜ ନାମ	ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରକାଶିତ ଇଏମ୍ପି	ଭିନ୍ନତା ପରିଶତ	ଆଇବିଏ ମ୍ ର ଏଏସ୍ପି
ଜୁନ୍ -2015	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	800	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,096	262	1,582
ସେପ୍ଟେମ୍ବର-2015	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡ଼ିହି	807	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,962	243	1,455
ଡିସେମ୍ବର -2015	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,025	କେ.କେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ(ନୁଆଗାଁ)	1,700	166	1,436
ଜାନୁଆରୀ -2016	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,093	କେ.କେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ(ନୁଆଗାଁ)	1,630	149	1,399
ଜୁନ୍ -2016	କେ.କେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ(ନୁଆଗାଁ)	682	ଗୁଙ୍ଗା, ଜନାଙ୍ଗ	1,357	199	1,086
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2016	ବିଆଇକୋ, ନଦୀଡ଼ିହି	703	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,150	164	985
ଡିସେମ୍ବର -2016	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	695	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,350	194	1,113
ଜାନୁଆରୀ -2017	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	803	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,350	168	1,189
ଅପ୍ରେଲ -2017	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	1,007	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉଆବାଲି	1,500	149	1,277
ଜୁଲାଇ -2017	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	802	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,250	156	1,161
ଡିସେମ୍ବର -2017	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	900	କେ.ଏନ୍.ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ରୋଇଡ଼ା-II)	1,500	167	1,435
ଫେବୃଆରୀ -2018	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	900	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,198	244	2,050
ଅପ୍ରେଲ -2018	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	900	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,064	229	1,877
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	950	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	3,138	330	2,344
ନଭେମ୍ବର-2018	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	950	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,705	285	2,713
ଜାନୁଆରୀ -2019	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	950	ଫ୍ରାଗ୍ରେଡ୍ ରେଜାଲିବେଡ଼ା ନଦୀକସିରା	1,863	196	1,956
ଜୁନ୍ -2019	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	1,600	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,283	143	1,931
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2019	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	1,344	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,133	159	1,849
ଅକ୍ଟୋବର -2019	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	1,200	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,138	178	1,764
ଫେବୃଆରୀ -2020	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	1,293	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	2,582	200	2,056
ମଇ -2020	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	1,588	କେ.କେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ(ନୁଆଗାଁ)	2,595	163	1,696
ସେପ୍ଟେମ୍ବର -2020	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	800	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	3,064	383	2,157
ଅକ୍ଟୋବର -2020	ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି, କେକେଏସ୍ଟି, ଜଳଡ଼ିହି	800	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	3,513	439	2,562
ଜାନୁଆରୀ -2021	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	2,044	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	6,275	307	4,916
ଅପ୍ରେଲ -2021	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	1,166	ନର୍ତ୍ତେରାମ ପି ଆଣ୍ଡ ଏସ୍ (ରୋଇଡ଼ା II)	6,100	523	5,905
ଜୁଲାଇ -2021	ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କୋ. (ବେଲଦା)	4,000	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	10,115	253	8,364
ନଭେମ୍ବର -2021	କେ.କେ.ଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ(ନୁଆଗାଁ)	2,100	କେଏସ୍ଟିଏସ୍ ଷ୍ଟାଲ୍ (ନୁଆଗାଁ)	7,116	339	5,799
ମାର୍ଚ୍ଚ -2022	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	4,723	ଏସେଲ୍ ନୁଆଗାଁ, କାଦୋଡ଼ିହି	6,150	130	5,215

ଉତ୍ସ: ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏସ୍ପି ବିବରଣୀକୁ ଇଏମ୍ପି ଉପ ଆଧାରରେ ସମୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଗଣନା

ସାରଣୀ 3.20 ରେ ଦେଖାଯାଇପାରେ ଯେ, ସମାନ ମାସ ଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପିରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତା (523 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସରୂପ, 2021 ଅପ୍ରେଲ ମାସରେ ବିଭିନ୍ନ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଆଧାର ସମାନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥରର (62-65% ଲୌହ ଗୁଣ୍ଡ) ସେରାଜୁଦ୍ଦିନ ଆଣ୍ଡ କମ୍ପାନୀ (ବେଲଦା) ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି 1,166 ଟଙ୍କା ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିବା ବେଳେ ନର୍ତ୍ତେରାମ ପାଣ୍ଡା ଆଣ୍ଡ ଷ୍ଟାଲ୍ (ରୋଇଡ଼ା- II) ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା ସର୍ବନିମ୍ନ ଇଏମ୍ପି 6100 ଟଙ୍କାର ପ୍ରତିବେଦନ କରିଥିଲେ ।

2015-22 ଅବଧିରେ 12 ଟି ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ସର୍ବନିମ୍ନ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ଇଏମ୍ପି ଏବଂ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏଏସ୍ପି ସମନ୍ୱୟ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପରିଶିଷ୍ଟ-IX ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଏକ୍ସ-ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଭିନ୍ନତାର ପ୍ରଭାବ

ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଏକ୍ସ-ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ଏହି ଅସାଧାରଣ ଭିନ୍ନତା ଯଥେଷ୍ଟ ରାଶିରେ ଏକ ବିପଦ ଘଣ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଉଚିତ୍, ଯେପରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ 2011 ର ପରିପତ୍ରରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏହି ଭିନ୍ନତାର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା କିମ୍ବା ପରୀକ୍ଷା/ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ ଉପ-ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ କିମ୍ବା ସରକାର ସ୍ତରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଯେହେତୁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଇଏମ୍ପି, ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଗଣନା କରାଯାଉଥିବା ଏଏସ୍ପିର ଅବଧାରକ ଥିଲା, ତେଣୁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କମ୍ ଇଏମ୍ପିର ପ୍ରତିବେଦନ, ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଲୌହଧାରୀର ଏଏସ୍ପି ଏବଂ ପରିଣାମତଃ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତୃକ୍ ହ୍ରାସ କରିବାରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଆଇବିଏମ୍ ସହିତ ଏଏସ୍ପିର ଏକ ଦଳ ଛଅଟି ଖଣି ଉପରେ ନଜର ରଖିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ 2022-23 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ କରିଥିବାର ପ୍ରତିବେଦନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏମ୍ପିଆର, 2017 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଖଣିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି (i) ଜି.ଏସ୍.ମିଶ୍ର ଆଣ୍ଡ ସନ୍, ବାଦାମପାହାଡ଼ ଲୁହାପଥର ବ୍ଲକ୍, (ii) ଜି.ଏସ୍.ମିଶ୍ର ଆଣ୍ଡ ସନ୍ ଗୋରୁମହିଷାଣୀ ଲୁହାପଥର ବ୍ଲକ୍, (iii) ଏ.ଜି.ଏମ୍. ମିନେରାଲ୍ସ ଲିମିଟେଡର ପାଟାବେଡ଼ା ଖଣି, (iv) ମେସର୍ସ ପି.ଟି.ଏ.ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡର ରାଇକେଲା ଓ ତନ୍ତ ଖଣି, (v) ଗାଡ଼ାରାଣୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ରାଇକେଲା ଖଣି ଏବଂ (vi) ଲୁଙ୍ଗା ସନ୍ ଲିମିଟେଡର ସାନିହପୁର ଖଣି । ସମାକ୍ଷର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଅନୁରୂପ, ଏଏସ୍ପିର ଏକ ସହିତ ଆଇବିଏମ୍ ମଧ୍ୟ 2022-23 ବର୍ଷରେ ଏକ୍ସ-ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ହ୍ରାସ ହେବ ପ୍ରମାଣିତ କରିଛି । ତଥାପି, 2015-22 ଅବଧିର ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲିଜଧାରୀ-ଭିତ୍ତିକ ଅନୁପାଳନ ଦାଖଲ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ, ସରକାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଏକ୍ସ-ମାଇନ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ହ୍ରାସକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନିରୀକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

3.4 ଲିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଧାରୀ ଓ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଅଣ-ଉପଯୋଗ/ ଅଣ-ନିଷ୍କାସନ

ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ, 1988 ଏବଂ 2017 ନିୟମାବଳୀର ଯଥାକ୍ରମେ ନିୟମ 31 ଏବଂ 12 ଅନୁସାରେ, ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଏପରି ଭାବରେ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରର ବିକାଶ, ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ସମାକ୍ଷା ତିନୋଟି ଖଣି ମଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ସମନ୍ୱୟ ନଥିବ ଯାହା କରିଥିଲା । (ଲୁହାପଥର ପାଇଁ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଲା ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ପାଇଁ ଯାଜପୁର ରୋଡ଼) । ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ସମାକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

3.4.1 ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହଧାରୀର ଅଣ-ଉପଯୋଗ

ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ବିକାଶ ଏବଂ ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଇବିଏମ୍ 2009 ଅକ୍ଟୋବରରେ ଲୌହ ଧାରୀର ଶେଷ ସାମା 55% ଅଂଶ ଲୌହ ରୁ 45% ଅଂଶ ଲୌହ କୁ ସଂଶୋଧନ କରିଥିଲା । ଲୌହ ଅଂଶ ଶେଷ ସାମାର ଏହି ସଂଶୋଧନ ସୂଚିତ କରେ ଯେ 45-55% ଶ୍ରେଣୀର ଲୌହ ଧାରୀ ଯାହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ବାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ମୂଳ ଖନନ ଶ୍ରେଣୀରେ କିମ୍ବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ମିଶ୍ରଣ କରି (ବେନିଫିସିଏସନ୍)⁴², ଖଣିଜ ପୁନରୁଦ୍ଧାର, ଉପଯୋଗ ଏବଂ ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ । ଏହା ବ୍ୟକ୍ତ କରାଗଲା ଯେ ,45% ଲୌହ ଅଂଶ ଶେଷ ସାମା ଠାରୁ ଅଧିକ ଖଣିଜ/ଧାତବ ପଦାର୍ଥକୁ ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପରିମାଣକୁ ସୂଚିତ କରି ଠିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷାବେକ୍ଷଣ କରାଯିବା

⁴² ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଯାହାଦ୍ୱାରା ଘନତ୍ୱ ହ୍ରାସ ସହିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଏକ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀରୁ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ଖଣିଜ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇପାରିବ

ଉଚିତ, ଏବଂ ଏହିପରି ସାମଗ୍ରୀର ତାଲିକା ମାସିକ ଅବଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିସେମ୍ବର 2011) ସମସ୍ତ ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ତଫ୍ଟିଆର୍ଡ଼ ମଧ୍ୟରେ 45-55% ଲୌହ ଅଂଶ ଥିବା (ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ଷିତ ଧାତୁ) ଲୁହାପଥରକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ସମସ୍ତ ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ସମସ୍ତ ଲିଜଧାରୀଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ଏକ ପୃଥକ ହିସାବ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁଦେଶ ଦିଆଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଦୁଇଟି⁴³ ସର୍କଲ ଅଧିନସ୍ଥ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମାସିକ ବିବରଣୀ ତଥା 11 ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାର ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା –

- i. ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳର ତଫ୍ଟିରୁ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର (45-55% ଲୌହ ଅଂଶ) ର ଚିହ୍ନଟ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇନଥିଲା । ଏଭଳି ଚିହ୍ନଟ ଅଭାବରୁ ବିଭିନ୍ନ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହିପରି କେତେ ପରିମାଣର ଉପଯୋଗୀ ଖଣିଜ ଅବ୍ୟବହୃତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଛି, ସେ ସଂପର୍କରେ ବିଭାଗ ପାଖରେ କୌଣସି ସୂଚନା ନଥିଲା ।
- ii. ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାର ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପଲବ୍ଧ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥରର ବର୍ତ୍ତମାନ ତଫ୍ଟି ଉପରେ ତଥ୍ୟ ରହିଛି । ପୂର୍ବରୁ ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ଭାବରେ ବର୍ଗୀକୃତ ହୋଇଥିବା ଏହି ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର (45-55% ଲୌହ ଅଂଶ)ର ପରିମାଣ 2015-16 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜମା ହୋଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଏହି ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରଣ/ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀ ଲୌହର ରେ ମିଶ୍ରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିକ୍ରୟ ପରେ ଏହିପରି ଧାତୁର ନିକାସ ହେବ, ମାତ୍ର ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ, ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ 7,886.78 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିବା 4,29,09,486 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର, ଯାହା 2015-16 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜମା ହୋଇଥିଲା ଓ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 11ଟି ଲୁହା ଖଣିରୁ⁴⁴ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ନିକାସ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଏବଂ 1,183.02 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରକ୍ଷା ଆଦାୟ ହୋଇ ପାରି ନଥିଲା (ପରିଶିଷ୍ଟ-X ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣିତ) । ଅନୁମୋଦିତ ଖଣିଯୋଜନାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହି ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁର ଅଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ/ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହରେ ମିଶ୍ରଣ / ବିକ୍ରୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଖଣି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନଥିଲା ।
- iii. ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ, 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଖଣିଜ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ସେତେବେଳର ଉତ୍ତୋଳିତ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁକୁ (45-55% ଲୌହ ଅଂଶ) ଲିଜଧାରୀମାନେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ/ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ ରେ ମିଶ୍ରଣ ବିନା ବଜାରରେ ସିଧା ସଳଖ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । ତଥାପି, ପୂର୍ବରୁ ଖଣି ତଫ୍ଟିରେ ଗଚ୍ଛିତ ଥିବା ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁ, ବିକ୍ରି ହୋଇନଥିଲା, ଯେପରି ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ (ii)ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଏହି ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁର ଖଣିଜ ସାମଗ୍ରୀକୁ ଉନ୍ନତ ଉପଯୋଗ କରି ଖଣିଜ ଉପାଦାନକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।

ଅଧିକ ପରିମାଣର ଲୁହାପଥର ଖନନ (ବିଶେଷ କରି ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର) ଏବଂ ପୂର୍ବ ଖନନ କରାଯାଇ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ତଫ୍ଟିରେ ରଖାଯାଇଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁର ଅଣ-ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ/ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ ରେ

⁴³ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା ଓ କୋଇଡ଼ା
⁴⁴ ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ମାଲନ୍, ଜନାଙ୍ଗ, ମେସର୍ସ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉତ୍ପାଦାଳି, ମେସର୍ସ ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ୍ ଏବଂ କୋ. ର ବାଲଦା ରୁକ୍, ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ରାମ ଆଣ୍ଡ କୋ. ର ରୋଇଡ଼ା II, ମେସର୍ସ କେଏପି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରାସନ୍ସ ଓ ଲୁଗାଣା, ପ୍ରୀ ଗ୍ରେଡ୍ ଆଣ୍ଡ କୋ.ର ନଦୀଡିହି, ମେସର୍ସ ଆର୍ଯ୍ୟନ ମାଲନ୍ ଏବଂ ଟ୍ରେଡିଂ କର୍ପୋରେସନର ନାରାୟଣ ପୋଷା, ମେସର୍ସ ଓଏମ୍ସିର କୁର୍ଷିଗାର, ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ ସାନିହପୁର, ଏସ୍ ଏନ୍ ମହାନ୍ତିଙ୍କ କେଜେଏସ୍ଟି, ଲୌହଖଣି ଏବଂ ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ କ୍ଷେତ୍ର

ମିଶ୍ରଣ ନ କରିବା, ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ସରୁପ ଅବିରତ ବ୍ୟବହାର/ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ ସରକାର (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ, କାରଖାନାରେ ବ୍ୟବହାର ନକରିବା କାରଣରୁ +45 ରୁ -55% ଲୌହ ଅଂଶ ଥିବା ଧାତୁକୁ ପୃଥକ ଭାବେ ଗଠିତ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଗଠିତ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୁହାପଥରକୁ ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତ ରେ ପେଲେଟ ତିଆରି, ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଲୌହ ରେ ମିଶ୍ରଣ କିମ୍ବା ରପ୍ତାନି ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ।

ତଥାପି, ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଖନନ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ରଖାଯାଇଥିବା ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀୟ ଧାତୁ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅବିରତ ବ୍ୟବହାର/ ସଂରକ୍ଷଣ ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା ।

3.4.2 ଲିଜ୍ ଖଣିରୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୌହ -ଧାତବର ଅଣ-ହିସାବ

ନୂଆ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଲାମ ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଆଯାଇଥିବା 28ଟି ଲିଜ୍ ସମାପ୍ତ ଖଣିରେ ସମସ୍ତ ଅବ୍ୟବହୃତ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦ ଭଣ୍ଡାର ଓ ଭିତ୍ତି ସଂରକ୍ଷଣର ଚିହ୍ନ ଏବଂ ନିଜ ଆୟତକୁ ନେବା ପାଇଁ ଇସ୍ତଫା ଓ ଖଣି ବିଭାଗ ଏବଂ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଅକ୍ଟୋବର 2020)ଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ କମିଟି ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ, ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିଗମ (ଓଏମସି) ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ମିଳିତ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପରେ, ଯେଉଁଠି ଯାହା ଅଛି ସେହି ଆଧାରରେ ଓଏମସି ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂପଦ/ଭଣ୍ଡାର ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲା ଯେ, ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ରେ ନିର୍ଲାମ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା 28ଟି ସମାପ୍ତ ଲିଜ୍‌ର ଖଣିଜ ଭଣ୍ଡାରକୁ ଓଏମସି ନୂତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଲିଜ୍ ବିବରଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ତଥାପି ଏଥିରେ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୁହାପଥରର ଗଠିତ ତମ୍ପ ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ନଥିଲା, କାରଣ ଏହା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବିବରଣୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଫଳସରୂପ ଏହି ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀୟ ଲୁହାପଥରଗୁଡ଼ିକ ଓଏମସି ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା, କିମ୍ବା ସରକାରୀ ନଥିରେ ହିସାବ ରଖାଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଏହି ବର୍ଜ୍ୟ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଚୋରି କିମ୍ବା ଅନଧିକୃତ ବିକ୍ରୟ/ ପ୍ରେରଣର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ପୂର୍ବତନ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ, +45 -55% ଲୌହ ଅଂଶ ଥିବା ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀୟ ଧାତୁକୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ସଂରକ୍ଷଣ କରାଯିବା ନିର୍ଲାମଧାରୀଙ୍କ ପ୍ରାକୃତିକ ଅଧିକାର ଯାହା ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା । ତେଣୁ, ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀୟ ଧାତୁକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଜିମାରେ ରଖାଯାଇଛି ।

ତଥାପି, ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ପଡ଼ିଥିବା ବର୍ଜ୍ୟ ଲୁହାପଥର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବିବରଣୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବର୍ଜ୍ୟ ଧାତୁର ସରକାରୀ ରେକର୍ଡରେ ହିସାବ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା ।

3.4.3 ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଜନିତ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀୟ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁରେ ଅମିଶ୍ରଣ ଓ ଅଣ-ଉପଯୋଗିତା

ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଭାରତୀୟ ଖଣିଜ ବାର୍ଷିକ ପୁସ୍ତକ 2019 ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଭାରତରେ 96 ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ସମ୍ପଳ ଓଡ଼ିଶାରେ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ରହିଛି ।

ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି ଏବଂ ସୁକରାଙ୍ଗି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିର ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ, 2015-22 ଅବଧିରେ ଓଏମସି ଲିମିଟେଡ୍, ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିରେ ଉଚ୍ଚ-ଶ୍ରେଣୀର ଧାତୁରେ ମିଶ୍ରିତ ଯୋଗ୍ୟ ଧାତବ (30 ରୁ 40 ପ୍ରତିଶତ Cr₂O₃⁴⁵କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଅକ୍ସାଇଡ୍) ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି ଏବଂ

⁴⁵ କ୍ରୋମିୟମ ଅକ୍ସାଇଡ୍‌ର ରାସାୟନିକ ନାମ

ସୁକରାଙ୍ଗି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିର ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀୟ ଧାତବ (10 ରୁ 30 ପ୍ରତିଶତ Cr₂O₃କ୍ରୋମିୟମ ଅକ୍ସାଇଡ୍) କୁ ମିଶ୍ରଣ କରି କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ଗାଢ଼ ଅଂଶ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀ⁴⁶ କରିବାର ଥିଲା ।

ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି ଏବଂ ସୁକରାଙ୍ଗି ଖଣିର ମାସିକ ବିବରଣୀ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ସମନ୍ୱୟ ନଥି ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ :

- i. ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି ଖଣିରେ ନିମ୍ନମାନର 40 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଢ଼ିତ କ୍ରୋମାଇଟ୍ (1 ଅପ୍ରେଲ 2015) 9,10,083.865 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ରୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ 11,37,125.07 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ (31.03.2022 ସୁଦ୍ଧା) ପହଞ୍ଚିଥିଲା । 2015-17 ମଧ୍ୟରେ କେବଳ 77,589.70 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ (କ୍ଲୋଜିଙ୍ଗ୍ ଷ୍ଟକ୍‌ର ପ୍ରାୟ ସାତ ପ୍ରତିଶତ) ନିମ୍ନମାନର କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ବିକ୍ରି ଯୋଗ୍ୟ ଗାଢ଼ ଅଂଶ ଥିବା ଧାତବ ରୁପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ, 2017-22 ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ନିମ୍ନ ମାନର ଧାତୁର ବେନିଫିସିଏସନ୍ ହୋଇନଥିଲା । ଏହା ସୂଚିତ କରିଥିଲା ଯେ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଧାତବ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ଏବଂ ଏହାକୁ ବିକ୍ରୟ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବେନିଫିସିଏସନ୍ କରାଯାଇ ନଥିଲା । 11.37 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ବେନିଫିସିଏସନ୍ ନକରିବା ଏବଂ ନିଷ୍ପାସନ ନହେବା ଫଳରେ 36.76 କୋଟି⁴⁷ ଟଙ୍କାର ରୟାଲଟି ଆଦାୟ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ମେସର୍ସ ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ୍ (ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ) ଜୁନରୁ ଅକ୍ଟୋବର 2020 ମଧ୍ୟରେ 88,338.42 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ନିମ୍ନ-ଶ୍ରେଣୀ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌କୁ ବିକ୍ରି ବିନା ବେନିଫିସିଏସନ୍ ଓ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀରେ ରୁପାନ୍ତରିକରଣ କରି ବିକ୍ରି କରିଥିଲା । ଯେହେତୁ, ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର କ୍ରୋମାଇଟ୍ (40 ପ୍ରତିଶତ କ୍ରୋମିୟମ ଅକ୍ସାଇଡ୍ କମ୍) ଉପରେ ଦେୟ ହୋଇଥିବା ରୟାଲଟି ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁରେ ମିଶ୍ରିତ (ଘନୀଭୂତ) ଧାତବ ଉପରେ ଦେୟ ହେଉଥିବା ରୟାଲଟି ଠାରୁ ବହୁତ କମ୍, ତେଣୁ ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଧାତୁର⁴⁸ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ସିଆସଲଖ ବିକ୍ରୟ ଫଳରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ 2.72 କୋଟି ଟଙ୍କାର ରୟାଲଟି କ୍ଷତି ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ-XI ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

- ii. ସୁକ୍ରାଙ୍ଗି ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ନିମ୍ନ ମାନର ଧାତୁର କୌଣସି ରୁପାନ୍ତରିକରଣ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ବିନା ମିଶ୍ରଣରେ ବର୍ଜ୍ୟ ହୋଇଥିବା 40 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ ନିମ୍ନ ମାନର କ୍ରୋମିୟମ ଅକ୍ସାଇଡ୍ (2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତୋଳିତ) ଧାତୁର କ୍ଲୋଜିଙ୍ଗ୍ ଷ୍ଟକ୍ 3,78,229.849 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଥିଲା । ନିମ୍ନ ମାନର 3.78 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ନିଷ୍ପାସନ ନହେବା ଫଳରେ 12.23 କୋଟି⁴⁹ ଟଙ୍କାର ରୟାଲଟି ଆଦାୟ ହୋଇପାରି ନଥିଲା, ଯାହା ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, 2015-17 ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ 2015-17 ମଧ୍ୟରେ କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିରେ ଉତ୍ତୋଳିତ ନିମ୍ନ ମାନର ଧାତୁକୁ ବେନିଫିସିଏସନ୍ କାରଖାନାରେ (ଯେଉଁଠି ଠାରେ ନିମ୍ନ ମାନର ଧାତୁ ଉଚ୍ଚ ମାନର ଧାତୁରେ ମିଶ୍ରଣ କରାଯାଏ) ରୁପାନ୍ତରିକରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ, କାଳିଆପାଣିରେ ଅବସ୍ଥିତ ବେନିଫିସିଏସନ୍ କାରଖାନାର ନବୀକରଣ ଚାଲିଛି । ତେଣୁ, ନିମ୍ନ ମାନର କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଧାତୁକୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଇପାରିଲା ନାହିଁ । ବେନିଫିସିଏସନ୍ କାରଖାନାର ନବୀକରଣ ପରେ ଉଭୟ କାଳିଆପାଣି ଏବଂ ସୁକ୍ରାଙ୍ଗି ଖଣିର ନିମ୍ନ ମାନ କ୍ରୋମା ଧାତୁକୁ ବିକ୍ରୟ ଯୋଗ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ କ୍ରୋମା ଧାତୁରେ

⁴⁶ ନିମ୍ନ ଗ୍ରେଡ କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ବେନିଫିସିଏସନ୍ ଦ୍ୱାରା ଗାଢ଼ ଅଂଶ ଥିବା ଶ୍ରେଣୀ ମିଳିଥାଏ । ଗାଢ଼ ଅଂଶ ଥିବା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ପାଇଁ ଆଇବିଏମ୍ ପୃଥକ ଏସପି ପ୍ରକାଶିତ କରିଥାଏ
⁴⁷ 11,37,125.07 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ × 323.25 ଟଙ୍କା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ର କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ସର୍ବ ନିମ୍ନ ରୟାଲଟି ମୂଲ୍ୟ) = 36,75,75,678 ଟଙ୍କା
⁴⁸ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଅକ୍ଟୋବର 2020 ରେ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର କ୍ରୋମାଇଟ୍ (40% ରୁ କମ୍)ର ରୟାଲଟି 340.65 ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଥିଲାବେଳେ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ରୁପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିବା କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ରୟାଲଟି 1,884.60 ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଥିଲା
⁴⁹ 3,78,229.849 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ × 323.25 ଟଙ୍କା (ମାର୍ଚ୍ଚ 2015 ର କ୍ରୋମାଇଟ୍‌ର ସର୍ବ ନିମ୍ନ ରୟାଲଟି ମୂଲ୍ୟ) = 12,22,62,798 ଟଙ୍କା

ରୁପାନ୍ତର କରାଯିବ । ତେବେ, ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023 ସୁଦ୍ଧା 40 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ କ୍ରୋମିୟମ ଅକ୍ସାଇଡ୍ ଥିବା ସମସ୍ତ ନିମ୍ନ ମାନ ଧାତୁର ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀ କ୍ରୋମିୟମ ଧାତୁରେ ରୁପାନ୍ତରକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଏକ ପ୍ରଭାବୀ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

2. ଇଚ୍ଛାକୃତ କିମ୍ବା ଭୁଲ ତଥ୍ୟର ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ରକ୍ଷାଳତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ରିପୋର୍ଟର ହଠାତ୍ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବା ଲୌହ ଶ୍ରେଣୀର ସମସ୍ତାନ୍ତରଣ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
3. ଲୌହ ଖଣ୍ଡର ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଆକାରରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ଭୁଲ ରିପୋର୍ଟ ଯୋଗୁଁ ରାଜସ୍ୱ ହାନିର ବୃଦ୍ଧିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏକ ନୀତି/ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରଣୟନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
4. ଆଇବିଏମ୍ ସହ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷାକରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିରେ ଥିବା ଲୌହର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରେଣୀ, ଆକାର, ବୃଦ୍ଧି ଗୁଣ୍ଡ ଓ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଗୁଣ୍ଡର ପରିମାଣକୁ ପୁନଃ ଯାଞ୍ଚ ଦ୍ୱାରା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ରକ୍ଷାଳତ୍ତି ଓ ପ୍ରିମିୟମକୁ ଆଦାୟ କରିବା । ଏହି ପରିସର ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ରେ ଏକୀକରଣ ହେବା ଉଚିତ୍ ଯାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ଖଣିର ଶ୍ରେଣୀ, ଆକାର ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମିଶ୍ରଣକୁ ସିଝମ ଆଧାରରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବ ।
5. ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟରେ ହ୍ରାସ ଯାହା ରକ୍ଷାଳତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ, ଲିଜଧାରୀ ଏହାକୁ ଜାଣିଶୁଣି କରୁଥିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁସନ୍ଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଉଚିତ୍ ।
6. ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନରେ ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯାଞ୍ଚର ଅଭାବ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ଥିର କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଧ୍ୟାୟ IV

ଶାଶିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତିଗୁଡ଼ିକର

ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ସମନ୍ଧାୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ସରକାରୀ କମ୍ପାନୀ / ନିଗମ ଉପରେ ରୟାଲଟି ସହିତ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶିର ଅଣ-ଆଦାୟ; ବିଳମ୍ବିତ ରୟାଲଟି ଯେଠି ଉପରେ ସୁଧର ଅଣ-ଆଦାୟ; ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଯାଞ୍ଚ ନହେବା ଜନିତ ରୟାଲଟିର ସଙ୍କ ଆକଳନ; ଜବତ ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ନିକାଶ ନହେବା ଜନିତ ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ; ବେଆଇନ ଉତ୍ତୋଳନ ଜନିତ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅଣ-ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ କ୍ରୋମାଲଟ୍‌ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ଗୀକରଣର ସମାକ୍ଷା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିଛି ।

4.1 ଉପକ୍ରମ

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖଣି ମଣ୍ଡଳର ଉପ-ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତ୍ରେମାସିକ ଭିତ୍ତିରେ ଖଣି ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ଆକଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । 1974 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 9 ତାରିଖର ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ, ମାସିକ ବିବରଣୀ ଓ ତତ୍ ସହିତ ଲିଜଧାରୀମାନେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ରୟାଲଟିର ବିବରଣୀ ପାଇବା ପରେ, ଉପ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନେ ଉକ୍ତ ବିବରଣୀର ତ୍ରେମାସିକ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସହିତ ହିସାବ ଓ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବ୍ୟବହୃତ/ ହଟାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ସମନ୍ଧାୟ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଦସ୍ତାବିଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଖଣିଜ ପ୍ରାପ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆକଳନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରହ ସମନ୍ଧାୟ ସମାକ୍ଷାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନୁକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

4.2 ରୟାଲଟିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧର ଅଣ-ଆଦାୟ

ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟ ରିହାତି ନିୟମ, 1960 ର ନିୟମ 64 A ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କୌଣସି ଅନାଦେୟ ଭଡ଼ା, ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଦେୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଶି ଉପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସ୍ଥିର କରିଥିବା ଧାର୍ଯ୍ୟ ତାରିଖ ଠାରୁ 60 ଦିନର ଅବଧିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଦେୟ ପ୍ରଦାନ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟ ଉପରେ ବାର୍ଷିକ 24 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସରଳ ସୁଧ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ । ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ବିଜ୍ଞପ୍ତି (ଅଗଷ୍ଟ 1974) ଅନୁଯାୟୀ ପୂର୍ବ ମାସରେ ଅପସାରିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଥର/ଖଣିଜ ଦ୍ରବ୍ୟର ରୟାଲଟି ଦେବାର ଧାର୍ଯ୍ୟ ତାରିଖ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସର 15ତମ ଦିବସ ଥିଲା ।

ତିନୋଟି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ⁵⁰ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଭିନ୍ନ ଖଣି ସମନ୍ଧରେ 2015-22 ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆକଳନ ନଥିବାରୁ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 60 ଦିନର ଅନୁଗ୍ରହ ଅବଧିକୁ ମିଶାଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ 15ଟି ଖଣି ରୟାଲଟି ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିନାହାନ୍ତି । ବିଳମ୍ବ 04 ରୁ 133 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ଯେଉଁଥିପାଇଁ 28.66 କୋଟି ଟଙ୍କା ସୁଧ ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଥିଲା ଯାହା **ପରିଶିଷ୍ଟ-XII** ରେ ସବିଶେଷ ଭାବରେ ଦିଆଯାଇଛି । ତେବେ ସୁଧ ରାଶି ଆଦାୟ ପାଇଁ ଡିଡିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇ ନଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଆଇବିଏମ୍ ଗୋଟିଏ ମାସର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ତିନି ଏବଂ ଚାରି ମାସ ପରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ତା’ପରେ କେବଳ ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦେୟ ପାଇଁ ଭେଦାତ୍ମକ ରୟାଲଟି ଦାବି କରୁଛି । ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ସାମା ମଧ୍ୟରେ ଭେଦାତ୍ମକ ରୟାଲଟି ପ୍ରଦାନ ନକରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧ ଦାବି କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଆଦାୟ କରାଯାଉଅଛି । ତଥାପି, ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ରୟାଲଟିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ନକରିବା ପାଇଁ ସରକାର ଲିଜଧାରୀ-ସ୍ତ୍ରୀରା ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

⁵⁰ ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର; ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା ଏବଂ ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା

4.3 ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର ଯାଞ୍ଚ ନହେବା ହେତୁ ରୟାଲଟିର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆକଳନ

ଅଗଷ୍ଟ 1974 ର ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ରୟାଲଟିର ଆକଳନ ପାଇଁ ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନେ ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଖଣି ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଅଭିଲେଖ ସହିତ ତାହାର ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଖଣି ଲିଜଧାରୀମାନେ ଇସ୍ତାତ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାରରେ ଅପ୍ଲୋଡ୍ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ (H1 ରିଟର୍ଣ୍ଣ/G1 ରିଟର୍ଣ୍ଣ⁵¹) ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ପ୍ରତିବେଦିତ କରୁଥିଲେ । ବିଭାଗୀୟ ଅଭିଲେଖ ଅନୁଯାୟୀ, ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେୟାରକୁ ବାଣିଜ୍ୟିକ ଟ୍ୟାଙ୍କୁ (ସିଟି) ବିଭାଗର ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଟିକସ ସୂଚନା ପ୍ରଣାଳୀ (ଭିଏଟିଆଇଏସ୍) ସହିତ ଏକାତ୍ମକ କରାଯାଇଅଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ସହିତ ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଟିକସ ଆକଳନ ପାଇଁ ସିଟି ବିଭାଗକୁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାର ତଥ୍ୟର ବିଧିବଦ୍ଧକରଣ କରାଯାଇପାରିବା

ତେବେ, ଦୁଇଟି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ (ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା) ର ନଥିଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ, ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ଭିଏଟିଆଇଏସ୍ ସହିତ ଏକୀକରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ, ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଟିନ୍ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ (ଯେପରି ଭିଏଟିଆଇଏସ୍‌ରେ ନଥିଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି) ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯାଉ ନଥିଲା । ପୁନଶ୍ଚ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ଯେ, ଦ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ସେବା କର ନେଟ୍‌ୱାର୍କ (ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍) ସହିତ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ର ଅନୁରୂପ ଏକୀକରଣ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ଲିକେଜ୍ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିକ୍ରୟ କାରବାର, ଯେପରି ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଭିଏଟିଆଇଏସ୍‌ର ତଥ୍ୟ (ଡିଲର ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସାରାଂଶ ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେପରି ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା) ଜିମା ରୟାଲଟି ଆକଳନ ସମୟରେ ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍ ତଥ୍ୟ ସହ ଖଣି ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଧିବଦ୍ଧକରଣ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍‌ରୁ ତଥ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରି ଏସ୍‌ପିର ସତ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ନଥିଲା ଯାହାଫଳରେ ଏସ୍‌ପି ଗୋପନୀୟ ରଖିବାର ଏବଂ ନିମ୍ନ ରୟାଲଟିର ବିପଦ ରହିଥିଲା ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଦୁଇଟି ଖଣି ମଣ୍ଡଳ (ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା)ର ସାତ ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ (ଏଚ୍1/ଜି1) ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା (ଯେଉଁମାନେ ସିଟି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ସେମାନଙ୍କର ପଞ୍ଜୀକରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ କେବଳ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବ୍ୟବସାୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିଲେ) ଏବଂ 2015-22 ଅବଧି ପାଇଁ ସିଟି ବିଭାଗକୁ ଭାଗ/ ଜିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ସେମାନଙ୍କର ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ତଥ୍ୟ ପରତାଳ (କ୍ରସ-ଚେକ୍) କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଦେଖାଗଲା ଯେ, ସମସ୍ତ ସାତଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ସେମାନଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ଘୋଷିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର, ଭିଏଟିଆଇଏସ୍/ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍‌ରେ ସିଟି ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତିବେଦିତ କରାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାରଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଥିଲା । ଏହି ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କର ବିକ୍ରୟ କାରବାର, ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ/ ଜିଏସ୍‌ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଏଚ୍1/ଜି1 ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20ରେ ଲିଜଧାରୀ ମେସର୍ସ ଏସେଲ ମାଇନିଂ ଆଣ୍ଡ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସିଟି ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତିବେଦିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର 5561.18 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସମାନ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ା ଖଣି ମଣ୍ଡଳରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବିକ୍ରୟ ମାତ୍ର 2946.75 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ 2614.43 କୋଟି ଟଙ୍କା କମ୍ ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ରୟାଲଟି 392.16 କୋଟି ଟଙ୍କା ସହ ଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ଏବଂ ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି ଦେୟ ଯଥାକ୍ରମେ 117.65 କୋଟି ଟଙ୍କା ଓ 7.84 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

⁵¹ ଆଇ3ଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରତିବେଦନ ଫର୍ମାଟ୍

ରୟାଲଟି ଦେୟ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ, ଲିଜଧାରୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବିକ୍ରୟ କାରବାର କମ୍ କରି ସଂପୃକ୍ତ ଖଣି ସର୍କଲଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତିବେଦିତ କରୁଥିବାର ବିପଦର ଏହା ଏକ ସୂଚନା ଥିଲା । ମୋଟ କାରବାରର ଉପଯୁକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ କ୍ରମ ଯାଞ୍ଚ ଆଧାରରେ, ସାତ ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୟାଲଟିର ଆକଳନ ପରିମାଣରେ ନିଅନ୍ତୁ 905.66 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା । ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ବାବଦକୁ 271.70 କୋଟି (30 ପ୍ରତିଶତ) ଏବଂ ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି ବାବଦକୁ 18.11 କୋଟି (2 ପ୍ରତିଶତ) ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ କରିବାର ଥିଲା ଯାହା ସବିଶେଷ ଭାବରେ **ପରିଶିଷ୍ଟ-XIII** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଏହିପରି, ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସହିତ ଭିଏଟିଆଇଏସ୍/ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍‌ର ଏକାକରଣ ହୋଇନଥିବାରୁ ସିଟି ବିଭାଗରେ ଭାଗ୍/ ଜିଏସ୍‌ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଘୋଷିତ ବିକ୍ରୟ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ସହିତ ବିଭାଗ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ(ଏବ୍‌1) ରେ ଘୋଷିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଯାଞ୍ଚ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏହିପରି, ଡିଡିଏମ୍‌ଏସ୍ ଦ୍ୱାରା ଏକ ସୂଚକ ପରିମାଣ 1195.47 କୋଟି ଟଙ୍କା ସହ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଲିଜଧାରୀଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଲିଜଧାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିମଣ୍ଡଳରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଘୋଷିତ ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ କେବଳ ରୟାଲଟି ଅଂଶ ରହିଛି । ସିଟି ବିଭାଗରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିବେଦନ/ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ରୟାଲଟି, ମୂଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଉତ୍ପାଦର ବିକ୍ରୟ, ସେବା ବିକ୍ରୟ (ବି2ବି) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମ ସମ୍ପାଦନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତେଣୁ, ଆପତ୍ତି ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣୀୟ ନଥିଲା କାରଣ ସମାକ୍ଷାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଭାଗିତ୍ୱ/ ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍ ସହିତ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ଅଣ-ଏକାକରଣ ଉପରେ ଥିଲା ଯାହାଦ୍ୱାରା ରୟାଲଟିର ସହ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ୱ, ସରକାରଙ୍କ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତର ପ୍ରସ୍ତାନ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ଉତ୍ତରର ଅଣ-ନିଶ୍ଚିତକରଣରେ ଅଛି ଯେ ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍ ସିଷ୍ଟମ ସହିତ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସିଷ୍ଟମରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାର ତଥ୍ୟକୁ ଆଣିବା / ବିଧିସିଦ୍ଧକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ନିଶ୍ଚିତ କରିବେ । ଅଧିକତ୍ୱ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଭାଗ୍/ ଜିଏସ୍‌ଟି ପଞ୍ଜୀକରଣରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଏହି ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଏକ ମାତ୍ର ବ୍ୟବସାୟ ହେଉଛି ଲୁହାପଥର ଏବଂ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା, ଅନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦଗୁଡ଼ିକ/ ସେବାଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଦଲିଲଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏବଂ ଜିଏସ୍‌ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିକ୍ରୟ କାରବାର ମଧ୍ୟରେ ଭିନ୍ନତା ହେତୁ, ସମାକ୍ଷା କୌଣସି ଭରସା କରିପାରିଲା ନାହିଁ ଯେ, ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଠିକ୍ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଘୋଷଣା ରହିଛି ।

4.4 ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିକାଶ ନହେବା ଦ୍ୱାରା ରାଜସ୍ୱ ଅବରୋଧ

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଟିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21(4) ଅନୁଯାୟୀ, କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକାର ବିନା ଉତ୍ତୋଳନ କିମ୍ବା ପରିବହନକୁ ଏହି ଚରମରୁ ସତର୍କ କ୍ଷମତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଦ୍ୱାରା ଜବତ କରାଯାଇପାରିବ । ନଭେମ୍ବର 2008 ରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ମଣ୍ଡଳ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଏବଂ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ତୁରନ୍ତ ଓପର୍‌ସିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ ।

ଜବତ ମାମଲା ସହ ଜଡ଼ିତ ଚାରିଟି ଡିଡିଏମ୍ (ଯୋଡ଼ା, କୋଇଡ଼ା, ତାଳଚେର, ଯାଜପୁର) କ୍ଷ ନଥିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚକୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଥିବା ବେଆଇନ୍ ଭାବେ ଉତ୍ତୋଳିତ/ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର 955ଟି ମାମଲାରେ ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଓପର୍‌ସିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର (ଲୁହାପଥର: 36,461.463 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍, ମାଙ୍ଗାନିଜ୍: 1,542.260 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍, କୋଇଲା: 4,655.434 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଏବଂ କ୍ଲୋମାଇଟ୍: 465.992) ନହୋଇ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ନିକାସ ହୋଇ ନଥିଲା ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 7.94 କୋଟି ଟଙ୍କା⁵² ଅଟେ । ନିକାଶ ନହେବାର କାରଣଗୁଡ଼ିକ ନଥିପତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା । ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ

⁵² ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ଆଇବିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଗଣନା କରାଯାଇଛି

ପଦାର୍ଥର ନିକାଶରେ ବିଳମ୍ବ ହେତୁ ସରକାରଙ୍କ ଉପାର୍ଜିତ ଯୋଗ୍ୟ ରାଜସ୍ୱ 6.35 କୋଟି ଟଙ୍କା (ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟର 80 ପ୍ରତିଶତ, ଯେହେତୁ ଅବଶିଷ୍ଟ 20 ପ୍ରତିଶତ ପରିଚାଳନା ଖର୍ଚ୍ଚ ଓଏମ୍‌ସି ଦ୍ୱାରା ରଖାଯିବ) ଅବରୋଧ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଚୋରା ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତାରେ ଅବନତିର ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା ପାଇଁ ମେସର୍ସ ଜିଏମ୍ (ବିଜୁୟ), ଓଏମ୍‌ସିକୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଓଏମ୍‌ସିକୁ ଜବତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ଦଖଲକୁ ନେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି । ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମାସିକ ବିକ୍ରୟ ସମୟରେ ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଏହିପରି ଜବତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିକାଶ କରାଯାଉଛି । ଅଥଚ, ତଥ୍ୟ ଏହା ଯେ, ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ପରେ ହିଁ ସରକାର ଜବତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଏହା ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଠିକ୍ ସମୟରେ ନିକାଶ ପାଇଁ ବିଭାଗ ସ୍ତରରେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନାର ଅଭାବକୁ ସୂଚାଇଥାଏ ।

4.5 ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣର ଅଣ-ଆଦାୟ

ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ବିନା କୌଣସି ଜମିରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ନିକାଶ ହୋଇଯାଇଛି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରୁ ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ରକ୍ଷାଲତ୍ତି, ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ଆଦାୟ କରିବେ ଯେଉଁ ଅବଧିରେ ସେହି ଜମି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଆଇନ୍ ଭାବରେ ଦଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।

4.5.1 ଲୁହାପଥର ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣିର ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ

ନଥିପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ଅଗଷ୍ଟ 2017) ଅନୁଯାୟୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ବେଆଇନ୍ ଖଣି ଖନନ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସାତଟି⁵³ ଖଣି ସର୍କଲର ଡିଡିଏମ୍‌ମାନେ 144 ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣିଗୁଡ଼ିକରେ 2000-11 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଖଣି ଖନନ ପାଇଁ 21,427.28 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି କରିଥିଲେ । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 106 ଲିଜଧାରୀଙ୍କଠାରୁ 16,350.90 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ବଳକା 5,076.38 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇନଥିଲା ।

ସରକାର ଉତ୍ତରରେ କହିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଉଚ୍ଚତମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ (ଅଗଷ୍ଟ 2017) ଅନୁଯାୟୀ, ଇପିଏ/ ଏଫ୍‌ସିଏ ଅଧିନରେ ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣି ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ସାମାନ୍ତରା ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ, 26 ଟି ଲୋହି ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣି ଲିଜଧାରୀ 3308.35 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବିରୁ 2,965.29 କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି ପ୍ରଦାନ କରିନାହାଁନ୍ତି । ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଲିଜ୍ ପାଇଁ 26 ଖୁଲାପକାରୀ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂପୃକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲା ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ମାନେ ଓପିଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1962 ଅନୁଯାୟୀ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ କେସ୍ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୁଡ଼ାନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ସୁଧ ସହ ଆଦାୟ ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଧିକାରୀମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରୁନାହାଁନ୍ତି ।

ଯଦିଓ ସରକାର ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ 5076.38 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇନାହିଁ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ପଥର ଖଣିର ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନର କ୍ଷତିପୂରଣ ହାସଲ ବହୁ ବର୍ଷ ଧରି ପଡ଼ିରହିଛି । ଏହା ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣିର ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନର କ୍ଷତିପୂରଣ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରୁଛି ।

⁵³ ଯୋଡ଼ା, କୋଇଡ଼ା, ଯାଜପୁର ରୋଡ, କୋରାପୁଟ, କେଉଁଝର, ବାରିପଦା ଏବଂ ବଲାଙ୍ଗିର

4.5.2 କ୍ଲୋମାଇଟର ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି

ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁରଙ୍କ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 11 ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବେଆଇନ୍ ଖନନ ବିରୋଧରେ 3,091.18 କୋଟି ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବି (ଅପ୍ରେଲ 2028) ବାବଦରେ ଛଅ ଜଣ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ 2,437.28 କୋଟି ଟଙ୍କା ହାସଲ କରାଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଲିଜଧାରୀ 653.90 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଦାବି ପୈଠ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରୁ ସୁଗିତାଦେଶ ଆଣିଛନ୍ତି (ମଇ 2018) । ଚାରି ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁଗିତାଦେଶ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ମାମଲାର ସ୍ଥିତି ଜାଣିବା କିମ୍ବା ଉପଯୁକ୍ତ ଅଦାଲତରେ ମାମଲା ଦାୟର କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସମ୍ପୃକ୍ତ ଡିଡିଏମ୍‌ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନାହାନ୍ତି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସ୍ତରରେ ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି । ମାମଲା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉକ୍ତ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ନ କରିବାକୁ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ତରଟି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଏହି ମାମଲା ବହୁ ବର୍ଷରୁ ବିଚାରାଧୀନ ଅଛି ଏବଂ ସରକାର ସୁଗିତାଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

7. ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ରୟ କାରବାରର କମ୍ ରିପୋର୍ଟ ଦେବା ଉପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
8. ସୂଚନାର ପ୍ରତି-ବିଧିବିଧିକରଣ ଏବଂ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସଠିକ ପ୍ରାପ୍ୟର ଆକଳନ ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସହିତ ଜିଏସ୍‌ଟିଏନ୍‌ର ଏକାକରଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଖଣି ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରି ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆକଳନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜିଏସ୍‌ଟି ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କାରବାରକୁ ଏକାକରଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ସରକାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
9. ଆଇବିଏମ୍ ସହିତ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟମାନ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ଗୀକରଣକୁ ସମୀକ୍ଷା କରିବା, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ (Cr_2O_3) ପରିମାଣ ଥିବା ଖଣିଜର ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ ପାଇଁ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ବନ୍ଧନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍, ଯାହାଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରକୃତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବ ।

ଅଧ୍ୟାୟ V

ଶଶି ଶନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମନ୍ବିତ ଅତିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେଉଁଥିରେ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଏବଂ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ, ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ, ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଖଣି ପରିଚାଳନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

5.1 ଉପକ୍ରମ

ଆଇନ୍, ନିୟମ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ସମନ୍ବିତ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଇସ୍ତାତ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର ଦାୟିତ୍ଵ ଅଟେ ।

ଅଗଷ୍ଟ 2017 ର ରାୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣାଇଥିଲେ ଯେ “ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ସହିତ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986, ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980, ଜଳ (ପ୍ରଦୂଷଣ ନିବାରଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1974 ଏବଂ ବାୟୁ (ପ୍ରଦୂଷଣ ନିବାରଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1981 ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଏହି ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି କୌଣସି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେହି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ବେଆଇନ୍ ଅଟେ । ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ” ।

ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମନ୍ବିତ ଅତିରୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

5.2 ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍), 1988 ଏବଂ 2017 ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986ରେ ଥିବା ନିୟମକୁ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି) ଦ୍ଵାରା ଜାରି ହୋଇଥିବା ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ (ଇଆଇଏ)ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି (ଜାନୁଆରୀ 1994) ଅନୁଯାୟୀ, (i) ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି, ଭାରତ ସରକାର ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ (ଇସି) ପ୍ରଦାନ କରିନାହାଁନ୍ତି, ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ (ii) ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କେବଳ ଇସିରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇପାରିବ । ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା କୌଣସି ଜଙ୍ଗଲ ଜମି କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଅଂଶକୁ, କୌଣସି ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ, 1960 ର ନିୟମ 22 ଏ ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ, କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ ।

ଅଧିକତ୍ଵ, ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21 (5) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା, କୌଣସି ଜମିରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରୁ, ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ସେହି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ

ବିକ୍ରି କରିଦିଆଯାଇଥାଏ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେନିଫିଟ ଭାବେ ଜମି ଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ରେଷ୍ଟ, ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଟିକସ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ।

ଖଣିରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନର ସାମା ସ୍ଥିର କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଯୋଗୁଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ରୋକ ଲଗାଇବା । ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ସାମା ଉଲ୍ଲୁଘନ କରିବା ପରିବେଶକୁ ବିପଦରେ ପକାଇଥାଏ ଏବଂ ଜନବସତି ଓ ଜୈବ ବିବିଧତା ନଷ୍ଟ, ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ, ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣ, ମୃତ୍ତିକା ପ୍ରଦୂଷଣ, ଜଳ ସମ୍ପଦ ହ୍ରାସ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଆଶଙ୍କା, ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଭଳି ପରିବେଶ ଉପରେ ଗୁରୁତର ତଥା ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ । ତେଣୁ, ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସେହିପରି, ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, ଯିଏ ଏହି ଆଇନର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବେ କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲୁଘନ କରିବେ, ସେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଉଭୟ ସହ ଦଣ୍ଡନାୟ ହେବେ ଏବଂ ଯଦି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲୁଘନ ଜାରି ରହେ, ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ଜୋରିମାନା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ହୋଇପାରେ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏପରି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲୁଘନ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲୁଘନ ଜାରି ରହିଥାଏ ।

5.2.1 ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ତୋଳନ

ସମାକ୍ଷାରେ, ଆଠଟି କୋଇଲା ଖଣି ସମନ୍ୱୟ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଇସିଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ତାଳଚେର ଖଣି ସର୍କିଲ ଅଧୀନରେ ମହାନଦୀ କୋଲଫିଲ୍ଡ୍ସ ଲିମିଟେଡ୍ (ଏମ୍‌ସିଏଲ୍)କୁ ଲିଜ୍ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ କୋଇଲା ଖଣି⁵⁴, ମାମଲାରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଇସିରେ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ ସାମା, ବାର୍ଷିକ 25 ନିୟୁତ ଟନ୍ (ଏମ୍‌ଟିପିଏ) ରୁ 28 ଏମ୍‌ଟିପିଏ କୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା 16 ଫେବୃଆରୀ 2018 ରୁ ଲାଗୁ ହେବାର ଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ସାମା 25.25 ନିୟୁତ ଟନ୍ (ଏମ୍‌ଟି)⁵⁵ ଥିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2018 ପାଇଁ ସଂଶୋଧିତ ସାମାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ପ୍ରୋରାଟା ଆଧାରରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା ଯେହେତୁ ଅନୁମୋଦନ ଆଦେଶ ମାସର 15 ତାରିଖ ପରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା) । କିନ୍ତୁ, 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପ୍ରକୃତରେ 26.25 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ (26.25-25.25) ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବାରୁ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ପ୍ରୟୁଜ୍ୟୁ, କୋଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଅଧିସୂଚିତ ସମାନ ଗ୍ରେଡ୍ (ଜି12) ର କୋଇଲା ମୂଲ୍ୟ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 886) କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା 88.60 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଯେହେତୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଉଲ୍ଲୁଘନ ଥିଲା, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇଥିବା ନଥିବାରୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ଟ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ତାଳଚେର, ଏମ୍‌ସିଏଲ୍ ଅକ୍ଟର୍ଗିଡ୍ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଓସିପି ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ 88.62 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦାବି କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି, ସରକାର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପରୋକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ଅନୁପାଳନ ରିପୋର୍ଟ, ଅତିରକ୍ତ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ।

⁵⁴ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓପନକାଷ୍ଟ ପ୍ରକଳ୍ପ
⁵⁵ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2017-18 ପାଇଁ ସଂଶୋଧିତ ଉତ୍ପାଦନ ସାମା = (25/12 x 11) + (28/12 x 1) = 25.25

5.2.2 ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ

ଲୁହାପଥର ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଇସି ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଡିଟ୍ ନମୁନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । ଦୁଇଟି ଲୁହାପଥର ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି –

- i. ରୋଏଡା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ) କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା 2.2 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ରୁ 3.5 ଏମ୍‌ଟିପିଏକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଇସି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଏସ୍‌ଇଆଇଏଏ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା (18 ଅପ୍ରେଲ 2019) । ଯେହେତୁ 15 ଅପ୍ରେଲ 2019 ପରେ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସଂଶୋଧିତ ଉତ୍ତୋଳନ କ୍ଷମତା ମଇ 2019 ରୁ ଆନୁପାତିକ ଭାବରେ ଲାଗୁ ହେବାର ଥିଲା, ଯାହା ଅଗଷ୍ଟ 2017 ର ରାୟରେ ମାନ୍ୟତା ଦେଇଥିଲା । ତେଣୁ, 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳନ ସୀମା 3.39 ଏମ୍‌ଟି⁵⁶ ଭାବରେ ଗଣନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସେହି ବର୍ଷ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 3.50 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଧାତବ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ 0.11 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଅଧିକ ଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହିପରି ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜର ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା 52.04 କୋଟି⁵⁷ ଟଙ୍କା ଥିଲା ।
- ii. 946.047 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ ଠାକୁରାଣୀ ବ୍ଲକ୍-ବି ଲୁହାପଥର ଖଣି⁵⁸ (ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ 15 ଜାନୁଆରୀ 2015 ରେ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ଆଇସିସି, ଏହାର ଚିଠିରେ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୋହ ଖଣିଜ(ଲମ୍ପି) ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ଇସି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । 21 ଡିସେମ୍ବର 2018 ର ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ, ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ସ୍ୱକ୍ଷ କରିଥିଲେ ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଇଆଇଏ ରିପୋର୍ଟର ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ, ଯାହା ଆଧାରରେ 2004 ରେ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲମ୍ପି ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ପୂର୍ବ ଇସି ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଅବଧି (2017-21) ରେ ଲମ୍ପି ଏବଂ ଆରଓଏମ୍ ଉତ୍ତୋଳନ 20 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଏବଂ 30.77 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ହେବ । ତଦନୁସାରେ, ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ସର୍ବଗ୍ରେଡର ଉତ୍ତୋଳନ ସହିତ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୁହାପଥର ଲମ୍ପି (+) 5 ଆକାରର ଏବଂ (-) 5 ଆକାରର 2.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଫାଇନସ୍ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଚାର କରି, ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୁହାପଥର ଲମ୍ପିର ଉତ୍ତୋଳନ, 6.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଆରଓଏମ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ସହ ସମାନ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, 40,202 ଏମ୍‌ଟି ଆରଓଏମ୍‌ର ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ତାହାକୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରି ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ (-) 2 ମିମିର ସ୍କାଲମ୍⁵⁹ ସହ (-) 10 ମିମି ଆକାରର ଫାଇନସ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିବା ମାସିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନରେ ବର୍ଜ୍ୟ ଖଣିଜ ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ (-)5 ମିମି ଆକାରର ଫାଇନସ୍ ନଥିଲା, ଯେପରି 2004 ର ମୂଳ ଇସିର ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ 6.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଆରଓଏମ୍ ବୋଲି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟ (2018) ରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

⁵⁶ ଇସି ପାଇଁ ସୀମା = $(2.2/12 \times 1) + (3.5/12 \times 11) = 3.391667$ ଏମ୍‌ଟିପିଏ
⁵⁷ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପାଇଁ (+) 65% ଏଫ୍‌ଇ ପାଇଁ ଆଇବିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁସାରେ ଅଧିକତମ ରୟାଲଟି ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଖଣିଜ ପରାଧର ଷ୍ଟାକ୍ ଓ ନମୁନା ଓଏମ୍‌ପିଏସ୍ ନିୟମ 2007 ର ନିୟମ 10(7) ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା = 107624.57 ଏମ୍‌ଟି $\times 4,835$ ଟଙ୍କା = $52,03,64,795$ ଟଙ୍କା
⁵⁸ ମେସର୍ସ ସାରଦା ମାଇନିଂ (ପ୍ରା) ଲିଡ୍
⁵⁹ ଲୁହାପଥର ସ୍କାଲମ୍ ହେଉଛି ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନର ପରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକ ଆବର୍ଜନା ପଦାର୍ଥ

ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ତୁଳନାରେ ଉତ୍ପାଦନର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ସାରଣୀ 5.1 ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 5.1: ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ରେ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ଏବଂ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ବିବରଣୀ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	2018 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ସ୍ୱକ୍ଷୀକରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)			ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)			
	ଆରଂଭ	ଲମ୍ପସ୍ (+5) ମିମି	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ସର୍ବଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ (-5) ମିମି ଆକାରର ଫାଇନସ୍	ଆରଂଭ	ଲମ୍ପସ୍ / ସିଏଲ୍‌ଓ (5-40) ମିମି	ଫାଇନସ୍ (-10) ମିମି	ସ୍ୱାଇମ୍ (-2) ମିମି
2019-20	61,54,000	40,00,000	21,54,000	49,61,260	4,83,036	44,78,224	0
2020-21	61,54,000	40,00,000	21,54,000	61,53,976	17,05,567	44,08,207	40,202

ଉତ୍ସ: 2018 ର ଇସି ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରିପୋର୍ଟ

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ଯଦିଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣର ଆରଂଭ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଫାଇନସ୍ (-10 ମିମି) କୁ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ (+) 5 ମିମି ଲମ୍ପସ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣରେ ଗଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ଏମ୍‌ଓଇଏଏ ଏବଂ ସିସି ସ୍ୱକ୍ଷ କରାଯାଇଛି (ଡିସେମ୍ବର 2018) ଯେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା 5 ମିମି ଏବଂ ତତୋଧିକ ଧାତୁକୁ ଲମ୍ପସ୍ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ । ତେଣୁ, ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ରେ ଇସି ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ (+) 5 ମିମି ଲମ୍ପସ୍ ତୁଳନାରେ 30.75 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ 1,558.41 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ଥିଲା, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ-**XIV** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଯେହେତୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଥିଲା, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇଥିବା ନଥିବାର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଛି । ରେକର୍ଡ୍ ଯାଞ୍ଚ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ତଥାପି, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପରୋକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ତୁରନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଏହାର ଅନୁପାଳନ ଅତିରୁଦ୍ଧ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ।

5.2.3 ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 22 ଏ ଅନୁଯାୟୀ, ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ । ମାନ୍ୟତା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଓଡ଼ିଶାର ବେଆଇନ୍ ଖଣି ଖନନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଗଷ୍ଟ 2017 ରେ ଦେଇଥିବା ରାୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲେ ଯେ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖଣି ଯୋଜନା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ଏହା ସକ୍ଷ ଅଟେ । ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଖଣି ପରିକଳ୍ପନା/ ଯୋଜନାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣକୁ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବେଆଇନ୍ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେବ ।

2015-22 ଅବଧି ସମକ୍ଷାୟ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ୍, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ଖଣି ଯୋଜନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ, ଅଣ-ସାକାର୍ଯ୍ୟ ଖଣିଜ ଏବଂ ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍

ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦନର ସୀମିତ ସୀମା ସହିତ ସ୍ୱସ୍ତ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ଦେଖିଲା ଯେ ଦୁଇଟି ସର୍ଜିଲ୍⁶⁰ ଅଧିନରେ ଆଠଟି⁶¹ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ, ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ଏବଂ ସର୍ବଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ପାଦନକୁ ରିପୋର୍ଟରେ ଶୂନ୍ୟ/ନଗଣ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ, ଯଦିଓ ଏହିପରି ଉତ୍ପାଦନ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବିନା ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରେଡ୍‌ର ଧାତବ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଅସମ୍ଭବ କାରଣ ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଉପ-ଉତ୍ପାଦ ଅଟନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, **ସାରଣୀ 5.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିବରଣୀ ଅନୁଯାୟୀ, ସମସ୍ତ ଗ୍ରେଡ୍‌ର ଉତ୍ପାଦନ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 5.2: ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ

ଖଣିର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍‌ରେ)				ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ			ଖଣିଜର ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍‌ରେ)	ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ପାଦନ ଲାଗୁ ହେବାକୁ ଥିବା ମୂଲ୍ୟ (ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)
		ଧାତୁ	ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ	ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ପାଦନ	ଧାତୁ	ସର୍ବ-ଗ୍ରେଡ୍	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ		
କେପି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରେସନ୍‌ର ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2016-18	1,05,13,422	4,86,733	0	2,700	1,09,80,801.00	0	0	4,67,379	151.77
କେ.ଏନ୍. ରାମଙ୍କ ରୋଇତା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି	2015-17 ଏବଂ 2019-20	64,30,483	14,64,330	0	0	78,96,596.30	0	0	14,66,113.30	511.78 (-) 52.04*
ରୁଙ୍ଗିଚାର ଜଳାଙ୍ଗ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2017-18	1,21,95,855	6,41,887	0	0	1,27,00,232.11	0	0	5,04,377.11	238.32
ଇହାଣା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉତ୍ତରାଳି ଲୁହାପଥର ଖଣି	2015-18 ଏବଂ 2019-20	1,30,61,626	22,88,276	0	4,50,000	1,57,45,906.00	0	0	26,84,280	1021.89
ଓଏମ୍‌ସି ରୋଇତା ସି	2017-19	6,58,464	1,51,715	0	0	7,59,510.00	0	0	1,01,046	48.06
ମେସର୍ସ ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିଙ୍କ କେଜେଏସ୍‌ଟି ଲୁହାପଥର, ବସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍	2016-21	74,51,211	0	10,99,359	14,00,000	91,04,131.79	1,81,000	2,20,726.57	16,52,921	617.52
ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭଞ୍ଜପଲ୍ଲୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2019-20	1,75,420	0	46,924.80	37,590	2,51,100.00	0	1,200	75,680	20.33
ମେସର୍ସ ଏସେଲ୍‌ଙ୍କ କୋଇରା ଲୁହାପଥର ଖଣି	2016-21	2,09,00,000	0	31,00,000	2,40,00,000	2,34,97,134.00	0	2,15,482	25,97,134	1,060.88
ମୋଟ									3,618.50	

ଉତ୍ସ: ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ଆକଳନ ରେକର୍ଡରୁ ଅତିର୍ଣ୍ଣ ଗଣନା କରାଯାଇଛି

* 2019-20 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ଅନୁକ୍ଷେପ 5.2.2 (i) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ତେଣୁ ଇସି ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ 52.04 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବିମୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ।

ଉପରୋକ୍ତ ଆଠ ଜଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ ଅତିରିକ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ 3,618.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା, ଯାହା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ବର୍ଷଭ୍ରମ ବିବରଣୀ **ପରିଶିଷ୍ଟ - XV** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋଇଡ଼ା ତିନୋଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁପାଳନ ଏବଂ ଖଣି ଯୋଜନା ଯାଞ୍ଚ ପରେ, ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଖଣି ଯୋଜନାକୁ

⁶⁰ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇରା
⁶¹ (i) ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିଙ୍କ କେଜେଏସ୍‌ଟି ଲୁହାପଥର, ବସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣି (ii) କେ ପି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରେସନ୍‌ର ଠାକୁରାଣୀ (iii) ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ରାମ ଏବଂ କୋ କ ରୋଇତା-II (iv) ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗିଚାର ମାଲନ୍ଦୁର ଜଳାଙ୍ଗ (v) ଶ୍ରୀମତୀ ଇହାଣା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉତ୍ତରାଳି (vi) ଓଏମ୍‌ସି ରୋଇତା-ସି (vii) ଏସେଲ୍‌ଙ୍କ କୋଇରା ଲୁହାପଥର ଖଣି ଏବଂ (viii) ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଭଞ୍ଜପଲ୍ଲୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି

ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଏହା ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ଯେ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି । ରେକର୍ଡ଼ ଯାଞ୍ଚ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ଦର୍ଶାଉଛି ଏବଂ ସାରଣୀ 5.2 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସହିତ ମେଲ ଖାଉଛି । ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଉତ୍ତରର ବିରୋଧ କରୁଅଛି । ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ତଥା ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ସହିତ ଲୁହାପଥରର ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ତୋଳିତ ପରିମାଣ ସହ ତୁଳନା କଲେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଭାବରେ ସୂଚିତ ହେଉଛି ଯେ ଉତ୍ତୋଳନ, ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ସରକାର ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରକୃତ ପରିମାଣର ଉତ୍ତୋଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲରେ ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳିତ ଧାତୁର ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରେ ଅର୍ଥ ରାଶି ଆଦାୟ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇପାରେ ।

5.2.4 ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ

ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା ମେସର୍ସ ବାଲେଶ୍ୱର ଏଲଏଜ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ଼ର 64.463 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିର ଲିଜ୍ ନଥି, ଆକଳନ ରେକର୍ଡ଼ ଏବଂ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ସମୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ବିଭାଗୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ (ଡିଏଫ୍‌ଓ), କଟକ, ଡିସେମ୍ବର 2014 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ହାଲ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ରେକର୍ଡ଼⁶² ଅନୁଯାୟୀ ସମଗ୍ର ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ “ଜଙ୍ଗଲ ଜମି” ଅଧୀନରେ ଅଛି । ତେଣୁ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ ଜମିର ସ୍ଥିତି ଉପରେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ମାଗିଥିଲେ । ଅପ୍ରେଲ 2015 ରେ ଡିଏଫ୍‌ଓ ପୁଣିଥରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଏମ୍‌ଓଏସ୍‌ଏସ୍ ଆଣ୍ଡ ସିସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2016) ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳ, ଯାହା ସରକାରୀ ରେକର୍ଡ଼ରେ “ଜଙ୍ଗଲ” ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା, ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ, 1980 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନ କିମ୍ବା ପରେ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଜାରି ହେବାର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ମାର୍ଚ୍ଚ 2016 ରେ ମାନ୍ୟବର ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ହାସଲ କରିଥିଲେ, ଯାହା ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧୀରେ ଧୀରେ ଡିସେମ୍ବର 2019 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ ଆଉ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ ମଧ୍ୟ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ଉପରେ ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରି ତା’ଉପରେ ରୟାଲିଟି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହେବା ପରେ, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ 12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଏକ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି । ଏହା ଲିଜ୍ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଖରାପ ତଦାରଖକୁ ସୂଚିତ କରେ ।

ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ କରାଯାଇଥିବା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ବେଆଇନ୍ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ 150.10 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା ପରିଶିଷ୍ଟ XVI ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମେସର୍ସ ବାଲେଶ୍ୱର ଏଲଏଜ୍ ଲିମିଟେଡ଼କୁ 12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

⁶² ଜମି ବ୍ୟବହାରର ବର୍ତ୍ତମାନ ନଥି

ଉତ୍ତରରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ଏବଂ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବାର ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବିତିଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲ କରିବାରେ ସରକାର ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଧାରା 3(ଏ) ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା, ନଥିବାରରେ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ନଥିଲା ।

5.2.5 ଲିଜ୍‌ର ଅନୁଯୁକ୍ତ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଖଣିର ପରିଚାଳନା

ୱେଲ୍‌ସ୍‌ଫ୍‌ସ୍‌, ନିୟମାବଳୀ, 2004 ର ନିୟମ 3 ଅନୁଯାୟୀ, କେବଳ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଏକ ଖାଦାନ/ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ଉତ୍ତ ନିଲାମ କିମ୍ବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଖାଦାନ ଅନୁମତିର ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମର ଧାରା 25(30) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ସମ୍ମତି ବିନା (କ) ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ସେଥିରେ ଥିବା କୌଣସି ଅଧିକାରକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିପାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା (ଖ) କୌଣସି ରୁକ୍ତନାମା, କିମ୍ବା ବୁଝାମଣା କରିବେ ନାହିଁ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦତ୍ତ କରିବେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 68(4) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବୈଧ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା କୌଣସି ଜମିରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଏହିପରି ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଏହିପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପୂର୍ବରୁ ବିକ୍ରି ହୋଇସାରିଛି, ତହସିଲଦାର/ ଖଣି ଅଧିକାରୀ/ ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ବିଭାଗୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା ଜମି ଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସମୟ ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ରେଷ୍ଟ, ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି କିମ୍ବା ଟିକସ ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ।

2005 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 30 ତାରିଖ ଠାରୁ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମେସର୍ସ ନ୍ୟୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ସପ୍ଲାଇ, ପରଶୁରାମପୁରରେ, 49.922 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ ଡେକୋରେଟିଭ୍ ପଥର ଖଣିର ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 31 ମଇ 2016 ରେ ବୁଦ୍ଧପୁର ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ସେ ମେସର୍ସ ଜଗନ୍ନାଥ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ସପ୍ଲାଇରେ 29 ଅପ୍ରେଲ 2016 ରେ ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ପାଠ୍ୟର ଅର୍ଡ୍ ଆର୍ଡର୍ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିସାରିଛନ୍ତି । ଦସ୍ତାବିଜ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଉକ୍ତ ଖଣିର ସମସ୍ତ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଦାୟିତ୍ୱ ମେସର୍ସ ଜଗନ୍ନାଥ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ (ଆର୍ଡର୍)ଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯିଏକି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟ ପରିଚାଳନା କରିବେ । ପାଠ୍ୟର ଅର୍ଡ୍ ଆର୍ଡର୍ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲିଜ୍ ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ରହିବ । ତେଣୁ, ପାଠ୍ୟର ଅର୍ଡ୍ ଆର୍ଡର୍ ଦସ୍ତାବିଜ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଭାବରେ ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ଆର୍ଡର୍‌କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶାଇଲା । ଯେହେତୁ ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା, ନୂତନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଖଣିର ପରିଚାଳନା ବେଆଇନ୍ ଥିଲା, ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଉପାଯୋଗୀ ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଅପ୍ରେଲ 2016 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ 4,058.068 ଘନ ମିଟର ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ 2.64 କୋଟି ଟଙ୍କା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ⁶³ଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ପାଠ୍ୟର ଅର୍ଡ୍ ଆର୍ଡର୍

⁶³ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ମୂଲ୍ୟ = 2,63,77,442 ଟଙ୍କା (4,058.068 × 6,500 ଟଙ୍କା, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପାଇଁ ପିଏମ୍‌ଭି ଘୋଷିତ)

ମଞ୍ଜୁର/କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ/ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସେତେବେଳେ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସର ସହିତ, ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି । ତେଣୁ, କୌଣସି ପ୍ରାଧିକୃତ ସଂସ୍ଥା/ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଞ୍ଚାନ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଚର୍ଷ୍ଣ ପ୍ରଦାନ କରିବା, ସମ୍ପତ୍ତି/ଲିଜ୍ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିହିତ କରେ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପାଞ୍ଚାନ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଚର୍ଷ୍ଣ ଧାରକ, ଆଇନଗତ ମାଲିକଙ୍କ ତରଫରୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜ୍ ସ୍ଥାନାନ୍ତର, ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା ଯିଏ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହା ଏକ ବୈଧାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ସାମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଖଣି ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ହେଉଛି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଣୀତ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଧିକାର ଅଧୀନରେ ସତ୍ୟ ଭାବରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ପାଞ୍ଚାନ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଚର୍ଷ୍ଣ ହେଉଛି ଏକ ବୁଦ୍ଧି ଯାହା କାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରେ ଏବଂ ଉଭୟ ସମାନ ନୁହଁନ୍ତି ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଚିଠିର ଯାଞ୍ଚ ଅନୁଯାୟୀ 29 ଅପ୍ରେଲ 2016 ରେ ପାଞ୍ଚାନ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଚର୍ଷ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପରେ, ଲିଜ୍ଧାରୀ 31 ମଇ 2016 ରେ ଖଣି ଅଧିକାରୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ଅବଗତ କରିଥିଲେ । ଏହା ନିଷ୍ପତ୍ତି କରେ ଯେ ଲିଜ୍ଧର ଏପରି ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ପାଞ୍ଚାନ୍ତ ଅର୍ଥ ଆଚର୍ଷ୍ଣ ଆଧାରରେ ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅତିବ୍ ନିକଟରେ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଏହି ପ୍ରକାରର ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ଓଏମ୍ଏମ୍ସି ନିୟମ, 2004 ର ନିୟମ 25(30) (ବି) ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଅଟେ ଏବଂ ତେଣୁ, ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ବକେୟା ଆଦାୟ ପାଇଁ ସରକାର ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

- ସୁପାରିଶ:**
- ସରକାର:**
- 10.** ଖଣି ଖନନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏମ୍ଏମ୍ସିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ ସଠିକ୍ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ, 1986 ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ(ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
 - 11.** ବିଭିନ୍ନ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଧୀନରେ ଅଧିକୃତ ପରିମାଣ ସହିତ ଲିଜ୍ଧାରକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଉପରେ ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ ସୁନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁଦୃଢ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
 - 12.** ବିଭିନ୍ନ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପାଇଁ ଲିଜ୍ଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଅଧ୍ୟାୟ VI

ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ

ତଦାରଖ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା, ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ, ଟେକ୍ ଟେକ୍/ ଡ୍ରେ ଡ୍ରେ କାର୍ଯ୍ୟ କାରିତା ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣି ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଚଢ଼ାଉ ଉପରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ତଦାରଖ ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମାକ୍ଷା ଫଳାଫଳ ରହିଛି ।

6.1 ଉପକ୍ରମ

ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ସାଧାରଣ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ ଦୃଢ଼ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି, ଖଣିଜ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରଣାଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରେଡ୍ ଯାଞ୍ଚ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରଣର ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଜାରି କରିବା; ତନଖୁ ଫାଟକରେ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଡ୍ରେଡ୍‌ରେ ପଠାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଓଜନ, ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ସତର୍କ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ଏବଂ ଆକସ୍ମିକ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ନିୟମ ଏବଂ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଗୁଡ଼ିକରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 23 ସି ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷମତା ଆଧାରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଚୋରି, ଚୋରାଗୁଲାଣି ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନକୁ ରୋକିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଦଖଲ, ସଂରକ୍ଷଣ , ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ, ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ନିବାରଣ, ଚୋରାଗୁଲାଣି ଏବଂ ବେଆଇନ ଖନନ, ଏବଂ ଦଖଲ, ଷ୍ଟୋରେଜ୍ ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ), (ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍) ନିୟମ, 2007, ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ନିୟମାନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସହିତ କିମ୍ବା ବିନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଡ୍ରେଡ୍ ସହିତ ଟେକ୍-ପୋଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକାରଣ ବିନା ଉତ୍ପାଦିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଲିଜ୍-ହୋଲ୍ଡିଂ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପରିବହନ କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗୁଣବତ୍ତା ଏବଂ ପରିମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରିବ । ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର/ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥାଏ ।

ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଅନୁକ୍ଷେପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

6.2 ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା

ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍, ନିୟମାବଳୀ, 2007 ର ନିୟମ 10 (5) ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉପଯୁକ୍ତ ଡ୍ରେସିଙ୍ଗ୍, ଷ୍ଟକ୍‌ସ୍, ଗ୍ରେଡ୍ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ସଂପୃକ୍ତ ଖଣି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିକଟରେ ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ରରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅପସାରଣ ପୂର୍ବରୁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗର ପରୀକ୍ଷାଗାର/ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ଗୁଣବତ୍ତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଆବେଦନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ତେଣୁ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅପସାରଣ ପୂର୍ବରୁ, ଏକ ଅନୁମୋଦିତ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଏହାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ତଥା ଗ୍ରେଡ୍ ନିରୂପଣ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଲ ପ୍ରେରଣ

ପୂର୍ବରୁ ଏହା ଲିଡ୍ ଧାରୀ ତଥା ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ ତଥା ଗ୍ରେଡ ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖଣିଜ ଉତ୍ପାଦରୁ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରି ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ସରକାରୀ/ ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର (ପିଏସୟୁ) ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଏହାର ପରୀକ୍ଷା କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସର୍ବିକ୍ଷ ସ୍ତରରେ ଯୋଡା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଅଛି ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଅଛି । ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଏକ ଫ୍ଲୋ ଚାର୍ଟ ନିମ୍ନରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛି :

ଚାର୍ଟ 6.1: ଲୌହ ଏବଂ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନାର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦର୍ଶାଉଥିବା ଫ୍ଲୋ ଚାର୍ଟ

ଉତ୍ସ: ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ), ଯାଜପୁର ଏବଂ ଯୋଡା

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଅପ୍ରିଲ 2015-22 ଅବଧି ପାଇଁ ଯୋଡା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ସ୍ଥିତ ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ (ଡିଡିସିଏ) କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ (ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ରେଜିଷ୍ଟର ଏବଂ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ପଞ୍ଜୀକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକର ରେଜିଷ୍ଟର) ରେକର୍ଡର ଯାଞ୍ଚ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ମାଧ୍ୟମରେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାର ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ସମାକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି:

6.2.1 ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଷ୍ଟକ୍ ବିନା ଧାତବ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ

ଭାରତୀୟ ମାନକ ବ୍ୟବହାର ଆଇଏସ୍, 12667-3 (1989) ମାନକ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଲୋରାଇଡ୍, ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ତିନୋଟି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଯଥା- ଆମୋନିୟମ୍ ପରସଲଫେଟ୍, ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍ ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେହିପରି ଲୌହ ଧାତୁ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍, ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍ ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

- i. ଡିଡିସିଏ ଯୋଡାକା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ 10ଟି ଅବସରରେ ଲୌହ ଧାତୁର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶେଷ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଏବଂ ନୂତନ ଷ୍ଟକ୍ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ନଅ ରୁ 82 ଦିନର ବ୍ୟବଧାନ ଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ସମୟରେ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । **ସାରଣୀ 6.1** ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.1: 2015-22 ଅବଧିରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ଲୌହ-ଧାତୁର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ

କ୍ର.ସଂ.	ରାସାୟନିକର ପଦାର୍ଥର ନାମ	କେଉଁ ତାରିଖରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରାପ୍ତିର ତାରିଖ	ଯେଉଁ ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ପରିମାଣ ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଶୂନ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍ ସମୟରେ ମୋଟ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣ
1	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	06- ଜୁନ୍ -2016	19- ଅଗଷ୍ଟ -2016	74	1,479
2	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	26-ନଭେମ୍ବର -2018	16-ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,255
3	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	25- ମଇ -2021	19- ଜୁଲାଇ -2021	55	4,762
4	ମର୍କ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍	29-ନଭେମ୍ବର -2021	08- ଡିସେମ୍ବର -21	18	543
5	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	26-ନଭେମ୍ବର -2018	16-ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,255
6	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	20- ଡିସେମ୍ବର -2019	11-ଫେବୃଆରୀ-2020	53	2,281
7	ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	02- ଜୁଲାଇ -2021	19- ଜୁଲାଇ-2021	17	1,665
8	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	26- ନଭେମ୍ବର -2018	16- ଜାନୁଆରୀ -2019	51	1,253
9	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	20-ନଭେମ୍ବର -2020	10- ଫେବୃଆରୀ-2021	82	6,795
10	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	11-ଫେବୃଆରୀ-2021	20-ଫେବୃଆରୀ-2021	09	718
	ମୋଟ				22,006

ଉତ୍ସ: ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡା ରେକର୍ଡରୁ ସଂକଳିତ

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ ଷ୍ଟୋରରେ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟକ୍ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପୁରଣ କରିବା ପାଇଁ ଲ୍ୟାବରେ କିଛି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ରହି ଥାଇପାରେ । ଏପରିକି କେତେକ ସମୟରେ ଯୋଡା ଲାବୋରେଟୋରୀର ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାବୋରେଟୋରୀରୁ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ପଠାଯାଇଛି ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଶୂନ୍ୟ ଷ୍ଟକ୍ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିବା ଷ୍ଟକ୍ ଦଲିଲ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାମାଣିକ ସୂତ୍ର ହେବା ଉଚିତ୍, ଏବଂ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦଲିଲ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାବୋରେଟୋରୀକୁ ପଠାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅନୁରୋଧ ରେକର୍ଡରେ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ii. ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡରେ 2015-22 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କ୍ରୋମାଇଟର ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ 31,677 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ 31,340 ନମୁନା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ, ଯଥା ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍ (ନମୁନା ପିଛା 1 ଗ୍ରାମ) ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ ସଲଫେଟ୍ (ନମୁନା ପିଛା 39.21 ଗ୍ରାମ) ଏବଂ ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (ନମୁନା ପ୍ରତି) 150 ମିଲି ଅନୁପାତରେ, ବିନା ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ସାରଣୀ 6.2 ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.2: ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା (2015-22 ଅବଧି)

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ଅଭାବି ଯୋଗାଣ	ଯେଉଁ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଥିଲା ତାହାର ସଂଖ୍ୟା	ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର ସଂଖ୍ୟା	ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର ସଂଖ୍ୟା
2015-16	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	5,000	3,997	3,895
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	102		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	117		
2016-17	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	6,000	5,013	4,947
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	140		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	66		
2017-18	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	3,000	5,460	5,427
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	38		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
2018-19	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	4,500	5,111	5,078
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	64		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
2019-20	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	4,000	4,588	4,524
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	64		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	117		
2020-21	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	1,500	3,024	2,998
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	26		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	50		
2021-22	ଆମୋନିୟମ ପରସଲଫେଟ୍	1,500	4,484	4,471
	ଫେରସ୍ ଆମୋନିୟମ୍ ସଲଫେଟ୍	13		
	ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍	33		
		ମୋଟ	31,677	31,340

ଉତ୍ସ: ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ରେକର୍ଡ଼ରୁ ସଂଗୃହଣ

ଆବଶ୍ୟକୀୟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ବୈଧତା ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲା ଏବଂ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ପରୀକ୍ଷା ବିନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଜାରି ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର କହିଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଯଦି ଷ୍ଟୋରରୁ ଷ୍ଟକ୍ ଶେଷ ହୋଇଯାଇଛି, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ବିନା ରାସାୟନିକ

ପଦାର୍ଥରେ ନମୁନାଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ, ବରଂ ଏଥିରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜଡ଼ିତ । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣାୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଯେତେବେଳେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର ନିଜସ୍ୱ ରେକର୍ଡରେ ଶୁନ ଷ୍ଟକ୍ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଷ୍ଟକରେ ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ବିନା, ଧାତବ ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ତେଣୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ବୈଧତା ବିଶ୍ୱାସନୀୟ ନୁହେଁ ।

6.2.2 ଲିଙ୍ଗାଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରାୟତଃ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର ବ୍ୟବହାର

ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡାରେ 2016-17 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥର କିଛି ଷ୍ଟକ୍ ଯଥା ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (2.5 ଲିଟର) ମରକ୍ୟୁରିକ୍ କ୍ଲୋରାଇଡ୍ 9250 ଗ୍ରାମ) ଅର୍ଥୋଫସଫୋରିକ୍ ଏସିଡ୍ (10 x 5 ଲିଟର) ଜଣେ ଲିଙ୍ଗାଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଲିଙ୍ଗାଧାରୀଙ୍କ ଲୁହା ପଥର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଅନୁଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥର ଦୃଢ଼ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା ।

ଅତିବ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସାକାର କରି, ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାମଲାରେ କିଛି ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ ଯାହା ସେହି ସମୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା, ଲୁହା ପଥର ନମୁନାର ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ଲିଙ୍ଗାଧାରୀଙ୍କଠାରୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ପୁନର୍ବାର ହୋଇନାହିଁ ।

6.2.3 ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ପନ୍ନାୟ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ

ଯୋଡା ଏବଂ ଯାଜପୁରସ୍ଥିତ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି, ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି, ଜୁନିୟର କେମିଷ୍ଟ୍ରି, ପରୀକ୍ଷାଗାରର ଟେକ୍ନିସିଆନ, ସାମ୍ପଲିଂ ସୁପରଭାଇଜର ଏବଂ ସାମ୍ପଲର ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ବୈଷୟିକ ପଦବୀରେ 100 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦବୀ ଖାଲି ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ଯାହାକି ସାରଣୀ 6.3 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.3: ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-16 ରୁ 2021-22 ମଧ୍ୟରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଦବୀ	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯୋଡା				ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯାଜପୁର ରୋଡ୍			
		ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ	ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ
2015-16	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	1	1	0	0	1	0	1	100
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	3	3	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2016-17	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	1	1	0	0	1	0	1	100
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	3	2	1	33
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2017-18	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	1	1	0	0	1	0	1	100
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	7	2	5	71
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାବ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	3	2	1	33
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	2	1	33
2018-19	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	1	1	0	0	2	1	1	50
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	4	0	4	100

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅନୁଲିପି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଦବୀ	ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯୋଡ଼ା				ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼			
		ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ	ଅନୁମୋଦିତ ପଦବୀ	ପଦବୀରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ	ଅଭାବ	ପ୍ରତିଶତରେ
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାଭ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	2	2	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	3	1	2	67
2019-20	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	1	1	0	0	2	1	1	50
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	4	0	4	100
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାଭ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	0	0	0	0
	ସାମ୍ପଲର	8	3	5	63	2	2	0	0
2020-21	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	0	3	100	2	1	1	50
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	6	0	6	100	4	0	4	100
	ସାମ୍ପଲର	7	2	5	71	3	1	2	67
2021-22	ଆନାଲିଟିକାଲ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	0	3	100	2	0	2	100
	ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	6	1	5	83	4	1	3	75
	ସିନିୟର ଲ୍ୟାଭ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି	4	2	2	50	0	0	0	0
	ସାମ୍ପଲର	7	2	5	71	2	1	1	50
	ଜୁନିୟର କେମିଷ୍ଟ୍ରି	3	1	2	67	2	1	1	50

ଉତ୍ତ: ଡିଡିସିଏ, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା

ସହକାରୀ ରସାୟନବିଦ୍ ଏବଂ ବରିଷ୍ଠ ପରୀକ୍ଷାଗାର ସହାୟକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାର 10 ପ୍ରତିଶତ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେବେ 2020-22 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଡ଼ା ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍ ନଥିଲେ । ସେହିଭଳି ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ 2015-16, 2016-17, 2017-18, 2019-20 ଏବଂ 2021-22 ରେ ବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ରସାୟନବିଦ୍ଙ୍କ ଅଭାବ 100 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।

ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ଆଇବିଏମ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଧାତବ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଯୋଡ଼ା ଲାବୋରେଟୋରୀରେ 2015-20 ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ତିନୋଟି ପଦବୀ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2020-21ରେ କୌଣସି ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀ ନଥିଲେ । ସେହିଭଳି ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଲାବୋରେଟୋରୀରେ 2015-18 ଅବଧିରେ 71 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସହାୟକ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅଭାବ ଥିଲା ଏବଂ ତିନି ବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ 2018-21 ଅବଧିରେ ସହାୟକ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ।

କନିଷ୍ଠ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀ ଦ୍ରବଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ତଥା ସହକାରୀ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ବିଶ୍ଳେଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା କରିଥାନ୍ତି । 2021-22 ମସିହାରେ ଯୋଡ଼ା ଏବଂ ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ କନିଷ୍ଠ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଅଭାବ ଯଥାକ୍ରମେ 67 ପ୍ରତିଶତ ଏବଂ 50 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏତେ ପଦବୀ ଖାଲି ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଏହି ପରୀକ୍ଷାଗାରଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ଉପରେ ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିବ ।

ଅତିବ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ସମୟାନୁସାରେ ସରକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରୀକ୍ଷାଗାର କର୍ମଚାରୀମାନେ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ଅଧିକ ସମୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀମାନେ

ବିଶ୍ଳେଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବ ଏଡାଇବା ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବିଳମ୍ବିତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମ କରୁଥିଲେ । ଏଥି ସହିତ, ପରିସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହ ନିୟମିତ ଭାବରେ ପତ୍ରାଳାପ କରାଯାଉଛି ।

6.2.4 ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ

16 ଏପ୍ରିଲ 2021⁶⁴ ପୂର୍ବରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍, ନିୟମ, 2007ର ନିୟମ 10(7) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯଦି ବରିଷ୍ଠ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷକ (ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍) ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରେଡ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରେଡ୍ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ତେବେ ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଉଚ୍ଚ ଷ୍ଟକ୍ ମିଳିତ ନମୁନା ସଂଗ୍ରହ କରିବେ । ଏହିପରି ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଥିବା ନମୁନାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତିନୋଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରାଧିକୃତ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ମିଳିତ ଦସ୍ତଖତ ସହିତ ସିଲ୍ କରାଯିବ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗକୁ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ପଠାଯିବ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଭାଗକୁ ଖଣି ଅଧିକାରୀ/ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅର୍ଥାୟର ନମୁନା ଭାବରେ ଜମା କରାଯିବ, କାରଣ ଯଦି ନମୁନାର ପ୍ରଥମ ଭାଗର ରିପୋର୍ଟକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଦ୍ୱାରା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଏ, ତେବେ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରରୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଫଳାଫଳକୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରେଡର ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମନ୍ଧ୍ୟା ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି :-

- i. ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ) ଯାଜପୁର ରୋଡ୍‌ରେ, ନଭେମ୍ବର 2020 ରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021 ମଧ୍ୟରେ ଡିଡିସିଏଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା 107ଟି କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ନମୁନାର⁶⁵ ଫଳାଫଳକୁ ଦୁଇଟି ଖଣିର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ⁶⁶ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଅର୍ଥାୟର ନମୁନା ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତି ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ) ରିସର୍ଭ ଲାବୋରେଟୋରୀ (ଜେଡିସିଏ)ଙ୍କୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଡିଡିସିଏ ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଜେଡିସିଏ ଦ୍ୱାରା ଜାରି ଅର୍ଥାୟର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଦୁଇଟିର ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ସମସ୍ତ 107ଟି ମାମଲାରେ ଦୁଇଟି ସରକାରୀ ଲାବୋରେଟୋରୀ ରିପୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ Cr₂O₃ (-) 18.74 ପ୍ରତିଶତ ରୁ (+) 12.44 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟ ଉପର ଏବଂ ତଳମୁହଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଆପତ୍ତି ହୋଇଥିବା 107ଟି ନମୁନାରେ ଉଭୟ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାରର ଫଳାଫଳ ଗୋଟିଏ ବି ମାମଲାରେ ମେଳ ଖାଇ ନ ଥିଲା ।
- ii. ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡ଼ାରେ, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ମଧ୍ୟରେ ଡିଡିସିଏ ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିବା 80ଟି ଲୌହ ଧାତୁର ନମୁନା⁶⁷ ଫଳାଫଳକୁ ଦୁଇଟି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ⁶⁸ ଦ୍ୱାରା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଡିସେମ୍ବର 2021 ରେ ଡିଡିସିଏ, ଯୋଡ଼ାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥାୟର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ସହିତ ଅର୍ଥାୟର ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ, ସମସ୍ତ 80ଟି ମାମଲାରେ ଦୁଇଟି ସରକାରୀ ଲାବୋରେଟୋରୀ ରିପୋର୍ଟ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏଫ୍‌ଇ (-)5.52 ପ୍ରତିଶତ ରୁ (+) 6.02 ପ୍ରତିଶତ

⁶⁴ ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ରୋକିବା, ଚୋରା ଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ ଖଣି ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି, ସଂରକ୍ଷଣ, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ ନିୟମାବଳୀ) ନିୟମ 2007, 16 ଅପ୍ରେଲ 2021ମସିହାରେ ସଂଶୋଧିତ
⁶⁵ 2020-22 ସମନ୍ଧ୍ୟା 7,508 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ (1.43 ପ୍ରତିଶତ)
⁶⁶ ମେସର୍ସ ଗାଗ୍ ଷ୍ଟାଲ୍ ମାଇନିଂ ଲିମିଟେଡ୍ (ଟିଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏଲ୍) ସୁଜିନ୍ଦା ଏବଂ ମେସର୍ସ ସାରୁବିଲ୍ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ମାଇନିଂ
⁶⁷ 2020-21 ସମନ୍ଧ୍ୟା 4,976 ନମୁନା ମଧ୍ୟରୁ (ଯାହା 0.16 ପ୍ରତିଶତ)
⁶⁸ ମେସର୍ସ କାଶ୍‌ଜି ଇଣ୍ଡିଆନ୍‌ସାଇ, ଜରିବାହାଲ ଲୌହ ପଥର ଖଣି ଏବଂ ମେସର୍ସ ତାରିଣୀ ମିନେରାଲ୍, ଦେଓଝର ଲୌହ ପଥର ଖଣି

(ଉତ୍ତମ ଉପର ଏବଂ ତଳ ମୁହାଁ) ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ବି ମାମଲା ନଥିଲା, ଯାହା ସେହି ସରକାରୀ ପରାମର୍ଶାଗାରରେ ପରାମର୍ଶା କରାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ସେକ୍ଟର ନମୁନାର ଫଳାଫଳ ମେଳ ଖାଉଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ସମାକ୍ଷା ସିନ୍ଥେଟିକ ସରକାରୀ ପରାମର୍ଶାଗାରଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ଉପରେ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛି । ଯେହେତୁ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଏବଂ ଅସ୍ଥାୟୀ ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣର ଫଳାଫଳ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭିନ୍ନ ଥିଲା, ଏହା ନମୁନା ପରାମର୍ଶା ଏବଂ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଏକ ଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ ।

ଅତିବ୍ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣକୁ ସାକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନମୁନା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ସଠିକତା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସନୀୟତା ବିଶ୍ଳେଷକଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ପ୍ୟାକେଟ ଗୁଡ଼ିକର ସଠିକ ଭାବରେ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ, ଯେହେତୁ ତ୍ରୁଟିଯାଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ୟାକେଟ ଗୁଡ଼ିକର ସମରୂପତା ବଜାୟ ରଖାଯାଇ ନାହିଁ ଯାହା ବିଶ୍ଳେଷଣ ରିପୋର୍ଟର ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଫଳିତ କରେ । ନିକଟରେ, ମାନବ କ୍ରିୟାକୁ କମ୍ କରିବା ପାଇଁ ରୋବଟିକ୍ ଲ୍ୟାଭ୍ ପ୍ରଚଳନ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଭୁଲ ବିଶ୍ଳେଷଣର ସ୍ତର ହ୍ରାସ ପାଇବ ।

6.3 ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ପାସ୍ (ଇ-ପାସ୍) ପ୍ରଦାନ

ଓଏମପିଟିଏସ୍ (ସଂଶୋଧିତ) ନିୟମ, 2015 ର ନିୟମ 10(ଏ) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ (ଏମ୍ସିଭି) ଏକ ଗ୍ରାଉଣ୍ଡ ପାସ୍ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏମ୍ସିଭି ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲ୍ ଏକ ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇ-ପାସ୍ ସତରଞ୍ଜ ଭାବେ ବାର-କୋଡେଡ୍ ଏବଂ ଏଥିରେ ସଂପୃକ୍ତ ଏମ୍ସିଭିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିବରଣୀ ରହିଛି । ସବୁ ଇ-ପାସ୍ ଟେକ୍ ଟେକ୍ ରେଲ ସାଇଡିଂ ଆଦିରେ ସ୍କାନ୍ ଏବଂ ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ । ଏକ ଇ-ପାସ୍ କେବଳ ଲିଜ୍ଧାରୀ / ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ⁶⁹ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇପାରିବ, ଯାହାକୁ ମୋଟ ପରିମାଣର ଷ୍ଟକ୍ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପାଇଁ ଅନୁମତି (ଇ-ପରମିଟ୍) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ଯାହା ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବ, ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲଗଇନ୍ ଆଇଡି ଏବଂ ପାସୱାର୍ଡ ଆଧାରରେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାସ ନିୟମ (ଏମ୍ସିଭିଆର୍) ର ସଂଶୋଧିତ ନିୟମ 45 ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନ ପଞ୍ଜିକରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ପରିବହନ ବିଭାଗର ତାଟାବେସ୍ ସହିତ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ୍ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ସଡକ ଅନୁମତି, ସଡକ ଟିକସ ଦେୟ ଏବଂ ଫିଟ୍ନେସ୍ ବୈଧତା ବିବରଣୀ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି କି ନାହିଁ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ, ଟ୍ରକ ମାଲିକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଯାନର ଅନଲାଇନ୍ ପଞ୍ଜିକରଣ ସୁବିଧା ପାଇଁ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-22 ପାଇଁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ 4ଟି ମଣ୍ଡଳ⁷⁰ରେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ତଥ୍ୟର ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ଫଳାଫଳଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

i. ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇନଥିବା ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନଗୁଡ଼ିକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ

2015-22 ମଧ୍ୟରେ, ଉତ୍ତର ଖଣି ମଣ୍ଡଳ ଅଧୀନରେ ପଟ୍ଟାଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୋଟ 4,78,38,521 ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ, ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇନଥିବା ଏମ୍ସିଭି ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ 37,958 ଟି ଇ-ପାସ୍ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି ଯାହାକି ସାରଣୀ 6.4 ରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

⁶⁹ ଲିଜ୍ଧାରୀ; ଖଣିର ଲିଜ୍ଧାରୀ, ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ; ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗ୍ରହଣ, ପରିବହନ ଏବଂ ମହଜୁଦ୍ ପାଇଁ ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲାଇସେନ୍ସ ପ୍ରାପ୍ତ
⁷⁰ ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା, ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼; ଏବଂ ଡିଡିଏମ୍, ଡାଲଚେର

ସାରଣୀ 6.4: 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଆଇ3ଏମଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା ଯାନ ପାଇଁ ଲିଭ୍‌ଧାରା/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଇ-ପାସ୍

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ପଞ୍ଜୀକୃତ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଇ-ପାସ୍		ମୋଟ
	ପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ	ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ	
2015-16	28,07,867	13,102	28,20,969
2016-17	81,30,999	4,961	81,35,960
2017-18	80,88,613	6,645	80,95,258
2018-19	77,42,523	3,362	77,45,885
2019-20	82,77,356	2,260	82,79,616
2020-21	65,83,114	1,369	65,84,483
2021-22	61,70,091	6,259	61,76,350
ମୋଟ	4,78,00,563	37,958	4,78,38,521

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଏହା ଆଇ3ଏମଏସ୍ ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟରେ ବୈଧକରଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭାବକୁ ସୂଚିତ କରେ । ଯାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଏ ଯେ କେବଳ ଆଇ3ଏମଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନବାହାନ ପାଇଁ ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅଣ-ପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ ମାଧ୍ୟମରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ହିସାବ ବର୍ହିଭୂତ/ ଚୋରା /ଅନୁକୃତ ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବେଆଇନ ପରିବହନକୁ ସହଜ କରିପାରିବ , କାରଣ ଆଇ3ଏମଏସ୍ ଟ୍ରାକିଂ ମତ୍ୟୁଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହିପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଗନ୍ତବ୍ୟକୁ ଟ୍ରାକ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ୍ ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ଆଇ3ଏମଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଅଣପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା 27 ଜଣ ଚୂଡ଼ି ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ 3.40 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ରାଶି ଲାଗୁ କରିଛନ୍ତି । 27 ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 26 ଜଣ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀ 3.15 ଟଙ୍କା ଟଙ୍କାର ଜୋରିମାନା ରାଶି ଜମା କରିଛନ୍ତି ।

ii. ଅଣ-ଖଣିଜ ପରିବହନକାରୀ ଯାନଗୁଡ଼ିକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ

ଅତିବ୍ ଆଇ3ଏମଏସ୍‌ରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇନଥିବା 37,958 ଟି ଯାନ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ମଧ୍ୟରୁ, ପରିବହନ ବିଭାଗର ବାହାନ ତାଟାବେସ ସହିତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା 23,266 ଇ-ପାସ୍ ସମନ୍ୱୟ ଯାନ ବିବରଣୀକୁ ଲୁପ୍ତ ଚେକ୍ କରିଛି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ, ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ 3,697 ଟି ଯାନ (16 ପ୍ରତିଶତ) ବାହାନ ତାଟାବେସରେ ମୋଟର ସାଇକେଲ/କାର୍/ତନି ଚଳିଆ ଇତ୍ୟାଦି ଭାବରେ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇଛି, ଯାହା ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ ନୁହେଁ । ସାରଣୀ 6.5 ରେ ଏହି ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.5: 2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନ

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ଅଣ ପଞ୍ଜୀକୃତ ଯାନ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ିମାନ ଠାବ ହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍‌ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନରେ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ବର୍ଗାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍‌ରେ)
କୋଇଲା	17,048	2,915	53,828.25
ଡୋଲୋମାଇଟ୍	486	200	4,449.11
ଜିପ୍‌ସମ୍	62	13	284.50
ଲାଇମ୍‌ଷ୍ଟୋନ୍	935	102	1,839.48

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ	ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ପାଇଁ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇ-ପାସ୍ ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଗାଡ଼ି ମାନ ଠାବ ହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟା	ଏମ୍ସିଭି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାନବାହନରେ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ରେ)
ପାଇରୋଜେନାଇଟ୍	172	112	1,130.10
କ୍ୱାର୍ଟଜାଇଟ୍	1,538	67	1,499.66
ବେଣ୍ଟୋନାଇଟ୍	49	16	255.66
କ୍ରୋମାଇଟ୍	224	10	228.10
ବକ୍ସାଇଟ୍	940	11	239.08
ମାଗ୍ନେସାଇଟ୍	397	7	137.79
ମାଙ୍ଗାନିଜ୍	2	2	36.21
ଆଇରନ୍ ଓର	1,371	242	3,343.88
ଡୁନାଇଟ୍	42	0	0.00
ମୋଟ	23,266	3,697	67,271.82

ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲ ଏବଂ ଗାହନ ତାତକାଳୀନ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଯେହେତୁ ମୋଟର ସାଇକେଲ/କାର୍/ ଡିଜିଲ୍ ରକ୍ଷା ଯାନ ବ୍ୟବହାର କରି 67,271.82 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଓଜନର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ପରିବହନ ସମ୍ଭବ ନଥିଲା, ଏହା ଇ-ପାସ୍ ଉପାଦାନ ସମୟରେ ଭୁଲ୍ ଏଣ୍ଟ୍ରି କିମ୍ବା ଯାନ ନମ୍ବରର ମିଥ୍ୟା ଏଣ୍ଟ୍ରିର ସଙ୍କେତ ଦେଇଥିଲେ । ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କାରଣ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲା ଅନୁସନ୍ଧାନର ଯୋଗ୍ୟ ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ 2015-16 ରୁ 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ନିୟୋଜିତ କରିଥିବାରୁ ଡିଡିଏମ୍, କୋଇରା ସଂପୃକ୍ତ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଏ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଛନ୍ତି । ଆହୁରି, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପରିବହନ ପାଇଁ କେବଳ ଆଇ3ଏମ୍ ଏସ୍ ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଉଛି ।

ତଥାପି ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି ଯେ ଗୁରୋଟି ସର୍କଲର ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନକୁ ଇ-ପାସ୍ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ନଜିର ଥିଲା ଏବଂ ଅନୁପାଳନ କେବଳ ଦୁଇଟି ସର୍କଲରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଅତିତରେ 37,958 ଟି ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବହନ କରୁଥିବାର ଦର୍ଶାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ସରକାର କେବଳ 27ଟି ଲାଇସେନ୍ସ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ବହନ କରିବା ପାଇଁ ଅଣ-ପଞ୍ଜିକୃତ ଯାନଗୁଡ଼ିକର ତଦାରଖ ଅଭାବ ଏବଂ ଅଘୋଷିତ/ ଚୋରି ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ବେଆଇନ ପରିବହନ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

6.4 ଟେକ୍ ଟେକ୍/ଝେ ହିଜ୍ ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

ଓଏମ୍ପିଟିଏସ୍ ନିୟମ 2007 ର ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ପୋଷ୍ଟ, ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଏବଂ ଝେହୁଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଛି । ଯଦ୍ୱାରା ଆଇନଗତ ଭାବେ ଲିଜ୍ ହୋଲ୍ଡିଂ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପରିବହନ କରାଯାଉଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଗୁଣାବତ୍ତା ଏବଂ ପରିମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସମସ୍ତ ଏମ୍ସିଭି ସାଧାରଣତଃ ଖଣି ବିଭାଗର ଟେକ୍ ପୋଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଟେକ୍ ପୋଷ୍ଟ-ତଥା-ଝେ ହିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ କିମ୍ବା ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଲିଜ୍ ହୋଲ୍ଡିଂ ଅଞ୍ଚଳ, କାରଖାନା କିମ୍ବା କାରଖାନା ପରିସରରେ ସ୍ଥାପିତ ଅନ୍ୟ ଝେ ହିଜ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଯିବେ । ଏଭଳି ଓଜନର ତଦାରଖ ପାଇଁ ସରକାର ଯାଞ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିବେ ।

ଲିଜ୍ଧାରୀ/ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀମାନେ ଆଇ3ଏମ୍ ଏସ୍ ସପ୍ଲିୟର ମାଧ୍ୟମରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍/ ଅନୁମତି ପତ୍ର ପ୍ରଂଶ୍ନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ସମସ୍ତ ଏମ୍ସିଭି ବହନ କରିବେ । ସମସ୍ତ ଏମ୍ସିଭି ଗୁଡ଼ିକ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍

ପାସ୍/ ଅନୁମତି ପତ୍ର ଦୁଇଟି କପି ସାଙ୍ଗରେ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଯାତ୍ରା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟ/ଓ୍ଵେ ହ୍ରାଜ୍ ରେ ଅଟକିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏମ୍ବିଭି ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଚେକ୍ ପୋଷ୍ଟରେ ଯାତ୍ରା ହେବା ପରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ି ପାରିବେ । ଚେକ୍-ଗେଟ୍ /ଓ୍ଵେ ହ୍ରାଜ୍, ଏହି ଇ-ପାସ ରେ ଥିବା ବାରକୋଡ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାରକୋଡ୍ ସ୍କାନର ବ୍ୟବହାର କରି ସରକାରୀ ଯାତ୍ରା କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍କାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସର୍ଭର ମାଧ୍ୟମରେ ଅନୁଲୋଚନରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖି କରାଯିବ ।

ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସମାଧାନ ସ୍ଥାପନରେ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଅଟୋମେସନର ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ, ଇ-ପାସ୍ ଯାତ୍ରା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଏକ ଓ୍ଵେ ହ୍ରାଜ୍, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ପ୍ରିଣ୍ଟର ଏବଂ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ (ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସର୍ଭର ପ୍ରଦେଶ କରିବାକୁ) ସହିତ ଦୁଇଟି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟର ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

2017-22 ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରେ ଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ର ରେକର୍ଡ୍ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ୍⁷¹ ଅଧୀନରେ ଗ୍ଲୋବ୍ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଏବଂ କୋଇଲା ସର୍କଲ୍⁷² ଅଧୀନରେ ଥିବା ଛଅଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଡିଟ୍ ଓ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦାୟିତ୍ଵରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ମିଳିତ ଭୌତିକ ଯାତ୍ରାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି:

i. ନିଖୋଜ ଏମ୍ବିଭିଗୁଡ଼ିକ

ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରୁ ମିଳିଥିବା ତଥ୍ୟରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଜରିଆରେ ଏମ୍ବିଭି ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମୋଟ 1,18,44,864 ଟି ଇ-ପାସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି । ଏହି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ 1,01,65,644ଟି ଏମ୍ବିଭି ପ୍ରକୃତରେ ଯାତ୍ରା ବୋଲି ରେକର୍ଡ୍ କରାଯାଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା ।

ଅବଶିଷ୍ଟ 16,79,220 ଏମ୍ବିଭି (14 ପ୍ରତିଶତ) ପାଇଁ କୌଣସି ମତ୍ତବ୍ୟ ନଥିଲା ଏବଂ ଏକ ବିପଦ ଥିଲା ଯେ (i) ଏହି ଏମ୍ବିଭିଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ମାର୍ଗ ଦେଇ, ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ବାଲପାସ କରିଥିବେ (ii) ବିନା କୌଣସି ଯାତ୍ରା/ସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦେଇ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା କିମ୍ବା (iii) ଭୌତିକ ଭାବରେ ଯାତ୍ରା କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ସିଷ୍ଟମ୍ ସମସ୍ୟା ହେତୁ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ରେକର୍ଡ୍ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ନିମ୍ନ ସାରଣୀ 6.6 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.6: 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ଠାରୁ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରାକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବେ ଯାତ୍ରା କରାଯାଇଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଜରିଆରେ ପଠାଯାଇଥିବା ଏମ୍ବିଭି ଗୁଡ଼ିକ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଡିଡିଏମ୍, ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ			ଡିଡିଏମ୍, କାଲଡ଼ା ମଣ୍ଡଳ		
	ଯାନବାହନ ସଂଖ୍ୟା					
	ମାର୍ଗ	ଯାତ୍ରା କରାଯାଇଛି	ଯାତ୍ରା ହୋଇନାହିଁ	ମାର୍ଗ	ଯାତ୍ରା କରାଯାଇଛି	ଯାତ୍ରା ହୋଇନାହିଁ
2017-18	4,69,569	4,69,517	52	18,47,164	15,13,584	3,33,580
2018-19	8,79,092	8,78,408	684	16,16,529	13,92,462	2,24,067
2019-20	10,33,915	10,30,596	3,319	15,75,494	13,04,303	2,71,191
2020-21	5,72,392	5,45,922	26,470	16,37,802	11,56,013	4,81,789
2021-22	7,04,868	6,91,009	13,859	15,08,039	11,83,830	3,24,209
ମୋଟ	36,59,836	36,15,452	44,384	81,85,028	65,50,192	16,34,836

ଉତ୍ସ: ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସୂଚନା

ଏମ୍ବିଭି ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦିତ 16,79,220 ଇ-ପାସ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାତ୍ରା ନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସର୍ବନିମ୍ନ 1.48 କୋଟି ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଲୁହା ପଥର ପରିବହନରେ ଟ୍ରାକିଂ ହୋଇନଥିଲା (ଅଡିଟ୍ ଅବଧୂରେ ଏମ୍ବିଭି ପ୍ରତି ସର୍ବନିମ୍ନ

⁷¹ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ୍- ଗଣରପଡ଼ା, ଲହଣ୍ଡା, ନୟାଗଡ଼ ଏବଂ ନାଲନ୍ଦା
⁷² କୋଇଲା ସର୍କଲ୍- ବରସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲେଇପୋଷ, କୋଲମୋଙ୍ଗ, ଲଙ୍ଗଳେଶ୍ଵର ଏବଂ ମାଲଦା

8.83 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବିରୁଦ୍ଧକୁ ନେଇ) ଏବଂ (ସର୍ବନିମ୍ନ 55% ଗ୍ରେଡ୍ ଫାନସ୍ ଲୁହା ପଥର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ହାରାହାରି ଏସ୍‌ପି ନେଇ ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା) ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ 1,473.26 କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଟେ । ଏହି ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଟ୍ରାକିଂ ର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ, ବିଦ୍ୟମାନ ନିୟାମକ ଡାକ୍ତରୀକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପରିବହନ ବିପଦକୁ ଏଡାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ii. ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସ୍ୱଚ୍ଛ ନିୟୁତ୍ତ

ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ର ମିଳିତ ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଅତିଷ୍ଠ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ କରିଥିଲା ।

ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଗୁଡ଼ିକର ମିଳିତ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ନିୟୁତ୍ତ କରାଯାଇନଥିଲା ।

a. ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ଏସ୍ ସ୍ଥାପତ୍ୟ ସମାଧାନ / ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ଦୁଇ ଜଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟରଙ୍କୁ ନିୟୁତ୍ତ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଅଥଚ, ଜେପିଆଇରେ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲର ଋରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗେଟ୍‌ରେ କେବଳ ଜଣେ ଲେଖାଏଁ ନିୟମିତ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କିରାଣୀ ନିୟୁତ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ତ୍ୱ, ଅନ୍ୟ ସହାୟକ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗ, ଓଏମ୍‌ସି ଏବଂ ଜଣେ ଲିଡ଼ିଆରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୁତ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ।

b. କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲର ଛଅଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ (ଜାମଡ଼ିହି ଏବଂ କୋଲେଇ ପୋଷ) ରେ କୌଣସି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କିରାଣୀ କିମ୍ବା କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଅପରେଟରଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇନଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ଓଏମ୍‌ସିର ଦୁଇ ଜଣ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଯେହ୍ନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନର ସମସ୍ତ 24 ଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ରୋଟେସନ୍ ଆଧାରରେ (ଆଠ ଘଣ୍ଟା ସିପ୍ସ) ସର୍ବନିମ୍ନ ତିନି ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏହି ଚେକ୍ ଗେଟ୍‌ରେ ନିୟୋଜିତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 24/7 ଯାଞ୍ଚ ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା, ଯାହାର ଅର୍ଥ ଥିଲା ଯେ, କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ବିଶେଷ କରି ରାତି ସମୟ ପାଇଁ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ବନ୍ଦ ରହିଥିଲା । ଯାହା ଏମ୍‌ସିଭିଗୁଡ଼ିକ ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ପୁନର୍ବାର ଖୋଲିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କିମ୍ବା ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲେ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଯେ ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା, ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥା ମହାସମାପ୍ତକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ 2014 ମସିହା ପ୍ରତିବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 4 ଅନୁକ୍ରେତ ସଂଖ୍ୟା 6.2.13.1 ରେ ମାନବ ସମ୍ବଳର ଅଭାବ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି, ନଅ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

iii. ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗର ଅଭାବ

ଉପରୋକ୍ତ 10ଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଭୌତିକ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍⁷³ ଏବଂ କୋଇରା ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍⁷⁴ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସଂଯୋଗ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଏହି ଋରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଇଣ୍ଟରନେଟ୍ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ଇ-ପାସ୍/ ଅନୁମତିପତ୍ର ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । 2017-22 ଅବଧିରେ ମୋଟ 62,14,409 ଟି ଏମ୍‌ସିଭି ଏହି ଋରୋଟି ଚେକ୍ ଗେଟ୍ ଦେଇ ଯାଇଛି, ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍‌ରେ

⁷³ ବସୁଆଁ ଏବଂ ଜାମଡ଼ିହି

⁷⁴ ନାଲଦା ଏବଂ ନୟାଗଡ଼

କୌଣସି କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ / ବୈଧତା ବିନା, କେବଳ ଗ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଟେକ୍ ଗେଟ୍ ଠାରେ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ।

iv. ବାରକୋଡ ସ୍ୱୀକାର ଗୁଡିକର ଅନୁପଲବ୍ଧତା

ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 10ଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ ଛଅଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍, ଯଥା ଯୋଗ୍ୟ ସର୍କଲର ଦୁଇଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍⁷⁵ ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ସର୍କଲର ଚାରୋଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍⁷⁶ରେ ବାରକୋଡ ସ୍ୱୀକାର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ବାରକୋଡ ସ୍ୱୀକାର ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ 63,10,355 ଟି ଏମସିଭିର ଇ-ପାସ୍ ଗ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ଅନୁମତି ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେରରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଭାବରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଟେକ୍ ଗେଟ୍ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଭୌତିକ ଭାବରେ ଇ-ପାସ୍ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ।

v. ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ସ୍ତାପନ ନ କରିବା

ପରୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା 10ଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍ ମଧ୍ୟରୁ କୋଇରା ମଣ୍ଡଳର ଚାରୋଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍ (ବର୍ସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲମଙ୍ଗ ଏବଂ ମାଲଦା) ବିନା କୌଣସି ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତନଖୁ ଫାଟକରେ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିବାରୁ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନ ଗ୍ରାଞ୍ଜିଟ୍ ପାସ୍ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଏବଂ କେବଳ ପାସ୍ ଏବଂ ଯାନ ସଂଖ୍ୟାର ବୈଧତା ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ପରେ ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ ଯାଞ୍ଚ ଭାବରେ ନାମିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନକୁ ଏତାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

vi. ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ କାମ ନକରିବା

ଯୋଡା ସର୍କଲର ଗୋଟିଏ ଟେକ୍ ଗେଟ୍ (ଲହଣ୍ଡା)ରେ , ଫେବୃୟାରୀ 2020 ରୁ ଜୁନ୍ 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟେକ୍ ଗେଟ୍ ରେ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲା, ଫଳତଃ ପରିବହନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ତେବେ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଉଛି ଯେ ଏହି ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ 3,44,589 ଏମସିଭି ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି । ଏହା ପ୍ରମାଣିତ କଲା ଯେ ବାରକୋଡ ସ୍ୱୀକାର ହେବା ମାତ୍ରେ ଇ-ପାସ୍ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଓଜନ ବିପକ୍ଷରେ ପରିବହନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରକୃତ ଓଜନର ମାପ ଏବଂ କ୍ରସ ଯାଞ୍ଚ ବିନା ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ସଫ୍ଟୱେର ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ ଯାଞ୍ଚ ଭାବରେ ନାମିତ କରୁଥିଲା ।

vii. ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ପାଇଁ ରାସ୍ତା ନଥିବା

ଦୁଇଟି ଟେକ୍ ଗେଟ୍⁷⁷ରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିବାର ରାସ୍ତା ମୋଟର ଚଳାଚଳ ଯୋଗ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ନଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ ଏମସିଭି ଗୁଡିକ ଓଜନ ପାଇଁ ଷ୍ଟେ ଟ୍ରିଜ୍ କୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଏମସିଭି ଗୁଡିକୁ କେବଳ ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ରେ ଥିବା ପାସ୍ ଏବଂ ଯାନ ସଂଖ୍ୟାର ବୈଧତା ଯାଞ୍ଚ ଅଧୀନରେ, ପରିବହନ ଅନୁମତିରେ ରେକର୍ଡ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଓଜନ ଯାଞ୍ଚ ନକରି ଯାଞ୍ଚ ଫାଟକରେ ଛଡାଯାଇଥିଲା ।

⁷⁵ ଗଣ୍ଡରପଡ଼ା ଏବଂ ଲହଣ୍ଡା
⁷⁶ ବର୍ସୁଆଁ, ଜାମଡିହି, କୋଲମଙ୍ଗ ଏବଂ ମାଲଦା
⁷⁷ ଯୋଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଲାହଣ୍ଡା ଟେକ୍ ଗେଟ୍ ଏବଂ କୋଇଡ଼ା ମଣ୍ଡଳରେ ଜାମଡିହି ଟେକ୍ ଗେଟ୍

ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସଂଖ୍ୟା 1: ଲହଣ୍ଡା ଚେକ୍ ଗେଟରେ ଯିବାଆସିବା ପାଇଁ ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ସଂଖ୍ୟା 2: ଜାମଡିହି ଚେକ୍ ଗେଟରେ ଯା-ଆସ ରାସ୍ତା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ପାଇଁ ରାସ୍ତା ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ, ଏମ୍ବିଭି ଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତା /ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଠିଆ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଚେକ୍‌ଗେଟ୍ ପରିସରରେ ଭିଡ଼ ଜମିଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, 2022-23 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଖଣି ବିଭାଗ ଯୋଡ଼ା ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧିନରେ ଥିବା ଲହଣ୍ଡା, ଗଣ୍ଡାଲପଡ଼ା ଏବଂ ନୟାଗଡ଼ ଭଳି ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶାକୁ ମାନବ ବିହୀନ ଓଡ଼ିଶାରେ ପରିଣତ କରିଛି । ଓଡ଼ିଶା ଗୁଡ଼ିକରେ ବୁମ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ, ଟ୍ରାଫିକ୍ ଲାଇଟ୍, କ୍ୟାମେରା, ଡିସ୍‌ପ୍ଲେ, ଆର୍‌ଏଫ୍‌ଆଇଡି ରିଡର ଆଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ବଚାଳିତ ଏବଂ କୌଣସି ମାନବ ସମ୍ବଳର ଆବଶ୍ୟକତା ହେବ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାକୁ ହାତରେ ଧରି ହେଉଥିବା ବାରକୋଡ୍ ସ୍କାନର ବ୍ୟବହାର କରି ପରିଚାଳନା କରାଯାଉଛି । ଯେହେତୁ ଏମ୍ବିଭି ଗୁଡ଼ିକ ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ ଚାଲୁଛନ୍ତି, ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଏମ୍ବିଭିରେ ଫାଷ୍ଟ ଟ୍ୟାଗ୍ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରୁଛି । 2023-24 ଏବଂ 2024-25 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ କୋଇଡା-ଯାଜପୁର ଏବଂ କେଉଁଝର ଖଣି ସର୍କଲରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ଆଗାମୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ସରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି । ଏହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପରେ ଓଡ଼ିଶା ଗୁଡ଼ିକ ମାନବ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବିନା ସମ୍ବଚାଳିତ ହେବ ।

ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଚେକ୍ ଗେଟ୍/ ଓଡ଼ିଶା ଗୁଡ଼ିକର ତ୍ରୁଟି ବିଷୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ନୀରବ ରହିଛି । ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟତର ଆଶ୍ୱସନା ଏବଂ ବାସ୍ତବ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

6.5 ନିରୀକ୍ଷଣ

6.5.1 ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତ୍ ଦ୍ୱାରା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟକ ଚଢ଼ାଉ

ବେଆଇନ୍ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଯାଞ୍ଚ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯୋଲିସ୍, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନେଇ 2007 ମସିହା ମଇ ମାସରେ ଏକ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସ୍ୱାତ୍ (ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍) ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଇସ୍ପାତ ଓ ଖଣି (ଏସ୍‌ଆଣ୍ଡ୍‌ଏମ୍) ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ଅପ୍ରେଲ 2011) ଅନୁଯାୟୀ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍ ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳ ପ୍ରତି ମାସରେ 30 ରୁ 35 ଜଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏବଂ ଲାଇସେନ୍ସଧାରୀଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ/ଚଢ଼ାଉ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ରାସ୍ତାରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିବହନ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ସହିତ ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରବଣ ଥିବା ଫ୍ଳା ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳ (ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇ ନଥିବ) ଉପରେ ଚଢ଼ାଉ କରିବା ଏହି ସ୍ୱାତ୍ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସ୍ୱାତ୍‌କୁ ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ରଖାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ସାରାଂଶ ମାସିକ ଭିତ୍ତିରେ ଏସ୍‌ଆଣ୍ଡ୍‌ଏମ୍ ବିଭାଗକୁ ଦାଖଲ କରାଯିବାର ଥିଲା ।

2015-22 ମଧ୍ୟରେ ଏହି ତିନୋଟି ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଦ୍ୱାରା ପରିଦର୍ଶନ/ ଚଢ଼ାଉ ରେକର୍ଡଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚରୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା—

- i.** 2,520 ରୁ 2,940 ପରିଦର୍ଶନ/ ଚଢ଼ାଉ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାତ୍ର 265 ପରିଦର୍ଶନ / ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହି ସଫଳତା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟରୁ ମାତ୍ର 9.01 ରୁ 10.52 ପ୍ରତିଶତ ଥିଲା ।
- ii.** ମାସିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ସାରାଂଶର ମାସିକ ରିପୋର୍ଟକୁ 52 ଟି ରିପୋର୍ଟରେ ଏକତ୍ର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖର 188 ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଳମ୍ବରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଋଗୋଟି ମାମଲାରେ, ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଏକାଧିକ ମାସ ପାଇଁ ଏକାକୃତ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।
- iii.** 2015-22 ଅବଧିରେ ଫୁ଼1 ହୋଲ୍ଡ ଅଞ୍ଚଳରେ⁷⁸ ମାତ୍ର 125 ଟି ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏଭଳି ଚଢ଼ାଉ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।
- iv.** ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି 2015-22 ରେ 84 ମାସରେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟ 44 ମାସ⁷⁹ (ମୋଟ ସମୟର 52 ପ୍ରତିଶତ) ପାଇଁ, କୌଣସି ଚଢ଼ାଉ ନକରି, ନିଷ୍ପତ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ରଖାଯାଇଥିଲା ।

ଲିଭ୍‌ଧାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଏବଂ ବେଆଇନ୍ ଖନନ ପ୍ରବଣ ଫୁ଼1ହୋର୍ଡ ଅଞ୍ଚଳ ଆଦିର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଚଢ଼ାଉ / ଯାଞ୍ଚ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଗଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ବିଫଳ କରିଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସୂଚାଇଥିଲା ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣିଜ ସମ୍ପଦକୁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ କରୁନାହାନ୍ତି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅନିୟମିତତା ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୁଏ । ତିନୋଟି ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଥିଲା । ନିରୀକ୍ଷଣ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଦର୍ଶନ ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଦଳର ସଦସ୍ୟ ମାନେ ଅତିରିକ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ । ଖଣି ପରିଦର୍ଶନ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ହିସାବ ଖାତା ଯାଞ୍ଚ କରିବାର ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗେ କାରଣ ଖଣି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଠାରୁ ଦୂରରେ ଏବଂ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ହିସାବ ଏବଂ ରେକର୍ଡ ହେତୁ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗେ । ଯାଞ୍ଚ/ ଚଢ଼ାଉ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ଥିବା ପରି ଜଣାପଡ଼ିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଚଢ଼ାଉର ଗୁଣାତ୍ମକ ଦିଗରୁ ବଜାୟ ରଖିବା ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବିପୁଳ ପରିମାଣର ଜୋରିମାନା ଆଦାୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଯାଞ୍ଚର ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଫଳାଫଳ ଭାବରେ ଏହି ବିଭାଗ 2021-22 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ରେକର୍ଡ ରାଜସ୍ୱ ଆୟ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲା । ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍‌ର ତୀବ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଛି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, କୋଭିଡ୍ ସମୟରେ ଚଢ଼ାଉ କରିବା ପାଇଁ ଖଣି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦଳ ଯାଇପାରି ନଥିଲେ ।

⁷⁸ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଖଣି ଲିଭ୍ ମଞ୍ଚର ହୋଇନଥିବ
⁷⁹ ଦଳ I ମଇ, ନଭେମ୍ବର ଏବଂ ଡିସେମ୍ବର 2016, ଅପ୍ରେଲ 2020 ରୁ ମଇ 2021, ଅଗଷ୍ଟ 2021, ଅକ୍ଟୋବର 2021 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ଦଳ II ଅକ୍ଟୋବର, ନଭେମ୍ବର 2017, ଅକ୍ଟୋବର 2018, ଜାନୁଆରୀ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020, ଅପ୍ରେଲ 2020 ରୁ ମଇ 2020, ଜୁଲାଇ 2020 ରୁ ଅଗଷ୍ଟ 2020, ଡିସେମ୍ବର 2020 ରୁ ଫେବୃଆରୀ 2021, ମଇ 2021 ରୁ ଜୁନ୍ 2021, ଅଗଷ୍ଟ 2021 to ଡିସେମ୍ବର 2021, ଫେବୃଆରୀ 2021 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2021 ଦଳ III ଅକ୍ଟୋବର, ନଭେମ୍ବର 2017, ଜାନୁଆରୀ, ମଇ, ଜୁନ୍, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2018, ଡିସେମ୍ବର 2019, ଜାନୁଆରୀ, ଫେବୃଆରୀ ଏବଂ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020, ଅପ୍ରେଲ 2021 ରୁ ଜୁଲାଇ 2021, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2021, ଜାନୁଆରୀ 2021 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2022, ଫେବୃଆରୀ 2022 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022

ଏହି ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ, କାରଣ ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଦଳଗୁଡ଼ିକ 44 ମାସଧରି ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟ 84 ମାସର ଅବଧି ମଧ୍ୟରୁ 52 ପ୍ରତିଶତ ମୁଖ୍ୟାଳୟରେ ଥିଲେ । ତେଣୁ, ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍‌ଏ ଗଠନ ପଛରେ ଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

6.5.2 ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନିରୀକ୍ଷଣ

ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 24 (1) ଖଣି କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ (ଡିଓଏମ୍) (ଜୁଲାଇ 1987)ରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଡିଡିଏମ୍/ ଏମ୍‌ଓ ମାନେ, ଛଅ ମାସରେ ଥରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍, ବର୍ଷକୁ ଥରେ ଅଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ଲିଜ୍ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତ୍ରୟମାସରେ ଥରେ ବଡ଼ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯାଞ୍ଚ ମାସର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାସରେ 15 ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ଯାଞ୍ଚ ରିପୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟରେ ଦାଖଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ନଥି ଯାଞ୍ଚ ହୋଇଥିବା ପାଞ୍ଚଟି ଖଣି ସର୍କଲରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ରେକର୍ଡ ଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚକୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 2015-22 ଅବଧିରେ, କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ ଅଣ-କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ ଅଭାବ 73.96 ରୁ 100 ପ୍ରତିଶତ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲା ଯାହା ସାରଣୀ 6.7 ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 6.7: 2015-22 ଅବଧିରେ ନିରୀକ୍ଷଣର ଅଭାବ

ସର୍କଲ	ସଂଖ୍ୟା			ଅଭାବର ପ୍ରତିଶତ	ସଂଖ୍ୟା			ଅଭାବର ପ୍ରତିଶତ
	କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି	ନିରୀକ୍ଷଣ			କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଖଣି	ନିରୀକ୍ଷଣ		
		ଲକ୍ଷ୍ୟ	ପାଳନ କରାଯାଇ ଥିଲା			ଲକ୍ଷ୍ୟ	ପାଳନ କରାଯାଇଥିଲା	
ଯାଜପୁର ରୋଡ଼	12	168	11	93.45	4	28	0	100
ତାଳଚେର	12	120	0	100	9	45	0	100
କୋଇଡ଼ା	31	434	53	87.78	45	315	82	73.96
ଯୋଡ଼ା	27	378	0	100	40	280	0	100
ବ୍ରହ୍ମପୁର	16	160	10	93.75	22	110	7	93.63
ମୋଟ	98	1,260	74		120	778	89	

ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା

ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣରେ ଏହି ଅଭାବ ଗୁଡ଼ିକ ସୂଚିତ କଲା ଯେ, ବିଭାଗ ଏହାର ଖଣିଜ ସମ୍ବଳକୁ ଅନୁକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ କରୁନଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶାଯିବା ପରେ, ଡିଡିଏମ୍, କୋଇଡ଼ା ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022) ଯେ, ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଏସ୍‌ଏ ଦ୍ୱାରା ଖଣିଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଆଇବିଏମ୍ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ମିଳିତ ଯାଞ୍ଚ ମଧ୍ୟ କରାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବତା ଏହା ଯେ ଡିଡିଏମ୍ /ଏମ୍‌ଓଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିନରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରତିଶତ ବହୁତ କମ୍ ଥିଲା ।

ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣରେ ଥିବା ଅଭାବ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2013 ରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା ବର୍ଷ ପାଇଁ ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମାକ୍ଷକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ସମାକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ଅନୁକ୍ଷେପ 6.1.13.2 ରେ ଆଲୋକପାତ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ନଅ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇପାରି ନଥିଲା ।

ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସାକାର କରି ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଗୁଡ଼ିକର ନିରୀକ୍ଷଣ (କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଏବଂ ଅଣକାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ) କରାଯାଉଛି । ତଥାପି, ସମାକ୍ଷା ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଅନୁପାଳନ କରାଯିବ ଏବଂ ନିରୀକ୍ଷଣ ରିପୋର୍ଟର ନକଲକୁ ଲିଜ୍ ଫାଇଲରେ ରଖାଯିବ ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

13. ଯାଞ୍ଚ କରାନଯାଇ ଏମ୍‌ସିଭି ଗୁଡ଼ିକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଇ-ପାସ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ଗତିବିଧି ଉପରେ ନଜର ରଖିବା ପାଇଁ ଯାଞ୍ଚ ନହୋଇଥିବା ପାସ୍ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନବୀକରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
14. ଟେକ୍ ଟେକ୍, ଖେଡ଼ି ହିଜ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ନିୟୋଜିତ କରିବା ସହିତ ଟେକ୍ ଟେକ୍/ ଖେଡ଼ି ହିଜ୍ ଏବଂ ସରକାରୀ ପରୀକ୍ଷାଗାର ଗୁଡ଼ିକର ସୁଚାରୁ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣର ଉପଲବ୍ଧତା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।
15. ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ତଦାରଖ ପାଇଁ ଏବଂ ଖଣିଜ ସମ୍ପଦକୁ ଅନୁକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍ ଦ୍ଵାରା ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣର ନିରୀକ୍ଷଣ/ ଚଢ଼ାଉ ତଥା ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଖଣି ନିରୀକ୍ଷଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଭୁବନେଶ୍ଵର

ତାରିଖ 21 July 2004

(ବିଶ୍ଵନାଥ ସିଂ ଜାଡ଼ୋନ)

ମହାଲେଖାକାର (ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା-II), ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରତିସାକ୍ଷରିତ

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ

ତାରିଖ 25 July 2024

(ଗିରୀଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁର୍ମୁ)

ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ତଥା ମହାସମୀକ୍ଷକ

ପରିଶିଷ୍ଟ

ପରିଶିଷ୍ଟ-1

(ଅନୁକ୍ଷେପ- 3.2.1(i) ପୃଷ୍ଠା 26 ରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ବ୍ୟାପଣ- ଜନାଙ୍କ ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ଏମ୍ପିରେ ଏବଂ ଟଙ୍କାରେ)

ଲୈହିପଥର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ରବୋଲନ	ଶ୍ରେଣୀ ଭିତ୍ତିକ ରବୋଲନ						ନିଲମ୍ପ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ଦର	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ରବୋଲନ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ା ଆନୁମାନିକ ରବୋଲନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%)ରୁ କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	ଜନାଙ୍କ	ରୁଙ୍ଗା ଖଣି	2014-20	26,90,105	0.03	72.03	4.95	21.63	0.04	1.32	କେଏସ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ସ୍	110%	2020-21	12,97,520	389	5,438	3,17,523	23,28,499	9,34,604	4,835	67,78,05,725	4,97,05,75,315
			2021-22	26,65,436	800	9,838	11,79,955	86,53,005	19,19,914	8,612		2,48,02,64,320	18,18,86,05,010									
ଗୁଣ୍ଡ	2014-20	79,24,907	0.00	42.40	40.37	0.00	16.60	0.64	110%	2020-21		48,58,860	0	3,838	0	0	20,60,157	3,601	1,11,27,24,937	8,15,99,82,873		
		2021-22	95,33,897	0	6,753	0	0	40,42,372	6,389	3,87,42,09,639		28,41,08,70,687										

ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ା ଆନୁମାନିକ ରବୋଲନ																		
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	55 (%)ରୁ କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)
64,227	4,187	4,03,41,129	29,58,34,949	2,80,654	3,370	14,18,56,350	1,04,02,79,900	519	3,167	2,46,572	18,08,195	17,127	2,201	56,53,424	4,14,58,446	86,62,20,723	6,35,22,85,304	7,21,85,06,027
1,31,939	7,366	14,57,79,492	1,06,90,49,606	5,76,534	6,047	52,29,37,783	3,83,48,77,074	1,066	5,279	8,44,170	61,90,582	35,184	3,522	1,85,87,578	13,63,08,904	3,16,95,93,297	23,24,36,84,180	26,41,32,77,477
19,61,522	3,195	94,00,92,006	6,89,40,08,044	0	2,871	0	0	8,06,571	2,871	34,72,95,926	2,54,68,36,794	31,097	1,393	64,98,175	4,76,53,280	2,40,66,11,044	17,64,84,80,991	20,05,50,92,035
38,48,834	5,156	2,97,69,28,937	21,83,08,12,205	0	4,306	0	0	15,82,627	3,861	91,66,37,719	6,72,20,09,938	61,017	1,964	1,79,79,404	13,18,48,965	7,78,57,55,699	57,09,55,41,795	64,88,12,97,494

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରୟାଲଟି ଆବାସ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆବାସ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବ୍ୟାପଣ											
			65 (%)ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)
2020-21	51,29,07,176	3,76,13,19,292	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0
2021-22	66,96,73,271	4,91,09,37,318	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	47,275	7,193	5,10,07,868	37,40,57,701
2020-21	1,89,53,22,001	13,89,90,28,004	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0
2021-22	5,50,18,04,121	40,34,65,63,553	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	15,813	4,523	1,07,28,364	7,86,74,668

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବ୍ୟାପଣ															ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ଆଭାବ ଆବାସ
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%)ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	51,29,07,176	3,76,13,19,292	4,27,42,26,468	2,94,42,79,559
12,52,115	5,780	1,08,55,83,324	7,96,09,44,372	3,25,270	4,389	21,41,41,393	1,57,03,70,212	7,93,492	3,763	44,78,86,559	3,28,45,01,436	2,46,82,92,414	18,10,08,11,039	20,56,91,03,453	5,84,41,74,024
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	1,89,53,22,001	13,89,90,28,004	15,79,43,50,005	4,26,07,42,030
2,16,175	3,764	12,20,52,534	89,50,51,914	3,40,383	3,580	18,27,85,403	1,34,04,26,285	2,95,867	1,838	8,15,70,623	59,81,84,568	5,89,89,41,044	43,25,89,00,988	49,15,78,42,032	15,72,34,55,462
Total															2877,26,51,075

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧାନରେ ରଖି ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ବଳକା ତୁଳନାରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗୃହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ କରାଯାଇଛି । (ଭସ୍ତ: ଅଇଟି ଏମ୍ ଡ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଆକାଶବାଣୀ ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରେଟି ପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ରବୋଲନ)

ପରିଶିଷ୍ଟ-II

ଅନୁକ୍ଷେପ- 3.2.1(ii) ପୃଷ୍ଠା 28 ରେ ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟୟ -ରୋଇଡ଼ା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ଧାତୁର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ରବୋଲନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ରବୋଲନ						ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ହାର	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ରବୋଲନ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ରବୋଲନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%) କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	ରୋଇଡ଼ା - II	K.N. Ram and Co.	2014-21	4,83,464	0.01	81.70	18.30	0.00	0.00	0	ନର୍ତ୍ତେରାମ ପାଞ୍ଜୁରୀ ଆଣ୍ଡ ୱାଲ	90.90%	2020-21	1,36,310	14	6,145	12,564	76,140	1,11,365	5,637	9,41,67,792	57,06,56,818
ଗୁଣ୍ଡ			2014-20	16,18,375	0.00	90.37	7.08	2.53	0.00	0.02		90.90%	2021-22	2,44,121	24	9,838	36,023	2,18,300	1,99,447	8,612	25,76,58,042	1,56,14,07,734
												90.90%	2020-21	12,74,031	0	4,979	0	0	11,51,342	4,346	75,04,73,178	4,54,78,67,459
												90.90%	2021-22	21,16,051	0	6,753	0	0	19,12,275	6,389	1,83,27,24,533	11,10,63,10,669

ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ରବୋଲନ																		
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	55 (%) କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)
24,945	4,860	1,81,83,481	11,01,91,895	0	3,759	0	0	0	3,558	0	0	0	2,531	0	0	11,23,63,837	68,09,24,853	79,32,88,690
44,674	7,366	4,93,60,485	29,91,24,538	0	6,047	0	0	0	5,279	0	0	0	3,522	0	0	30,70,54,550	1,86,07,50,573	2,16,78,05,123
90,201	3,761	5,08,91,613	30,84,03,177	32,233	3,313	1,60,18,983	9,70,75,038	0	3,313	0	0	255	1,504	57,465	3,48,239	81,74,41,240	4,95,36,93,913	5,77,11,35,153
1,49,816	5,156	11,58,77,369	70,22,16,857	53,536	4,306	3,45,76,951	20,95,36,324	0	3,861	0	0	423	1,964	1,24,704	7,55,707	1,98,33,03,557	12,01,88,19,556	14,00,21,23,113

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆଦାୟ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବ୍ୟୟ												
			65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	
2020-21	11,65,00,612	70,59,93,729	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0	
2021-22	14,51,34,228	87,95,13,558	0	8,695	0	0	3,401	8,341	42,55,261	2,57,86,883	80,972	7,193	8,73,65,203	52,94,33,132	
2020-21	14,41,342	87,34,534	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0	
2021-22	1,31,84,85,055	7,99,00,21,658	0	5,974	0	0	10,60,440	5,215	82,95,29,307	5,02,69,47,602	3,56,425	4,523	24,18,16,290	1,46,54,06,715	

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବ୍ୟୟ													ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ଅଭାବ ଆଦାୟ
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	(70)	(71)	(72)	(73)	
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)					
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	11,65,00,612	70,59,93,729	82,24,94,341	-2,92,05,651	
17,607	5,780	1,52,65,434	9,25,08,528	1,870	4,389	12,30,851	74,58,958	0	3,763	0	0	25,32,50,978	1,53,47,01,060	1,78,79,52,038	37,98,53,085	
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	14,41,342	87,34,534	1,01,75,876	5,76,09,59,277	
1,58,817	3,764	8,96,68,118	54,33,88,797	1,14,103	3,580	6,12,73,139	37,13,15,220	11,900	1,838	32,80,750	1,98,81,345	2,54,40,52,658	15,41,69,61,337	17,96,10,13,995	-3,95,88,90,882	
															ମୋଟ 2,15,27,15,829	

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ଜମା ରୁଜନରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ ଜରାଯାଇଛି । (ଉଦା: ଅଭାବିତମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଆଇନାମମ୍ ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରେଟିଂ ଯୋଗୁଁ ଜରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ରବୋଲନ)

ପରିଶିଷ୍ଟ-III

(ଅନୁକ୍ଷେପ- 3.2.1(iii) ପୃଷ୍ଠା 31 ରେ ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ବସାଣ-ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ଧାତୁର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜିଆରାଙ୍କ ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ						ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଲିଜିଆରାଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ହାର	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	ପୁରୁଣା ଲିଜିଆରାଙ୍କ ଏବଂ ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%) ରୁ କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	ଠାକୁରାଣୀ	କେଏସି ଏଞ୍ଜରପ୍ରାଇଭ୍	2014-20	8,09,137	0.00	97.12	2.88	0.00	0.00	0.00	ଆର୍ପେଲର ମିଭଲ	107.55%	2020-21	5,87,370	0	5,438	0	0	5,70,454	4,835	41,37,11,929	2,96,63,14,534
			2014-20	33,91,507	0.00	99.16	0.08	0.76	0.00	0.00		107.55%	2021-22	11,33,910	0	9,838	0	0	11,01,253	8,612	1,42,26,67,646	10,20,05,27,025
			2014-20	33,91,507	0.00	99.16	0.08	0.76	0.00	0.00		107.55%	2021-22	30,39,796	0	3,838	0	0	30,14,262	3,601	1,62,80,53,150	11,67,31,41,085
ଗୁଣ୍ଡ			2014-20	33,91,507	0.00	99.16	0.08	0.76	0.00		107.55%	2021-22	43,63,978	0	6,753	0	0	43,27,320	6,389	4,14,73,03,573	29,73,61,66,621	

ପୁରୁଣା ଲିଜିଆରାଙ୍କ ଏବଂ ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ																		
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)
16,916	4,187	1,06,25,097	7,61,81,944	0	3,370	0	0	0	3,167	0	0	0	2,201	0	0	42,43,37,026	3,04,24,96,478	3,46,68,33,504
32,657	7,366	3,60,82,278	25,87,09,935	0	6,047	0	0	0	5,279	0	0	0	3,522	0	0	1,45,87,49,925	10,45,92,36,960	11,91,79,86,885
2,432	3,195	11,65,498	83,56,624	23,102	2,871	99,47,531	7,13,23,795	0	2,871	0	0	0	1,393	0	0	1,63,91,66,179	11,75,28,21,504	13,39,19,87,683
3,491	5,156	27,00,298	1,93,61,139	33,166	4,306	2,14,20,824	15,35,87,305	0	3,861	0	0	0	1,964	0	0	4,17,14,24,695	29,90,91,15,065	34,08,05,39,760

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରୟାଲଟି ଆବାସ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆବାସ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ													
			65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ		
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)		
2020-21	0	0	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0		
2021-22	59,06,14,512	4,23,47,07,799	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	4,34,003	7,193	46,82,67,029	3,35,74,74,596		
2020-21	1,70,61,94,135	12,23,34,15,458	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	4,523	0	0	0		
2021-22	4,15,93,69,135	29,82,26,79,447	0	5,974	0	0	0	5,215	1,41,882	10,17,295	31,828	4,523	2,15,93,467	15,48,25,159		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ														ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ଅଭାବ ଆବାସ
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ						
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)		
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	0	0	0	3,46,68,33,504		
8,11,810	5,780	70,38,39,617	5,04,65,30,052	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	1,76,27,21,158	12,63,87,12,447	14,40,14,33,605	-2,48,34,46,720		
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	1,70,61,94,135	12,23,34,15,458	13,93,96,09,593	-54,76,21,910		
17,384	3,764	98,15,085	7,03,74,163	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	4,19,09,19,570	30,04,88,96,064	34,23,98,15,634	-15,92,75,874		
													ମୋଟ		27,64,89,000		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ଜନକା ତୁଳନାରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ ଜରାଯାଇଛି । (ଉଦା: ଅଇଟିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଆଇନାଏମ୍ ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରେଟି ଯୋଗୁଁ ଜରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ)

ପରିଶିଷ୍ଟ-IV

(ଅନୁଲେଖ- 3.2.1(iv) ପୃଷ୍ଠା 33 ରେ ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ବସାଣ-ନୂଆଗାଁ ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ଧାତୁର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ						ନିଲମ୍ପ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ହାର	ବର୍ଷ	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%) ରୁ କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	ନୂଆଗାଁ	କେନ୍ଦେସ୍‌ସ୍ ଆଲୁଖୁଲିଆ	2014-20	15,56,037	0	97.83	2.00	0.16	0	0.01	କେନ୍ଦେସ୍‌ସ୍	95.20%	2020-21	9,63,743	0	5,438	0	0	9,42,830	4,835	68,37,71,475	4,33,96,69,631
			2014-20	30,55,474	0	91.99	1.00	1.13	1.73	4.14		95.20%	2021-22	14,38,395	0	9,838	0	0	14,07,182	8,612	1,81,78,85,435	11,53,75,12,894
ଗୁଣ୍ଡ	ନୂଆଗାଁ	କେନ୍ଦେସ୍‌ସ୍ ଆଲୁଖୁଲିଆ	2020-21	30,55,474	0	91.99	1.00	1.13	1.73	4.14		95.20%	2020-21	31,83,358	0	3,838	0	0	29,28,371	3,601	1,58,16,61,872	10,03,82,80,682
			2021-22	30,55,474	0	91.99	1.00	1.13	1.73	4.14		95.20%	2021-22	48,92,392	0	6,753	0	0	45,00,511	6,389	4,31,32,90,127	27,37,50,14,670

ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ																		
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)
19,275	4,187	1,21,06,538	7,68,36,159	1,542	3,370	7,79,398	49,46,580	0	3,167	0	0	96	2,201	31,812	2,01,897	69,66,89,223	4,42,16,54,267	5,11,83,43,490
28,768	7,366	3,17,85,653	20,17,32,943	2,301	6,047	20,87,485	1,32,48,572	0	5,279	0	0	144	3,522	75,990	4,82,286	1,85,18,34,563	11,75,29,76,694	13,60,48,11,257
31,834	3,195	1,52,56,773	9,68,29,650	35,972	2,871	1,54,88,919	9,83,03,006	55,072	2,871	2,37,13,124	15,04,99,292	1,31,791	1,393	2,75,39,928	17,47,86,745	1,66,36,60,616	10,55,86,99,374	12,22,23,59,990
48,924	5,156	3,78,40,817	24,01,63,055	55,284	4,306	3,57,05,882	22,66,13,328	84,638	3,861	4,90,21,493	31,11,23,073	2,02,545	1,964	5,96,82,425	37,87,84,454	4,49,55,40,743	28,53,16,98,581	33,02,72,39,324

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆଦାୟ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ													
			65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ		
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)		
2020-21	53,49,10,285	3,39,48,97,342	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0		
2021-22	84,53,03,254	5,36,48,58,759	0	8,695	0	0	3,85,702	8,341	48,25,70,432	3,06,27,13,673	3,42,251	7,193	36,92,71,490	2,34,36,43,056		
2020-21	1,88,07,11,982	11,93,62,50,802	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0		
2021-22	3,80,97,32,995	24,17,91,09,459	10,849	5,974	97,22,183	6,17,03,456	1,36,917	5,215	10,71,03,046	67,97,47,329	78,829	4,523	5,34,81,556	33,94,29,609		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ													ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ଆଦାନ ଆଦାୟ
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ					
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)	
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	53,49,10,285	3,39,48,97,342	3,92,98,07,627	1,18,85,35,863	
3,70,670	5,780	32,13,70,890	2,03,96,33,915	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	2,01,85,16,066	12,81,08,49,403	14,82,93,65,469	-1,22,45,54,212	
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	1,88,07,11,982	11,93,62,50,802	13,81,69,62,784	-1,59,46,02,794	
1,34,351	3,764	7,58,54,597	48,14,23,843	15,578	3,580	83,65,150	5,30,90,817	0	1,838	0	0	4,06,42,59,527	25,79,45,04,514	29,85,87,64,041	3,16,84,75,283	
Total															153,78,54,140	

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ବଳକା ଟୁଲନରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗୃହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ କରାଯାଇଛି । ଉପ: ଅଲଟି ଏମ୍ ଟୁରା ପ୍ରକାଶିତ ଆକାଶ ଏମ୍ ଏମ୍ ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରେଟି ପୋର୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ

ପରିଶିଷ୍ଟ - V

(ଅନୁକ୍ଷେପ- 3.2.1(v) ପୃଷ୍ଠା 35 ରେ ଦୃଷ୍ୟତ୍ୟ)

ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟିଂ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ବସାଣ-ଜରିବାହାଲ ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ଧାତୁର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ରତ୍ନାଳନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ରତ୍ନାଳନ						ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ହାର	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ରତ୍ନାଳନ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ରତ୍ନାଳନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%) ରୁ କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	କରିବାହାଲ	ପଢ଼ନାୟକ ମିନେରାଲ	2018-20	5,39,839	0	70.41	19.46	10.13	0	0	କାଶ୍‌ଗଢ଼ି ଇନ୍‌ଫରମେସନାଲ	150%	2020-21	1,84,800	0	5,603	0	0	1,30,118	5,058	9,87,22,830	98,72,28,304
			2018-20	5,58,001	0.00	38.24	26.05	2.49	32.70	0.52		150%	2021-22	2,91,448	0	9,838	0	0	2,05,208	8,612	26,51,00,759	2,65,10,07,586
ଗୁଣ୍ଡ	କରିବାହାଲ	ପଢ଼ନାୟକ ମିନେରାଲ	2020-21	5,58,001	0.00	38.24	26.05	2.49	32.70	0.52	କାଶ୍‌ଗଢ଼ି ଇନ୍‌ଫରମେସନାଲ	150%	2020-21	5,96,232	0	4,136	0	0	2,27,999	3,795	12,97,88,454	1,29,78,84,537
			2021-22	7,19,877	0	6,753	0	0	2,75,281	6,389		26,38,29,093	2,63,82,90,934									

ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆବାସ ଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ରତ୍ନାଳନ																		
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)
35,962	4,402	2,37,43,090	23,74,30,900	18,720	3,513	98,65,343	9,86,53,432	0	3,286	0	0	0	2,232	0	0	13,23,31,263	1,32,33,12,635	1,45,56,43,898
56,716	7,366	6,26,65,159	62,66,51,587	29,524	6,047	2,67,79,041	26,77,90,411	0	5,279	0	0	0	3,522	0	0	35,45,44,958	3,54,54,49,584	3,89,99,94,542
1,55,318	3,339	7,77,82,476	77,78,24,759	14,846	2,974	66,21,764	6,62,17,638	1,94,968	2,974	8,69,60,512	86,96,05,124	3,100	1,457	6,77,535	67,75,355	30,18,30,741	3,01,83,07,412	3,32,01,38,153
1,87,528	5,156	14,50,45,743	1,45,04,57,429	17,925	4,306	1,15,77,037	11,57,70,368	2,35,400	3,861	13,63,40,515	1,36,34,05,148	3,743	1,964	11,03,027	1,10,30,272	55,78,95,415	5,57,89,54,150	6,13,68,49,565

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ରପତରେ ରୟାଲଟି ଆବାସ	ପ୍ରେରଣ ରପତରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆବାସ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ରପତରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ													
			65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ		
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)		
2020-21	8,89,35,500	88,93,55,008	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0		
2021-22	12,79,13,312	1,27,91,33,126	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	14,510	7,193	1,56,55,773	15,65,57,727		
2020-21	15,36,45,663	1,53,64,56,630	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0		
2021-22	23,52,14,411	2,35,21,44,105	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ ଜମା ରପତରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ															
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ଆବାସଯୋଗ୍ୟ ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	ରୟାଲଟି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ଆବାସ ଆବାସ
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	8,89,35,500	88,93,55,008	97,82,90,508	47,73,53,390
28,811	5,780	2,49,79,449	24,97,94,491	0	4,389	0	0	50,421	3,763	2,84,59,921	28,45,99,207	19,70,08,455	1,97,00,84,551	2,16,70,93,006	1,73,29,01,536
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	15,36,45,663	1,53,64,56,630	1,69,01,02,293	1,63,00,35,860
26,685	3,764	1,50,66,120	15,06,61,195	25,147	3,580	1,35,03,763	13,50,37,634	12,844	1,838	35,41,100	3,54,10,996	26,73,25,393	2,67,32,53,930	2,94,05,79,323	3,19,62,70,242
Total															703,65,61,028

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧାନରେ ରଖି ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ବଳକା ତୁଳନାରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗୃହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ କରାଯାଇଛି । ଉତ୍ତ: ଅଭିଭାବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଆଇନ ଏମ୍ ଏସ୍ ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରେଟି ପୋର୍ଟି କରାଯାଇଥିବା ବାଣିଜ୍ୟିକ ରତ୍ନାଳନ

ପରିଶିଷ୍ଟ - VI

(ଅନୁଲେଖ- 3.2.1(vi) ପୃଷ୍ଠା 37 ରେ ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଲୁହାପଥର ରିପୋର୍ଟ ହେତୁ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ବସାଣ- ଗୋଲୁଆ ଲୁହାପଥର ଖଣି

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ଧାତୁର ପ୍ରକାର	ଖଣିର ନାମ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ହାରାହାରି ଉତ୍ପାଦନ	ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଉତ୍ପାଦନ						ନିଲାମ ହୋଇଥିବା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ପ୍ରିମିୟମ ହାର	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ							
					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	62-65 (%)	60-62 (%)	58-60 (%)	55-58 (%)	55 (%) ରୁ କମ୍					65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)
ଖଣ୍ଡ	ଗଗୁଆ	ପିକେ ଆଲୁଖାଲିଆ	2018-20	2,05,690	0.00	100	0.00	0.00	0.00	0.00	କେଏସ୍‌ଡବ୍ଲ୍ୟୁ	132%	2020-21	1,12,671	0	5,438	0	0	1,12,671	4,835	8,17,12,765	71,90,72,331
			2018-20	2,04,660	0.00	100	0.00	0.00	0.00	0.00		132%	2021-22	1,21,627	0	9,838	0	0	1,21,627	8,612	15,71,25,360	1,38,27,03,171
ଗୁଣ୍ଡ			2018-20	2,04,660	0.00	100	0.00	0.00	0.00	0.00		132%	2020-21	5,82,487	0	3,838	0	0	5,82,487	3,601	31,46,10,937	2,76,85,76,244
			2018-20	2,04,660	0.00	100	0.00	0.00	0.00	0.00		132%	2021-22	8,69,418	0	6,753	0	0	8,69,418	6,389	83,32,50,211	7,33,26,01,859

ପୁରୁଣା ଲିଜଧାରୀ ଏବଂ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟିର ପ୍ରତିଶତ ଆଧାରରେ ଶ୍ରେଣୀଭିତ୍ତିକ ଆନୁମାନିକ ଉତ୍ପାଦନ																			
60-62 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	58-60 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ହାରାହାରି ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ପ୍ରିମିୟମ ଦେୟ	ମୋଟ ରୟାଲଟି	ମୋଟ ପ୍ରିମିୟମ	ମୋଟ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ	
(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	
0	4,187	0	0	0	3,370	0	0	0	3,167	0	0	0	2,201	0	0	8,17,12,765	71,90,72,331	80,07,85,096	
0	7,366	0	0	0	6,047	0	0	0	5,279	0	0	0	3,522	0	0	15,71,25,360	1,38,27,03,171	1,53,98,28,531	
0	3,195	0	0	0	2,871	0	0	0	2,871	0	0	0	1,393	0	0	31,46,10,937	2,76,85,76,244	3,08,31,87,181	
0	5,156	0	0	0	4,306	0	0	0	3,861	0	0	0	1,964	0	0	83,32,50,211	7,33,26,01,859	8,16,58,52,070	

ବର୍ଷ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ	ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ପ୍ରିମିୟମ ଆଦାୟ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ କମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ													
			65 (%) ରୁ ଅଧିକ	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	62-65 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	60-62 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ		
(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)		
2020-21	5,15,65,747	45,37,78,569	0	8,695	0	0	0	8,341	0	0	0	7,193	0	0		
2021-22	0	0	0	8,695	0	0	65,367	8,341	8,17,84,272	71,97,01,597	37,175	7,193	4,01,09,664	35,29,65,044		
2020-21	24,14,62,907	2,12,48,73,579	0	5,974	0	0	0	5,215	0	0	0	4,523	0	0		
2021-22	61,78,23,259	5,43,68,44,680	0	5,974	0	0	59,421	5,215	4,64,81,777	40,90,39,636	56,922	4,523	3,86,18,806	33,98,45,489		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ସୁଦ୍ଧା ଅବଶେଷ କମା ଉପରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ବସାଣ														Total royalty collectable	Total premium collectable	Royalty & premium collectable	Short levy of royalty and premium
58-60 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55-58 (%)	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରୟାଲଟି	ଦେୟ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରିମିୟମ	55 (%) ରୁ କମ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ଏଏସ୍‌ସି				
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)		
0	5,780	0	0	0	4,389	0	0	0	3,763	0	0	5,15,65,747	45,37,78,569	50,53,44,316	29,54,40,780		
62,036	5,780	5,37,85,212	47,33,09,866	11,712	4,389	77,10,595	6,78,53,238	0	3,763	0	0	18,33,89,744	1,61,38,29,745	1,79,72,19,489	-25,73,90,958		
0	3,764	0	0	0	3,580	0	0	0	1,838	0	0	24,14,62,907	2,12,48,73,579	2,36,63,36,486	71,68,50,695		
28,819	3,764	1,62,70,998	14,31,84,787	4,024	3,580	21,60,896	1,90,15,881	0	1,838	0	0	72,13,55,735	6,34,79,30,472	7,06,92,86,207	1,09,65,65,863		
														Total	185,14,66,380		

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଲୁହାପଥର ଏଏସ୍‌ସି କୁ ଧାନରେ ଉଷ୍ଣ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ର ଶେଷ ବଳକା ତୁଳନାରେ ରୟାଲଟି ଏବଂ ପ୍ରିମିୟମ ସଂଗ୍ରହ ଯୋଗ୍ୟ ହିସାବ କରାଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଆକାଶ୍ୟ ଏଏସ୍‌ସି ଏବଂ ଏଏସ୍‌ସିର ହାରାହାରି ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ

ପରିଶିଷ୍ଟ - VII

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.2.1 ପୃଷ୍ଠା 40 ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ନିଲାମ ପରେ ଛଅ ଜଣ ଲିଭିଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୁହାପଥରର ଗ୍ରେଡର ନିମ୍ନତମ ଗ୍ରେଡ ରିପୋର୍ଟ ଯୋଗୁଁ
ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟର ବିବରଣ

(ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ ଏବଂ ମୂଲ୍ୟ ଟଙ୍କାରେ)

ନିଲାମଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଅବସ୍ଥିତି	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଓର୍ ନାମ	ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ଓ ପ୍ରିମିୟମ	ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ଓ ପ୍ରିମିୟମ	ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି ଓ ପ୍ରିମିୟମର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଦାୟ
ନେସସ୍ପଡକୁ ଲିମିଟେଡ୍	ଜନାଙ୍କ	2020-21	ଖଣ୍ଡ	12,97,520	7,21,85,06,027	4,27,42,26,469	2,94,42,79,558
		2021-22		26,65,436	26,41,32,77,478	20,56,91,03,454	5,84,41,74,024
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	48,58,860	20,05,50,92,035	15,79,43,50,004	4,26,07,42,031
		2021-22		95,33,897	64,88,12,97,494	49,15,78,42,031	15,72,34,55,463
				ମୋଟ		2877,26,51,076	
ନର୍ତ୍ତେରମ ପାଞ୍ଚାଳ ଏବଂ ଷ୍ଟିଲ ପ୍ରା. ଲିଃ	ରୋଇଡ଼ା-II	2020-21	ଖଣ୍ଡ	1,36,310	79,32,88,690	82,24,94,341	-2,92,05,651
		2021-22		2,44,121	2,16,78,05,123	1,78,79,52,037	37,98,53,086
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	12,74,031	5,77,11,35,152	1,01,75,876	5,76,09,59,276
		2021-22		21,16,051	14,00,21,23,114	17,96,10,13,995	-3,95,88,90,881
				ମୋଟ		215,27,15,830	
ଆର୍ସେଲର ମିଉଲ	ଠାକୁରାଣୀ	2020-21	ଖଣ୍ଡ	5,87,370	3,46,68,33,504	0	3,46,68,33,504
		2021-22		11,33,910	11,91,79,86,885	14,40,14,33,605	-2,48,34,46,720
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	30,39,796	13,39,19,87,683	13,93,96,09,593	-54,76,21,910
		2021-22		43,63,978	34,08,05,39,760	34,23,98,15,634	-15,92,75,874
				ମୋଟ		27,64,89,000	
ନେସସ୍ପଡକୁ ଲିମିଟେଡ୍	ନୁଆଗାଁ	2020-21	ଖଣ୍ଡ	9,63,743	5,11,83,43,490	3,92,98,07,627	1,18,85,35,863
		2021-22		14,38,395	13,60,48,11,257	14,82,93,65,468	-1,22,45,54,211
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	31,83,358	12,22,23,59,989	13,81,69,62,784	-1,59,46,02,795
		2021-22		48,92,392	33,02,72,39,323	29,85,87,64,040	3,16,84,75,283
				ମୋଟ		153,78,54,140	
କାଶ୍ମିରୀ ଇନ୍ଦ୍ରନେସନାଲ	ଜରିବାହାଲ	2020-21	ଖଣ୍ଡ	1,84,800	1,45,56,43,898	97,82,90,509	47,73,53,389
		2021-22		2,91,448	3,89,99,94,542	2,16,70,93,006	1,73,29,01,536
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	5,96,232	3,32,01,38,154	1,69,01,02,293	1,63,00,35,861
		2021-22		7,19,877	6,13,68,49,565	2,94,05,79,323	3,19,62,70,242
				ମୋଟ		703,65,61,028	
ନେସସ୍ପଡକୁ ଲିମିଟେଡ୍	ଗଣ୍ଡୁଆ	2020-21	ଖଣ୍ଡ	1,12,671	80,07,85,096	50,53,44,316	29,54,40,780
		2021-22		1,21,627	1,53,98,28,531	1,79,72,19,488	-25,73,90,957
		2020-21	ଗୁଣ୍ଡ	5,82,487	3,08,31,87,181	2,36,63,36,485	71,68,50,696
		2021-22		8,69,418	8,16,58,52,070	7,06,92,86,208	1,09,65,65,862
				ମୋଟ		185,14,66,381	
				ସର୍ବମୋଟ		4,162,77,37,455	

(ଉତ୍ସ: ଆଇ3 ଏମ୍ ଏସ୍ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ପାଦନ ଆଧାରରେ ସମାକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ସଂକଳିତ)

ପରିଶିଷ୍ଟ – VIII

(ଅନୁକ୍ରମ 3.2.2 ପୃଷ୍ଠା 41 ଦୃଷ୍ଟବ୍ୟ)

ଲୁହାପଥର ଗୁଣ୍ଡକୁ ସ୍ତ୍ରୀନ ଫାଇନ୍ସ ଆକାରରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିବରଣ

(ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)

ସର୍କଲ ନାମ	କ୍ର. ସଂ.	ଲିଜଧାରୀ	ମୋଟ ପ୍ରେରଣ ପରିମାଣ	ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀନ ଫାଇନ୍ସର ପରିମାଣ ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ	2010 ପୂର୍ବରୁ ଘୋଷିତ ଉତ୍ପାଦନ ଅନୁସାରେ ପ୍ରେରଣ ହେବାକୁ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀନ ଫାଇନ୍ସର ଆକଳନର ପରିମାଣ (ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନର ପ୍ରତିଶତ)	ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଅଧିକ ସ୍ତ୍ରୀନ ଫାଇନ୍ସର ପରିମାଣ	ରୟାଲଟି			ପ୍ରମିୟମ		
							ଅସୁଲି ପରିମାଣ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ	କମ୍ ଅସୁଲି	ଅସୁଲି ପରିମାଣ	ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ	କମ୍ ଅସୁଲି
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
ଘୋଡ଼ା	1	ସିରାକୁଦିନ ବଲଦା	5,01,23,750.71	3,13,50,885.88	60,14,854.73	2,53,36,038.15	752.51	1,536.34	783.83			
	2	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉତ୍ପାଦନ	2,48,32,610.39	1,57,24,886.18	17,38,287.52	1,39,86,605.66	481.88	836.83	354.95			
	3	ରୁଙ୍ଗାଚା –ଜଙ୍ଗା	5,98,46,049.45	3,88,11,587.39	0	0	1,111.89	2,250.82	1,138.93			
	4	କେଏନ୍ ରାମ ରୋଇଡ଼ା-II	1,26,69,435.11	95,36,185.76	0	0	266.38	523.62	257.24			
	5	କେଏସି- ଠାକୁରାଣୀ	2,57,31,522.63	2,01,22,791.68	0	0	561.16	1,152.24	591.08			
	6	କେଏସ୍ ଆଲୁଖିଲିଆ ନୁଆଗାଁ	3,22,66,019.72	1,72,25,057.06	0	0	496.28	965.77	469.49			
	7	ଏସେଲ ଜିଲିଙ୍ଗା	1,30,61,751.30	27,24,375.05	0	0	96.25	193.75	97.50			
	8	ଡାରିଣା ମିନେରାଲ୍ ଦେଓଝର	33,64,408.93	22,75,190.46	0	0	62.84	106.33	43.49			
	9	ପଟ୍ଟନାୟକ ମିନେରାଲ୍ ଜରିବାହାଲ	24,22,430.70	11,30,351.23	0	0	28.51	51.43	22.92			
	10	ବି ପି ମହାନ୍ତି ନଇବେଗା	26,71,607.65	11,44,762.76	0	0	29.54	44.56	15.02			
କୋଇଡ଼ା	11	ଜିଏଲ୍ ବିଆରବି	1,73,34,168.60	96,18,326.08	6,93,366.74	89,24,959.34	281.27	453.38	172.11			
	12	ଓଏମ୍‌ସି କୁରମିଚାର	1,94,50,023.87	64,58,406.93	0	0	335.31	589.78	254.47			
	13	ଏଏମ୍‌ସି ନାରାୟଣପୋଷା	2,09,15,139.61	1,25,11,001.12	87,84,358.63	37,26,642.49	65.33	118.40	53.07			
	14	ବିଆଇସିଓ ନଦାଡ଼ିହି	1,54,59,512.55	1,11,30,056.31	35,22,554.10	76,07,509.20	323.36	452.12	128.76			
	15	ରୁଙ୍ଗାଚା ଓରାଘାଟ	2,59,82,893.27	1,70,52,281.33	70,15,381.18	1,00,36,900.15	533.65	866.99	333.34			
	16	ପିଟିଏ ରାଇକେଲା	65,41,604.89	9,46,291.81	0	0	23.42	33.38	9.96			
	17	ଏମ୍‌ଜିଏମ୍ ପେଟାବେଡ଼ା	43,61,839.01	15,97,333.42	87,236.78	15,10,096.64	84.37	119.13	34.76			
	18	ଗାଡାଗାଣା ରାଇକେଲା	48,23,484.02	30,65,419.49	0	0	198.37	267.71	69.34			
	19	ଏସେଲ କୋଇଡ଼ା ଲୁହାପଥର ଖଣି	2,87,33,133.66	1,43,61,213.40	0	0	472.41	844.03	371.62			
ଘୋଡ଼ା	20	କେଏସ୍‌ଡିଏ ଜଙ୍ଗା	1,50,69,323.03	1,29,04,512.77	0	0	707.75	989.89	282.14	5,190.18	7,259.17	2,068.99
	21	କେଏସ୍‌ଡିଏ ନୁଆଗାଁ	90,02,758.87	69,11,862.79	0	0	491.64	665.44	173.80	3,120.28	4,223.35	1,103.07
କୋଇଡ଼ା	22	କେଏସ୍‌ଡିଏ ଗଣ୍ଡୁଆ	13,60,727.63	12,63,688.97	0	0	82.10	114.25	32.15	722.51	1,005.37	282.86
	23	କେଏସ୍‌ଡିଏ ନାରାୟଣପୋଷା	71,58,737.23	58,41,877.89	0	0	378.13	529.96	151.83	2,484.30	3,481.82	997.52
ମୋଟ			40,31,82,932.83	24,37,08,345.76	2,78,56,039.68	7,11,28,751.63	7,864.35	13,706.15	5,841.80	11,517.27	15,969.71	4,452.44

(ଉତ୍ସ: ଚିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ-IX

(ଅନୁକ୍ଷେପ 3.3.2 ପୃଷ୍ଠା 51 ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ)

ଏଠା ଉପରେ ଆଇଟି ଏମ୍ପ୍ଲୋୟିମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୋଟ ପରିମାଣ ଓ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଲିଭିକାରୀମାନଙ୍କ (ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2015-16) ଏକ୍ସ ଫାଇନ ମୂଲ୍ୟ

(ପରିମାଣ ଟଙ୍କାରେ)

ଲିଭିକାରୀ/ ଖଣି/ ସର୍ବିଲର ନାମ	ଅପ୍ରେଲ 2015			ମଇ 2015			ଜୁନ୍ 2015			ଜୁଲାଇ 2015			ଅଗଷ୍ଟ 2015			ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2015			ଅକ୍ଟୋବର 2015			ନଭେମ୍ବର 2015			ଡିସେମ୍ବର 2015			ଜାନୁଆରୀ 2016			ଫେବୃଆରୀ 2016			ମାର୍ଚ୍ଚ 2016				
	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି-ଏମ୍		
ଯୋଡ଼ା	ସିରାଲୁଇନ ବଳଦା	1,800	1,800	1,600	1,800	1,600	1,800	1,600	1,600	1,500	1,600	1,400	1,500	1,400	1,600	1,400	1,600	1,400	1,600	1,400	1,450	0	0	0	0	1,200	1,250											
	କେଏସି, ଠାକୁରାଣୀ	0	0	1,600	1,725	1,600	2,000	1,600	4,105	1,600	1,980	1,500	1,980	1,500	1,920	1,500	1,915	1,325	1,630	1,212	1,630	1,175	1,575															
	କେଏନ୍ ରାମ ରୋଲ୍‌ପା-II	0	0	1,400	1,400	800	1,950	1,400	1,950	1,400	1,950	1,362	1,950	1,300	1,750	1,400	1,950	1,025	1,500	1,093	1,500	1,075	1,500															
	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପରମାତ୍ମକ ଉତ୍ତରାଳି	1,800	1,800	1,500	1,800	1,500	1,500	1,500	1,500	1,400	1,500	1,400	1,400	1,400	1,550	1,250	1,550	1,250	1,400	1,250	1,400	1,200	1,250															
	କେନେଏସ୍ ଆଲୁମିନିୟମ୍, ନୁଆର୍ଗା	0	0	1,400	1,400	1,600	2,075	1,550	2,075	1,550	2,075	1,500	1,880	1,450	1,965	1,500	1,850	1,700	1,965	1,630	1,700	1,150	1,630	1,150	1,575													
	ଗୁଙ୍ଗା, ଜଳାଙ୍ଗ	1,652	2,429	1,653	2,937	1,302	2,108	1,319	2,594	1,475	2,588	1,158	1,776	1,359	1,893	1,307	1,723	1,208	1,719	1,488	1,721	1,058	1,717	1,010	1,661													
କେଉଡ଼ା	ଏସ୍.ଏନ୍. ନୁଆର୍ଗା	0	0	0	0	2,096	2,116	2,079	2,138	1,484	2,075	1,327	1,892	1,520	1,941	1,678	1,680	1,677	1,704	1,339	1,706	1,176	1,554	1,179	1,566													
	ବିଆଇସିଡି, ନଦାଟିହି	0	0	1,819	2,372	1,442	2,271	1,453	2,329	969	2,178	807	1,893	0	0	1,579	1,779	1,583	1,583	0	0	1,574	1,576	825	1,589													
	ଫୁଲ୍‌ଗ୍ରେଡ, ରେଙ୍ଗାଲିରେଡ଼ା	0	0	1,839	2,392	2,057	2,180	0	0	1,472	2,154	1,962	1,962	1,749	1,749	1,267	1,488	1,560	1,560	0	0	0	0	836	1,865													
	ଗୁଙ୍ଗା ସମ୍ପୁ, ଓଗାଘାଟ	1,206	2,090	0	0	1,301	2,382	1,482	2,344	964	2,293	883	2,084	1,717	2,087	1,403	2,079	1,553	1,554	1,523	1,933	1,544	1,544	830	1,590													
	ଏସ୍.ଏନ୍.ମହାନ୍ତି, ଜଳଟିହି	1,800	1,850	1,600	1,850	1,525	1,850	1,500	1,650	1,400	1,800	1,400	1,500	1,400	1,500	1,420	1,500	1,310	1,550	1,300	1,310	1,160	1,300	1,160	1,300													
ଗୋଟାମାନଙ୍କ ମୋଟ																																						
ସମ୍ମୁଖାଳୀନ ମୋଟ																																						

(ଉତ୍ସ: ଟିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ଏଫ୍.1 ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଆଇଟି-ଏମ୍.ଜି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ ଓ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଲିଭିଧାରାମାନଙ୍କ (ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20) ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ସ ମୂଲ୍ୟ

Table with columns for tax categories (62% - 65% - ଫାଇନ୍, ଅପ୍ରେଲ 2019, ମଇ 2019, ଜୁନ୍ 2019, ଜୁଲାଇ 2019, ଅଗଷ୍ଟ 2019, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2019, ଅକ୍ଟୋବର 2019, ନଭେମ୍ବର 2019, ଡିସେମ୍ବର 2019, ଜାନୁଆରୀ 2020, ଫେବୃଆରୀ 2020, ମାର୍ଚ୍ଚ 2020) and rows for export locations (ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ବଇଦା, କେଏସି, ଠାକୁରାଣୀ, କେଏନ୍ ରାମ ରୋଇଡ଼-II, ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଞ୍ଚମସକ ରଞ୍ଜାବାଲି, କେନ୍ଦେଏସ୍ ଆଲୁଆଲିଆ, ନୂଆଗାଁ, ଗୁଙ୍ଗା, ଜବାଙ୍ଗ, ଏସେଲ, ନୂଆଗାଁ, ବିଆଇସିଓ, ନଦୀଚିହି, ଫୁଁଗ୍ରେଡ଼, ରୋଙ୍ଗାଲିଦେଡ଼ା, ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ, ଏସ୍.ଏନ୍.ମହାନ୍ତି, ଡକ୍ଟରସିହି).

Table with columns for tax categories (62% - 65% - ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଅପ୍ରେଲ 2019, ମଇ 2019, ଜୁନ୍ 2019, ଜୁଲାଇ 2019, ଅଗଷ୍ଟ 2019, ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2019, ଅକ୍ଟୋବର 2019, ନଭେମ୍ବର 2019, ଡିସେମ୍ବର 2019, ଜାନୁଆରୀ 2020, ଫେବୃଆରୀ 2020, ମାର୍ଚ୍ଚ 2020) and rows for export locations (ସିରାଜୁଦ୍ଦିନ ବଇଦା, କେଏସି, ଠାକୁରାଣୀ, କେଏନ୍ ରାମ ରୋଇଡ଼-II, ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଞ୍ଚମସକ ରଞ୍ଜାବାଲି, କେନ୍ଦେଏସ୍ ଆଲୁଆଲିଆ, ନୂଆଗାଁ, ଗୁଙ୍ଗା, ଜବାଙ୍ଗ, ଏସେଲ, ନୂଆଗାଁ, ବିଆଇସିଓ, ନଦୀଚିହି, ଫୁଁଗ୍ରେଡ଼, ରୋଙ୍ଗାଲିଦେଡ଼ା, ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ, ଓରାଘାଟ).

(ଇଷ୍ଟ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ଏଫ୍ 1 ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଆଇଟି ଏମ୍ କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ପରିମାଣ ଓ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ଲିଜିଧାରୀମାନଙ୍କ (ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21) ଏକ୍ସ ମାଇନ୍ସ ମୂଲ୍ୟ

ଲିଜିଧାରୀ/ ଖଣି/ ସର୍ବିକର ନାମ	ଅପ୍ରେଲ 2020			ମଇ 2020			ଜୁନ୍ 2020			ଜୁଲାଇ 2020			ଅଗଷ୍ଟ 2020			ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020			ଅକ୍ଟୋବର 2020			ନଭେମ୍ବର 2020			ଡିସେମ୍ବର 2020			ଜାନୁଆରୀ 2021			ଫେବୃଆରୀ 2021			ମାର୍ଚ୍ଚ 2021		
	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍			
ପୋଡ଼ା	ସିରାକୁହିନ ବଳଦା	1,750	1,750	1,750	1,750	1,750	1,750	1,900	1,650	1,950	1,750	1,900	1,900	1,900	0	0	0	0	2,044	2,044	2,044	2,044	2,044	2,044	2,044	2,044	1,985	2,044								
	ଆର୍ଦେଲର ମିରଲ, ଠାକୁରାଣୀ	0	0	0	0	0	0	0	1,441	1,441	1,536	1,536	1,573	1,573	1,878	1,904	3,012	3,209	4,913	5,271	5,074	5,490	4,861	4,904												
	କେଏନ୍ ରାମ ରୋଇଡ଼ା-II	2,540	2,540	1,600	2,540	1,600	2,150	800	2,150	800	2,150	800	2,600	800	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉତ୍ତରାଳି	2,650	2,650	2,100	2,300	2,075	2,075	2,075	2,350	225	2,350	2,100	2,500	2,500	0	0	0	0	5,500	6,010	5,350	6,010	5,500	5,560												
	କେନ୍ଦେଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ, ନୂଆଗାଁ	2,595	2,595	2,595	2,595	1,700	2,220	1,100	3,000	1,000	2,445	1,000	2,700	1,000	3,501	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0								
	କେଏସ୍ଏସ୍, ନୂଆଗାଁ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,995	3,800	2,340	8,622	1,720	9,445	4,400	6,206	3,963	6,000	4,916	5,500										
	ଗୁଙ୍ଗା, ଜନାଙ୍ଗ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
ଗୋଲଡ଼ା	ଏସେଲ, ନୂଆଗାଁ	0	0	1,588	2,104	1,584	2,126	1,691	2,554	1,973	3,526	3,064	5,077	3,513	4,446	3,832	6,746	6,124	7,302	6,275	7,637	6,085	7,302	5,330	6,416											
	ବିଆଇସିଓ, ନଦାଡିହି	0	0	1,753	1,753	1,709	2,266	1,682	2,268	1,748	1,748	1,756	1,756	1,735	1,735	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
	ଫ୍ଲୁଗ୍ରେଡ, ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା	0	0	1,763	1,763	1,710	2,279	1,703	1,765	1,725	1,763	0	0	1,739	1,739	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0									
	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	2,304	2,311	2,312	2,312	1,746	2,271	1,509	2,340	1,222	2,476	1,081	3,749	1,496	4,491	1,489	4,485	1,489	6,158	4,636	70,00	4,630	6,141	5,725	7,003											
	ଏସ୍ ଏନ୍ ମହାନ୍ତି, ଜଳଡିହି	2,025	2,025	1,850	2,050	1,675	1,849	1,700	1,800	1,700	2,575	1,800	3,052	1,700	3,345	1,704	4,025	2,300	5,500	3,500	6,198	3,931	6,100	4,100	6,075											
				1,995	1,696	1,707	2,047	2,130	2,157	2,562	3,251	3,963	4,916	5,514	5,867																					

ଲିଜିଧାରୀ/ ଖଣି/ ସର୍ବିକର ନାମ	ଅପ୍ରେଲ 2020			ମଇ 2020			ଜୁନ୍ 2020			ଜୁଲାଇ 2020			ଅଗଷ୍ଟ 2020			ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020			ଅକ୍ଟୋବର 2020			ନଭେମ୍ବର 2020			ଡିସେମ୍ବର 2020			ଜାନୁଆରୀ 2021			ଫେବୃଆରୀ 2021			ମାର୍ଚ୍ଚ 2021		
	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍	ସର୍ବିନିମ୍ନ	ସର୍ବାଧିକ	ଆଇଟି ଏମ୍			
ପୋଡ଼ା	ସିରାକୁହିନ ବଳଦା	0	0	2,800	3,500	2,850	3,500	2,900	3,500	2,900	3,500	2,900	3,400	1,850	2,900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,250	2,499		
	ଆର୍ଦେଲର ମିରଲ, ଠାକୁରାଣୀ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	କେଏନ୍ ରାମ ରୋଇଡ଼ା-II	0	0	0	0	0	0	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	800	1,500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉତ୍ତରାଳି	3,400	3,400	3,250	3,850	29,00	3,850	2,850	3,850	2,900	4,000	3,300	3,850	3,500	3,850	4,850	4,850	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,100	6,350	6,000	6,350				
	କେନ୍ଦେଏସ୍ ଆଲୁମିନିଆ, ନୂଆଗାଁ	3,000	3,000	3,000	3,000	0	0	3,000	3,000	2,850	3,200	2,200	3,550	2,400	3,550	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	କେଏସ୍ଏସ୍, ନୂଆଗାଁ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,545	4,850	3,325	4,641	5,310	4,285	2,632	6,142	4,660	5,500	7,700	5,718	3,325	3,325	6,530	5,500	7,600	6,433	5,500	7,800	6,197	
	ଗୁଙ୍ଗା, ଜନାଙ୍ଗ	3,309	3,409	3,409	3,672	2,953	3,672	3,553	3,553	3,553	3,553	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
ଗୋଲଡ଼ା	ଏସେଲ, ନୂଆଗାଁ	0	0	3,207	3,914	3,208	3,928	3,332	4,136	3,922	5,540	5,153	7,125	5,909	6,757	5,911	9,031	8,104	9,021	8,413	9,725	7,791	9,280	7,422	9,598											
	ବିଆଇସିଓ, ନଦାଡିହି	3,050	3,050	3,050	3,050	2,000	3,450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	ଫ୍ଲୁଗ୍ରେଡ, ରେଙ୍ଗାଲିବେଡ଼ା	2,515	4,800	2,515	2,521	2,900	3,700	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	ଗୁଙ୍ଗା ସନ୍, ଓରାଘାଟ	3,127	4,350	3,000	5,100	2,500	4,300	2,400	3,700	2,400	3,855	2,600	6,750	2,714	6,750	2,600	5,500	3,500	7,000	4,000	7,000	4,400	8,411	4,500	7,223											
				3,286	3,073	3,128	3,049	3,317	4,285	4,660	5,718	6,530	6,433	6,197																						

(ଉତ୍ସ: ଚିଡି ଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ-X

(ପୃଷ୍ଠା 53 ରେ ଅନୁକ୍ଷେପ 3.4.1 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ନିରନ୍ତର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ ନିୟମକୁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରି ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଲୁହା ଏବଂ କୋଇଲାଲଟ୍ ମହଜୁଦ

ମଣ୍ଡଳର ନାମ	କ୍ରମାଂକ	ଖଣି ପ୍ରକାରର ନାମ	ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ/ ଉପ-ଶ୍ରେଣୀ ଖଣି ଷ୍ଟାକ୍ ହୋଇଛି (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	ଷ୍ଟାକ୍ ର ଫେରୁସ ବିଷୟବସ୍ତୁର ଶତକଡ଼ା	ଅବଧି	ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପାଇଁ ଆଇଟିଏମ୍ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ₹ 1,838 (ସର୍ବନିମ୍ନ) {ସମ 4x₹1838} (₹ କୋଟିରେ)		
1	2	3	4	5	6	7		
ଫୋଡା	1	ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ମାଲୁ ଲିମିଟେଡ୍ ର ଜଙ୍ଗଲ ଲୁହାପଥର	41,94,547	45% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	30.06.2016 ସୁଦ୍ଧା	770.96		
			73,22,797	55% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	30.06.2016 ସୁଦ୍ଧା	1,345.93		
	2	ଉଷ୍ଟାବାଲି ଲୋହିଖଣି ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ	10,72,616	45- 58% ଲୋହି	1.04.2014 ସୁଦ୍ଧା	197.15		
	3	ବଲଦା ବୁକ୍ ଆଇରନ ଖଣି ମେସର୍ସ ସିରାଜଉଦ୍ଦିନ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ	81,85,536	45-55% ଲୋହି	1.04.2018 ସୁଦ୍ଧା	1,504.50		
			40,15,589	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	1.04.2018 ସୁଦ୍ଧା	738.07		
	4	ରୋଇତା-II ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ରାମ ଏବଂ କମ୍ପାନୀର ଲୁହାପଥର	4,70,100	45- 58% ଲୋହି	1.04.2018 ସୁଦ୍ଧା	86.40		
5	ମେସର୍ସ କେପି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରେସନ୍ ଓ ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର	7,72,500	45- 55% ଲୋହି	1.04.2018 ସୁଦ୍ଧା	141.99			
କୋଇଡା	6	ମେସର୍ସ ଫିଗ୍ରୋ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍ ର ନାଡିଡିହ ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି	8,97,810	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	165.02		
			11,87,454	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	218.25		
	7	ମେସର୍ସ ଆର୍ପିଏନ ଖଣି ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ନିଗମ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ର ନାରାୟନପୋଷି ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି	1,990	60% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି (L)	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	0.37		
			3,77,468	58% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି (F)	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	69.38		
			17,44,972	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	320.73		
	8	ମେସର୍ସ ଓଏମ୍ସି ଲିମିଟେଡ୍ ର କୁରମିତାର ଲୁହା ଖଣି	2,20,000	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	40.44		
	9	ମେସର୍ସ ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିର କେନ୍ଦେସ୍ ବି ଲୁହା, ବକ୍ସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ	14,00,000	45% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	2015-16 ପୂର୍ବରୁ	257.32		
			10	ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ର ସାନିହପୁର ଲୁହା ଏବଂ ବକ୍ସାଇଟ୍	4,83,560	45% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	88.88
					22,42,626	45% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	412.19
					23,95,106	45% ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	440.22
	11	ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ର ଓରାଘାଟ ଲୁହା	47,79,056	55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	878.39		
5,47,396			55% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	100.61			
5,53,700			58% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	101.77			
44,663			58% ରୁ ନିମ୍ନ ଲୋହି	2018-19 ପୂର୍ବରୁ	8.21			
	ମୋଟ		4,29,09,486			7,886.78		
ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି @ 15 ପ୍ରତିଶତ ହିସାବ କରିଛି						1,183.02		

(ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ – XI

(ପୃଷ୍ଠା 55 ରେ ଅନୁଲେଖ 3.4.3 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ଓଏମ୍ ସି, ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ଖଣି: ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିକ୍ରୟ ହେତୁ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତର କ୍ଷତି

(ପରିମାଣ ₹ ରେ)

ମାସ	40% ରୁ ଉଣା କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ଅକ୍ସାଇଡ୍ ବିକ୍ରି (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ମୂଲ୍ୟ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ଆଦାୟ	ଅସ୍ତୁଲି ପ୍ରତିଶତ*	ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ଧାତୁ ସଙ୍ଗେ ମିଶ୍ରଣ (ବେନିଫିସିଏସନ) ଜନିତ ଘନୀକୃତ ଧାତବ ପଦାର୍ଥର ଅସ୍ତୁଲି	ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ମୂଲ୍ୟ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍)	ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତ ଆଦାୟଯୋଗ୍ୟ	ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତର କ୍ଷତି
ଏପ୍ରିଲ-20	0	0	0	44.09	0	0	0	0
ମଇ-20	0	0	0	44.09	0	0	0	0
ଜୁନ୍ -20	7,830.14	352.2	27,57,775	44.09	3,452.55	1,304.55	45,04,024	17,46,249
ଜୁଲାଇ-20	23,638.15	304.95	72,08,454	44.09	10,422.78	1,342.05	1,39,87,892	67,79,438
ଅଗଷ୍ଟ-20	8,687.74	418.05	36,31,910	44.09	3,830.69	1,335.60	51,16,270	14,84,360
ସେପ୍ଟେମ୍ବର-20	24,911.70	600.9	1,49,69,441	44.09	10,984.33	1,884.60	2,07,01,068	57,31,627
ଅକ୍ଟୋବର-20	23,270.69	340.65	79,27,161	44.09	10,260.75	1,884.60	1,93,37,409	1,14,10,248
ମୋଟ	88,338.42							2,71,51,922

(ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

* ଜାନୁଆରୀ ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2017 ମଧ୍ୟରେ (ଶେଷ ଉଦାହରଣ) 40 ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ଗୁଣ୍ଡକୁ ଅସ୍ତୁଲି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 35,156.66 ଏମ୍ଟି ଗ୍ରେଡ୍ କ୍ଲୋମାଇଟ୍ ଜରିମାନା 15,501.64 ଏମ୍ଟି (44.09%) ରୁ ଏକାଗ୍ରତା ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା

ପରିଶିଷ୍ଟ- XII

(ପୃଷ୍ଠା 59 ରେ ଅନୁଲେଖ 4.2 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ରକ୍ଷାଲତ୍ତିର ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ଉପରେ ସୁଧ ଆଦାୟ ନକରିବା

(₹ କୋଟିରେ)

କ୍ରମାଙ୍କ	ମଞ୍ଜୁର ନାମ	ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦେୟ ପ୍ରକାର	ମାସ/ ତ୍ରିମାସିକ ସମାପ୍ତରେ	ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ	ବାକି ଦେୟ	ଅନୁଗ୍ରହ ଅବଧି ସହିତ ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ (15 + 59 = 74 ଦିନ)	ଦେୟ ରାଶି	ବକେୟା ରାଶି ଦେୟ ତାରିଖ	ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ	ବାର୍ଷିକ 24 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ	ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପାଇଁ ଦେୟ ସୁଧ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	ଘୋଡା	ମେସର୍ସ ଶାରଦା ମାଇନିଂ (ପି) ଲିମିଟେଡ୍, ଠାକୁରାଣୀ ବ୍ଲକ୍ 'ବି'	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2020	15-04-2020	1.54	14-06-2020	1.54	10-09-2020	88	24	0.09
2	ଘୋଡା	ମେସର୍ସ କେପି ଏସ୍.ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ର ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2018	15-04-2018	10.92	14-06-2018	10.92	23-07-2018	39	24	0.28
3	ଘୋଡା	ମେସର୍ସ ସିରାଜଉଦ୍ଦିନ ଓ କମ୍ପାନୀ ର ବାଲଦା ଲୁହାପଥର ଖଣି	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2020	15-04-2020	26.56	14-06-2020	26.56	04-08-2020	51	24	0.89
4	କୋଇରା	ମେସର୍ସ ଏମ୍.ଜି. ମହାନ୍ତି, ପେଟାବେଡା, ଲୁହା ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ ଖଣି, ପେଟାବେଡା (19.425 ହେକ୍ଟର)	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2019	15-04-2019	0.37	14-06-2019	0.37	31-07-2019	47	24	0.01
5	କୋଇରା	ଏସେଲ୍ ମାଇନିଂ ଏବଂ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍ କୋଇରା ଲୁହା ଖଣି, 90.143 ହେକ୍ଟର	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	30-09-2019	15-10-2019	1.67	14-12-2019	1.67	07-03-2020	84	24	0.09
6	କୋଇରା	ପେଙ୍ଗୁଇନ୍ ଟ୍ରେଡିଂ ଏଜେନ୍ଟ୍ସ, 49.372 ହେକ୍ଟର	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2018	15-04-2018	1.73	14-06-2018	1.73	29-08-2018	76	24	0.09
7	କୋଇରା	ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍, ଓରାଘାଟ୍ ଲୁହା ଖଣି, 82.961 ହେକ୍ଟର	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2020	15-04-2020	14.82	14-06-2020	14.82	28-07-2020	44	24	0.43
				31-12-2018	15-01-2019	7.75	16-03-2019	7.75	07-05-2019	52	24	0.26
				30-09-2018	15-10-2018	11.27	14-12-2018	11.27	17-01-2019	34	24	0.25
				31-03-2018	15-04-2018	6.79	14-06-2018	6.79	13-07-2018	29	24	0.13
				31-12-2017	15-01-2018	2.59	16-03-2018	2.59	31-03-2018	15	24	0.03
8	କୋଇରା	ରୁଙ୍ଗା ସନ୍ତ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍, ସାନିହପୁର ଲୁହା ଏବଂ ବକ୍ସାଇଟ୍ ଖଣି, 147.100 ହେକ୍ଟର	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	31-03-2020	15-04-2020	11.08	14-06-2020	11.08	29-07-2020	45	24	0.33
				31-12-2019	15-01-2020	2.59	15-03-2020	2.59	24-06-2020	101	24	0.17
				30-09-2018	15-10-2018	5.99	14-12-2018	5.99	18-01-2019	35	24	0.14
				31-03-2018	15-04-2018	12.82	14-06-2018	12.82	13-07-2018	29	24	0.24
9	କୋଇରା	ମେସର୍ସ ଫିଗ୍ରୋଡ୍ ଏବଂ କମ୍ପାନୀ, ନିଦିଡିହି	ରକ୍ଷାଲତ୍ତି	30-06-2018	15-07-2018	6.22	13-09-2018	6.22	28-09-2018	15	24	0.06

କ୍ରମାଙ୍କ	ମଞ୍ଜୁର ନାମ	ଲିଜିଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦେୟ ପ୍ରକାର	ମାସ/ ତ୍ରିମାସିକ ସମାପ୍ତରେ	ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ	ବାକି ଦେୟ	ଅନୁଗ୍ରହ ଅବଧି ସହିତ ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ (15 + 59 =74 ଦିନ)	ଦେୟ ରାଶି	ବକେୟା ରାଶି ଦେୟ ତାରିଖ	ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ	ବାର୍ଷିକ 24 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ	ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପାଇଁ ଦେୟ ସୁଧ
				30-09-2018	15-10-2018	6.15	14-12-2018	6.15	17-01-2019	34	24	0.14
				31-12-2018	15-01-2019	6.53	16-03-2019	6.53	17-05-2019	62	24	0.27
				31-12-2019	15-01-2020	7.04	15-03-2020	7.04	11-05-2020	57	24	0.26
				29-02-2020	15-03-2020	2.72	14-05-2020	2.72	28-07-2020	75	24	0.13
				31-03-2020	15-04-2020	18.15	14-06-2020	18.15	28-07-2020	44	24	0.53
10	କୋଇରା	ମେସର୍ସ ବିଆଇ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍, ନାଦିଡିହି	ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି	31-12-2017	15-01-2018	2.86	16-03-2018	2.86	31-03-2018	15	24	0.03
				31-03-2018	15-04-2018	15.25	14-06-2018	15.25	13-07-2018	29	24	0.29
				30-11-2018	15-12-2018	2.04	13-02-2019	2.04	29-05-2019	105	24	0.14
				31-12-2018	15-01-2019	8.20	16-03-2019	8.20	29-05-2019	74	24	0.40
				31-12-2019	15-01-2020	10.76	15-03-2020	10.76	24-06-2020	101	24	0.71
11	କୋଇରା	ମେସର୍ସ ବିଆଇ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍, ଡେହେରାଇ	ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି	31-10-2017	15-11-2017	3.77	14-01-2018	1.05	31-03-2018	76	24	0.05
				30-11-2017	15-12-2017		13-02-2018	1.29	31-03-2018	46	24	0.04
				31-12-2017	15-01-2018		16-03-2018	1.43	31-03-2018	15	24	0.01
				31-01-2018	15-02-2018	2.89	16-04-2018	0.45	13-07-2018	88	24	0.03
				28-02-2018	15-03-2018		14-05-2018	1.73	13-07-2018	60	24	0.07
				31-03-2018	15-04-2018		14-06-2018	0.71	13-07-2018	29	24	0.01
				30-06-2018	15-07-2018	0.72	13-09-2018	0.72	28-09-2018	15	24	0.01
				31-08-2018	15-09-2018	0.22	14-11-2018	0.18	17-01-2019	64	24	0.01
				30-09-2018	15-10-2018		14-12-2018	0.04	17-01-2019	34	24	0.00
12	କୋଇରା	ମେସର୍ସ ଓଏମ୍ସି, କୁରମିତାର	ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି	31-12-2018	15-01-2019	9.78	16-03-2019	9.78	04-04-2019	19	24	0.12
				28-02-2018	15-03-2018	1.90	14-05-2018	1.90	04-07-2018	51	24	0.06
				31-03-2018	15-04-2018	14.46	14-06-2018	14.46	04-07-2018	20	24	0.19
				30-06-2018	15-07-2018	4.24	13-09-2018	4.24	30-09-2018	17	24	0.05
13	ଯାଜପୁର	ଦେବୀରା ଲୁହାପଥର ଖଣି, ଓଏମ୍ସି ଲିମିଟେଡ୍	ଅଭିରିକ୍ତ ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି	30-04-2021	15-05-2021	74.87	14-07-2021	74.87	24-11-2021	133	24	6.55
				31-05-2021	15-06-2021	74.10	14-08-2021	74.10	24-11-2021	102	24	4.97
				30-06-2021	15-07-2021	100.95	13-09-2021	100.95	25-11-2021	73	24	4.85
				31-07-2021	15-08-2021	89.49	14-10-2021	89.49	25-11-2021	42	24	2.47
				31-08-2021	15-09-2021	90.72	14-11-2021	90.72	25-11-2021	11	24	0.66
14	ଯାଜପୁର	ସୁକ୍ରାଙ୍କା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣି, ଓଏମ୍ସି ଲିମିଟେଡ୍	ଅଭିରିକ୍ତ ରକ୍ଷାଲବ୍ଧି	30-04-2021	15-05-2021	0.02	14-07-2021	0.02	18-11-2021	127	24	0.00
				31-05-2021	15-06-2021	0.88	14-08-2021	0.88	18-11-2021	96	24	0.06
				30-06-2021	15-07-2021	3.30	13-09-2021	3.30	18-11-2021	66	24	0.14
				31-07-2021	15-08-2021	4.34	14-10-2021	4.34	18-11-2021	35	24	0.10
				31-08-2021	15-09-2021	5.16	14-11-2021	5.16	18-11-2021	4	24	0.01

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

କ୍ରମାଙ୍କ	ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ନାମ	ଦେୟ ପ୍ରକାର	ମାସ/ ତ୍ରିମାସିକ ସମାପ୍ତରେ	ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ	ବାକି ଦେୟ	ଅନୁଗ୍ରହ ଅବଧି ସହିତ ଦେୟ ଦେବାର ତାରିଖ (15 + 59 = 74 ଦିନ)	ଦେୟ ରାଶି	ବକେୟା ରାଶି ଦେୟ ତାରିଖ	ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ	ବାର୍ଷିକ 24 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ	ବିଳମ୍ବିତ ଦେୟ ପାଇଁ ଦେୟ ସୁଧ
15	ଯାଜପୁର	ଦକ୍ଷିଣ କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍, ଖଣି, ଓଏମ୍‌ସି ଲିମିଟେଡ୍	ଅତିରିକ୍ତ ରୟାଲଟି	30-04-2021	15-05-2021	0.07	14-07-2021	0.07	18-11-2021	127	24	0.01
				31-05-2021	15-06-2021	2.83	14-08-2021	2.83	18-11-2021	96	24	0.18
				30-06-2021	15-07-2021	21.34	13-09-2021	21.34	18-11-2021	66	24	0.93
				31-07-2021	15-08-2021	26.94	14-10-2021	26.94	18-11-2021	35	24	0.62
				31-08-2021	15-09-2021	26.91	14-11-2021	26.91	18-11-2021	4	24	0.07
		ମୋଟ				764.31		764.31				28.66

(ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ- XIII

(ପୃଷ୍ଠା 60 ରେ ଅନୁକ୍ଷେପ 4.3 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

2015-22 ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ୟାଟ୍/ ଜିଏସ୍ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ମାଲିକ (ଲିଜଧାରୀ)ଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ଘୋଷିତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଉପରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ ହେବ

(₹ କୋଟିରେ)

କ୍ରମାଙ୍କ	ଖଣି ମାଲିକଙ୍କ ନାମ (ଲିଜଧାରୀ)	ମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଭ୍ୟାଟ୍/ ଜିଏସ୍ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଘୋଷିତ	H1/G1 ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଘୋଷଣା	ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ	15 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ବିଭେଦକ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ କରାଯାଏ	30 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଡିଏମ୍ଏଏ	2 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏନ୍ଏମ୍‌ଇଟି	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	କେପି ଏକ୍ସପ୍ଲୋରାସନ୍ କୋର୍ପୋ	ଘୋଡା	2015-16	467.09	342.70	124.39	18.66	5.60	0.37	
			2016-17	766.85	757.77	9.08	1.36	0.41	0.03	
			2017-18 (ଭ୍ୟାଟ୍)	297.88						
			2017-18 (ଜିଏସ୍ଟି)	1,003.99						
			2017-18 (ସମୁଦାୟ)	1,301.87	1,067.44	234.43	35.17	10.55	0.70	
			2018-19	1,863.36	1,355.29	508.07	76.21	22.86	1.52	
			2019-20	1,632.52	NA	0				
			2020-21	262.13	NA	0				
	ଉପ ମୋଟ		4,399.17	3,523.20	875.97	131.40	39.42	2.63		
2	ତାରିଣୀ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି	ଘୋଡା	2015-16	35.76	28.84	6.92	1.04	0.31	0.02	
			2016-17	48.09	60.50	-12.41*				
			2017-18	58.67	61.90	-3.23*				
			2018-19	51.97	32.48	19.49	2.92	0.88	0.06	
			2019-20	120.28	113.34	6.94	1.04	0.31	0.02	
			2020-21	236.57	185.99	50.58	7.59	2.28	0.15	
				ଉପ ମୋଟ		444.59	360.64	83.95	12.59	3.78
3	ଏସେଲ୍ ମାଇନିଂ ଏବଂ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ ଲିମିଟେଡ୍	ଘୋଡା	2015-16	280.17	NA	0				
			2016-17	633.87	NA	0				
			2017-18	584.28	26.62	557.66	83.65	25.09	1.67	
			2018-19	3,933.75	2,127.75	1,806.00	270.90	81.27	5.42	
			2019-20	5,561.18	2,946.75	2,614.43	392.16	117.65	7.84	
			2020-21	4,660.09	NA	0				
				ଉପ ସମୁଦାୟ		10,079.21	5,101.11	4,978.10	746.71	224.01
	ଘୋଡାର ମୋଟ		14,922.97	8,984.95	5,938.02	890.70	267.21	17.81		
4	ଜିଡେହ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ	କୋଇଲା	2015-16	NA	NA	0				
			2016-17	NA	NA	0				
			2017-18	NA	NA	0				
			2018-19	16.50	16.17	0.33	0.05	0.01	0.001	
			2019-20	32.12	25.70	6.42	0.96	0.29	0.02	
			2020-21	77.51	NA	0				
				ଉପ ମୋଟ		48.62	41.87	6.75	1.01	0.30
5	କନକଧର ମାଇନିଂ ମିନେରାଲ୍ସ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍	କୋଇଲା	2015-16	0.38	NA	0				
			2016-17	0.55	NA	0				
			2017-18	0.18	NA	0				
			2018-19	12.43	1.79	10.64	1.60	0.48	0.03	
			2019-20	14.79	0.59	14.20	2.13	0.64	0.04	
			2020-21	17.77	0.95	16.82	2.52	0.76	0.05	
	ଉପ ମୋଟ		44.99	3.33	41.66	6.25	1.87	0.12		
6	କୋର୍ପ ରିସର୍ଭେସ୍	କୋଇଲା	2015-16	9.67	11.44	-1.77*				
			2016-17	7.54	0	7.54				

ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ରେ ସମାପ୍ତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ରାଜସ୍ୱର ଆକଳନ ଓ ଅସୁଲିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପରେ ସମ୍ପାଦନ ସମୀକ୍ଷା

କ୍ରମାଙ୍କ	ଖଣି ମାଲିକଙ୍କ ନାମ (ଲିଜଧାରୀ)	ମଣ୍ଡଳ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଭାର୍ଗ/ ଜିଏସ୍ଟି ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଘୋଷଣା	H1/G1 ବାର୍ଷିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣରେ ବିକ୍ରୟ କାରବାର ଘୋଷଣା	ବିକ୍ରୟ କାରବାରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ	15 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ବିଭେଦକ ରୟାଲଟି ଆଦାୟ କରାଯାଏ	30 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଡିଏମ୍ଏଫ୍	2 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ଏନ୍ଏମ୍‌ଇଟି
	ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍		2017-18 (ଭ୍ୟାଟ୍)	1.02					
			2017-18 (ଜିଏସ୍ଟି)	1.60					
			2017-18 (ମୋଟ)	2.62	2.60	0.02	0.00234	0.00070	0.00005
			2018-19	4.34	NA	0			
			2019-20	NA	NA	0			
			2020-21	NA	NA	0			
			ଉପ ମୋଟ	2.62	2.60	0.02	0.00234	0.00070	0.00005
7	ଏମ୍. ଜି. ମହାନ୍ତି	କୋଇଲା	2015-16	47.02	46.86	0.16	0.02	0.01	0.0005
			2016-17	24.69	NA	0			
			2017-18 (ଭ୍ୟାଟ୍)	5.20					
			2017-18 (ଜିଏସ୍ଟି)	56.06					
			2017-18 (Total)	61.26	53.99	7.27	1.09	0.33	0.02
			2018-19	72.01	62.06	9.95	1.49	0.45	0.03
			2019-20	94.92	78.38	16.54	2.48	0.74	0.05
			2020-21	127.67	110.31	17.36	2.60	0.78	0.05
			ଉପ ମୋଟ	402.89	351.60	51.29	7.69	2.31	0.15
			କୋଇଲାର ମୋଟ	499.11	399.40	99.71	14.96	4.49	0.30
ସର୍ବମୋଟ	15,422.08	9,384.35	6,037.73	905.66	271.70	18.11			

(ଉତ୍ସ: ବାଣିଜ୍ୟିକ କର ବିଭାଗ ଏବଂ i3MS ରୁ ସଂଗୃହିତ ସୂଚନା)

NA – ତଥ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ

* ଭ୍ୟାଟ୍/ ଜିଏସ୍ଟି ଉପରେ ଅଧିକ କାରବାରକୁ ବିଭର କରାଯାଏ ନାହିଁ

ପରିଶିଷ୍ଟ -XIV

(ପୃଷ୍ଠା 67 ରେ ଅନୁକ୍ଷେପ 5.2.2 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ପରିବେଶ ମଞ୍ଜିରୀ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ବେଆଇନ ଭାବେ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ

ଖଣିର ନାମ: ମେସର୍ସ ସାରଦା ଖଣି ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍ ର ଠାକୁରାଣୀ 'ବି' ଲୁହା ଖଣି						
ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଇସିରେ ଅନୁମୋଦିତ ନିଷ୍ପାଦନ ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ)	ପରିମାଣ ବାହାର କରାଯାଇଛି (ଏମ୍ଟିରେ)	ଅଧିକ ପରିମାଣ ବାହାର କରାଯାଇଛି (ଏମ୍ଟିରେ)	ଖଣିରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଗ୍ରେଡ୍ ଅନୁଯାୟୀ ଆଇବିଏମ୍ (ହାରାହାରି -65% Fe ଲିଜି ଏବଂ -62% Fe ଲିଜି ନିଆଯାଇଛି) ଅନୁଯାୟୀ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ବର୍ଷର ମାର୍ଚ୍ଚ ସୁଦ୍ଧା ଏମ୍ଟି ପ୍ରତି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଲିଜିସ୍) ମୂଲ୍ୟରେ	ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ପରିମାଣ (ଟଙ୍କାରେ)	ଟଙ୍କା କୋଟିରେ
2019-20	40,00,000	49,61,260	9,61,260	3,119.50	2,99,86,50,570	
2020-21	40,00,000	61,13,774	21,13,774	5,954	12,58,54,10,396	
ମୋଟ			30,75,034		15,58,40,60,966	1,558.41
ଆଇବିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ସ୍କିମ୍ (ଟେଲିଙ୍ଗ୍) ଉତ୍ପାଦନ ବିବରଣୀ						
	ମାସ	ମାସ				
ଗ୍ରେଡ୍	ମାର୍ଚ୍ଚ-20	ମାର୍ଚ୍ଚ-21				
62% ରୁ କମ୍ ଲୌହ	2,686	5,711				
65% ରୁ କମ୍ ଲୌହ	3,553	6,197				
ମୋଟ	6,239	11,908				
ହାରାହାରି	3,119.50	5,954				
ସ୍କିମ୍ ଉତ୍ପାଦନ ବିବରଣୀ						
ମାସ	ନଭେମ୍ବର 2020	ଡିସେମ୍ବର 2020	ଜାନୁଆରୀ 2021	ଫେବୃଆରୀ 2021	ମାର୍ଚ୍ଚ 2021	
0-2 ମିମି ସ୍କିମ୍	14,504	10,909	5,084	4,748	4,957	
ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ର ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନରୁ 0-2 ମିମି ସ୍କିମ୍ ଉତ୍ପାଦନକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି						
					ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ମାର୍ଚ୍ଚ ମୋଟ ଉତ୍ପାଦନ	61,53,976
					ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2020-21 ମାର୍ଚ୍ଚ ସ୍କିମ୍ ମୋଟ	40,202
					ମୋଟ	61,13,774

(ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ- XV

(ପୃଷ୍ଠା 68 ରେ ଅନୁକ୍ଷେପ 5.2.3 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ବେଆଇନ ଭାବେ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ଧାତୁର ଉତ୍ପାଦନ

ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ଖଣିର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ				ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ପାଦନ			ଅଧିକ ପରିମାଣର ଧାତବ ଉତ୍ପାଦନ (ଏମ୍ପିରେ)	ଆଇଟି-ଏମ୍ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ସୁଦ୍ଧା ଏମ୍ପି ପିଛା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲା (ଟଙ୍କାରେ)	ମୋଟ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ (₹ କୋଟିରେ)	ଉଚ୍ଚତ୍ୟ
			ଧାତୁ	ସବ-ଗ୍ରେଡ	ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଖଣିଜ	ସବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପିଂ ଉତ୍ପାଦନ	ଧାତୁ	ସବ-ଗ୍ରେଡ	ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଖଣିଜ				
ଫୋଡା	କେପି ଏସ୍‌ପ୍ରାଇଜେସ୍ ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର	2016-17	52,56,738	2,43,367	0	0	54,81,286	0	0	2,24,548	2,553	57.33	ଆଇଟି-ଏମ୍ ମାର୍ଚ୍ଚରେ (-) 65% Fe ପାଇଁ ଏମ୍ପି ପ୍ରତି ମୂଲ୍ୟ ସୂଚିତ କରିଛି
		2017-18	52,56,684	2,43,365	0	2,700	54,99,515	0	0	2,42,831	3,889	94.44	
		ମୋଟ	1,05,13,422	4,86,732	0	2,700	1,09,80,801	0	0	4,67,379		151.77	
	କେ.ଏନ୍. ରାମ ରୋଇଡା-II ଲୁହାପଥର	2015-16	18,11,740	3,88,230	0	0	21,97,896	0	0	3,86,156	2,047	79.05	
		2016-17	18,07,540	3,87,330	0	0	21,99,409	0	0	3,91,869	2,553	100.04	
		2019-20	28,11,203	6,88,770	0	0	34,99,291	0	0	6,88,089	4,835	332.69	
		ମୋଟ	64,30,483	14,64,330	0	0	78,96,596	0	0	14,66,114		511.78 (-) 52.04*	
	ଗୁଙ୍ଗା ଜାଳଙ୍ଗ ଲୁହାପଥର	2017-18	1,21,95,855	6,41,887	0	0	1,27,00,232	0	0	5,04,377	4,725	238.32	
		ମୋଟ	1,21,95,855	6,41,887	0	0	1,27,00,232	0	0	5,04,377		238.32	
	ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଲୁହାପଥର	2015-16	33,46,325	5,03,675	0	1,50,000	39,89,132	0	0	6,42,807	2,047	131.58	
		2016-17	36,14,013	2,35,987	0	1,50,000	39,92,806	0	0	3,78,793	2,553	96.71	
		2017-18	30,53,733	7,96,268	0	1,50,000	39,90,662	0	0	9,36,929	4,725	442.70	
		2019-20	30,47,555	7,52,346	0	0	37,73,306	0	0	7,25,751	4,835	350.90	
		ମୋଟ	1,30,61,626	22,88,276	0	450,000	1,57,45,906	0	0	26,84,280		1,021.89	
	ଓଏମ୍ପି ରୋଇଡା 'ସି'	2017-18	2,89,788	1,00,035	0	0	3,83,840	0	0	94,052	4,725	44.44	
2018-19		3,68,676	51,680	0	0	3,75,670	0	0	6,994	5,171	3.62		
ମୋଟ		6,58,464	1,51,715	0	0	7,59,510	0	0	1,01,046		48.06		
ନୋଇରା	ମେସସ୍ ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତି କେଜେଏସ୍‌ଟି ଲୁହା ବକ୍ସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍	2016-17	14,55,399	0	2,14,731	2,80,000	18,96,149	0	0	4,40,750	2,553	112.52	ଆଇଟି-ଏମ୍ ମାର୍ଚ୍ଚରେ (-) 58% Fe ପାଇଁ ଏମ୍ପି ପ୍ରତି ମୂଲ୍ୟ ସୂଚିତ କରିଛି
		2017-18	14,98,953	0	2,21,157	2,80,000	18,85,053	0	0	3,86,100	3,889	150.15	
		2018-19	14,98,953	0	2,21,157	2,80,000	17,03,215	0	0	2,04,262	3,703	75.64	
		2019-20	14,98,953	0	2,21,157	2,80,000	19,00,361	0	0	4,01,408	3,553	142.62	
		2020-21	14,98,953	0	2,21,157	2,80,000	17,19,354	1,81,000	2,20,727	2,20,401	6,197	136.58	
		ମୋଟ	74,51,211	0	10,99,359	14,00,000	91,04,132	1,81,000	2,20,727	16,52,921		617.51	
	ମେସସ୍ କେ.ଏନ୍. ପଟ୍ଟନାୟକ ଉତ୍ତପାଳା ଲୁହା ଖଣି	2019-20	1,75,420	0	46,925	37,590	2,51,100	0	1,200	75,680	2,686	20.33	
		ମୋଟ	1,75,420	0	46,925	37,590	2,51,100	0	1,200	75,680		20.33	
	ମେସସ୍ ଏସ୍‌ସେଲ୍	2016-17	35,48,000	0	4,52,000	40,00,000	39,95,660	0	34,550	4,47,660	2,553	114.29	ଆଇଟି-ଏମ୍ ମାର୍ଚ୍ଚରେ
		2017-18	32,75,000	0	7,25,000	40,00,000	37,53,567	0	34,300	4,78,567	3,889	186.11	

ମଣ୍ଡଳର ନାମ	ଖଣିର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ				ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ପାଦନ			ଅଧିକ ପରିମାଣର ଧାତବ ଉତ୍ପାଦନ (ଏମ୍ପିରେ)	ଆଇରି ଏମ୍ ପାଇଁ ମାସ ସୁଦ୍ଧା ଏମ୍ପି ପିଛା ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଥିଲା (ଟଙ୍କାରେ)	ମୋଟ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ (₹ କୋଟିରେ)	ଉତ୍ତର୍ୟ
			ଧାତୁ	ସବ-ଗ୍ରେଡ	ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଖଣିଜ	ସବ-ଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପିଂ ଉତ୍ପାଦନ	ଧାତୁ	ସବ-ଗ୍ରେଡ୍	ପ୍ରତିକ୍ଷିତ ଖଣିଜ				
	ମାଇନିଂ କୋଇଲା ଲୁହା ଖଣି	2018-19	35,16,000	0	4,84,000	40,00,000	39,37,437	0	1,46,632	4,21,437	3,703	156.06	(-) 65%Fe ପାଇଁ ଏମ୍ପି ପ୍ରତି ମୂଲ୍ୟ ସୂଚିତ କରିଛି
		2019-20	51,73,000	0	8,27,000	60,00,000	58,15,515	0	0	6,42,515	3,553	228.29	
		2020-21	53,88,000	0	6,12,000	60,00,000	59,94,955	0	0	6,06,955	6,197	376.13	
		ମୋଟ	2,09,00,000	0	31,00,000	2,40,00,000	2,34,97,134	0	2,15,482	25,97,134	19,895	1,060.88	
	ମୋଟ										3,618.50		

* 2019-20 ରେ ପଜାଧାରା ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ସୀମାକୁ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିଲେ, ଯେପରି ଅନୁକ୍ଳେଦ 5.2.2(i) ରେ ବର୍ଣ୍ଣାୟମଧ୍ୟରେ, ତେଣୁ ଇସି ସାମାନ୍ତର ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇଥିବା 52.04 କୋଟି ଟଙ୍କାର ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଛି (ଉତ୍ସ: ଡିଡିଏମ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ପରିଶିଷ୍ଟ -XVI

(ପୃଷ୍ଠା 70 ରେ ଅନୁକ୍ଷେପ 5.2.4 କୁ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ)

ଜଳାଳ ମଞ୍ଚୁରୀ ବିନା ବେଆଇନ କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ପାଦନ

ମାସ	40% ରୁ କମ୍ ଫାଇନ୍	ଆଇରିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତି ଏମ୍ଟି	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ	40% ରୁ 52% କମ୍ ଫାଇନ୍	ଆଇରିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତି ଏମ୍ଟି	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ	52% ଠାରୁ ଅଧିକ ଫାଇନ୍	ଆଇରିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତି ଏମ୍ଟି	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ	କନ୍ସନେଣ୍ଟ୍	ଆଇରିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତି ଏମ୍ଟି	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ	40% ରୁ କମ୍ ଲକ୍ଷ	ଆଇରିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରତି ଏମ୍ଟି	ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ଡିସେମ୍ବର 2019 (18.12.2019 ରୁ 31.12.2019) 14 ଦିନ	1,125.42	2,261	25,44,574.62	5,017.44	9,796	4,91,50,842.24	2,425.14	13,119	3,18,15,411.66	0	11,519	0	0	0	
ଜାନୁଆରୀ 2020	9,254.04	2,143	1,98,31,407.72	15,367.00	9,387	14,42,50,029.00	2,573.96	12,504	3,21,84,795.84	3,865.00	12,564	4,85,59,860	363.98	7,969	29,00,557
ଫେବୃଆରୀ 2020	4,859.34	2,229	1,08,31,468.86	10,207.60	10,023	10,23,10,774.80	3,045.04	12,245	3,72,86,514.80	4,284.00	12,596	5,39,61,264			
ମାର୍ଚ୍ଚ 2020	12,656.03	2,701	3,41,83,937.03	7,521.02	8,300	6,24,24,466.00	1,189.95	10,685	1,27,14,615.75	3,235.00	12,250	3,96,28,750			
ଏପ୍ରିଲ 2020	910.16	2,701	24,58,342.16	4,323.89	9,049	3,91,26,880.61	2,885.96	10,694	3,08,62,456.24	3,585.98	12,564	4,50,54,253			
ମଇ 2020	220.01	1,836	4,03,938.36	7,408.09	7,209	5,34,04,920.81	168.90	10,483	17,70,578.70	3,494.95	12,596	4,40,22,390			
ଜୁନ୍ 2020	12,116.04	2,348	2,84,48,461.92	1,377.96	7,408	1,02,07,927.68	0	8,875	0	2,947.00	8,697	2,56,30,059			
ଜୁଲାଇ 2020	12,026.01	2,033	2,44,48,878.33	2,500.00	8,300	2,07,50,000.00	0	10,256	0	3,003.99	8,947	2,68,76,699			
ଅଗଷ୍ଟ 2020	8,064.03	2,787	2,24,74,451.61	415.98	9,049	37,64,203.02	0	9,967	0	1,853.09	8,904	1,64,99,913			
ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2020	120.01	4,006	4,80,760.06	507.00	8,502	43,10,514.00		9,678	0	1,938.00	12,564	2,43,49,032			
ଅକ୍ଟୋବର 2020	0	2,271	0	0	10,105	0	0	14,739	0	538.00	12,564	67,59,432			
ନଭେମ୍ବର 2020 ରୁ ଡିସେମ୍ବର 2021	0		0	0		0	0		0	0		0			
ଜାନୁଆରୀ 2022	0	6,870	0	0	16,835	0	0	19,267	0	2,461.00	13,970	3,43,80,170			
ଫେବୃଆରୀ 2022	1,480.03	6,276	92,88,668.28	0	15,931	0	875.97	18,444	1,61,56,390.68	2,790.00	13,199	3,68,25,210			
ମାର୍ଚ୍ଚ 2022	5,243.21	6,772	3,55,07,018.12	4,327.74	16,578	7,17,45,273.72	6,613.05	19,654	12,99,72,884.70	3,186.99	15,842	5,04,88,296			
ମୋଟ			19,09,01,907.07			56,14,45,831.88			29,27,63,648.37			45,30,35,328			29,00,557
ସର୍ବ ମୋଟ															1,50,10,47,272
															150.00 crore

(ଉତ୍ସ: ଡିଡି ଏମ୍ ମାନକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂଚନା)

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦକୋଷ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦକୋଷ

କ୍ର. ସଂ.	ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦ	ବର୍ଣ୍ଣନା
1	ଏଏସ୍‌ପି	ହାରାହାରି ବିକ୍ରୟ ମୂଲ୍ୟ
2	ବିଜି	ବ୍ୟାଙ୍କ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି
3	ସିବିଏ(ଏଆର୍‌ଡି)ଆକ୍ସ	କୋଇଲା ଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ର (ଅଧିଗ୍ରହଣ ଏବଂ ବିକାଶ) ଅଧିନିୟମ
4	ସିସିଟିଭି	କ୍ଲୋଜ୍-ସର୍କିଟ୍ ଟେଲିଭିଜନ
5	ସିଏଫ୍	କ୍ରସଡ୍ ଫାଇନ୍‌ସ
6	ସିଆଇଏଲ୍	କୋଲ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍
7	ସିଏଲ୍‌ଓ	କାଲିଚ୍ରେଟେଡ୍ ଲମ୍ପସ୍ ଧାତୁ
8	ସିଆର ₂ ଓ ₃	କ୍ଲୋରିନ୍‌ସ୍ ଅକ୍ସାଇଡ୍
9	ସିଟି	ବାଣିଜ୍ୟିକ କର
10	ସିଟିଓ	କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମ୍ମତି
11	ଡିଡିସିଏ	ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
12	ଡିଡିଏମ୍	ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
13	ଡିଇଆଇଏଏ	ଜିଲ୍ଲା ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ ପ୍ରାଧିକାରୀ
14	ଡିଏଫ୍‌ଓ	ବନ ବିଭାଗୀୟ ଅଧିକାରୀ
15	ଡିଜିପିଏସ୍	ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଗ୍ଲୋବାଲ ପୋଜିସନ୍ ପଛଟି
16	ଡିଏଲ୍‌ସି	ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ କମିଟି
17	ଡିଏମ୍‌ଏଫ୍	ଜିଲ୍ଲା ଖଣିଜ ଭିଭିଭିମି ପାଣ୍ଡି
18	ଡିଓଏମ୍	ଖଣି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
19	ଇସି	ପରିବେଶ ନିକାସ
20	ଇଆଇଏ	ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ
21	ଇଏମ୍‌ଏଫ୍	ପରିବେଶ ପରିଚାଳନା ପାଣ୍ଡି
22	ଇଏମ୍‌ପି	ପୂର୍ବ ଖଣି ମୂଲ୍ୟ
23	ଜିଓଆଇ	ଭାରତ ସରକାର
24	ଜିଓଓ	ଓଡ଼ିଶା ସରକାର
25	ଜିଏସ୍‌ଟି	ଦ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ସେବା କର
26	ଏଚ୍‌ଏଲ୍‌ସି	ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରୀୟ କମିଟି
27	ଆଇ3ଏମ୍‌ଏସ୍	ଇଣ୍ଡିଗ୍ରେଟେଡ୍ ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପରିଚାଳନା ପଛଟି
28	ଆଇବିଏମ୍	ଭାରତୀୟ ବ୍ୟୁରୋ ଅଫ୍ ମାଇନିଂ
29	ଜେଡିସିଏ	ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଯୁଗ୍ମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ
30	ଏଲଓଆଇ	ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପତ୍ର
31	ଏମ୍‌ଏଆର୍	ଖଣିଜ ନିଲାମ ନିୟମ
32	ଏମ୍‌ସି ରୁଲ୍ସ	ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ
33	ଏମ୍‌ସିଡିଆର୍	ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ
34	ଏମ୍‌ସିଏଲ୍	ମହାନଦୀ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍
35	ଏମ୍‌ସିଆର୍	ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ
36	ଏମ୍‌ସିଭି	ଖଣିଜ ପରିବହନ ଯାନ

କ୍ର. ସଂ.	ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଶବ୍ଦ	ବର୍ଣ୍ଣନା
37	ଏମ୍‌ଡିପିଏ	ଖଣି ବିକାଶ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ବୁଝି
38	ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଆକ୍ଟ	ଖଣି ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ବିକାଶ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ) ଅଧିନିୟମ
39	ଏମ୍‌ଓ	ଖଣି ଅଧିକାରୀ
40	ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ଆଣ୍ଡସିସି	ପରିବେଶ, ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ
41	ଏମ୍‌ପି	ଖଣି ଯୋଜନା
42	ଏମ୍‌ଟି	ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍
43	ଏମ୍‌ଟିପିଏ	ବାର୍ଷିକ ମିଲିୟନ୍ ଟନ୍
44	ଏନ୍‌ଏମ୍‌ଇଟି	ଜାତୀୟ ଖଣିଜ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଟ୍ରଷ୍ଟ
45	ଓଏମ୍‌ସି	ଓଡ଼ିଶା ଖଣି ନିଗମ
46	ଓଏମ୍‌ସି ରୁଲ୍‌ସ	ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ
47	ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି ରୁଲ୍‌ସ	ଓଡ଼ିଶା ଲଘୁ ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ
48	ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍ ରୁଲ୍‌ସ	ଓଡ଼ିଶା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ଚୋରି ରୋକିବା, ଚୋରା ଚାଲାଣ ଏବଂ ବେଆଇନ୍ ଖଣି ଖନନ ଏବଂ ଅଧିକାର ବିନିୟମ , ସଂରକ୍ଷଣ, ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ପରିବହନ) ନିୟମ
49	ଓପିଡିଆର୍ ଆକ୍ଟ	ଓଡ଼ିଶା ଜନସାଧାରଣ ଚାହିଦା ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଆଇନ
50	ଓଆର୍‌ଏସ୍‌ସି	ଓଡ଼ିଶା ସ୍ୱେଚ୍ଛା ପ୍ରୟୋଗ କେନ୍ଦ୍ର
51	ଓଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଏଆର୍	ଓଡ଼ିଶା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ (ନିଲାମ) ନିୟମ
52	ଓଏସ୍‌ପିସିବି	ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଦୁଷଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବୋର୍ଡ
53	ପିଏମ୍‌ଇ	ଗର୍ଭ ମୁଖ ମୂଲ୍ୟ
54	ଆର୍‌ଆଣ୍ଡପିଏମ୍	ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପରିଚାଳନା
55	ଆର୍‌ଏ	ପୁନଃ ନିରୀକ୍ଷଣ ପ୍ରାଧିକାରୀ
56	ଆର୍‌ଏ	ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକ
57	ଆର୍‌ଏମ୍‌ଏଲ୍	ଖଣି ଲିଜର ନବୀକରଣ
58	ଆର୍‌ଓଏମ୍	ରନ୍ ଅଫ୍ ମାଇନ୍
59	ଆର୍‌ଟିଓ	ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ
60	ଏସ୍‌ଆଣ୍ଡଏମ୍	ଇସ୍ପାତ୍ ଓ ଖଣି
61	ଏସ୍‌ଇଆଇଏଏ	ରାଜ୍ୟ ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ପ୍ରାଧିକାରୀ
62	ଏସ୍‌ଏଫ୍	ସ୍ତ୍ରୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଫାଇନ୍‌ସ
63	ଏସ୍‌ଏଫ୍‌ଟି	ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ
64	ଏସ୍‌ଆଇଏମ୍	ବରିଷ୍ଠ ଖଣିଜ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର
65	ଏସ୍‌ଏଲ୍‌ଇଏସ୍	ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କ୍ୱାଡ୍
66	ୟୁସି	ବ୍ୟବହାର ପ୍ରମାଣପତ୍ର
67	ଭିଏଟିଆଇଏସ୍	ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ କର ସୂଚନା ବ୍ୟବସ୍ଥା
68	ଝାଟର ପିସିପି ଆକ୍ଟ	ଜଳ ନିରୀକରଣ ଏବଂ ପ୍ରଦୁଷଣ ନିୟମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

© ଭାରତର ମହାଲେଖା ନିୟନ୍ତ୍ରକ ଓଥା ମହାସମାକ୍ଷକ
www.cag.gov.in